

14
INCIPIT PROLO
GUS VENERA
BILIS & TOE
PRESBITERI
IN LIBRUM
EVANGELII
SECUNDUM
MARCVM

PITVLAE

ipsa euglica
gia scrip-
turi pmo
que fuit eade
causa marco eugli
scribendi. breuit in sinuandū eē
censum. Cū romane urbi cla-
rum ueri dī lumen p̄dicante
beato petro ap̄lo fuisse exortū
adeo sermo ueritatis uniuersoz
mentes placido illustrabat au-
ditu. ut cottidie audientib; cū
nulla usquā sacietas fieret. Un-
de neq; auditio sola eis suffecit.
s; marci discip̄m eius omnes
p̄cib; exortant. ut ea que ille
uerbo p̄dicabat. ad p̄petuam
eoz cōmonitionē habenda sēp-
ture traderet. quo domi foris
q; in huiusmodi uerbi medi-
tationib; p̄manent. Hec p̄us
ab obsecrando desistit. quā q̄
orauant impetrarent. Petrus
ū ut p̄ sp̄m sc̄m religioso se
spoliatū compit furto. delecta-
tus est. & fidem eoz deuotionē
q; p̄ hec cōsiderans. factū con-

firmant. & in p̄petuū legendam
sēpturā ecclesus tradidit. Clemens
in sexto dispositionū libro hec ita
gesta esse describit. cuiq; simile
dat testimoniū ierapolites ep̄e
nomine papias. qui & hoc dicit
qd̄ petrus in p̄ma epla sua quā
de urbe roma scribit meminit
marci. in qua tropice romā ba-
biloniā nominant cū dicit. sa-
lutat uos. et ecc̄la que in babilo-
ne electa est. & marci fili' meus.
Assumpto itaq; euglo qd̄ ipse
confecit p̄rexit egyptū. et pri-
tū alexandrie xp̄m annunti-
ans constituit eccl̄am tanta
doctrina & uitę continentia.
ut om̄s sectatores xp̄i ad exem-
plum sui cogeret. Deniq; philo-
diferatissim' iudeoz uidens alex-
andrie p̄mā eccl̄am adhuc iu-
daizantē. quasi in laudē gentis
sue librū sup eoz conuersatio-
ne scripsit. & quom̄ lucas enar-
rat ierosolime credentes om̄a
habuisse cōmunia. sic & ille qd̄
alexandrie sub marco fieri doc-
tore cernebat. memorie tradi-
dit. Tradunt autē hunc natio-

ne israhelitā. & ex sacerdotali or-
tum p̄ sapia. ac post passionē et
resurrectionē dñi saluatoris. ad
p̄dicationē ap̄loꝝ euḡlica fide
ac sacram̄tis imbutū. atq; ex eoꝝ
fuisse num̄o de quib; scribit lu-
cas. q̄a multa etiā turba sacer-
dotū obediebat fidei. **Q**ua p̄pter
ut pote legalib; institutis edictis.
optimū p̄ om̄ia uiuendi ordinē
genti q̄m ad fidē uocabat pre-
monstrauit. s; & canonicā pas-
che obseruantia que uniuersis
xp̄i ecclesiis foret imitabilis of-
tendit. **I**ncui euḡlin tu o dilec-
tissime antistitū acca. nec n̄ &
alioꝝ fratru plurimū cōmonit̄
hortatu. p̄ ut dñs dedit sc̄ptu-
ri. maxime que in patrū uene-
rabilū exemplis inuenimus.
hinc inde collecta ponē cura-
uimus. s; & n̄ nulla p̄p̄a ad i-
mitationē sensus eoꝝ ubi ope-
tunū uidebat̄ interponemus.
Vectorē q; supplex obsecro. ut si
hec nr̄a opuscula trans̄ptione
digna duxerit. annotationē
quoq; nominū eoꝝ que sup̄ in
margine apposita s̄ diligens

sc̄ptura cōseruet. quom̄ in exposi-
tione euḡlin beati luce q̄m ante
annos plurimos auxiliante dei
gr̄a cōposuim; constat esse facti-
tatū. Orantē p̄ nobis sc̄itadē tuā.
celestis semp̄ gr̄a p̄teget. **S;** et
hoc ante om̄ia cunctos qui hec
forte lecturi s̄ deprecor in dño.
ut p̄ meis & corporis et animi
fragilitatib; apud piū iudicē
int̄cessores existere dignentur.

ExPLICIT p̄LOGUS. **I**NCIPIT
sc̄pturę testimo .i. Capit.

Emo ioh̄s anḡls id est nunti-
appellat̄. & p̄dicatio eius baptis-
musq; refertur. .ii.

Xp̄e predicans baptizat̄. ubi
trinitatis pandit̄ sacram̄tuos.
De uocatione pet̄. andrey. .iii.
iacobi & iohannis piscatoꝝ.

In synagoga de homine spu-
sp̄m̄ immundū metuentē et
cōfitentē expellens. sua abho-
minib; potestate laudat̄. .v.

Asoeru petri febre uerbo tactu
q; depulsa. cunctos infirmita-
te curauit. .vi.

Leplius cui ait. uolo. mundat̄.
& curatio paralitico cū remis

sione t̄bit̄ peccator̄ .vii.

Leuī qui ⁊ mathis de theloneo uocat̄
⁊ publicanor̄ quūuo querela ul̄ obie
ctio phariseor̄ panni uetis ⁊ uini uel
ut̄ū compatione refellit̄ .viii.

Pro piscator̄ in sabbo uulsiōe repre
hensor̄; increpat̄ sequit̄ man' ar
de restitutio .viii.

Consiliū contra eū faciūt pharisei.
deseruentē s̄ nauclā tangentē eū
diuersis infirmitatib; c̄gri sanant̄.

Duodecim discipulos ad p̄dicandū uer
bo collatis uirtutib; mittit̄. ⁊ i be
lezebub eū posse dicentis redarguit.
irremissibile esse dicens in sp̄m s̄m
blasphemia. ⁊ matrē ac fr̄s eos uo
cat qui pat̄s faciūt uoluntatē .xi.

Docens p̄ponit parabola seminātis
⁊ fuit eā scorsū r̄ponit clara ma
nifestatione discipulis .xii.

Lucernā sub modio n̄ ponendā uel
dormiente homine sata ei' crescere.
⁊ de grano synapi' dicit .xiii.

Tempestate uerbo cōpescens. ⁊ de
mones eiciens ire concessit ip̄sco.

Caders̄ mortuā suscitauit filiā .xiiii.
apfluuio sanguinis sanas susci
tat p̄tin' ⁊ puellam .xv.

Muantes doctrinā ⁊ uirtutes fa

brī filiū dicunt. audientes ab eo n̄ eē
ppham sine honore n̄ in pat̄a sua.

Mittens duodecim p̄dicaturos .xvi.
p̄ceptis instruit collata gr̄a sanitat̄.

Herodes tenens iohānē die .xvii.
natalis sui occidit. caput q; ei' saltatio
nis p̄mū in discō filie tradidit .xviii.

De quinq; panib; ⁊ duob; piscib; .v.
uor̄ milia faciunt .xviii.

Quarta noctis uigilia uenit ad di
cipulos ambulās sup̄ mare .xix.

Accusant pharisei discipulos n̄ locis
manib; manducantes. ⁊ increpant̄
ab eo de parentū insp̄tione ul̄ de
ocis exponente que possent hōie
inquinare .xxi.

Mulieris syrophenis̄ filiā a demo
nio uexatam liberat .xxii.

Muto surdo q; uocē ⁊ auditū re
stituent̄ dicit effeta .xxiii.

De septē panib; ⁊ paucis pisciclis
iiii. hominū milia faciunt .xxiiii.

Phariseis signū querentib; dari
negat. ⁊ doctrinā eor̄ p̄ceptis sub
fermenti nomine p̄cauendā .xxv.

Cecum paulatī curat. iut nemi
ni diceret imperat .xxvi.

Introganti quē eū dicent̄. respon
dens petrus xp̄m dei confitetur.

& mox quia dno passurū se dicenti
contradicit arguitur. **.xxvii.**

Qui pdit inquit animā suā ppter
me iueniet eā. nec gustaturos quosdā
mortē donec uideant eū in regno ei.
statimq; tns figurat induer. & iohis
belic. passuro ipē similia passū die.

Omnis ppl̄s uidet dnm. **.xxviii.**
pauescēs occurrēsq; salutat. ⁊ fili' cui
dā incredulitatē suā uiuari p̄canti
a demonio liberatur. **.xxviii.**

Tradentē se p̄nuntias. & disciplos
q̄d inuia tractasset interrogans. doce
p̄matū non eē querendū. **.xxx.**

Virtutes in ei' nomine facientes nō
sinit p̄hiberi. & de absensione mbroz
scandalizantiū figurat̄ docet.

Phariseos de uxore dimittit. **.xxxi.**
tenda querentes moysi testimonio
9uinē. & infantes a se uetari p̄hi
bens benedicit. **.xxxi.**

De difficultate diuitū int̄ndi in
regni dī mirantib; discipulis ait.
9temptores bonoz seculariū centu
plum cū p̄secutionib; recepturos.

Item pdicens se occidendū. **.xxxii.**
sedes petentes iacobū & iohem in
crepat. de p̄ncipatu gentiles pro
hibens imitandos. humilitatis ex

emplo monstrato. **.xxxiii.**

Barchime' cecus mendicās illumi
nat. & seq̄r eum. **.xxxv.**

Mittit adduci pullū asine cui se
dens audit aturbis osanna. **.xxxvi.**

Egressus de templo ficulneꝝ male
dicit. regressq; uidentes eicē. are
factaq; ficulnea mirantib' ait orā
tes credendo accipe postulata.

De potestate p̄cunctantes. **.xxxvii.**
uidos. ipē de baptismo iohis int̄ro
gando cōuinc. & de uinea colonis
q; pessimis parabola ponit. **.xxxviii.**

Temptantes de reddendo cesari
t̄bito cōsequēt̄ ex sup̄s̄ceptione
uel imagine 9futauit. **.xxxviii.**

Saduceis de muliere septē fr̄m
uxore temptantib; ob increduli
tatē resurrectionis exp̄biat. **.xl.**

Scribe de mandato legis int̄ro
ganci. geminū dilectionis ostēdit.
& cui' sit fili' xp̄e int̄rogas. docet
ex p̄ncipio psalmi centesimi noni.
salutationū quoq; eoz in foro am
bitū notat. **.xli.**

Tugarophilaciū paupem uiduā
duo minuta mittentē cunctis
dona iactantib' p̄fert. **.xli.**

Edificationes templi monsthan

tib; p̄nuntiat ruituras. & de diuisis
ultimi tempis temptōnib' futū. **.xliv.**

Prelat' disputans seductiones amo-
net p̄cauendas. **.xliii.**

Diem aduent' solum patre sene di-
cent' nescientes eā seruos uigilare
precept' & orare. **.xlv.**

De alabastro ungenti ut' p̄dicatione
iude traditoris ac p̄paratione pas-
che referē nec n̄ & cene ei' mystice
panditur sacramentum. **.xlvi.**

Traditionis ac passionis ei' gesta
narrant'. resurrectionis ei' p̄inde
breuit' ueritate monstrata quoz
dam incredulitas clement' arguit'.
ascensio. a dext' dei confessio ut
discipuloz p̄dicatio signis sequētib;

**I N D I C A T U R F I N I U N T
C A P I T U L A .**

Incipit tractatus.

**N I C I T A .
E V A N G E L I I .**

**Ihu xpi filii dei: sicut scriptum est
mystica pphetia.**

I.

Interendum
est hoc eugli-
matis p̄cipiū
principio ma-
gno quo ait.
liber generati-

onis ihesu xpi filii dauid. filii a-
braha: atq; ex utroq; unus dñs n̄r
ihc xpc dei & hominis ē fili' in-
telligendus. **E**t apte p̄m' euglis-
ta filiū hominis eū. sed s filium
dī nominat'. ut a minorib' pau-
latim ad maiora sensus n̄r ex-
surgere: ac p̄ fide & sacramta
humanitatis assumptę. ad ag-
nitionē diuine et̄nitatis ascen-
deret. Aptē qui humanā erat
generationē desēpturus. a filio
hominis cepte. dauid uidelicet
siue abrahe: de quoz stirpe car-
nis substantiā assumpsit. Aptē
is qui librū suū ab inicio eugli-
ce p̄dicationis inchoabat. filiū
magis dī appellare uoluit dñm
n̄r̄m ih̄m xp̄m. quia nimirū
& humane erat nature de pro-
genie patarcharū siue regum

ueritatē carnis suscipe: diuine fu-
it potentie euāgelium mundo p̄dicare.
Euāgelium quippe: bonū nuntiū dī.
Quā autē melius est nuntiū: qm̄
penitentiā agite appropinquabit
enī regnum celoz. **H**ominis itaq;
est humanit̄ nasci: dī uero reg-
ni celestis introitū penitentib; p̄-
dicare: & ideo math̄s recte filiū
dauid nūcupat. quē in carne
uententē assēuerat: recte marcus
filiū dei. quē in p̄ma uoluminis
sui fronte auctore euāgelii. & spon-
sorem regni designat et̄m. **U**bi
notandū qd̄ euāgeliste sc̄i qui dis-
pensationē nobis dñice incar-
nationis sc̄ptam reliquere. uno
quidē sp̄u accensi ad officii scri-
bendi accesserūt: s; diuersū narra-
tionis sue p̄mordiū singuli. di-
uersū statuere terminū. **M**ath̄s
namq; a natiuitate dñice exor-
dium sument: ad temp' usq; do-
minice resurrectionis seriē sue
narrationis p̄duxit. **M**arcus ab
initio euāgelice p̄dicationis in-
cipiens: puenit usq; ad temp'
ascensionis dñi. & p̄dicationis
discipuloz eius cunctis gentib;

p̄ orbe. **L**ucas a natiuitate p̄cur-
soris inchoans. euāgelium t̄minauit
ī ascensione dñice: cū redēs: ntes
discipuli iherosolimā. ad uentū
sc̄i sp̄e diuinis in laudib; exspec-
tant. **J**oh̄s ab et̄nitate uerbi dī
p̄ qd̄ om̄ia facta sūt p̄ncipiū su-
mens: & ipse temp' usq; dñice re-
surrectionis euāgelizando p̄tingit.
Sēpturū ḡ euāgelium mare: con-
grue p̄mo omniū ponit testimo-
monia p̄pharū quib; hoc futūm
iam olim ^{p̄tinēbant} p̄phetabant: ut eo cūc-
tis uera ac sine scrupulo dubie-
tatis suscipienda que sc̄beret in-
timaret. quo hec a p̄phetis sp̄u
sc̄o impletis antea p̄sc̄ta ac p̄-
dicta esse monstraret: simulq;
uno eodemq; euāgelii sui p̄ncipio
& iudeos qui legē ac p̄phas sus-
ceperant. ad suscipienda etiam
euāgelii sacram̄ta que ipsos p̄phe-
p̄dixerant instituit: & gentiles
qui p̄ euāgelii p̄conia ad dñm ue-
nerant. ad auctoritatē quoq; le-
gis ac p̄phetarū suscipienda ue-
nerandāq; puocat: ne si qui
iuxta hereticos aut uetus solū
modo testamentum. aut solūm

nouū suscepisset. alienus a testa-
mento dei remaneret.

Ecce mitto Anglīm meū ante fa-
ciem tuam. **Anglīm meū ante fa-**
ciem tuam.

Anglīs uocatur iohes. n̄ nature
societate iuxta heresim origen-
s; officii dignitate. Anglīs enim
greges: latine nuntii dicitur. Quo
nomine recte appellari potuit
homo ille qui fuit missus a dō.
ut testimoniū phiberet de lumi-
ne: & uenientē in carne dñm
mundo nuntiaret. **Hec miran-**
dū mystice anglīm nominari eū.
quo int̄ natos mulierū maior
nemo surrexit: eū constet om̄s
qui sacerdoti gradu rite fun-
guntur. obeuangelizandi officiū an-
gelos posse uocari: dicente p̄pha.
Labia sacerdotis custodient scien-
tiam. & legem requirēt ex ore ei:
quia anglīs dñi exercituum est.

Uox clamantis in de-
serto parate uia dñi. **rectas fa-**
cite semitas eius.

Constat q̄a unigenit' fili' uer-
bum patris uocatur: iohanne
attestante: qui ait. **In principio**

erat uerbu & uerbu erat ap̄ dñm:
& d̄s erat uerbu. **Et** ex ipsa n̄ra
locutione cognoscim' quia p̄us
uox sonat: ut uerbu postmodu
possit audiri. **Iohannes** q̄ uox a
p̄pha uocat' quia uerbu p̄cedit.
Aduentū itaq; dñm p̄curres
uox dñi: quia p̄ eius ministium
patris uerbu ab hominib; audit'.
Qui etiā in deserto clamat: q̄a
derelictę ac destitute iudeę so-
laciū redemptionis annuntiat.
Quid aut' clamaret: aperitur eū
subdit'. **Parate uia dñi: rectas**
facite semitas ei. **Omnis** q̄ fide
rectam & bona opa p̄dicat. quid
aliud qm̄ uenienti dño ad cor-
da audientium uia parat. ut hec
uis gr̄e penetret. & lum̄ ueritatis
illustret: ut rectas dō semitas
faciat: dñm mundas in animo
cogitationes p̄ sermonē bone p̄-
dicationis format'. **Sane** notā-
dū qd̄ ex testimonijs p̄phetis q̄
posuit marc'. unū solūm̄ in ysa-
ia. aliud ū inuenit' in mala-
chia: nec tam̄ falli aut fallere
putand' est euangelista qui hoc sc̄p-
tum dicat in ysaia qd̄ ysaia n̄

Gregory.

scripserit: s; potius intelligendū.
quia & si n̄ eadem uerba que de
malachia posuit iueniunt in ysa-
ia: sensus tam̄ eorū inuenit̄ in ysa-
ia. & in n̄ nullis locis aliis: & ma-
nifestius in eo qđ hic ipse subiun-
xit. uox clamantis in deserto.
parate uia dñi. rectas facite se-
mitas ei. **Q**uis enī nō uideat?
quanta sit in utraq; sententia o-
cordia. **N**am qđ dixit malachi-
as mittendū anglin ante faciē
dñi qui p̄pararet uia eius: hoc
est utiq; qđ dixit ysaias. uocem
clamantis audiendā in deserto
que dicēt. parate uiam dñi rec-
tas facite semitas ei: quia sicut
iohis recte anglis potuit uocari.
p̄ eo qđ faciem dñi euglizando
p̄uenit: ita recte appellari uox
potuit. quia uerbū dei sonan-
do p̄ibat: sicut & supra dictū ē.
In utraq; autē sententia similiter
paranda uia dñi p̄dicatur: idō
q; n̄ fallitur euglista qui hoc
dictū ab ysaiā scribit: qđ & si nō
eisde uerbis. eodem tam̄ sensu
ab ipso sēptum iuenit. **P**otuit
autē fieri. ut animo marci e-

uangelhū sēbentis p̄ malachia ysa-
ias occurreret ut fieri solet: qđ tam̄
sine ulla dubitatione emendaret
saltē ab aliis cōmonit. qui ipso ad
huc in carne uiuente hoc lege po-
tuerit: nisi cogitaret recordationi
sue que spū sancto regebat. n̄ frus-
tra occurrisse aliud p̄ alio nom̄ pro-
phete. nisi qđ ita dñs hoc scribi o-
stituit. **C**ur autē ita cōstituit dñs
p̄ma illa causa utilissima debet
facillime cogitari: etiā sic esse in-
sinuatū. ita om̄s scōs p̄phas uno
spū locutos. mirabili int̄ se consen-
sione constare: ut hoc multo ampli-
us. qm̄ si omniū om̄ia p̄phetarū.
uno uni? hominis ore dicerentur:
& idō indubitanter accipi debere.
querūq; p̄ eos sp̄s sanct? dixit: et
singla esse omniū. i om̄ia singlorū.
Qum̄ ḡ & que dicta s̄ p̄ ysaiā. tā
sint malachie qm̄ ysaiē. & q̄ dicta
s̄ p̄ malachiā tam̄ sint ysaiē qm̄
malachie: quid op? erat ut emen-
daret mare? cū aliud p̄ alio s̄ nom̄
occurrentis a se sēptū legisset: ac n̄
potius sequens auctoritatē sp̄s sc̄i
a qua mentē suam regi plus nob̄
ille utiq; sentiebat. hoc ita sēptū

relinquet sicut eu admonendo
stituat ei dñs. ad informandos nos
tantā uerboꝝ suoz ꝑphetis inesse
cordiā. ut nō absurde immo con
gruentissime & ysaię deputarem.
qd ꝑ malachiā dictum repim?

Fuit iohannes in de
serto baptizans: & ꝑdicans bapti
mum penitentię in remissionē

Cunctis **I** peccatorū. **Greg.**
legentib; liquet quia iohes bap
tismū penitentię n̄ solum predi
cauit. uerū etiam quibōa dedit:
s; tam baptismū in remissionem
peccatoꝝ dare n̄ potuit. Remis
sio & enī peccatoꝝ: in solo nobis
baptismo xꝑi tribuit. Notandū
itaq; qd dicitur. ꝑdicans bap
tismū penitentię in remissionē pec
catoꝝ: qm̄ baptismū qd peccata
solueret quia dare n̄ poterat. ꝑ
dicabat: ut sic incarnatū uerbu
patꝛs ꝑcurreret uerbo ꝑdicatio
nis. ita baptismū ^{penitentię} quo peccata
soluunt ꝑcurreret suo bap
tisma te quo peccata solui n̄ possunt.

Et baptizabant ab illo
in iordane flumine confitentes
peccata s. v. l.

Exemplū est confitendi peccata **R**
ac meliorē uitam ꝑmittendi eis
qui baptisma accipe desiderant. si
cūt & predicante paulo in epheso
multi credentiū ueniebant confi
tentes & ānuntiantes actꝛ suos.
quatinꝛ ab dicata uita uetꝛi. reno
uari mererent in xꝑo. Unde etiā
beato petro ostensis in lintheo ce
lesti diuersi genis animantibus
dictū est: surge petre occide et
manduca. Ad est apte dicē. Occi
de infideles ab eo qd fiant prius.
ab renuntiatione scelum. ac ꝑro
missione pię religionis: ac sic fidi
xpiane sacramtis imbutos. i scē
ecclē membra cōmuta.

Et erat iohis uestitus pilis came
li: & zona pellicia circa lumbos ei.

Pilis inquit uestitꝛ non lana. **H**
Aliud austerę uestis iudiciū est.
aliud luxurię mollioris. Zona
autꝛ pellicia qua accinetꝛ fuit &
belias: mortificationis iudiciū
est. Porro qd sequitꝛ. & locustas
& mel siluestre edebat. habitato
ri solitudinis cōgruū est: ut nō
delicias ciboꝝ s; necessitatē hu
manę carnis expleret. Potest ha

bitus & uictus eius per significationem
etiam qualitate interne conversationis
eius non inuenientur exprimeret.
Namque austrioribus utebatur indum-
tis: sicut & dominus in laudibus eius per-
testatus est ad iudeos dicens. quod
existis uidere hominem mollibus
uestitum. ecce qui mollibus uestiuntur
in domibus regum sunt: quia uitam
peccantium non blandimentis fou-
is; uigore aspectus in uentionis incre-
pauit dicens. **G**enimina uirgum.
quis uobis demonstraui fugere a
futura ira. **N**ona pellicia habe-
bat circa lumbos suos: quia carnem
sua crucifixit cum uicis & concu-
piscenciis: quod etiam esse ipsum qui
sunt ihu christi. apostolo attestante di-
dicimus. **L**ocustas & mel siluestre
edebat. quia dulce quidem sapie-
bat turbis predicatio eius: existima-
te populo & cogitantibus omnibus in
cordibus suis de eo. ne forte ipse
esset christus: sed oculus sine sortita. in-
telligentibus eius auditoribus quia
non ipse christus. sed precursor & propheta
esset christi. **I**n melle etenim dulcedo:
in locustis est alacer uolatus. sed
cito deciduus.

Et predicabat dicens. Venite fortior
me post me: cui non sum dignus per-
cumbens solue corrigiam calciamentum

Mos apud ueteres **tra** eius.
fuit ut si quis eam que se compe-
teret accipere uxorem nollet: illa
ei calciamentum solueret. qui adhuc
sponsus iure propinquitatis ueni-
ret. Quid ergo inter homines christus: non
secundum ecclesie sponsus apparuit. **D**e quo
& isdem iohannes dicit. Qui habet
sponsam. sponsus est. **S**ed quia iohan-
nem homines christum esse putauerunt
quod idem iohannes negat: recte
se indignum esse ad soluenda cor-
rigiam calciamentorum eius denun-
tiat. **A**c si apte dicat. **E**go redemp-
toris mei uestigia denudare non
ualeo: quia sponsi nomen in
meritis non usurpo. **A**d tam in-
telligi & aliter potest. **Q**uis enim
nesciat quod calciamenta ex mor-
tuis animalibus fiant. **I**ncarnatus
uero dominus ueniens quasi calciatus
apparuit: quia induuitate sua
morticina nostre corruptionis as-
sumpsit. **S**ed huius incarnationis
mysticum: humanus oculus penetra-
re non sufficit. **I**nuestigari etenim

nullatenus potest quomodo incorporatur
uerbu: quomodo summi & uiuificator
spes intra utrum matris animatur:
quomodo is qui in uicium non habet &
existit & concipit. **Corrigia** g^o cal-
ciamenti: est ligatura mystici **Johes** **R**
itaque; soluere corrigiam calciamenti
cuius non ualeat: quia in carnationis
mysticum nec ipse inuestigare suf-
ficiat. qui hanc prophetie spiritum ag-
Ego baptizauit. **I**nouit.
uos aqua: ille uero baptizabit uos
Non quidem adhuc **spu scō**. **H**
Iohannes dominum manifeste dicit
autem dei esse filium: sed tantum uerum
se forciorē predicat. Non enim ru-
des adhuc auditores tanta capie-
bant archana sacramenti quod filius
dei eternus homine assumpto ex
uirgine denuo natus esset inuidium:
sed paulatim per agnitionem glori-
ficate humanitatis inducendi
erant ad fidem diuine eternitatis:
quibus tamen quasi latent quodam
ac uelato sermone dominum hunc esse
uerum declarat: dum eum spiritu sancto
baptizatum esse confirmat. Cui
enim dubium. nullum posse alium gratiam
spes spe. nisi dominum dare. **Tempore**

7
autem procedente cum capaciores iam ad-
intelligendum eosdem suos uidet au-
ditores: & filium dei illum apte predi-
cauit dicens. **S**ed qui me misit bap-
tizare in aqua: ille in dicit. **S**uper
quem uideris spiritum descendente et
manente super eum: hic est qui bap-
tizat in spiritu sancto. **E**t ego uidi et
testimonium perhibui: quia hic est filius
dei. **B**aptizatum autem a domino in spiritu
sancto. non solum cum in die baptis-
matis fonte ⁱⁿ remissionem pecca-
torum abluitur: uerum etiam cotidie
cum per gratiam eiusdem spiritus ad hec age-
nda que deo placent accedimus.

Et factum est in diebus; **ii**
illis uenit ihesus anazareth ^{galilee:} & bap-
tizatus est in iordane ab iohanne.

Triplacem ob causam. saluator ab **H**
iohanne accepit baptismum. **P**ri-
mo. ut qui ab homine natus erat.
omnem iusticiam & humilitatem le-
gis impleret: secundo ut baptismate
suo iohannis baptismate compararetur:
tercio ut iordanis aquam sancti-
ficans. per descensionem columbe spiritus
sancti in lauacrum credentium monstra-
ret aduentum.

Et statim ascendens de aqua uidit

aptos celos & spm tanqm columba
descendentē & manentē in ipso. et
uox patris facta est de celo. tu es filius
meus dilectus in te complacui.

Hysteriū trinitatis in baptisinate
demonstrat. Dñs baptizat. spiritus
descendit in specie columbe. patris
uox testimoniū filio prohibentis
auditur. Apuunt autē celi nō re-
feratione elementoz. s; spūalib; ocu-
lis. quib; & ezechiel in principio uo-
luminis sui aptos eos esse com-
memorat. Sed et quoq; columba
sup caput ihu. ne quis putaret
uocē patris ad iohannē factam. nō
ad dñm. Pulchre autē cum dixis-
set. & spm tanqm columba des-
cendentē. addidit. & manentē
in ipso. Hoc etenim mediatorū dī
& hominū donū est speciale col-
latum. ut implens semel cū spc
scs. nunqm recedat. s; p pef in
illo maneat. Nam fidelib; eius
ad insignia uirtutū & miracula
facienda. aliquando grā spc con-
fertur. aliquando tollit. quib;
tamē ad opationē pietatis & ius-
ticię ad amorē dei & pximi cō-
seruandū. nunqm grā spc abest.

Vnde de illo pmittit. dicente eis
dño. Vos autē cognoscetis eū. quia
apud uos manebit & in uob; erit.
Verū specialiter in dño manet
spc semp. nō quom in electis. et iux-
ta mensurā fidei. s; sicut iohes
ait. uicim glām eius. glām q̄si
unigeniti a patre. plenū grę et
uirtutis. Manet autē in illo spc.
nō ex eo tantū tempore q̄ baptizat
est in iordane. s; ex illo potius q̄
in uero conceptus est uirginali.
Nam qd in baptisinate descendere
uisus est spc. signū erat conferē-
de nobis in baptisimo grę spūalis.
quib; in remissionē peccatoz ex
aqua & spū regeneratis. amplior
eiusde spc grā p impositionē ma-
nus ep̄i solet celitus dari. sicut
hoc ē. quod aptos uidit celos p
baptisma. nri utiq; grā factum
est. quib; p lauacrū unde rege-
neratricis ianua pandit regni
celestis. que percontib; quondā
p thoplastis ac paradiso eiectis.
toto geni humano inpositis
cherubin & flāmeo gladio clau-
sa est. Extinguit namq; hec
flāma cuiq; fidelū. cū aquis

untalib; tinguit. reconciliat' ange-
 licis spiritib; cū ad pacem sui redie-
 rit creatoris. adō ut si pcepta fidi
 sacramta puro corde & corpore ser-
 uauerit. mox solutus carne reg-
 na possit intrare celestia. Alioqn
 quom tē apurentur dño celi? qui
 cū homo fieret & habitaret nobis
 cū terra. celū pariter diuina
 potentia cōtinebat & tram. Sed
 i hoc qd' uox patna de celis into-
 nuit. tu es filius meus dilectus
 in te cōplacui. nō ipse filius qd
 nesciebat docet. s; nobis qd cre-
 dere debeam' ostendit. ipsū uide-
 licet q baptizand' cū aliis uenit
 ad iohannē homo. uerū esse dei
 filiū. & non solū ipsius iohannis
 s; i toti mundi dñm. & idō uera-
 citer in spū sancto baptizare
 ualentē. Hos quoq; uox eadē do-
 cuit. paquā abluitionis i spū scī
 ficationis di posse filios effici.
 Quotq; enim recepunt eū. deū
 eis potestare filios dī fieri. Bene
 aut' in specie columbe descend
 spū scs. quod multū simplex est
 animal. atq; a malicia fells ali-
 enū. ut figurate nobis insinu-

aret quia simplicia corda querit.
 nec habitare dignat' in mentib; i
 puris. qualis fuit ille symon cui
 dicebat petrus. nō est t pars neq;
 fors in sermone hoc. in felle enim
 amaritudinis & obligatione ini-
 quitatis uideo te esse.

Et statim expulit eum spū inde-
 sertum. & erat in deserto qdragi-
 ta dieb; i quadraginta noctib; et
 temptabatur a sathana.

Maths similiter exposito dñi bap-
 tismate & uoce de celis facta q
 diceret. hic est filius meus dilec-
 tus in te m complacui. continuo
 subiunxit. Te ihe duct' est in
 desertū ab spū. ut temptaretur
 a diabolo. Verū ne cui ueniret
 indubiū. a q eum spū ductū si-
 ue expulsū dicerent in desertū.
 consulte lucas. pmo posuit.
 quia ihe plenus spū scō regress'
 est ab iordane. ac deinde intulit.
 & agebatur in spū in desertū.
 ne quid cont' eum ualuisset spū
 putaret' immund'. qui plenus
 spū scō quo uolebat digredies.
 queq; uolebat agebat. Quadra-
 ginta autē dies & noctes quib;

cū temptat. totū hui' sc̄li tempus
insinuat. quib; mēbra eius uideli-
cet sc̄am eccl̄am temptare nunquā
desistit: quia nimirū quadripartit^{us}
est mund^{us} in quo d̄no famulam^{us}.
decē uero p̄cepta p̄ quoz obseruan-
tiam d̄no famulantes cōtra hos-
tis indefessi maliciā certam^{us}. Decē
autē quatē ducti quadōginta faci-
unt. idōq; totum militiē n̄re tē-
pus apte quadragenario dierū
ac noctiū num̄o cōphendit^{ur}.
Baptizat^{ur} ergo d̄ns expellitur
ab sp̄ū in desertū & temptat^{ur} a
sathana: ut exemplū uite suis
fidelib; p̄beat. qđ post acceptā
in baptismo remissionē pecca-
toꝝ nō solum ad exercenda opa
uirtutū. uerū etiam ad tolā-
dam p̄t̄ iusticiā p̄secutionē
sunt accingendi. Secehit enim
in desertū: ut nos doceat relic-
tis mundi illexib; & societa-
te prauoz. diuinis p̄m̄a ser-
uire mandatis. **T**emptat^{ur} soli
tarus a diabolo. ut nob; insi-
nuet quia om̄s qui uolūt pie
uizere in ipso. p̄secutionē pa-
tiunt^{ur}: & quia p̄ multas tri-

bulationes oportet nos intrē ī reg-
num d̄i. **T**emptat^{ur} quadōginta die-
bus & quadraginta noctib;: ut
indicet quia qm̄dū hic uiuen-
tes d̄no seruim^{us}. siue p̄spa blan-
diant^{ur} qđ ad dies p̄tinet. seu nos
aduersa feriant qđ noctis figē
congruit: semp̄ ambulanti^{bus} in
lege d̄ni assit toto orbe aduersa-
rius. qui iter n̄rū temptando
impedire non cessat.

Erat q; cum bestis: & angli mi-
nistriabant illi.

Iter bestias cōmoratur ut ho-
mo: s; ministio utitur anglico
ut d̄s. **U**t nos cū inheremo sc̄e
cōuersationis bestiales hominū
mores ī polluta mente tolā-
ministium angloꝝ merem^{ur}: a q̄b;
corpore absoluti ad et̄na in celis
gaudia transferamus.

Postq̄m autē traditus ē iohannes.
Uenit ih̄c in galileā predicans
eugl̄m regni d̄i.

Iohanne tradito recte incipit
ipse p̄dicare: desinente lege. cō-
sequens oritur eugl̄m. **S**i autē
eadem saluator p̄dicat que io-
hannes baptista ante dixerat:

ostendit se eiusdem dei esse filium.
 cuius ille propheta est. **N**emo autem pu-
 ter. traditionem iohannis in carce-
 rem statim post temptationem
 dierum & ieiunium domini factam.
 Quisq; enim iohannis euangelium le-
 gent inueniet dominum ante tradi-
 tionem illius multa & docuisse &
 miracula fecisse. Denique habes in
 euangelio ipsius hoc fecit in iudaea
 signorum iherosolyma galilee. **E**t
 iterum. **N**eedum enim erat missus
 in carcerem iohannes. **F**erunt autem
 quia cum legisset iohannes mathi-
 marci & lucę uolumina. **P**robaue-
 rit quidem textum hystorie. et
 uera eos dixisse firmauit: sed
 unum tantum anni in quo & passus
 est post carcerem iohannes hystori-
 am texuisse. **P**retermissio itaq; an-
 no cuius acta a tribus exposita fue-
 rant. superioris temporis ante quam
 clauderet iohannes in carcerem ges-
 ta narrauit: sicut manifestum
 esse potest his qui euangeliorum dili-
 gent quatuor uolumina lege-
 rint. **Q**uę res & dissonantia que
 uidebatur iohannis esse cum cete-
 ris tollet. **C**um ergo dixisset mare

quia uenit ihesus in galileam predi-
 cans euangelium regni dei: subiunxit
 & ait. **E**t dicens quoniam impletum
 est tempus & appropinquabit regnum
 dei: penitemini & credite euangelio.
Impletum est tempus inquit illud ni-
 mirum de quo dicit apostolus. **P**ostquam
 autem uenit plenitudo temporis.
 misit deus filium suum factum ex
 muliere factum sub lege: ut eos qui
 sub lege erant redimeret. **E**rgo im-
 pleta sunt tempora: penitemini.
Quia olim est quod hoc clamat. et
 utinam aliquando audiatur: quoniam
 impleta sunt tempora & appropin-
 quabit regnum dei: penitemini & credite
 euangelio. **R**enuntiate operibus mortui-
 tis: credite in deum uiuum. **Q**uid pro-
 dest credere: sine bonis operibus.
Non te bonorum operum meritum ad-
 duxit ad fidem: sed fides incipit.
 ut bona opera consequantur. **iii.**
Et preteriens secus mare galilee
 uidit symonem & andream fratrem
 eius mittentes retia in mare. erant
 enim piscatores: & dixit eis ihesus.
 Venite post me: & faciam uos fieri
 piscatores hominum. **E**t cetera
Isti primi uocati sunt: ut dominum seque-

rentur. **P**iscatores & illiterati mit-
tuntur ad predicandum: ne fides creden-
tium non in uirtute dei sed in eloque-
tia atque doctrina putaretur. **Q**ue-
ri autem potest quomodo binos uoca-
uerit de nauiculis piscatores: pri-
mo petrum & andream. deinde pro-
gressus paululum. alios duos fili-
os zebedei sicut narrant mattheus
& marcus: cum lucas dicat amba-
eorum nauiculas impletas magna il-
la captura piscium: sociosque petri
commemoret iacobum & iohannem
filios zebedei uocatos ad adiu-
uandum. cum recia plena extra-
here non possent: simulque miratos
tantam multitudinem piscium que
capta erat: & eum petro tantum
dixisse. noli timere ex hoc iam ho-
mines eris capiens: simul tam-
subductis ad terram nauibus secu-
tos eum fuisse. **V**nde & intelligen-
dum est hoc primo esse factum quod
lucas insinuat: nec tunc eos a domino
uocatos. sed tantum petro fuisse
predictum. quod homines essent cap-
turus. **Q**uod non ita dictum est:
quasi iam pisces nunquam esset
capturus. **N**am & post resur-

rectione domini. legimus eos esse pesca-
tos. **D**ictum est ergo quod deinceps
capturus esset homines: non dictum
est quod iam capturus non esset pisces.
Vnde datur locus intelligi eos
ad capturam piscium ex more reme-
asse: ut postea fieret quod mattheus
& marcus narrant. quando eos
binos uocauit. & ipse iussit ut
eum sequerentur: primo duobus petro
& andree. deinde aliis zebedei
duobus filiis. **T**unc enim non subduc-
tis ad terram nauibus tanquam cura
redeundi: sed ita eum secuti sunt
tanquam uocantem ac iubentem ut
eum sequerentur.

Ergo in . . . sequerentur.
grediuuntur capharnaum: & statim
sabbatis ingressus synagogas
docebat eos.

Quod sabbatis maxime medi-
cine doctrineque sue dona fre-
quentat: docet se non sub lege
esse sed supra legem. qui eandem
quoque legem adimplere non autem
soluere uenit: nec iudaicum eli-
gere sabbatum. quo uel ignem accen-
dere uel manum pedemque mouere
non liceat: sed uerum sabbatum. di-
lectamque esse domino requiem: si

saluti studentes animay ab ope
seruili id est a cunctis nos cōtine-
amus illicitis.

Et stupebant sup doctrina eius.
erat enim docens eos quasi po-
testatē habens: & n̄ sicut scribe.

Illi enim ea docebat que scripta
sūt in moysi & pphetis: ihc uero
quasi d̄s et d̄ns ipsius moysi p
libertate uoluntatis sue uel ea
que min̄ uidebant̄ addebat in
legge: uel cōmutans p̄dicabat ī
p̄p̄los. ut in matho legim̄: dictū
est antiquis. ego aut̄ dico uob̄.

Et erat in synagoga eor̄. **I**lli.
homo ī sp̄u immundo: & excla-
mauit dicens. Quid nob̄ & tibi
ihu nazarene: uenisti p̄dere
nos. Scio qui es: sanctus dei.

Non uoluntatis ista confessio
est qm̄ premiū non sequit̄ con-
fitendi: s; necessitatis extorcio
que cogit inuitos: & uelut si
serui fugitiui post multū tem-
poris d̄nm suū uideant. nichil
aliud nisi de uerbib; dep̄cant̄:
sic & demones cernentes d̄nm
interris repente uersari: adiu-
dicandos se uenisse credebant.

Presentia saluatoris: uenit̄ sūt
Et cōmū. **I** demonū.
natus est ei ihc dicens. Obmu-
tesce: & exi de homine.

Qm̄ inuidia diaboli mors in-
trauit morbe terray: idō cont̄
ip̄m mortis auctorē primo de-
buit medicamina salutis opa-
ri: p̄mo lingua serpentina ne
ultra uirus spargeret obcludi:
deinde femina que p̄ma seduc-
ta est a carnalis cōcupiscentie
febre curari: t̄cio uir q̄ male
suadentis dicta cōiugis audiū.
ab erroris sui lepra mundari: ut
ipse ordo esset restorationis ī
d̄no: qui erat & casus in p̄tho.

Et d̄s. **I** p̄lastis.
cerpens eum sp̄e immundo: & ex-
clamans uoce magna exiuit ab

Lucas de sp̄u immūdo. **I** eo.
ait qd̄ sic exierit ab homine:
ut nichil eū noceret. Potest ḡ
uidi contrariū: quom̄ scdm̄
marcū discerpens uel sic aliq̄
codices habent cōuexans eū.
cui nichil nocuit scdm̄ lucā.
S; & ipse lucas. & cū p̄cuss̄et
illū inq̄t demoniū in mediū.

exiit ab illo nichilq; ei nocuit.
Vnde intelligit hoc dixisse mar-
cum cōuexans eum siue discer-
pens qd̄ lucas dixisset. cū piecē-
set eum ī mediū. ut qd̄ secutus
ait. nichilq; ei nocuit. hoc intel-
ligatur qd̄ illa iactatio mēbroꝝ
atq; ueratio n̄ eum debilitaū.
sicut solent exire demonia. etiā
quib̄da mem̄b̄s amputatis uel

Et mirati sunt om̄s. **I**euulsis.
sunt om̄s. ita ut cōquirerent
int̄ se dicentes. Quid nā ē hoc.
Que doctrina hec noua. quia
in potestate & spiritib̄ immun-
dis impat̄ et obediunt ei.

Usa uirtute mirac̄. nouita-
tem d̄nice admirant̄ doctrine.
atq; ad inquisitionē eoz̄ que
audierant. p̄ ea que uidebat
exercitant̄. quia nimirū ad hoc
fiēbant signa que uel ipse d̄ns
in assumpto homine faciebat.
uel discipulis facere dedit. ut
p̄ hec eugl̄o regni d̄i quod pre-
dicabatur. certius crederetur.
dum hi qui cęlestia trigenis
gaudia futura p̄mittebant.
cęlestia int̄ris ac diuina opera

monstrabat. Verū discipuli ut
puri homines donante d̄no cūc-
ta gerebant. at ipse d̄ns singla-
ris uirtute potentie. & sanitates
& miracula opabat̄. & que apa-
tre audiebat. loquebat̄ in mun-
do. Nam & p̄us teste eugl̄o erat
docens eos quasi potestātē ha-
bens & n̄ sicut scribe. & n̄ turba
attestante impat̄ spiritib̄ im-
mundis & obediunt ei. v.

Et p̄tinus egredientes de syna-
goga. ueniunt in domū symon̄
& andree cū iacobo & iohanne.
Decumbēbat autē socrus symo-
nis febricitans.

Suū a demonio liberatū
moralit̄ animū ab immunda
cogitatione purgatū significa-
re dixerim. consequent̄ femi-
na febr̄ib; tenta s; ad impium
d̄ni curata. carnē ostendit a
cōcupiscentie sue feruore p̄o-
tinentie p̄cepta frenatā. Om-
nis enim amaritudo & ira. et
indignatio & clamor et blas-
phemia. sp̄e immundi furor̄ ē.
Fornicationē uero imundiciā.
libidinē. & cupiscentiā malā.

11

& auariciã que est simulachroz
seruit? febrem illecebrosẽ carnis
Et statim ¶ **I**ntellige.
dicunt ei de illa: & accedens ele
uauit eã apprehensa manu ei?
In euãgelio luce scriptum est. q̄a ro
gauerunt illũ p̄ ea: & stans su
per illam impauit febr̄i. O modo
enim saluator rogatus. in ulte
curat egrotos. ostendens se cont
uitioꝝ quoq; passionẽ. & precib;
semp̄ annuẽ fidelium? et ea n̄nun
qm̄ que ipsi minime in se intel
ligunt. uel intelligenda dare.
uel pie petentib; etiã non intel
lecta dimitte. iuxta hoc q̄d psal
mista postulat. Delicta q̄s intel
ligit. Ab occultis meis munda
Et cõtinuo ¶ **I**n me dñe.
dimisit eam febr̄s: & ministrabat
Naturale est febricitã eis.
tib; incipiente sanitate lassẽ
cere: & egrotationis sentire mo
lestiã. Verum sanitas que dñi
conferẽt impio: simul tota redit.
Nec solũ ipsa redit? s; & tanto
robore comitante ut eis conti
nuo qui se adiuuarant minis
trare sufficiat. ut iuxta legis

tropologiã membra que seruiẽ
rant imundiciẽ adiniquitatẽ. ut
fructificaret morti? seruiat ius
ticiẽ inuitam etnã.

Vespe autẽ factõ cũ occubisset
sol afferebant ad eũ om̄s male
habentes & demonia habentes.
et erat om̄s ciuitas cõgregata
ad ianuã. & curauit multos q̄
uerabant? uariis languoribus.

Solis occubit? passionẽ mortẽq;
significat illius qui dixit. Quam
diu in mundo sũ: lux sũ mundi.
Et sole occidente plures demo
niaci quã ante. plures sanant?
egroti? quia q̄ temporalitẽ in car
ne uiuens paucos uidere docu
it. calcato regno mortis. om̄ib;
p̄ orbe gentib; fidei salutisq;
dona transmisit. Cui? ministris
quasi uite lucisq; p̄conib; psal
mista canit. iter facite ei qui as
cendit sup̄ occasũ. Sup̄ occasũ
quippe dñs ascendit? quia unde i
passione occubuit. inde maiore
suã glãm resurgendo manifes
tauit.

Et demonia eiciebat multa:
n̄ sinebat ea loqui. qm̄ sciebat
I eum.

Lucas de his scribit aptius. **V**iciebat
etiam demonia a multis clamantibus. **A**
tia & dicentia quia tu es filius
dei. **E**t increpans non sinebat ea lo-
qui: quia sciebant ipsum esse christum.
Demonia ergo filium dei confite-
bantur & sciebant ipsum esse christum:
quia quem dierum quadraginta ieu-
nio fatigatum diabolus hominem
cognouit. nec temptando uale-
bat an & filius dei esset experi-
riam non per signorum potentiam uel in-
tellexit. uel potius suspicatus
est esse filium dei. **N**on ergo ideo iude-
is eum crucifigere persuasit. quia christus
sive dei filium non esse putauit:
sed quia se morte illi non preuidit
esse dampnandum. **V**ere enim de
hoc mysterio a seculis abscondito ad-
dicunt apostoli: quod nemo principum
huius seculi cognouit. **S**i enim cogno-
uissent: nunquam dominum glorie cru-
cifixerunt. **Q**uare autem se dominus lo-
qui demonia prohibeat: psalmis-
ta manifestat qui ait. **P**eccato-
ri autem dixit dominus. quare tu enar-
ras iusticias meas: & assumis
testamentum meum pro tuum.
Tu uero odisti disciplinam. **I**ce-

tera: ne quis dum predicantem aud-
sequatur errantem. **I**mpius enim ma-
gister est diabolus qui falsa ueris
sepe permiscet: ut specie ueritatis
testimonium falsitatis obtexat.

Et diluculo ualde **S**
surgens egressus abiit in desertum
locum: ibique orabat.

Si occasu solis mors exprimitur
saluatoris: quare non diluculo re-
deunte resurrectio eius indicetur?
Qui manifestata luce abiit in de-
sertum gentium. ibique in suis fi-
delibus orabat: quia corda eorum per
gratum sui spiritus ad uirtutem oratio-
nis excitabat.

Et erat predicans in synagogis
eorum & omni galilea: & demonia
in hac predicatione **E**iciens.
Quia dicit eum habuisse in omni
galilea: intelligitur est sermo il-
le habitus in monte. cuius com-
memorationem facit matheus. **N**amque
mare ita sequitur. **VI**

Et uenit ad eum leprosus deprecans
eum: & genu flexo dixit. **S**i uis.
potes me mundare. **I**ecta

De hoc leproso mundato talia con-
nectit ut ipse intelligat quem

maths comemorat te esse munda-
 tum quando post illu sermonē
 dñs de monte descendit. Sic enī
 mathis ait. Cum autē descendisset
 de monte secute sunt eū turbe
 multe: & ecce leprosus ueniens ado-
 rat eū dicens. Dñe si uis potes
 me mundare: & cetā. **¶** Quia dñs **¶**
 ait. n̄ ueni soluere legem s; ad i-
 plere: ille qui excluderat a lege
 purgari se dñi potestate p̄sumēs:
 n̄ ex lege s; supra legem eē grām
 iudicabat. que leprosi maculam pos-
 set abluere. Verū ut in dño po-
 testatis auctoritas: ita in illo fi-
 dei constantia declarat. Ille in-
 facie p̄cidit qđ humilitatis est
 & pudoris. ut uniusquisq; de sue
 uite maculis erubescat: s; cōfessi-
 onē uerecundia n̄ repressit. Os-
 tendit uuln̄. remediū postula-
 uit: & ipsa religionis & fidei
 plena cōfessio est. Si uis inquit
 potes me mundare. Voluntati
 dñi t̄buit potestatē. de uolun-
 tate autē dñi n̄ quasi pietatis
 incredul' dubitauit: s; quasi col-
 luuionis sue cōscius nō p̄sūpsit.

Ihe autē miserē eius extendit ma-
 num suā: & tangens eū ait illi.
Volo. Mundare. Et cū hec dixisset:
statim discessit ab eo lep' & mun-
dat' est
Nichil mediū est **¶** dat' est
 int' opus dei atq; p̄ceptū: q̄a in
 p̄cepto est opus. Deniq; dixit et
 facta s̄t. **V**ides ḡ quod dubitari
 n̄ potest: quia uoluntas di potes-
 tas est. **S**i ergo uoluntas eius
 potestas est: qui unius uoluntatis
 eū assert' unius utiq; assert' potes-
 tatis. **I**taq; quasi potestatē ha-
 bens sanandi. & iubendi auctori-
 tatem: opandi testimoniu non
 refugit. **V**olo enim dicit p̄pter
 fortinū. **¶** impat p̄pter arriū: tan-
 git p̄pter manicheū. **E**t lex quidē
 tangi leproso phibet: s; qui dñs
 legis est. n̄ obsequit' legi. s; legē
 facit. **N**on ergo idō tetigit. quia
 sine tactu mundare n̄ poterat.
 s; ut p̄baret quia subiectus nō
 erat legi. **H**ec contāgiū timebat
 ut homines: q̄a contaminari n̄
 potat qui alios liberabat. **L**eprosus
 tactu dñi fugat': que solebat cō-
 taminare tangentē. **S**imulq;
 illud mirabile: qđ eo sanauit

genere quo fuerat obsecratus. Si uis
inquit. potes me mundare. Volo
inquit. Mundare. Habens uolunta-
tem. habens etiam pietatis ef-
fectu. Non ergo ut plerique latino-
rum putant iungendum est & legendum
uolo mundare. sed separatim. ut
primum dicat uolo. deinde impet.

Et mundare.

Et comminatus est ei statim & eiecit
illum. & dicit ei. Vide nemini

Quare precipitur ne dixeris.

nemini dicere. nisi ut doceret non
uulganda misericordia beneficia sed premen-
da. ut non solum a mercede absti-
neamus pecunie. sed etiam gratie.

Sed uade ostende te
principi sacerdotum. & offer per
mediationem tuam que precipit moyses
in testimonium illis.

Ostendere se sacerdoti iubetur. ut in-
telligeret sacerdos eum non legis
ordine. sed gratia dei supra legem con-
curatum. Offerre autem sacrificium. ut
ostenderet dominus quia legem non
solueret sed impleteret. qui secundum
legem gradus super legem sanaret
eos quos remedia legis non sana-
uerant. Et bene addidit. in tes-

timonium illis. hoc est si deo credat.
si impietatis lepra discedat. Ad si
que mouet quomodo dominus mosaicum
uideat appere sacrificium cum id
non recepit ecclesia. meminisse nondum
esse cepisse sacrificium sancti sanctorum
quod corpus eius est. Nondum enim
obtulerat in passione sacrificium
suum. Non autem oportebat auferri
significancia sacrificia. prius quam
illud quod significabat confirmatum
esset. in contestatione apostolorum pre-
dicantium. & fide credentium populo-
rum. Quia uero typice uir iste peccatis
languidum genus designat huma-
num. recte non solum leprosus. uerum et
iuxta euangelium lucę plenius lepra fuit
se describit. Omnes enim peccauerunt
& egent gloria dei. illa scilicet
ut extenta manu saluatoris. hoc
est incarnato dei uerbo humanam
que contingente naturam. ab erroris
prisci uarietate mundentur.
possintque cum apostolis audire. iam
uos mundi estis propter sermonem
quem locutus sum uobis. & qui diu-
cius abominabiles a populo dei.
erant castis segregati. iam aliquando
templo reddi. & sacerdoti queant

offerri illi utiq; cui dicitur tu es sacerdos in eternum audientes ab aplo. templu enim dei sem est qd estis uos offerant q; pemundatione sua sic precept moyses. id est exhibeant corpora sua hostia scam uiuentē. deo placentē.

Et ille egressus cepit pdicare et diffamare sermonē. ita ut iam nō poss; manifeste ī ciuitatē intrare. sed foris in desertis locis eē. & conueniebant ad eū undiq;

Unus pfecta saluatio: multas ad dnm cogit turbas. Ut enī ipse se in ciuis extiusq; doceret esse sanatiū. nequaquā pceptum beneficiū uel ab ipso a quo accepit iussus taceat: quin poti' euangelizandi funct' officio. mox egressus cepit pdicare & diffamare sermonē.

Unde mīto querit' quidnā sit qd dñs nō nulla que gessit abscondi iussit. & nec ad horam potuerunt abscondi. Nunquā enī unigenit' filius patri & spūi sancto coeternus. hac in re ^{uolle} habuit qd implere nō potuit. **S**; notandū qd redemptor nri p mortale corpus omne qd egit. hoc nobis in

exemplo actionis p̄buit. **M**iraculū namq; faciens. & tacere iussit & tam taceri nō potuit. ut uidelicet electi ei' exempla doctrine illius sequentes. ī magnis que faciunt. latere quidē in uoluntate habeant. s; ut p̄sint aliis. p̄dant' in uitā. quatin' & magnē humilitatis sit qd' sua opa taceri appetunt. & magnē sublimitatis sit q̄a eoz opa taceri nō possunt. **N**on ḡ dñs uoluit quicquā fieri & minime potuit. s; quid uelle membra ei' debeant. quid ue de eis etiā notetib; fiat. doctrine magisterio ex-

Emplum dedit.

Et itūm intrauit capharnaū post dies. & auditū est qd' in domo ess; et cōuenerūt multi. ita ut nō caperent neq; ad ianuā: et loquebatur eis uerbum.

Saluator omniū dñs salutarī omnia lustrat incessū. nē in desertis. nē in ciuitate. nē ad mare. doctrine celestis & uirtutum dona turbis ministrat. **N**ē in monte solus orat. nē laborantes in mari ne p̄re debeant ad iuuat. **U**biq; munia

·II·

salutis imptit. ut om̄s gradus ac
conditiones ad suā grām p̄tinere
demonstret. **I**uxta mysticū uero
intellectū post factū incuitate
miracim secedit in desertū. ibiq;
cōuenientes ad se turbas benigna
pietate suscipit. ut ostendat se
magis quietā & a seculi curis re-
motā diligere uitā. atq; ob hui'
appetitū. se sanandis curā ad-
hibere corporib;. **E**t quidē more
humano quasi frequentā se-
querentiū declinans. nolēbat
manifeste ī ciuitatē introire. s;
allegorice docebat quia tumultu-
osis carnaliū mentib; aptā
sui manifestationē ueritas nō
exhibet. s; quoscumq; ab illecebri-
rerū temporalium uiderit esse dis-
cretos. his suoz lucē donoz largi
in fundit. **V**erū quia nec car-
nales supna pietas; ^{deserit} quim etiā
his grām sue uisitacionis p̄qm̄
& ipsi sp̄uales effici ualeant in-
dulget. post desertū dñs redit
ī ciuitatē. multis q; ibidē cōue-
nientib; loquit̄ uerbū. ac sana-
to paralytico plurib; occasionē
int̄ne sanacionis que est ī fide

tribuit. **A**d uero docente dño in
domo tā multi cōuenerūt ut nō
capent neq; adianuā. nrām pro-
prie saluationē qui de gentib;
ad fidē uenim' designat. q̄a pre-
dicante in iudēa dño. nec diu in-
trare ad audiendū ualim'. ad
quos tamē & si foris positos uerba
sue doctrine fecit puenire. q̄a
nos ipse p̄ seoz ora p̄dicatoz col-
ligit. & quāuis extra synagogā
in qua ipse p̄dicabat inuentos.
euanglii sui fecit esse participes.

Et uenerūt ferent̄ **S**
tes ad eū paralyticū: qui a quatuor
Curatio para **S** portabat.
litici hui'. saluationē designat
anime post diuturnā illecebri-
carnalis inercia ad xpm̄ suspi-
rantis. que p̄mo omnium minist-
ris qui eā subleuent. & xpo of-
ferant. id est bonis doctozib; qui
spem sanacionis op̄eq; int̄cessio-
nis suggerant indiget. **Q**ui be-
ne quatuor fuisse referunt.
sue q̄a quatuor sc̄i euanglii lib̄s
omnis p̄dicantiū uirtus. om̄is
q; sermo firmat'. siue q̄a quatuor
sūt uirtutes. quib; ad p̄merenda

sospitatē fiducia mentis erigitur:
 De quib; metne sapiencie laude
 dicit. Sobrietatē enim & sapiam
 docet & iusticiā et uirtutē. quib;
 utili' nichil est inuita hominib;:
 quas n̄ nulli uersis nominibus
 prudentiā. fortitudinē & tempe-
 rantia & iusticiā nuncupant.

Et cum n̄ possent eū offerre
 illi p̄ turba: nudauerūt lectum

Desiderant ubi erat
 paralyticū xp̄o offerre. s; turba
 inēposita ab omni parte reclu-
 dunt. quia sepe anima post in-
 firmi corporis desidiā ad deū
 resipiscens. supne q; grē reme-
 dio cupiens inouari. p̄sce con-
 suetudinis obstaculo recardatur.
 Sepe int̄ ipsas orationis secrety
 dulcedines & quasi suaue cū
 dño colloquū. turba cogitatio-
 nū interueniēs. acie mentis ne
 ap̄c uideat impedit. Q̄d int̄
 hec agendū. Non utiq; inifi-
 mis extius qua turbe tumul-
 tuant. remanendū. s; lectum
 dom' in qua xp̄c docet ascende-
 dum. id est sacre sēpturę sub-
 limitas ē appetenda. lexq; dñi

cū psalmista die noctuq; medita-
 da. In quo enī corripit iuuenior
 uia suam. Incustodiendo inqt
 sermones tuos.

Et patefacientes. sūmiserūt gra-
 batū in quo paralytic' iacebat.

Patefacto lecto eger ante ihm
 sūmittit. quia reseratis sēpturay
 mysteriis adnoticiā xp̄i pueni-
 tur. hoc ē ad ei' humilitatē fi-
 dei puritate descendit. Et bene
 domus ihu iuxta altius euglis-
 ty narrationē regulis eē contē-
 ta repitur. quia sub ḡtemptibi-
 li litteray uelamine si assit q̄
 reseret. diuina spūalis gracie
 uirt' inueniet. Denudatio et
 enim regulay in domo ihu. aper-
 tio est in uilitate litte sensus
 spūalis & archanoꝝ celestium.
 Ad autē cum grabato deponit
 infirmus. significat ab homi-
 ne in ista adhuc carne cōstitu-
 to xp̄m debere cognosci.

Cum uidisset autē ih̄e fidē illoꝝ.
 ait paralytico. fili dimittunt

Curatur tibi peccata.
 hominē a paralisi dñs. p̄mo
 peccatoꝝ uincla dissoluit. ut

ostenderet eū obnexus culpārū
artuū dissolutione fuisse damp-
natum: nec nisi his relaxatis
mēbroꝝ posse recuperatione sana-
ri. Sic & illi paralytico q̄ iuxta
p̄baticā piscinā diu motum
aque frustra prestolabat̄: sana-
to a dño dicit̄. Ecce sanus fact̄
es: iam noli peccare. ne detius
t̄ aliquid cōtingat. Fili inquit:
dimittunt̄ t̄ peccata. **O**mnia
humilitas. **D**espectū & debile
totisq; mēbroꝝ cōpaginibus
dissolutū filiū uocat: quē sa-
cerdotes n̄ dignabant̄ attingē.
Aut recte idō filiū: q̄a dimit-
tunt̄ ei peccata sua. **I**ntuendū
sane quanti p̄pa cuiq; fides
apud d̄m ualeat. ubi tanti ua-
luit aliena. ut totus homo re-
pente hoc ē ext̄ius int̄iusq; iā
saluat̄ exsurgēt: alioꝝq; m̄to
alijs laxarent̄ errata.

Erant aut̄ illic quidā de sēbis
sedentes & cogitantes in cordib̄
suis. **Q**uid hic sic loquit̄? **B**lasphe-
mat. **Q**uis potest dimittē pec-
cata nisi solus deus.

Verum dicit̄ scribe quia ne-

mo dimittē peccata nisi d̄s po-
test. qui p̄ eos quoq; dimittit. q̄b;
dimittendi t̄buit potestātē: et
ideo xp̄e uere d̄s esse p̄batur. q̄a
dimittē peccata quasi d̄s potest.
Verum dō testimoniū reddūt:
s; p̄sonam xp̄i negando fallunt̄.
Errant itaq; iudei. qui cū xp̄m
& d̄m esse et peccata dimittere
posse credant: ihm tam̄ xp̄m
esse n̄ credunt. **S**; multo demē-
tius errant arriani: q̄ cū ihm
& xp̄m esse & peccata posse dimit-
tere euāḡli uerbis deuicti nega-
re n̄ audent: nichilomin' d̄m
negare n̄ timent. **A**t ipse p̄fido
saluare desiderans: & occulte
cognitione. et uirtute opum
d̄m se esse manifestat. **N**ā seq̄r:

Quo statim cognito ih̄e sp̄u
suo. quia sic cogitarent int̄ se:
dicit illis. **Q**uid ista cogitatis in
cordibus ūris?

Ostendit se d̄m. qui potest
cordis occulta cognoscere: et
quodam̄ tacens loquit̄. **E**adem
maiestate & potentia q̄ cogita-
tiones ūras int̄ueor: possum
& hominib; delicta dimittere.

Da uobis intelligite: qd paraltic' **Q**uid est facili' I consequat' dicere paraltico dimitunt' tibi peccata: an dicere. surge & tolle grabatū tuum & ambula.

Iter dicere & facere: multa distantia est. Vtrū sint paraltico u peccata dimissa sol' nouerit qui peccata dimittebat: surge aut & ambula. tā ille q' surgebat qm hi qui surgentē uidebant appbare potant. Sit g' carnale signū ut pbeatur spūale: quāqm eiusde uirtutis sit et corporis & anime uicia dimitte: et datur nobis intelligentia pp' peccata plerasq; euenire corporū debilitates: & idcirco forsitan p'us dimitunt' peccata: ut causis debilitatis ablati. sanitas restituat'. Quinq; siqde se differentie causarū: p quib; in hac uita molestis corporali bus affligim'. Aut eni ad merita augenda p patientiā. uis ti corporis infirmitate grauiatur. ut beati patres. iob & tobi as. & innumeri mres inuicq; testamto: aut ad custodiā uir

tutū pceptarū ne supbia temptā te dispeant. sicut aplo paulo ne magnitudine reuelationū extolleretur datus ē stimul' carnis sūc angls sathanē qui eū colaphiza ret: aut ad intelligenda & corri genda peccata nra. sicut maria soror aaron in heremo. ob uerba temitatis & supbie lepra p'ussa est. et sicut paraltic' de q' trac tamus. qui n' nisi dimissis pmo peccatis potuit ab infirmitate curari: aut ad glām di saluan tis siue p se ipsum siue p famu los suos. sic cecus nat' in euglo. qui neq; ipse peccauit neq; pa rentes eius. s; ut manifestaren tur opa di in illo. & sic lazarus cui' infirmitas n' fuit ad mor tem s; p glā dei ut glificaret' filius di peum: aut ad ichoa tionē dampnationis eterne qd repboz est ppum. sic antioch' & herodes. qui uterq; suo tem pore aduersus dñm repugnan tes. qd tormentoz ingehenna ppetuo passuri essent. p'senti um afflictionū miseria cunc tis ostendebat'. Quib; cōgruit

.iii.

.iiii.

.v.

id
id
id
id
id

illud pphetæ. Et duplici cōtricio-
ne conterere eos. Unde necesse est
in omnib; que temporalit̄ aduer-
sa patim̄. cū humilitate dño
grās agam̄. & in firmitatis nr̄e
conscijs. de collatis nobis remedi-
is gratulem̄. Necesse est ut ad
conscientiā mām reuerſi. ſoller-
ter opa ſimul & cogitationes ex-
plorem̄. & quicq̄d nos peccaſſe
dephēdim̄. digna caſtigatiōe
purgem̄. quicq̄d de hiſ que nos
recte feciſſe credebam̄. uicio no-
biſ elationiſ piſſe compim̄us.
& hoc humili ſatiſſactione caſ-
tigem̄. Hec enī nobiſ ſepuſ fit
cauſa flagelloꝝ. Veterū innocen-
teſ & iuſtoſ ob augm̄ta p̄mior̄
flagellari. p̄fectoꝝ eſt donū ſpe-
ciale uiroꝝ. uerberib; aut̄ tem-
poralib; ad et̄na tormenta cō-
pelli. impenitentiū eſt pena.
Vt aut̄ ſciatiſ **I** repboꝝ.
quia filiuſ hominiſ poteſtatē
habet int̄ra dimittendi peccata.
ait paralytico. Tibi dico ſurge.
tolle grabatū tuū & uade in do-
mū tuam. **S**i & d̄ſ eſt
nobis iuxta pſalmiſtā q̄ quan-

tum diſtat oriens ab occaſu d̄o
gauit a nob̄ iniquitateſ nr̄aſ. &
filiuſ hominiſ poteſtatē habet
int̄ra dimittendi peccata. ergo
idē ipſe & d̄ſ et filiuſ hominiſ
eſt. ut et homo xp̄c̄ p̄ diuinita-
tiſ ſue potentiā iam peccata
dimittere poſſit. & idem q̄ d̄ſ
xp̄c̄ p̄ humanitatiſ ſue fragili-
tatem p̄ peccatoꝝ. mori. Sp̄ua-
liter aut̄ de grabato ſurgere
eſt. animā ſe a carnalib; deſide-
riū ubi egra iacebat abſtrahē.
Grabatū uero tollere eſt. ipſā
quoq; carnē p̄ continentie fre-
na correptā. ſpe celeſtiū p̄mior̄
a deliciſ ſegregare t̄reniſ. Sub-
lato aut̄ grabato domū ire eſt.
ad paradyſū redire. Hec & enī
uera eſt domuſ nr̄a que homi-
nem p̄ma ſuſcepit. n̄ iure a-
miſſa ſ; fraude. tandē reſtitu-
ta p̄ eū qui fraudulento hoſti
nichil debuit. **A**liter. Qui ſan-
guērat domū reportat
grabatū. cum anima remiſſi-
one accepta peccatoꝝ. ad inter-
nam ſui cuſtodiam cum ip̄o ſe
corpore refert. ne q̄d p̄ ueniā

unde tūm feriatur admittat.

Et statim ille surrexit. & sublato grabato abiit corā omībus: ita ut mirarentur homines & honorificarent dñm dicentes. quia nunquā sic uidim⁹.

Quam miranda diuine potentie uirtus: ubi nulla temporis inueniente morula. iussa saluatoris salus festina comitat⁹. Merito qui affuerant dāpnatis blasphemie iaculis: ad laudem tantę maiestatis stupentia corda conuertunt.

Et egressus ē ad mare rurs⁹: omnisq; turba ueniebat ad eū & docebat. Docens in capharnaū eos dñs. uirtutē doctrine sue celestem paralytici curatione cōmendabat: quo facto egressus ē ad mare. ut n̄ solum ciuile uitam hominū in uia uirtutis instruet. uerū etiam habitatorib; maris euglīn regni p̄dicaret: eosq; fluctuagos rerū labentium motus cōtempnere. ac fidei firmitate supare doceret. Deniq; aduenientē ad se ibi turba plurimam docet: ibi publicanū de thelo

neo uocatū aplm & euglīstā fac: ibi multos peccatores p̄penitentiam correctos. sua dignos cena. suoz auditu reddit archanozū. atq; ab undis tumentib; ac ceris cupiditatum fallentium sequestros. ad soliditatem quietę uersationis que est in spe celestium bonoz p̄trahit. Nam sequit⁹. .vii.

Et cum p̄teriret. uidit leui alphei sedentē ad thelonēū: & ait illi. Sequere me.

Ad thelonēū: ad curā dispensationēq; uectigaliū dicit. Thelos enim grece. latine uectigal nominat⁹. Idem autē leui qui & matheus est: s; lucas marcusq; p̄p̄t uerecundiā & honorē euglīstę. nomē exponere noluerūt uulgatum. Ipse autē mathis iuxta illud qđ sc̄ptum ē. iustus in p̄ncipio ^{sermonis} accusator est sui. mathm se & publicanū nominat⁹. ut ostendat legentib; nullū debē cōuersū de salute diffidē: cū ipse de publicano in aplm. de theloneario in euglīstā sit repente mutatus.

Et surgens secutus est eum.

In euanglio luce plenius scriptum est.
& relictis omnibus; surgens secutus
est eum. **I**ntelligens ergo matheus quod
sit ueraciter dominum sequi: relictis om-
nibus sequitur. **S**equi enim imita-
ri est: ideoque ut pauperem christum non
tam gressu quam affectu consec-
tari potuisset. reliquit propria.
qui rapere solebat aliena: perfectam
que nobis abrenuntiationis seculi
formam tribuens. non solum lucra
reliquit uectigalium. sed & periculum
contempsit quod euenire poterat
a principibus sediti: quia uectigalium
rationes imperfectas atque incom-
positas reliquerit. **T**anta enim
cupiditate sequendi dominum duc-
tus est: ut in nullo periculo huius
uite respectum uel cogitationem
sibi met reservauit. **S**i quidem
ipse dominus qui hoc exterius huma-
na allocutione ut se sequeretur
uocauit: uirtus diuina inspira-
tione ut mox uocantem seque-
retur accendit. ipse inuisibili-
liter quomodo sequendum esset e-
docuit. **P**ropter quod ille merito obe-
dientie dum humana contemp-
nens negotia deserit: dominorum

fidelis dispensator factus est ta-
Et factum est cum **S**ilento
accumbet in domo illius: multi
publicani & peccatores simul
discumbebat cum ihesu & discipulis
Scribit euangelista lucas **S**ed
quia fecit ei conuiuium magnum
leui in domo sua: quod mysterio-
rum figuris apte congruit. **Q**ui enim
domicilio christum recepit intus:
maximis delectationibus exube-
rantium pasceatur uoluptatum.
Itaque dominus libenter ingreditur. et
in eius qui credidit recumbit af-
fectu: & hoc est bonorum opum
spirituale conuiuium. quo diues po-
pulus eget. pauper epulat. **P**u-
blicani autem sicut etiam nomine
probant. appellantur hi qui uecti-
galia publica exigunt. siue qui
conductores sunt uectigalium fisci
uel rerum publicarum: nec non & hi
qui sediti huius lucra per negotia
sectantur. eodem uocabulo cense-
tur. **Q**ui uident publicanum
a peccatis ad meliora conuersum.
locum inuenisse penitentiae: &
ob id etiam ipsi non desinant sa-
lutem. **N**ecque uero in peccatis uicijis

17
pmanentes ueniūt ad ihm ut pha-
risei murmurant: s; penitentiā
agentes ut sequens euglyste ser-
mo significat dicens.

Erant enī multi: qui & seque-
bat autē ihs ad **S**abant eū.
conuiuia peccatorū ut occasione
haberet docendi: & spūales imi-
tatorib; suis pberet cibos. Veni-
q; cū frequētē ad conuiuū per-
gere describat: nichil refert ali-
ud nisi qd ibi fecit. quid docuit.
& ut humilitas dñi eundo ad
peccatores: & potentia doctrine
eius in conuisione penitentium

Et scribe & **S**demonstret.
pharisei uidentes qā manduca-
ret cū peccatorib; & publicanis.
dicebant discipulis ei. Quare cū
publicanis & peccatorib; man-
ducat & bibit magister uir.

Si p mathi electionē & uocati-
onē publicanorū fides expmit
gentiū que p̄us mundi lucris
inhabant: at nē cum dño epu-
lis caritatis & bonorū opum se-
dula deuotione reficiunt: pro-
fecto supercilū scribarū & phari-
seorū. uideorū inuidiā qua de

gentiū salute torquentur insinu-
at. quib; & ipse loquit. am̄ dico
uobis qā publicani & meretrices
pcedent uos in regno dei.

Hoc audito ihs: ait illis. Nō ne-
cesse habent sani medicū: s; qui
male habent. Non enī ueni uo-
care iustos: s; peccatores.

Suggillat scribas & phariseos: q
iustos se putantes peccatorū cō-
fortia declinabant. Se ipm me-
dicū dicit: qui in uo medicādi
genere uulnat est p̄t iniquita-
tes nr̄as: & luore eius sanati
sum. Sanos autē & iustos appel-
lat eos. qui ignorantēs dī ius-
ticiam & suā uolentes cōstitūe.
iusticie dñi nō sunt subiecti:
qui ex lege p̄sumentes. eugly-
grām nō querunt. Porro ma-
le habentes peccatores uocat:
eos qui sue fragilitatis cōscien-
tia deuicti. nec p̄legē se iustifi-
cari posse uidentes: xp̄i gratie
penitendo colla submitunt.

Et erant discipuli iohannis
& pharisei ieiunantes: & ue-
niunt & dicit illi. Quare disci-
puli & phariseorū ieiunant?

tui autē discipuli nō ieiunant.

Alii referunt euangeliste ipsos phariseos ac discipulos iohannis hac dñm questione pulsasse: hic uero ita sonare uidet̃ euangelicus sermo. q̃si alij aliqui quos huius rei cura mouisset. hanc ei questionē intulint. Vnde colligendū. a pluribus; hanc dño obiectā esse questionē. & a phariseis scilicet. & a discipulis iohannis & a cōuiujs. uel alijs quiblibet. quos hoc mouebat quare discipuli iohannis & pharisei ieiunarent. discipuli autem saluatoris nō ieiunaret̃. Olytico autē sensu potest ita exponi. qd̃ discipuli iohannis & phariseorū ieiunāt. xp̃i autē non ieiunant. q̃a omnis q̃ uel de opibus legis sine fide gloriat̃. uel qd̃ est grauius traditiones seq̃t̃ hominū. uel certe ip̃m etiam xp̃i p̃coniū aure tantū corporis nō autē & fide cordis p̃cipit. sp̃ualib; abstinent̃ bonis. ieiunio corde tabescit. Qui ū xp̃i membris fideli incorporat̃ amore. nō potest ieiunare. q̃a carne ipsius epulat̃ & sanguine. **Alr.**

Iohannes uinū & sicā nō bibit. dñs cū publicanis & peccatorib; manducat & bibit. q̃a ille abstinentie m̃itū auget. cui potentia nulla nature. dñs autē cui naturalit̃ suppetebat delicta donare. cur eos declinaret q̃s abstinentibus potat reddere puriores. **§** ieiunauit & xp̃e ne preceptū declinaret. manducauit ē peccatorib; ut grām cerneret. agnosces

Et ait illis ihe. **§** potestatem.

Nunquā possunt filii nuptiarū quādiu sponsus ē illis est ieiunare. **¶** Quanto temp̃i. habent secū sponsum. nō possunt ieiunare.

Venient autē dies & auferet̃ ab eis sponsus. & tē ieiunab̃t in illis. **¶** in matheo ita positū ē. **§** dieb;.

Nunquā possunt filii sponsi lugere. quā diu cum illis ē sponsus. **¶** Sponsus ḡ xp̃e. sponsa eccl̃a ē. de quo scō sp̃ualiq; conubio apli sunt creati. qui lugere ac ieiunare nō possunt. quā diu sponsum in thalamo uident. & sciūt sponsum esse cū sponsa. Quando ū transierint nuptie. & passionis ac resurrectionis tempus

aduenit tē sponsi filij ieiunabit.
 Juxta legis autē tropologā sciē-
 dum qd̄ quādiu sponsus nobis
 cū est. & in leticia sum⁹: nec ie-
 unare possum⁹ nec lugere. Cū
 autē ille p̄t peccata a nobis re-
 cesserit & auolauit: tē indigen-
 dum ieiuniū est. tē luct⁹ recipi

Nemo assumentū **S**endus.
 panni rudi⁹ assunt uestimento
 ueti⁹: alioq̄n auferet sup̄plemētū
 nouū a ueti⁹. & maior scissura

Cū interrogat⁹ esset **I**fit.
 dñs cur discipuli eius n̄ ieiuna-
 rent? respondit carnales adhuc
 quosq; & necdū passionis resur-
 rectionisq; suę fide solidatos. n̄
 posse seuiora ieiunia & cōtinen-
 cie sustinere p̄cepta: ne p̄auste-
 ritatē nimā. etiā credulitatē
 qm̄ habere uidebant⁹ amittat.
 Ipsos ḡ adhuc discipulos tan-
 qm̄ uetera uestimta dicit: q̄b;
 inuenient⁹ nouus pann⁹ as-
 sunt⁹. id est aliqua particula
 doctrine que ad noue uite tē-
 perantiā p̄tinet: quasi si hoc
 fiat & ipsa doctrina quodam
 scindit⁹. cui⁹ particula que ad

ieiuniū ciboz ualet importune
 tradit⁹. cum illa doceat generale
 ieiuniū nō a concupiscentia ci-
 boz tantū. s; ab omni leticia tē-
 poraliū delectationū. Cui⁹ quasi
 pannū id est partē aliquā quam
 ad cibos p̄tine dicit. n̄ oportere
 hominib; adhuc ueti⁹ consuetu-
 dini deditis imp̄tari: q̄a & illic
 quasi conscissio uidet⁹ fieri. et
 ipsi uetustati nō conuenit.

Et nemo mittit uinū nouellū
 in utres uetēs: alioq̄n dirūpet
 uinū utres. & uinū effundet.
 & utres p̄ibunt: s; uinū nouū
 in utres nouos mitti debet.

Eosdem quoq; uetib; compat-
 utrib; quos uino ^{nouo} id est sp̄uali-
 bus p̄ceptis facili⁹ dirumpi. q̄
 id posse continē dicit. Erant
 autē iam utres noui: cū post
 ascensū dñi desidio consola-
 tionis ei⁹ orando & sp̄ando in-
 nouant⁹. Tē enim accipiunt
 sp̄m sc̄m: quo implet⁹ cū lin-
 guis omnib; loquerent⁹. aui-
 deis nescientib; sed tam̄ uere
 attestantib; dictū est: q̄a mis-
 to pleni s̄t isti. Nouū enim

uinū. iam nouis uerib' uenerat.
hoc est spē sancti feruor spūali
um corda repleuat. *Alit'.* Cauen-
dum doctori est. ne anime n̄ dū
renouate s; in uetustate malicie
p̄duranti. nouoz mystioꝝ secre-
ta cōmittat. *Ad* si querit aliq̄s
quid int' uinū nouū mystice
& uestimentū distet nouū. fa-
cile patet q̄a uino intus refici-
mur & inebriam'. uestimēto au-
tem forisē' induim'. Cū uero
utrūq; ad significantiā uite p-
tinet spūalis. uestimētum pro-
fecto opa m̄a bona que foris
agimus. & quib; corā hominib'
lucem' insinuat. uino aut' no-
uo feruor fidei. spē & caritati.
quo in cōspectu n̄i conditoris
in nouitate sensus n̄i int' ipsi
reformant'. exp̄mitur. *viii.*

Et factū est itūm cū sabbatis
ambularet p̄sata. discipuli ei'

Lcepunt p̄gredi. & uelle spicas.

Legimus in sequentib; quia
erant q̄ ueniebant. & rediebat
multi. & nec manducād; qui-
dem spaciū habebant. & ideo
quasi homines esuriebant.

Ad aut' spicas segetū manib' cō-
fricant. & mediā consolant'. ui-
te austioris indicū est. nō pre-
paratas epulas s; cibos simplices
Pharisei autē. *I* querentiū.
dicebant ei. Quid facit sabb-
at. que non licet.

Notā qd̄ p̄mi apli saluatoris
littam sabbati destruit aduer-
sum hebionitas. q̄ cum cetos re-
cipiant aplos. paulū quasi trans-
gressore legis repudiant. Mys-
tice aut' discipuli p̄sata t̄seut.
illa uidelicet de quib; d̄ns ait.
leuate oculos uros & uidete re-
giones q̄a albe sunt iā admes-
sem. & qui metit mercedē acci-
pit. cū doctores sc̄i eos q̄s in fi-
de uirtatis institue querunt
cura pie sollicitudinis inspeci-
unt. & qualit' unū quēq; que
ordine ad salutē attrahere debe-
ant sedula cōsideratione per-
pendunt. atq; idō nichil melius
esurie qm̄ salutē intelligunt
hominū. qm̄ ipse mellos p̄m'
quonda int' preces esuriens.
mox oblati s̄ eis quas desidera-
bat dapib; audiuit. *Surge*

petre: occide & manduca. **E**t mi-
 ra sacramenti concordia: q̄a & ibi
 mactari ac manducari iubent̄
 animalia celtus missa: & hic
 spicas dño lustrante cōsecrata
 uulsiſſe discipuli. atq; iuxta
 alioꝝ narrationē euḡlistay con-
 fricantes manib; manducasse
 phibent̄. **H**oc est enī qd̄ ait apls.
 mortificate membra ur̄a que
 s̄t sup̄ t̄iam. ⁊ exuite uos ueterē
 hominē cū actib; suis: q̄a n̄ alit̄
 transit quisq; in corp̄ xp̄i. non
 alit̄ doctorē p̄fectus sui fructi-
 bus pascit: qm̄ si uetib; abdicā-
 tis cōcupiscentiis. nouo dilecti-
 onis mandato. nouus homo
 fuit factus. **V**ellere itaq; spica
 est. homines a t̄rena intentiōe
 qua solum m̄tis quasi radicem
 firant eruere: fricare aut̄ ma-
 nib; exemplis uirtutū ab ipsa
 etiā carnis cōcupiscentia q̄si
 folliculis atq; integumentis aris-
 tarū puritatē mentis eruere.
Grana ū manducare ē: emun-
 datū quēq; a sordib; uitioꝝ per
 ora p̄dicantiū ecclē mēb; us-
 corporari. **&** bene hec discipli

p̄gredientes ante dñm fecisse
 memorant̄: quia doctoris neces-
 se ē sermo p̄cedat: & sic cor au-
 ditoris subsequens gr̄a sup̄ne
 uisitacionis illustret. **B**ene sa-
 batis: quia sc̄i doctores & ip̄i in
 p̄dicando p̄spe future q̄ctis la-
 borant: & auditores eque suos
 admonēt nō p̄pter amorē scli
 sup̄uacuis insistere negotiis.
 s; potius p̄ et̄na requie bonis
 insudare laborib; **I**tem p̄sata
 ambulant c̄ dño: qui diuinis
 obtemperare studentes imp̄is.
 sollerter eloquia sac̄ meditari
 delectant̄. **U**siuunt insatis.
 cū in eisdē sacris eloquiis que
 legendo p̄transeūt. panē uite
 inuenire desidant: hoc ē ad
 illa curant uerba puenire. q̄b;
 ampliorē in se sui cōditoris
 amorē incendant. **E**t hoc in
 sabbatis. cū in sopita mente a
 turbulentis cogitationib; ua-
 care gaudent: & uide qm̄ sua-
 uis est dñs. qm̄q; beatus uir
 qui spat̄ in eū: assumptoq; pie-
 tatis & humilitatis habitu.
 ad regem animarū suarū attingē

contendit. Vellunt spicas q̄ forte
occurrūt. & tam diu uersant mani-
bus contritas q; purgant. donec
ad escam pueniāt. cū testimonia
sēptuarū ad que legentes pueni-
unt meditando assumūt. et
tā diu scrutatione sedula dis-
cutiunt. donec ī eis medullā di-
lectionis que latere uidebatur
īuenientes exēhant. Sic enim
aspirate aristarū que horrent. ue-
lant grana tritici que reficiunt.
ita sepe sub ea q̄ uidebat uilita-
te litte tegunt dona diuine
dilectionis. que m̄tes fidelū
esurientes sitientes q; iusticiam.
suauitatis in t̄ne dapib; pascāt.
Verū hec mentiū refectione. stultis
quidē sabbati defensorib; displicet.
s; a dño sabbati p̄batur. q̄a
qui sola litte superficie sequunt.
nec uerā mentiū refectionē nos-
se. nec ad m̄tānam puenire ani-
marū requiē norunt. Vnde te-
meritas eorū m̄to ueritatis ore
cōfundit. dū subditur.

Et ait illis. Nunquā legistis qd
fecit dauid quando necessita-
tem habuit. et esurit ipse & qui

cū eo erant. qui introiit domum
dī sub abiathar p̄ncipe sacerdotū.
& panes p̄positionis manducau.
q̄s n̄ licebat manducare n̄ sacer-
dotib; & dedit eis qui cū eo erāt.

Ad cōfutandā calumpniā pha-
riseorū uetis recordatur hystorie.
quando dauid fugiens saule ue-
nit in nobē. & abimelech sacerdo-
te susceptus postulauit cibos.
Qui cū panes laicos nō haberet.
dedit eis consecratos. quib; non
licebat uesci nisi solis sacerdoti-
bus & leuitis. et hoc tantū inter-
rogauit si mundi essent pueri
a mulierib; & illo respondente
ab heri & nudi tertius. n̄ dubi-
tauit panes dare. meli' arbitra-
tus p̄pha dicente. miām uolo
& n̄ sacrificiū. de famis piculo
homines liberare. qm̄ dō offerre
sacrificiū. Hostia enim dō placā-
bilis. hominū salus ē. Oppo-
nit ḡ dñs & dicit. Si et dauid
sēs est & abimelech pontifex a
uobis n̄ reprehendit. sed legis
uterq; mandatū p̄babili excusa-
tione transgressi sēt. & famel ī
causa est. cur eandē famē non

pbatis in aplis: qm pbatis inceti.
 Quam & in hoc multa distacia
 sit. Isti spicas in sabbato manu
 cofricant. illi panes comederunt
 leuiticos: & ad sollempnitatem sa-
 bati accedebat dies neomeniaz.
 qb; in conuiuio requisit' fugit
 ex aula regia. figurate aut' qd
 dauid & pueri ei panes accepe-
 runt scificatos: ostendit sacer-
 dotalē cibum ad usū transitu-
 rum esse p'ploz: siue qd om's ui-
 tam sacerdotale debem' imita-
 ri: siue quia om's filij eccl'e sa-
 cerdotes s't. Vngum' enim i sacer-
 dociu' sem. offerentes nosmetip-
 sos dō hostias spūales: de q' tota
 hystoria diximus p'ceptu nro
 plenius i expositione libri re-
 gum: dixim' i de mensa ac pa-
 nib; p'positionis. in libro expo-
 sitionis tabernaculi & uasoz ei.
 Ad uero dñs abiathar pncipē
 sacerdotū p abimelech appellat:
 nichil habet dissonantie. Ambo
 enim fuerit illic cū ueniens da-
 uid panes percit & accepit: abi-
 melech uidelicet pnceps sacer-
 dotū. & abiathar filius ei. Occi-

so aut' abimelech a saule cū uiris
 domus sue genis sacerdotalis oc-
 toginta quinq;: fugit abiathar
 ad dauid. & comes factus ē totius
 exilij ei'. Postea regnante eo sum-
 mi sacerdotij & ipse gradu' acce-
 pit: ac toto tempore regni illius
 i pontificatu pseuerans. multo
 maioris excellentie qm pat' suus
 effectus ē: ideoq; dignus fuit.
 cui' memoriā dñs etiā uiuente
 patre quasi summi sacerdotis fa-

Et dicebat eis. **Sab** **S**ceret.
batum ppter hominē factū est.
 n̄ homo ppter sabbatum.

Maior est cura sanitati i uite
 hominis: qm custodia sabbati
 adhibenda. Sic enī & mandatū
 est sabbatū custodiri: ut tamen
 si necessitas esset. reus n̄ ess; q
 sabbatū uiolasset. Ideo sabbo
 circūcidi non ē phibitū. quia
 necesse erat fieri. Nam & iosue
 muros iericho septē dieb; cū
 exercitu circuit: i machabei
 necessitate instante sabbato
 pugnabant. Vnde discipulis
 esurientib; qd licitū nō erat i
 lege: necessitate famis factū

est licitū. Talis hec causa est. qualis
hodie ieiunij legitimus? ubi si q̄s
eger ieiunium corrupte. nulla rati-
one reus tenetur. *¶ Sabbati.*

Itaq; dñs est filius hominis: etiā
Sinquit dauid rex sacerdotali
eibo pastus excusabilis ē. & iux-
ta altius eugliste narrationē.
sacerdotes sabbatū p̄templi mi-
nisteriū uiolantes crimine ca-
rent. quanto magis fili' homi-
nis q̄ uerus rex & uerus sacer-
dos. ideo dñs est sabbati. euil-
sariū sabbato spicariū noxa nō

.III.

Et introit itūm *¶ tenet.*
in synagogā: & erat ibi homo

habens manū aridam.

Homo qui manū habebat ar-
idam. humanū genus indicat
ī fecunditate boni opis arefac-
tum. s; dñi miseratione cura-
tū. Cui' dextera que in p̄mo pa-
rente dū uetite arboris poma
decerpit aruerat. p̄ redempto-
ris grām dum in fontes man'
in crucis arbore tendet. bonoz
opum succis est restituta saluti.
& bene in synagoga man' erat
arida: q̄a ubi scientie donū

mai'. ibi graui' est inexcusabilis
noxę periculū.

Et obseruabant eū. si sabbatis
curaret. ut accusarent illum.

Quia destructionē sabbati qm̄
indiscipulis arguebat. p̄babili-
magister excusauit exemplo.
nō ipsū obseruando magistrū.
calumpniari uolunt. ut si sab-
bato curet tñsgressionis. si nō
curet crudelitatis. aut ībecilli-
tatis eum arguant.

Et ait homini habenti manū
arida. Surge in mediū. Et dicit
eis. Licet sabbatis bene facē an

Preueniens dñs *¶ male.*
calumpniā iudeoz qm̄ s; p̄fida
mente parauant. arguit eos q̄a
legis p̄cepta praua int̄pretatio-
ne uiolant. estimando ī sabbo
ē a bonis opib; ferandū. cum
lex a malis abstinere uibeat di-
cens. omne opus seruale nō fa-
cietis in eo. id est peccatū. Om̄s
qui facit peccatū. seruus ē pec-
cati. Quo p̄cepto ē futuri sc̄li
formā in p̄sentib; ad umbrat.
ubi illi qui p̄ sex hui' sc̄li etā-
tes bona fecerūt. in septima q̄ete

maloz tantum non aut & bonoz
fe ferias habituri. Nam et si secu-
laria opa conquiescant. n̄ otiose
tam boni opti actus est in laude
di quiescerem.

Animā saluam facē an pdere.

Hoc est hominē curare an n̄. Idem
est qd̄ premiserat. bene facē. an
male. n̄ quod d̄s sume bonitatis
auctor mali nobis aut pditione
esse possit. s; qd̄ eius n̄ saluare
sēpture cōsuetudine pdere dicit.
sicut dicit̄ indurasse cor pharao-
nis. n̄ quod molle obdurauit. s;
qd̄ meritis p̄cedentib; obduratū
misericordit̄ emollire noluerit.
Et nos cū rogam⁹ ne nos inducat
ī temptatiōe. p̄tinuis addendo
s; libera nos a malo. manifeste
docem⁹ ei inducere intemptati-
ōe. non esse aliud qm̄ nō libe-
rare a malo. eius pdere animā
esse ap̄ditione n̄ saluare. Si qm̄
mouet quare d̄ns cū corp⁹ esset
curaturus. de anime saluatio-
ne int̄rogauit. intelligat uel
animā more sēptuarū proho-
mine positā sicut d̄r. he sunt
que exier̄ de femore iacob. uel

qd̄ illa miracula p̄t anime salu-
tem faciebat. uel qd̄ ipsa man⁹
sanatio. salutē anime significa-
bat. que a bonis ut d̄xum⁹ cessās
opib; aridam quodam dextam
habere uidebatur.

Et illi tacebant. Et circūspiciēs
eos ē ua constat̄ sup̄ cecitate
cordis eoz dicit̄ homini. Exten-
de manū tuam. & extendit. ⁊
restituta est manus illi.

Sananda manus arida iubet
extendi. quia infructuose de-
bilitas anime. nullo meli⁹ ordi-
ne qm̄ elemosinarū largitate cu-
ratur. Vnde iohannes bap̄tis-
ta turbis sciscitantib; qd̄ face-
rent. ut n̄ uelut arbores aride
mittent̄ in ignē. hoc solu pre-
cepto. Qui habet duas ^{manus} det non
habenti. & qui habet escas simi-
liter faciat. **I**n ecclesiastico d̄r.
Fili nō sit manus tua ad accipi-
endū porrecta. & addandū col-
lecta. frustra enī man⁹ ad d̄m
p̄ peccatis rogaturus expandit.
qui n̄ has ad uidiā rogantē
beneficiū laturus extendit.

Exeuntes aut pharisei statim Cap. ix.

cū herodianis: cōsiliū faciebant
Adversus eū. quom̄ eū p̄derent.
Herodianos herodis tetrarche mi-
nistros dicit: qui p̄pter inimicitias
q̄s dñs ipsoꝝ advers⁹ iohānē exer-
cebat. etiam saluatorē quē ioh̄s
p̄dicabat insidius insequēbant⁹
& odus. Magna autē insipientia
eoz: qui cū salute plurimū indi-
gebant. de nece saluatoris egere
cōsiliū. Qui quantū nequitie stu-
deant ostendit⁹: eū & hoc ic̄rū
rēputant. qđ ad uerbū illi⁹ saluā
qui languebat extendit dextram⁹.
q̄si n̄ ipsoꝝ quisq; maiora sabba-
tis egit. cibos portando. porri-
gendo calicē: cetera q; que uictui
sē necessaria exequendo. Neq; enī
ille q̄ dixit & facta sē: sabbato
laborasse potat conuinci.

Et ih̄s cū discipulis suis recessit
Secessit quasi ho **I** ad mare.
mo fugiens p̄sequentiū insidi-
as: quia neq; adhuc ueniat hora
passionis ei⁹: neq; extra iher̄līm
fuit locus passionis. Recessit fu-
giens se se odio p̄sequentes: sed
ibi accessit ubi plures inuenit
se se p̄ amore sequentes. Nam

Subditur:

Et multa turba agalilea & iudea
secuta est eū: & ab iherosolimis &
abydumēa & in siordanem. & que
circa tyrū & sydonē multitudo
magna: audientes q̄ faciebat ue-
nerunt ad eum.

Ecce pharisei & herodiani. magis-
tri uidelicet plebis & regis minist-
ri. unanimi dñm cōsilio p̄de-
querē: & turba indocta & uulg⁹
undecūq; collectū. unanimi illi
dilectione secunt⁹. Ibi uidentes
opa uirtutū eius & uerba doctri-
ne audientes. nichil ampli⁹ dis-
cere qm̄ ut eū p̄sequerent⁹ uole-
bant: isti opinione tantū ducti
uirtutū eius. cōgesto agmine p̄
maximo ueniūt ad audiendū
eū. opemq; salutis flagitandā.
Vnde mox sue uoluntatis ac de-
siderij cōsequi merent⁹ effectū.
plurimis a dño sanatis: ut i se-
quentib; legit⁹. Ubi & exemplū
dedit suis: si in una ciuitate p̄-
secutionē paterent⁹ in altāam fu-
giendi. Deniq; paulus exemplo
simul & p̄cepto dñi edoctus fu-
git edamasco. ubi insidius appe-
tebatur p̄uoz: sed inde digress⁹.

innumeros alibi q se ad pietate seque-
 rentur ipsos inuenit. **I**uxta u le-
 gis allegoria dñs in eo qd egressus
 de synagoga secessit ad mare. ibiq;
 uenientē ad se plurimā ppli mul-
 titudinē sanatur ac doctur us ex-
 cepit. nrām manifeste saluatio-
 nem pfigurauit. ad quos uenire
 pfide relictā ob pfidiā iudea dig-
 natus est. **R**ecte enī incredule
 diu ac diuersis error anfractib;
 iactate nationes. instabilitati.
 amaritudini. obscuritati fluc-
 tuantis pelagi cōparant. **S**; dñs
 uenit ad mare ē discipulis. multa
 q; turba que a diuersis puuntis
 secuta est eū. quia pdicantibus
 aplis corda gentiū adiit. & post-
 qm̄ in eis dilectā s̄ domū ppici
 cōsecrauit. iā multos ad se ueni-
 entēs benigne suscepit. ac deside-
 rate salutis donauit eē compo-
 tes. Quib; apte congruit qd se

Et dixit discipulis **I**quit.
 fuit ut nauicla s̄ deseruueret. p̄t
 turba. ne cōp̄ment eū. Multos
 etiā sanabat. ita ut irruent in
 eum. & illum tangerent.

Nauicla & enim deseruies dño

ī mari ecclā est congregata de gen-
 tib; & fluctus seli labentis libere
 mentis uirtute tñsgressa. que
 quanto sinū cordis ampli' recipi-
 ende gr̄e sui cōditoris dilatat. tan-
 to sublimi' cunctis transeuntū
 rerū uoluminib; q̄si fluctib' pe-
 lagi estuantis nauicla uentis a-
 gitata secundis insultat. **D**istat
 autē int̄ cōp̄mē dñm. & tangē
 dñm. **T**angit namq; eū. q̄ fide
 eius ac dilectionē uero corde sus-
 cipit. sp̄munt eū. q̄ carnalib' co-
 gitationib; aut factis. pacē eoz
 in quib' uitas manē consueuat
 turbant. **V**n̄ apte q̄ eū tetigerē
 saluati esse phibent. quia numi-
 rum uera fides & dilectio salutē
 gignere solet et̄nam. **P**pt̄ turba
 uero ne se cōp̄ment nauiclam
 dñs ascend. quia turbidas car-
 naliū mentes fugiens. ad eos
 poti' qui fluxā seli glam simul
 & abiectiōē sp̄nere didicunt
 uenire. & mansionē apud eos
 facere gaudet.

Quocq̄ autē habebant plagas &
 sp̄e immundos. cū illū uidebat
 procidebant ei.

Procidabant quidē utriq; dño. id ē
& qui habebant plagas infirmita-
tū corporaliū. & qui ab sp̄itib; uexa-
bantur imundis. s; infirmi sim-
plici intentione obtinendę salute.
demoniaci autē uel poti⁹ habitan-
tes in eis demones. u; diuini ti-
moris coacti n̄ solum ad p̄ciden-
dum ei. uerū etiā ad confitendā
ei⁹ maiestatem sunt cōpussi. P̄cul-
si enim p̄sentia uirtutis ei⁹ ac-
niumū p̄teriti. nequaquā celare
audebant quē filiū dei iam iā
q; cognouant. Vbi satis sup̄q;
arrianorū ē miranda uel potius
dolenda cecitas. q̄ illū post resur-
rectionis & ascensionis ip̄i gl̄am.
post dilatatā toto orbe fidem
euāḡli. post edificatā in om̄ib;
gentib; eccl̄as. laudatū q; in eis
nom̄ dñi saluatoris a solis ortu
usq; ad occasū. repente negat fi-
lium dī. quē demones mortali
adhuc carnis habitu indutū.
filiū esse dī apta uoce p̄fiterent⁹.

Sequit⁹ enī. **E**t clamabant
dicentes. Tu es filius dī. **T**o ue-
hementē cōminabat⁹ eis. ne ma-
nifestarent illum.

Quare autē sp̄e immundos se loq;
dñs phibeat. psalmista manifes-
tat q̄ ait. Peccatori autē dixit d̄s.
Quare tu enarras iusticias meas.
& assumis testam̄tum meū pos-
tuū. Tu uero odisti disciplinā. &
p̄iecisti sermones meos post te.
Prohibet dñm p̄dicare peccator.
ne quis dū p̄dicantē audit. seip̄t
errantē. Imp̄bus enī magister ē
diabol⁹. qui falsa ueris sepe p̄mis-
cet. ut specie ueritatis testimoniu
fraudis obtexat. **S**ecūm n̄ solum
demonēs q̄ multi cōfitebant⁹ in-
bentur silere de xp̄o. s; & illi q̄
ab eo sanati sponte cōfiteri uole-
bant. imo ipsi apl̄i qui eū post
resurrectionē toto orbe erant
p̄dicaturi. ante passionē preci-
piunt⁹ omnino reticere de illo.
ne diuina uidelicet maiestate
p̄dicata. passionis dispensatio
differret⁹. & dilata passione. sal-
mundi quę p̄hanc futura erat
negaretur. **Cap. x.**

Et ascendens in montē. uocauit
ad se quos uoluit ipse. & uenit
ad eum. & fecit ut eēt duodeci
cū illo. **M**ons ille in q̄ apl̄s

Didimus. Non ut quōdam
putant participatiōe na-
ture siue substantię implet
quēq; diabol⁹. aut ei ha-
bitator efficit. s; p̄fraudu-
lentia & deceptionē & ma-
liciam in habitare in ore
dicitur quē replet.

elegit dñs. altitudinē designat
 iusticie. qua instituendi erāt. &
 qm̄ p̄dicaturi erant hominib; .
Nā qā missurus erat eos ad p̄di-
 candū euglm̄ regni celestis. m̄ico
 p̄sublimitatē loci in q̄ electi sūt
 admonere uoluit eos n̄ in infimis
 desidūs animū dissoluē. s; ad su-
 p̄na desidanda & querenda semp̄
 erigē debere. Sic etiā legē datur
 p̄ori pplō suo ī monte apparuit.
 de monte que agenda eēnt īno-
 tuit. Verū quia necdū erat tem-
 pus ut diceret. penitentiā agite.
 appinqua b̄ enī regnū celoz. sed
 tantū dicebat. honora patrē tu-
 um & matrē ut sis longēuus su-
 per tiam qm̄ dñs d̄s tuus dabit
 t̄. quāuis hec eadē uerba typi-
 ce regnū nobis eternū quod est
 m̄tra uiuentiū p̄mittat. neq̄
 quā p̄pls loquente ī monte dño
 appinquare ualuit. s; de infe-
 rioib; que dicentur audiuit.
 qā necdū mente capāci ad intel-
 ligenda mystia que dicebant
 ascendē nouāt. solusq; moyses
 qā legē sp̄ualit̄ audire didicāt.
 montis in q̄ erat dñs uerticem

cōscendit Bene autē dicit. qā as-
 cendēs īmontē dñs. uocauit
 ad se quos uoluit ipse. Non enim
 illoz electionis ac studij. s; diui-
 ne erat dignationis & gr̄e. ut
 ī aplatum uocarent. Unde & eis
 alibi dicit. Non uos me elegistis.
 s; ego elegi uos. Fecitq; ut essent
 duodecim cū illo. certi utiq; gr̄a
 mysti. ut uidelicet mundi salu-
 tem qm̄ uerbo p̄dicarent. suo
 quoq; num̄o cōmendaret. Ter-
 enī quātū duodeci faciūt. Et
 ter quātū ad p̄dicandū se mis-
 si apli. ut p̄unūsas q̄drati or-
 bis plagas baptizarēt gentes in
 nomine pat̄s & filij & sp̄s sancti.
 Unde & de ciuitate sc̄a iherlm̄
 descendente de celo a dō. sc̄ptū
 est. qā erant ei ab oriente portę
 tres. & ab aquilone portę tres.
 & ab austro portę tres. & ab occa-
 su portę tres. Vbi figuralit̄ os-
 tendebat. quia p̄dicantib; aplis
 aplozq; successorib; . cunctę per
 orbem nationes in fide sanctę
 trinitatis exclam eēnt ingressu-
 re. In quo etiā sac̄mento. ita
 quondā filij isrl̄ circa taberna-

culū castra metabant. ut ex omni parte p̄ quadrū terre trib' manēt: quia p̄mitiua nimirū ecclā que erat ī iudea undiq; p̄ circuitū sui credentib; toto orbe nationib' spiritualia dō castra erat infide et confessione scē trinitatis fixata.

Et ut mittēt eos p̄dicare eugl'm: & dedit illis potestātē curandi infirmitates & eiciendi demonia.

Postquā nefandos spē se p̄dicare p̄hibuit. elegit scōs qui et imūdos spē eicerent: & ipsi munda eugl'm mente ac lingua p̄dicarēt. Quib; & ceteras infirmitates curandi. nec n̄ & mortuos suscitandi ut math's euglista scribit cōtulit facultatē: ut p̄missoz celestū magnitudini attestarēt & magnitudo factorū. fideq; uerbis daret uirtus ostensa: in noua facerent. qui noua p̄dicarēt. Unde nē quoq; cū fidelū numerositas excreuit. int̄ scām ecclām multi fē qui uitā tenent uirtutū. & signa uirtutū non habent: quia frustra miraculū foris ostendit. si de est qd̄ intus opetur. Nā iuxta magist' gen-

tiū uocem' lingue insignū sunt nō fidelib; sed infidelibus.

Et imposuit symoni nomē petr'.

Non nē primū symoni pet' cognomen indidit. uerū longe antecū a fratre andrea ad se adductū intūit' eū dixit. Tu es symon fili' iohanna: tu uocabis cephas qd̄ int̄pretat' petrus. S; cū uolens euglista nomina duodecī ap̄toz enumerare. necesse habet petrū dicere. breuit' intimare curauit. qā nō hoc ante uocaret'. s; ita eum dñs cognominauit: qm̄ u' nō tē sed quando ioh's ip̄a dñi uerba posuit. intentos uidelicet reddens auditores. Nā si hoc ante uocaret'. non ita uideres mysterium pet': putans eū casu sic uocari. n̄ p̄ uidentia dī. Adō uoluit eū prius aliud uocari. ut ex ipsa cōmutatione nominis. sac̄menti uiuacitas cōmendaretur. Adē ergo grece siue latine petrus. qd̄ syriace cephas: & in utraq; lingua nomē a petra deriuatū est. haut dubiū quin illa de qua paulus ait: petra autē erat xp̄c. Nam sic lux uera do-

nauit xpc aplis ut lux mundi uocentur sic & symoni q̄ credebatur i petm xpm petri largitus e nom̄ cui alias alludens ethimologicē dixit. Tu es petrus: & sup hanc petra edificabo eccliam meam.

Quero symon ponens merore **RP** siue audiens tristiciam interpretat. illi tempore congruit. quando p̄ resurrectione uiso dno. uel mortis illi uel siue negationis merore deposuit: siue cofestum mortis tristiciam audiuit. dicente dno. **C**u autē senius. extendis manus tuas. & alio te cinget & ducet quo non uis. **I**tr̄ ei.

Et iacobu zebedei & iohanē fr̄a subaudit a superiorib; uocauit. cū ascenderet in montē.

Et imposuit eis nomina boanerges: qd̄ est filij tonitru.

Apte filij tonitru s̄ cognominati: quoz un' eccl̄stib; intonans. uocē illam theologiam qm̄ nemo p̄us edere nouerat emisit. in p̄ncipio erat uerbū & uerbū erat apud d̄m. & d̄s erat uerbum & cetera. que tanto uirtutis ponde grauida re-

liquit. ut si aliquando pl' intonare uoluisset. nec ipse cape mund' posset. **S**; & ambo sepe seorsū & in montē a dno ducti. & aliquando sonū de nube trificū p̄cipere meruerē: hic est filius meus dilect'. ipm̄ audite. Prisca quoq; nomina: mitis aptissima gestabant. Jacob enī supplantator: iohanes in q̄ e grā uel d̄ni grā dicit'. Namq; ille **RP** & carnis curā dno uocante supplantare: et ipsam carnē herode trucidante gauisus ē contempnē. iste ob amōis p̄cipui grām quā unguinali glā meruāt. super redemptoris sui pectus incena re-

Et andream & philippū. et barcholomeū. & matheum & thomam.

Andreas grecū nomen ē. & interpretat' uirilif: ab eo quia grece uir appellat' anner. Quo aptissime uocabulo decorat' ille q̄ ad p̄dicationē iohannis mox agnū dī sequi. uidere & audire curauit. et postmodu ipm̄ se uocantē relicto omnib' sequi. ipi p̄petuo adherere n̄ tardauit. **Philippus** os **RP** lampadis siue lampadaꝝ inter-

pretatur. Et recte quia uocat a
dnō lumen grē quo ipse in corde
accensus atq; illustratus ē: cōfes-
tim inuento frī portis officiū p-
pinare studuit dicens. Quē scrip-
sit moyses in lege & pphe: inueni-
mus ihm filiū ioseph anazareth.
R̄p Bartholome' syrum ē nō breu'
& interpretatur filius suspenden-
tis aquas. Ad euidēt' filiū dei
sonat: qui p̄dicatoꝝ suoz mentes
ad celestia cōtemplanda suspen-
dit: ut quo celsa liberi p̄uolant.
eo t̄renoz corda feratius dictoz
suoz guttis inebrient. **R̄p** **Matheus**
donatus d̄r: uidelicet q̄a mag-
no di munē de theloneario ac
publicano in apli est & euangliste
delegatus officiū. **R̄p** **Thomas** ^{abyssus} ut ge-
min' qd̄ grece dicit didim': que
utraq; interpretatio ei statim cō-
gruit. Didim' & enim recte uoca-
ri potuit p̄t̄ dubiū cor: i. cre-
dendo effectū dnice resurrectio-
nis. **R̄p** **Abyssus** idē potuit iure
dici: cū altitudinē dnice uir-
tutis i. resurrectione celebrata.
certa fide penetrauit. **R̄p** **Notan-**
dum sane qd̄ aploꝝ nomina de

scribens euanglista mathis ita ponit:
philipp' & bartholomeus. thomas
& mathis publican'. **R̄p** **Ueti** ergo eu-
uangeliste i. iunctione nominū
p̄mū ponunt mathim. & postea
thomā & publicanū cum nō as-
cribunt: ne antique ḡsationis
recordantes suggillare euanglistā
uidētur: ipse ū & post thomā
se ponit & publicanū appellat:
ut ubi abundauit peccm. super-
habundet gratia.

R̄p **Et iacobum alphi & thaddeū**
R̄p **Iacobu** alphi cū additamento
posuit: ad distinctionē iacobi
zebedei. Ipse est qui in euangl'is no-
minat' frater d̄ni & in eplā ad
galathas: quia maria uxor al-
phi soror fuit marie mat̄i d̄ni.
Quā mariā cleophe iohanes euangl'
ta cognominat. fortasse q̄a uel
isdē alpheus & cleophas ē dictus:
uel ipsa maria defuncto post
natū iacobū alpheo ^{cleophe} nupsit. **R̄p** **Ua**
ū iacob; m̄ito filius alphi id ē
docti sit cognominat'. ipsi testan-
tur apli: qui cum post d̄ni pas-
sionē statim iherosolimoz ordi-
nauerūt ecclē. **R̄p** **Thaddeus** autem

ipse est que lucas in euglo suo & in actib; aplos iudam iacobi nominat. Erat enim frat iacobi fratris dñi: ut ipse in epla sua scribit. Unde & ipse frat dñi uocabatur attestantib; ciuib; ipsi: qui de uirtutib; eius stupentes aiebat. Nonne iste fabri filius marie: frater iacobi & ioseph & iude & symonis:

Et symonē chananēū. & iudam scarioth. qui & tradidit illum.

Et hos cū additamēto posuit: ad distinctionē symonis pet. & iude. & iacobi. Symon autē chananēus a cana uico galilee cognomē accepit: qd lucas euglista cū interpretationē posuit. symon zelotes. Chana quippe zelus: chananēus ῥῖ dicitur zelotes id est emulato: Judas autē scarioth aut a uico in quo ortus ē: aut ex tibu ysachar p̄sagū sue dampnationis uocabulū sumpsit. Ysachar quippe qd dicitur merces: p̄cium p̄ditionis insinuat. Scarioth autem ῥῖ qd memoria mortis interpretat. arguit eū non repente p̄suasū: s; meditatu dunt dñice traditionis patrasse flagiciū: qui n̄

p̄ imprudentiā s; p̄ p̄uidentiam intē aplos eligit. Quanta enī est uitas: quā nec aduersariū minus ter in firmat. Quanta moralitas dñi: qui p̄clitari apud nos iudicium suū qm̄ affectū maluit. Suscepit enī hominis fragilitatem: & idō nec has partes in firmitatis recusauit humane. Voluit deseri. uoluit p̄di. uoluit ab aplo suo tradi: ut tu a socio desertus. a socio p̄ditus. moderate feras tuū errasse iudiciū: p̄fisse beneficiū. Ordinatū autē in monte aplis qui ad p̄dicandū euglm̄ mittent. apte subdit.

Et ueniunt ad domū.

Electos namq; in monte aplos ad domū reducit: quasi tacite eos admonens. ut post acceptū aplatus gradū ad cōscientiā suā redeant. & quo ampliore docendoꝝ curā suscepunt p̄ploꝝ: solleret ipsi habitacū mentū suarū considando penetrent: & ne quid ibi forte occulti in spectoris oculos offendat inueniat. sedula examinatioē p̄quirant. Sic enī quisq; pro

animū rite regit: si a suo p̄us corde
studiosa exploratiōe q̄cquid i he-
reat prauitatis expurget.

Et cōuenit iterū turba: ita ut n̄
possent neq; panē manducare.

Quā felix occupatio saluatoris:
quā beata frequentia turbę cōflu-
entis: cui tantū studiū ad audien-
dum uerbu dei. tantū fuit ad ob-
tinendā salutē: ut auctori salutē
cū eis qui secū erant ne uescen-
di quidē hora solatio uite mise-
ris impendendo libā maneret.
Stinā dñe ihesu & in n̄i tempo-
ris tuo tantū gratię tuis fidelib̄
largiaris: qui doctores suos assi-
duitate discendi n̄ solum ab ap-
petitu carnaliū uoluptatiū. ue-
rum & non nunq̄m ab ipsa pa-
nis quoq; cottidiani p̄ceptione
p̄pediant. S; quē turba frequē-
tat externa: uideamus quanti
he p̄pinq̄oz estimatio pendat.

Sequitur.

Et cum audissent sui: erierūt
tenere eū. Dicebant enī: quō in
furorem uersus est.

Uere sicut ipse dicit alibi. non
est p̄pha sine honore: nisi impa-
tria sua & in domo sua. Quem

enī exteri quasi auctore uite et
sapienciā dei adire. uide & audi-
re desidant: hunc p̄pinq̄ quasi
mentis impotē esse ligandū de-
cernit. Quia enim altitudinē
sapiencię quā audiebat capere nō
potant. quasi alieno eū sensu
locutū esse credebant: iuxta ex-
emplū eoz qui sacram̄tum car-
nis ei manducandi & bibendi
sanguinis n̄ ferentes aiebant.
durus est hic sermo. q̄s potest eū
audire: & p̄pterea retro abierūt.
i iam n̄ eū illo ambulabat. **A**-
legorice aut̄ in eo qd̄ turba ad il-
lum ueniente frequenti. ut fu-
riosus a suis cōtempnit. sal' cre-
dentiū de gentib; appbatur: et
inuida iudeoz p̄fidia notatur.
de quib; ait iohannes. **I**n p̄pa ue-
nit: & sui eū non recepunt.
Multū sane distat int̄ eos qui
uerbum dī p̄mentis tarditate
n̄ intelligunt: & eos q̄ hoc quod
intelligunt de inducta blasphemā
ac p̄secunt. **I**is & enim
spes salutis adhuc si forte in-
tellexint restat: illis autē qui
nolentes intelligere ut bene

agant. iniquitatē meditantē in
cubili suo. quę spes saluandi re-
manet. cū & hoc qđ iam p̄ salute
anime sue recte intelligendo p̄-
ceptunt. detestando atq; odys in-
sequendo reicere cōtendūt. **¶** Vi-
de enim quid sequit̄.

Et scribe qđ ab iherosolimis descē-
derant dicebant. qm̄ beelzebub
habet. & quia in p̄ncipe demonior̄

Nec sine causa **¶** **F**ecit demonia.
qui tantū blasphemie dño infe-
rebant ab iherosolimis descendit̄
se dicunt̄. s; futurū utiq; poten-
debant. eū a ciuib; urbis illius
usq; ad mortē esse p̄sequendū.
¶ Legim' quidē supra. qđ multa
turba a galilea ⁊ iudea secuta
est eum. & ab iherosolimis. ⁊ ab
ydumea & t̄nsiordanen & qđ cir-
ca tyrum ⁊ sydonē. multitudo
magna audientes quę facie-
bat uenerē ad eum. Turba ergo
ab iherosolimis ueniēs secuta ē
dñm. sic & ab alijs regionib; iu-
deor̄ siue etiā gentiū. Quis enī
nescit ydumēā tyrū ⁊ sydonē.
p̄uincias siue ciuitates fuisse
gentiliū. **¶** S; scribe ab iheroso-

limis descendentes blasphemus
illū p̄sequēbant̄ horrendis. quia
sic nimirū erat passionis tempe-
futurū. ut turba illū p̄pli iude-
orum cū palmis ac laudib; ihe-
rosolimā p̄duceret. gentiles ui-
dere desiderarent. s; scribe ⁊ seni-
ores p̄pli de eius necē tētarēt.
Turbis ergo que min' erudite
uidebant̄ dñi semp facta mi-
rantib; illi cont' uel negare
hec uel que negare nequērat
sinistra int̄pretatione p̄uerce
laborabant. quasi n̄ diuinita-
tis. s; opa essent imundissimi
sp̄e idest beelzebub. qđ d̄s erat
accaron. Nam beel quidē ipse
est baal. zebub autē musca
uocatur. **¶** Hec iuxta quedam
mendosa exemplaria. **¶** Litt̄a
d. in fine est nominis legen-
da s; b. Beelzebub ergo baal
muscarū idest uir' muscarū siue
habens muscas int̄pretatur.
obsordes uidelicet imolaticy
cruoris. ex cuius spurcissimo
ritu uel nomine p̄ncipē de-
monior̄ cognominabant.

Et conuocatis eis. in parabolis

dicebat illis. Quomodo potest sathanas sathanam eicere. Et si regnum in se diuidat. non potest stare regnum illud. et si domus super semet ipsam dispiciatur. non poterit domus illa stare. Non potest regnum et ciuitas contra se diuisa prestare

Quomodo concordia paruę res crescunt: sic discordia maxime dilabuntur. Si ergo sathanas pugnat contra se. & demon inimicus est demoni. deberet iam mundi uenisse consummatio: nec haberent in eo locum aduersarie potestates. quarum inter se bellum pax hominum est. Si autem putatis scribas & pharisei quod recessio demonum. obedientia sit in principem suum. ut homines ignorantes fraudulenta simulatione deludantur: quid potestis dicere de corporum sanitatibus; quas dominus perpetravit. Aliud est si membrorum quoque debilitates: & spiritualium uirtutum insignia demonibus assignetis. Et si sathanas consurrexit in semetipsum dispertitus est: et non poterit stare si finem habeat. Hoc dicens ex ipsorum confessione

uolebat intelligi quod meum non credendo in regno diaboli esse elegerent: quod utique aduersum se diuisum stare non posset. Uigant ergo pharisei quod uolunt. Si sathanas sathanam non potest eicere: nichil contra dominum quod dicent inuenire poterunt. Si autem potest. multo magis se prospiciant et recedant de regno eius: quod aduersum se diuisum stare non potest.

Nemo potest uasa fortis ingressus in domum diripere. nisi prius fortis alligerit: et tunc domum eius diripiat.

Fortem diabolum dicit. uasa eius homines ab eo deceptos: domum eius mundum qui in maligno positus est. in quo usque ad saluatoris aduentum male pacato proiebatur impio: quoniam in cordibus infidelium sine ulla contradictione quiescebat. Alligauit autem fortem dominus. hoc est ab electorum seductione comprehendit. diabolum. et tunc domum eius diripuit. quia creptos a diaboli laqueis eos quos suos esse prouidit. ecclesie sue membris adunauit. ac per distinctas in ea graduum uariarum digni-

tatis ordinauit. Vel certe domū
 eius diripuit: quia omīs mundi
 partes quib; olim hostis dñabat
 antiquus: aplis aplōz q; successo-
 rib; ut insua quisq; p uuntia
 reuocatos ab errore p̄p̄os ad uia
 uite cōuerteret distribuit. Os
 tendit ergo p̄ parabola s; iā ma-
 nifestissimā dñs. qđ non cōcor-
 di fallax opatione cū demonib;
 ut calumpniabant. s; diuersa pr-
 sus atq; aduersa uirtute diui-
 nitatis homines a demonib; li-
 beraret: idōq; grande scelus cō-
 mitterent. qui hoc qđ dei ēē cog-
 nouerant. diaboli ēē clamabat.

**Amen dico uobis qm̄ omnia
 dimittent filij hominū peccā-
 & blasphemie qđ blasphemauerunt.**

Omnia peccata & blasphemie
 n̄ passim dimittunt omīb; homi-
 nib; sed his qui dignam p̄p̄rati-
 bus suis in hac uita penitentiā
 egerint: neq; ullū habet locum
 prauae assertionis uel nouatia-
 nus. ut penitentib; eis q̄ in mar-
 tyrio lapsi sūt ueniā neget esse
 t̄buenđā. uel origenes ut asse-
 rit post iudiciū uniuersale tran-

actis licet scēoz uoluminib; inu-
 meris cunctos peccatores ac blas-
 phemos ueniā peccatoz esse cōse-
 cuturos. atq; ad regnū celeste p̄-
 ducendos. Cui errore sequentia
 quoq; dñi uerba redarguit: cū

**Qui autē blasphemauerit in sp̄m sc̄m nō habet re-
 missionē in c̄t̄num: s; reus erit**

Qui ergo **sc̄t̄m delicti.**
 manifeste intelligens opa dī. cū
 de uirtute negare n̄ possit. eadē
 stimulat inuidia calumpniat.
 & xp̄m deiq; uerbu i opa sp̄e sc̄i
 dicit esse beelzebub: isti n̄ dimit-
 tetur neq; in p̄senti sc̄lo neq; in
 fut̄o: non qđ negem⁹ & ei si pe-
 nitentiā agere uoluit. posse di-
 mitti ab eo. qui uult omīs homi-
 nes saluos fieri & in agnitionē
 uitatis uenire: s; qđ ipsi iudici
 & largitori ueniē credentes. qui
 se penitentiā semp accepturū.
 & hanc blasphemā nunqm̄ di-
 cit esse remittendā. credamus
 hunc blasphemū exigentib; me-
 ritis sicut nunqm̄ ad remissio-
 nem. ita nec ad ipsos digne pe-
 nitentię fruct⁹ eē p̄uenturū.

iuxta hoc qđ iohannes euangelista de
quibđam mīto siue blasphemie ex
cecatū ueracissime scēpsit. Propterea
n̄ poterant credere. qđ itēm ysaias
dixit. excecāu oculos eorū. & indu
raū cor eorū ut n̄ uideant oculis.
& intelligant corde. & cōuertan
tur & sanem illos. Sola ergo
blasphemia in spm̄ sc̄m qua q̄sq;
in similitudine diaboli & angloꝝ
cuius cōtē conscientia suā maies
tatem ditatis obpugnare n̄ tre
pidat. n̄ habet remissionē in eter
num. s; reus erit et̄m delicti. sic
euangelista manifeste declarat. q̄
posito hoc dñi testimonio subiū
xit atq; ait. qm̄ dicebant spm̄
imundū habet. Nā neq; hi q̄
spm̄ sc̄m non esse neq; q̄ he esse
quidē s; dñm non esse. neq; q̄ he
dñm quidē esse s; patre filioq; mi
nore in credunt & confitentur.
qđ n̄ in uidentia diabolica s; hu
mana ignorantia ducti faciūt
hoc. inremissibilis blasphemie
ēmine tenent. quia ū p̄ncipes
iudeorū & quiq; similes. inuidie
peste corrupti maiestatem blas
phemant. sine fine p̄bunt. Ad

ū scđm math̄m dicit. cum qui
blasphemauit in spm̄ sc̄m. uel
uerbū dixerit in spm̄ sc̄m. non
habere remissionē neq; in hoc se
culo neq; in futū. datur intelligi
quasda culpas in hoc seculo. q̄sda
ū in futuro laxari. Ad enī de uno
negatur. cōsequens intellectus pa
tet. quia de quibđa conceditur.
s; tam hoc de minimis paruisq;
peccatis fieri credendū est. sic
est assiduus ociosus sermo. imode
ratus risus. uel peccatū curę rei
familiaris. que uix sine culpa
uel ab ipsis agitur q̄ culpā qua
liter declinari debeat sciunt.
aut in ū grauibus culpis errore
ignorantię que cuncta & post
mortē grauāt. si adhuc in hac
uita positus minime fiunt re
laxata. Hoc tam sciendū est qđ
illie saltem de minimis nil q̄sq;
purgationis obtinebit. nisi bo
nis hoc actibus in hac adhuc ui
ta positus. ut illic obtineat pro
Et uenit **I**mereatur.
mater eius & fr̄s. & frat̄s stantes
miserē ad eū uocantes eū. & se
debat circa eū turba. & cet̄a.

Frs dñi nō filii beate semper
 uirginis marie iuxta eluidiū.
 nec filii ioseph ex alia uxore iux-
 ta quosda putandi: s; eoz poti⁹
 intelligendi sē esse cognati. Sa-
 ne qđ dñs admatrē fratresq; ro-
 gatus ab officio uerbi dissimu-
 lat egredi: n̄ materne refutat
 obsequia pietatis. cui⁹ p̄ceptum
 est honora patrē tuum ⁊ matrē.
 s; patris se mystis ampli⁹ quā
 matris debere monstrat affec-
 tib; idem nob̄ exemplo qđ uer-
 bo cōmendans cū ait. Qui amat
 patrē aut matrē plus qm̄ me:
 n̄ est me dignus. Non iniurio-
 se fr̄s contempnit: s; op⁹ spūale
 carnis cognationi p̄ferens. re-
 ligiosiorē cordiū copulā docet
 esse qm̄ corporū. Mystice autē ma-
 ter ⁊ fr̄s ihu. synagoga ex cui⁹
 carne est editus ⁊ ips̄s est iude-
 orum: qui saluatore intus do-
 cente uenientes intrare neq̄-
 unt: cui⁹ spūaliter intelligē dic-
 ta negligunt. Preoccupat̄ enī
 turba eius ingredit̄ domū: ei⁹
 auscultat̄ sermonib;. ut euglis-
 ta matheus declarat: qđ disse-

rentē iudea gentilitas ⁊ fluxit
 ad xp̄m: atq; in t̄na uite mystia
 quanto fide uicinior. tanto mē-
 te capaci⁹ hausit: iuxta quod
 psalmus ait. Accedite ad eū. ⁊

Et dicunt ei. Illuminamini.
 Ecce mat̄ tua ⁊ fratres tui foris
 querunt te. ⁊ respondēs eis ait.

Que est mat̄ mea ⁊ fratres mei.
 Intus uerbū. intus est lumen.
 unde alibi. Ut intrantes inqt
 uideant lum̄. Si ergo foris stan-
 tes nec ipsi agnoscunt̄ parētes.
 ⁊ ppter ir̄m fortasse n̄ agnosci-
 tur exemplū: quēadmodū nos
 agnoscemur si foris stem? foris
 enim stantes uolunt dñm ui-
 dere cognati ipsius. cū iudī spū-
 alem in lege sensū hō querentes.
 sese ad custodiā litte foris fixe-
 runt: ⁊ quasi xp̄m poti⁹ ad car-
 nalia docenda cogt̄ exire. quā
 se ad discenda spūalia consenti-

Et circū sunt ingredi.
 spiciens eos qui in circuitu eius
 sedebant ait. Ecce mat̄ mea ⁊
 fr̄s mei. Qui enī fecit uolunta-
 tem dī: hic frater meus et so-
 ror mea et mater est.

Cum is qui uoluntate dei fecit. soror & frater domini dicitur: propter utrumque sexum qui ad fide colligitur mirum non est. Mirandum uero ualde est: quomodo & mater dicatur. fideles enim discipulos: fratres uocare dignatus est. dicens. **Ite nuntiate fratribus meis.** Qui ergo frater domini fieri ad fide ueniendo potuit: querendum est quomodo & mater esse possit. Sed sciendum est nobis: quia qui ihesu frater et soror est credendo. mater efficitur predicando. Quasi enim parit dominum quem cordi audientis effudit: et mater efficitur. si per eius uocem amor domini in parui mente generatur.

.III.

Et iterum cepit docere. **¶ xi.**
Si euangelium mathei **¶ ad mare.** inspicimus: patet profecto hanc doctrinam domini ad mare eadem die qua superiore in domo celebratum esse sermonem. Terminato namque eo sermone: subiunxit continuo matheus dicens. In illo die exiens de domo sedebat secus mare: et congregate sunt ad eum turbe multe. & cetera. Non solum autem facta uerba domini: uerum etiam itinera ac loca in quibus uirtutes operatur

& predicat: celestibus se plena sacramentis. Post sermonem quippe in domo habitum. ubi nefanda blasphemia demonum habere dictus est. egrediens docebat ad mare: ut ostenderet se relictam ob culpam perfidie iudea. ad gentes saluandas esse transiturum. Gentilium namque superba & incredula discordia: mitis tumidis amarisque fluctibus maris assimilantur. Domum uero domini perfidiam fuisse iudeam quis nesciat. Sed relictam domo in qua blasphemias perpetratus est impiorum. cepit docere ad mare: quia derelicta ob incredulitate synagoga. ad colligendam per apostolos populi gentilis multitudinem uenit. Unde apte permittitur. quod eo in domo predicante mater ac fratres eius foris steterunt. & quasi agniti ab illo non sunt: ac sic de domo exiens ad mare docturus transierit: quia postquam synagoga ad custodiam se littere foris fixit. interiorque dominice fidei archanis figurat legis antepone maluit. dominus sacramenta salutis que illic sperauerat. externis

portem nationibus contulit.

Et congregata est ad eum turba multa ita ut in nauim ascendens sederet in mari & omnis turba circa mare super terram erat: & docebat illos in parabolis multa.

Quod turba multa ad dominum docente ad mare congregata est: significat frequentiam populi predicantibus; apostolis ad fidem ueritatis conuentum. Quod uero ipse nauim ascendens sedebat in mari: prefigurabat ecclesiam in medio nationum non credentium & contumacium edificandam. Quia enim dominus sedet in nauim in medio mari posita: cum mentes fidelium inter infideles commorantium gratia sue uisitationis illustrat: dilectamque in his mansionem consecrat. Porro turba que circa mare super terram posita uerbis domini auscultabat: ita ut nec fluctibus maris tangeretur: nec cum illo in nauim transiens fluctibus sederet: illo aptissime figuram gestat: qui nuper ad audiendum ueniant. Et quidem pietate animi a reproborum amaritudine: obscuritate: in stabilitate secre-

ti sunt: sed necdum celestibus mysteriis que desiderabant se imbuti.

Et dicebat illis in doctrina sua.

Audite. Ecce exiit seminans ad ipse dominus in **S**eminandum sequentibus; hanc parabola exponens: semen esse uerbum dei. seminantem uero se ipsum asseuerat. Ad uero dicit: quia exiit seminans ad seminandum: nobis querendum reliquit. Exiit ergo seminans ad seminandum: quia dominus de sinu patris egrediens uenit in mundum: ac uerbum ueritatis quod apud patrem uidit: humano generi uel per se ipsum: uel per eos quos instituit ipse seminauit: iuxta quod in eius laudibus dicit abacuc. **E**xisti in salutem populi tui: ut saluos facias. christos tuos: id est eos quos unctio spiritus tui consecrare: ac tui se nominis participes facere dignaris. **V**el certe exiit ad seminandum: cum post uocatum ad fidem suam partem synagoge electam: ad collectionem quoque gentium gratie sue dona diffudit. **A**d ipsum etiam suo itinere designauit: cum post predicationem

domi habitā. ad mare docturus
exit. **V**eniq; in domo p̄dicans.
quosdā ob blasphemie sue scelus
inremissibile deseruit. q̄sdā ob
deuotionē pietatis matrē suā
appellauit. i. fr̄s. quo differentiā
manifeste iudee gentis exp̄mit.
in q̄ multi dño rebelles. n̄nulli
sunt diuina adoptione con-

Et dū seminat. **I** digni.
Aliud cecidit circa uia. & uene-
runt uolucres. i. comederūt illud.
In euglo luce. ita de hoc sermo-
ne scriptū est. Aliud cecidit sec̄
uiā. i. conculcatū est. & uoluc̄s
celi comederūt illud. Quocūq;
ergo dñs in hac parabola expo-
nere ipse dignat̄ est. pia fide
suscipienda s̄t. que uero tacita
m̄e intelligentie dereliq̄t. eque
pia intentione p̄quirenda. ac
p̄stringenda s̄t breuit̄. Semen
qđ circa uia cecidit. duplici le-
sura dispartit. i. ab itinerantib;
scilicet conculcatū. & a uoluc̄-
bus raptū. **V**ia ergo est mens
sedulo malarū cogitationum
meatu t̄ta atq; arefacta. ne
uerbi semen exape ac germi-

nare sufficiat. atq; idō queqđ bo-
ni seminis uicina talis uite
tigerit. p̄t. quia imp̄bo pessime
cogitationis t̄nsitu conculcatū
a demonib; rapit̄. qui recte uo-
lucres celi. siue q̄ celestis sp̄ua-
lisq; sunt nature. siue q̄ per
aeria uolitant appellatur.

Aliud ū cecidit sup̄ petrosam.
ubi n̄ habuit t̄ram multā. et
statim exortū est qm̄ nō habebat
altitudinē terre. i. qm̄ exortus ē
sol exstuaui. eo qđ n̄ haberet
radicem exaruit.

Et hui' myst̄ium seminis dñs
exposuit. In qua uidelicet expo-
sitione discam̄. quia nequaquā
ipse res in una eademq; signifi-
catione semp̄ allegorice ponant̄.
Namq; petm̄ duriciā p̄terue-
mentis. t̄ram lenitacē anime
obedientis. solem dicit feruorē
p̄secutionis seuuentis. cū ipse
solē alibi in bono ponat dicens.
fulgere iustos in fut̄o q̄si solem
in regno pat̄s eor̄. & in structu-
ra domus sp̄ualis fodiendū i
altum. t̄ram eiciendā. i. petm̄
in fundamento doceat eē ponen-

dam hoc est ab imo cordis sinu cogitationes terrenas expurgandas et fortitudinem fidei inuictę p[ro]ph[et]ar[um] i[n] fundam[en]to bono[rum] opum inserendam e[ss]e moneat. In hoc g[en]t[is] loco altitudo terre que cōpetenter exulta sem[per] uerbi debuat excipere p[ro]bitas est animi disciplinis celestib[us] exercitati atq[ue] ad auscultandū obediendūq[ue] diuinis eloquijs regularit[er] instituti. Petrosa u[er]o loca que tenui cespite concerta susceptū semen cito germinare queunt. s[ed] uim radicis figendę nō habent. illa nimirū sunt p[ro]cordia que nullis disciplinę studiis erudita nullis temptationū ^{platonib[us]} semollita dulcedine tantū auditū sermonis ac p[ro]missis celestib[us] ad horā delectant. s[ed] in tempore temptationis recedunt. q[ui]a cū monitaneā celestis oraculi dulcedine in sicca s[ed] austeritate p[ro]tendunt. quasi locus semini s[an]cto deputat[us]. magnā lapidū cōgruam paucō terre humo cōoprit. Que idō ad fructū puenire iusticie nō ualent. quia parū inest desiderij salutaris q[uo]d sem[per] uitę

concupiat. & multū inest duricie nocentis q[uo]d fructui salutis ob-

Et dicebat. Qui **I**nsistat. **H**abet aures audiendi audiat.

Quotiens hec admonitiuncula uel in euglō uel in apocalipsi iohannis in t[em]p[or]e mysticū esse hoc q[uo]d dicitur. atq[ue] ad audiendū discendūq[ue] salūbre in sinuat. Aures enim audiendi. aures s[an]ctę cordis. & sensus interioris auris. obediendi et faciendi que iussa sunt.

Iis aut[em] qui foris s[an]ctę in parabolis omnia fiunt. ut uidentes uideant et nō uideant. & audientes audiant et nō intelligant. ne quādo conuertant[ur] et dimittant[ur] eis peccata.

Notandū in his **cat[eg]ora.** d[omi]ni uerbis quia nō solum ea que loquebatur. uerum & que faciebat parabole fuerūt id est rerum signa mysticarū. cum dicunt[ur] illi quib[us] in parabolis omnia fiebant. neq[ue] que uidebant neq[ue] q[ui] audiebant ad intellectū potuisse p[er]ducere. Quod enim obstaret intuentib[us] ne ea que uiderant eius facta eius uel itin[er]ia intelligerent. si nō in his aliq[uo]d amplius

quā carnis oculis patebat. spūalit̄
uellet intelligi. Illis ergo qui foris
sunt neq; appropinquāt pedib; dñi
ut accipiant de doctrina ei. in
parabolis omnia fiunt. et facta
scilicet & uerba saluatoris. quia
neq; in his que opabatur uirtu-
tib; neq; in eis que p̄dicabat ar-
chanis cū cognoscere dñm ualent.
idōq; ad remissionē peccatorū que
p̄ grām fidei ipsius obtinenda ē

His autē sunt q̄ circa uia. ubi se-
minat̄ uerbu. & cū audierint ue-
nit sathanas cōfestum. et aufert.

Uerbu qd̄ seminatū est icorda eoz.
Ist hac dñi expositio. **I**ta cetera.
ne omnis eoz qui audire quidē
uerba salutis potuerit. s; ad salu-
tem puenire nequeit. distantia
ḡphendit. Sunt namq; q̄ uerbu
qd̄ audiunt. nulla fide. nullo i-
tellectu. nulla saltem temptan-
de utilitatis occasione p̄cipere
dignant̄. quoz indisciplinatis
ac duris cordib; mandatū uer-
bum. cōfestum imundi sp̄s quasi
uic tritice uolucres semen eripiūt.
Sicut qui auditi uerbi & utilitatē

pbant & desiderium gustant. s; ne
ad id qd̄ pbant pueniāt. alios huius
uite aduersa terrendo. alios p̄spa
blandiendo retardant. quoz pri-
mos dñs terre petrose. sedos com-
parat terre spinose. Excipiunt̄
sane gentiles. qui nec audire q̄-
dem uerba uite merent̄. Nec
mirū uideri debet quare spinis
diuicias cōparauit dñs. cū ille
pungant. iste delectant. Recte
enim spine uocant̄. q̄a cogitati-
onū suarū punctioib; mentē
lacant. & cum usq; ad peccatū
p̄trahunt. quasi in flicto uulne
eruentat. **S**; exceptis uicioz p̄uoc-
tionib; diuitiaz cupido mentē
plurimū deuastat. ac securam
esse finit. Cū enim quisq; sollici-
tus inuigilat quo ordine siue
arte ea que nōdum habet acqui-
rat. qua rursū p̄uidencia ea q̄
iam acquisierat cōseruet. qua
deniq; gl̄a ac dignitate acquisi-
toz copia p̄fruat̄. quantis ne-
cessē est misera mens p̄horas sin-
gulas curarū stimulis exulcere-
tur. **V**nde apte dñs in exposi-
tione spinarū appellatur diu-

clat: p̄misit erumpnas dicens.

Et alii sunt qui in spinis seminā-
tur. hi s̄ qui uerbu audiūt. ⁊ erū-
ne s̄clī ⁊ deceptio diuitiay. ⁊ circa
reliqua concupiscentie int̄euntes
suffocant uerbū. ⁊ sine fructu

Erumpne inq̄t. **S**ufficiunt
s̄clī ⁊ deceptio diuitiay. Quēcūq;
enī supuacu diuitiarū decipit
appetitus: necesse ē mox curarū
erumpna ḡtinuay comitās siue
⁊ p̄currēs affligat. Quid enim
erūpnosi illis. qui quanto plu-
ra habent tanto plus egent. ⁊
min⁹ s̄ ipsis habere uidentur.
Iuxta qđ ⁊ poetarū quidā philar-
giris illudens ait. crescit amor
nūmi quantū ipsa pecunia cres-
cit. ⁊ quantoq; feliciores n̄ solum
appetitu ueray diuitiay uerū
⁊ ipso contemptu falsarū qui
se esse ueracit̄ fatent̄. tanquā
nichil habentes ⁊ omīa posside-
tes. Bene aut̄ cū dixisset ⁊ erū-
ne s̄clī ⁊ deceptio diuitiay. ad-
didit. ⁊ circa reliq̄ concupiscentie.
P̄cipit enī s̄ptina. Concupis-
cent̄ sapientiā serua mandata:
⁊ dñs p̄bebit illa tibi. **V**itum.

dicit. Beatus uir q̄ timet dñm:
in mandatis ei⁹ cupit nūmis. Cui
cont̄ qui neglecta sapientia mā-
datisq; dñi contemptis circa re-
liqua concupiscent̄ aberrat. nec
fructū accipe sapientie. nec ad
gaudiū potest uerē beatitudinē
attingē. Suffocant enī hui⁹cēni
concupiscentie uerbū. quia ipor-
tunis cogitationib; suis guttur
mentis strangulat. ⁊ dū bonū
desidiūm int̄are ad cor n̄ sinūt.
quasi adicū flatus uitalis ne-
cant. Cui iusto iudicio ḡtingit.
ut quantū circa reliqua concu-
piscit. tantū longe absit ab illo
paupum spū ac desidio quo cu-
puit dissolu ⁊ esse cū xp̄o. qñ
potius timet miser qđ reuera
euentūm est ei. dissolu ab hac
uita ⁊ esse cum diabolo.

Et hi sunt q̄ supra t̄ram bonā
seminati s̄ qui audiūt uerbu
⁊ suscipiunt ⁊ fructificant. unū
t̄ginta. unū sexaginta. unum
Terra bona hoc **S**centū.
est fidelis elector̄ conscientia.
omnib; t̄bus terre neq̄m pro-
uentib; contraria facit. quia

& cōmendatū s̄ semen uerbi li-
benter excipit. et exceptum in-
ter aduersa ac p̄s̄pa constanter
ad fructus usq; tempora cōser-
uat. Fructificat autē & facit
unū tricesimū. & unū sexagesi-
mū. & unū centesimū. tricesi-
mū uidelicet cū fidem sancte
trinitatis deoꝝ cordib; insinu-
at. sexagesimū cū p̄fectionem
docet bonę opationis. nā q̄a
in senario num̄o mundi or-
natus expletus est. recte p̄ he
bona opatio designat. centesi-
mū. cū in uniuersis que agim̄.
querenda nobis in regno celesti
p̄mia demonst̄at. Centū nāq;
que ḡputando ī dext̄am tran-
ferunt. recte in significatione
ponunt p̄petuę beatitudinis.
Siquide triginta & sexaginta
in leua adhuc manū ḡtinent.
centū transeūt ad dext̄am.
Quāuis enī magna fides que
nobis cognitionē nr̄i condito-
ris reuelat. in hac tam̄ ambo
s̄e uita necessaria. p̄mum ū
fidei & opationis que p̄ dilec-
tionē exercetur. ī futura ē uita

si
magna sint opa
q̄b; fides ne sit otio-
sa cōsumatur.

spandū. **E**t dicebat illis.
Nunq̄d uenit lucerna ut sub
modio ponat̄ aut sub lecto.
Bonne ut sup̄ candelabrū po-
natur. **Q**uia supra
dixerat apl̄is & eis qui cū illis
erant. uobis datū est scire mys-
teriū regni dei. illis autē qui
foris s̄e in parabolis om̄ia fiunt.
nō ostendit p̄ eos aliquando &
ceteris idē mysterium c̄ reuela-
dum. & p̄fectus omnū qui do-
mū dei essent intraturi. fidi-
flāmis illustrandū. Quib; etiā
uerbis typice docet fiduciam
p̄dicandi. ne q̄s timore carna-
lium īcommodoz lucē scien-
tię qm̄ nouit abscondat. Ho-
dy namq; & lecti nomine. ui-
tam hac presentē. & carnē in
qua uiuim̄. lucerne autē uo-
cabulo uerbu quo illustram̄
designat. Nam q̄a temp̄ uite
nr̄e sub certa diuine p̄uisionis
mensura cōtinetur. recte mo-
dio cōparatur. Lectū ū anime.
corp̄ in quo temporalit̄ inhabi-
tans quiescit. recte appellari
posse q̄s nō uideat. Vnde sa-

nato cuida dicit. **S**urge tolle lectum tuum: & uade in domum tuam. Quid est apte dicere. Surge de corpore negligentie. & corpus meum desideris diutius iacebas. inertiā bonorum operum. sedulo at tolle. & sic domum eterne habitationis premia bonorum operum percipitur ingredi. Qui ergo amore uite temporalis & illecebrarum carnalium occultat uerbum dei. quasi modio uel lecto lucernam operit: quia conscientia carnis proponit manifestationi ueritatis quam predicare metuit. **S**up candelabrum autem ponit lucernam. qui corpus suum ministerio dei subicit: ut superior sit predicatio ueritatis. & inferior seruitus corporis: per ipsam tamen corporis seruitutem excelior luceat doctrina: que proficia corporalia. id est puocem & linguam & ceteros corporis motus. in bonis operibus insinuatur discipulis. **S**up candelabrum ergo ponit lucernam: cum dicit apostolus. Non sic pugno tanquam aerem cedens: sed castigo corpus meum &

seruituti subicio: ne forte alius predicans ipse reprobis inueniam.

Non enim est aliquid absconditum quod non manifestetur: nec factum est occultum. sed ut impala ueniat.

Nolite inquit erubescere euangelium dei: sed in tenebras persecutorum lumini uerbi supra uerum corporis candelabrum leuate: fixa mente retinentes illum retributionis eterne diem. quo illuminabit deus abscondita tenebrarum. et manifestabit cogitationes cordium. **T**e enim & uos a deo laus: & aduersarios ueritatis pena manet eterna. **A**udiat.

Si quis habet aures audiendi.

Si quis habet sensum intelligendi uerbum dei: non se subvertat. nisi auditum ad fabulas conuertat: sed scrutandis eis que ueritas dicit diligenter aurem accommodet: diligenter manus implendis eis que iam intellexit: diligenter linguam predicandis oportune importune subiciat.

Et dicebat illis. Videte quid audiatis. In qua mensura mensi fueritis: remetietur uobis.

& adicietur uobis.

Si sollerter inquit omnia que ualeatis bona facere. ac primis intimare studetis. adert diuina pietas que uobis. & in p[re]senti sensu altiora capiendi ac potiora gerendi effectum conferat. & in futuro super quam sperare nostri dona uobis eterne retributionis

Qui enim habet da. *adiciat.* *bitur illi. & qui non habet etiam quod habet auferetur ab illo.*

Tota inquit intentione uerbo quod auditis reminiscendo & scrutando operam date. quia qui amorem habet uerbi. dabitur illi etiam sensus intelligendi quod amat. At qui uerbi amorem non habet audiendi. & si uel naturali ingenio uel litterarum scilicet callere uideatur exercitio. nulla uere sapientie dulcedine gaudebit.

Quod & specialiter dictum esse uidetur de apostolis. quibus caritate fideque potius datum est scire mysterium regni dei. & de perfidis iudeis qui in parabolis uidentes non uidebant. & audientes non intelligebant. quod uidelicet litteram legi-

in qua gloriabantur essent amissuri. potest tamen & generaliter accipi. quod non nunquam lector ingeniosus negligendo se preuat sapientia. quam tardus ingenio sed studiosus elaborando degustat.

Et dicebat. *Sic est regnum dei quemadmodum si iacet homo seminem in terram & dormiat. et exurgat ac die. & semen germinet & crescat dum nescit ille. Vltro enim terra fructificat. primum herba. deinde spicam. deinde plenum frumentum in spica. Et cum se produxerit fructus. statim mittit falces. quoniam adest messis.*

Semen homo iacet in terram. cum cordi suo bonam intentionem inserit. & postquam semen iacuerit dormit. quia iam in spe boni operis quiescit. Nocte uero exurgit ac die. quia in aduersa & prospera proficit. & semen germinat & crescit dum ille nescit. quia & cum adhuc metiri incerta sua non ualet. semel concepta uirtus ad perfectum ducatur. et ultra terra fructificat. quia proueniente se gratia mens-

hominis spontanea ad fructum
 boni opis assurgit. **S**; hec eadem
 terra p̄mū herbam. deinde spicā.
 deinde plenū frumentū p̄ducit
 in spica. **H**erba quippe p̄ducere ē.
 inchoationis bonę adhuc tene-
 ritudinē habere. **A**d spicā uero
 herba p̄uenit. cū se uirtus ani-
 mo cōcepta ad p̄fectū boni opis
 p̄trahit. **P**lenū uero frumentū
 in spica fructificat. quando iā
 intantū uirtus p̄ficiat. ut esse
 robusti. i p̄fecti opis possit. **E**t cū
 se p̄duxerit fructus. statim mit-
 tit falcē. qm̄ tempus messis ad-
 est. **O**m̄p̄e enim d̄s p̄ducto fruc-
 tu mittit falcē & messē suam
 deserat. q̄a cū unūquēq; ad opa
 p̄fecta p̄duxerit. eius tempora-
 lem uitā p̄missā sententiā in-
 cidit. ut granū suū ad celestia
 horrea p̄ducatur. **C**ū igitur desi-
 deria bona cōcipimus. sem̄ in-
 tiam mittim⁹. cū uero operari
 incipim⁹. herba sumus. cū autē
 ad p̄fectum boni opis crescim⁹.
 ad spicā p̄uenim⁹. cū in eisdē
 opationis p̄fectione solidamur.
 iam plenū frumentū in spica

p̄ferimus. **N**ullus itaq; q̄ ad bo-
 num p̄positū adhuc in mentis
 tenuitudine esse cōspicitur. despicit
 atur. quia frumentū dei ab her-
 ba incipit ut granum fiat.

Et dicebat. **C**ui assimilabimus
 regnū dei? aut cui parabole com-
 parabim⁹ illud? **S**ic ē ut granū
 sinapis. qd̄ cū seminatū fuerit
 in t̄ra. minus est omnib; semini-
 bus que sunt in terra.

Regnū dei predicatio eugli ē.
 & noticia sēpturarū que ducit
 ad uitam. i de qua dicit̄ ad iu-
 deos. **A**uferet̄ a uobis regnū d̄i.
 & dabitur genti facienti fruct⁹
 eius. **S**imile est ḡ huicemodi
 regnū grano sinapis. qd̄ iuxta
 eugl̄m̄ mathei accipiens homo
 seminauit in agro suo. **H**omo
 q̄ seminat a plerisq; saluator in-
 telligitur. qd̄ animis credentiū
 seminet. ab aliis. homo ipse. se-
 minans in t̄ra siue in aḡ suo.
 hoc est in semetip̄o & in corde suo.
Quis est iste qui seminat. nisi
 sensus n̄r̄ & anim⁹. **Q**ui suscipi-
 ens granū predicationis. i fo-
 uens sementē humore fidei.

facit magro sui pectoris pullula-
re. Ad enim seminatū inquit fue-
rit in terra. minus est omnib' sem-
nibus que sunt in terra.

Et cū seminatū fuerit ascendit
& fit manus omnib' olerib; & facit
ramos magnos: ita ut possint
sub umbra ei' aues celi habitare.

Predicatio euanglii: minima est
omnib; disciplinis. Ad primā
quippe doctrinā fide non habet
ueritatis: hominē dnm dnm mor-
tuū. & scandalū crucis p'dicans.
Confer huicemodi doctrinā dog-
matib; philosophorū. & libris eorū
& splendori eloquentie compo-
sitioniq; sermonū: et uidebis
quanto minor sit cetis sermo-
nib; sementis euanglii. **S**; illa cū
creuerint nichil mordax. ni-
chil uiuidū. nichil uitale de-
monstrant: totū flaccidū mar-
cidūq; & mollitū in holera. in
herbas que ardescunt & corruiunt.
Hec autē predicatio que parua
uidebatur i principio uel cū
in anuna credentis. uel cū in
toto mundo sata fuit. nō ex-
urgit in holera s; crescit in ar-
borē. ut i alus euanglistis aptissime dicitur.
Ascendit g' granū sinapis seminatū
in terra siue magro dmi. & de holere
mutatur in ar-

borē: cui' nature est altitudine.
amplitudine. annositate. herbarū
omniū transcendē naturā. Mag-
na est enim hui' altitudo arboris:
quia mentes auditoꝝ suoz p'dica-
tio euanglii ad appetenda celestia
sustollit. Diffusa est ramis: q̄a
p'p'dicatores ex se se nascentes.
totius mundi terminos occu-
pauit. **D**uturnitate p'minet:
q̄a ueritas quā predicat nullo
unquā fine delectatur. **S**ub um-
bra illius uolucres celi habitāt:
qm̄ anime fideles que ad cēles-
tia p'desidium uolare. & neglec-
tis temporalium rerū cupidita-
tib; sursum cor habere consuerūt.
iuxta psalmiste uocē in p'fectio-
ne alarū dmi sp'abunt. **U**nde r-
sponsa uicantibus canticorū hoc
est una de multis animab' col-
lecta scōꝝ ecclā gloriatur: & dicit.
Sub umbra illi' quē desideraba
sedi: & fructus eius dulcis gut-
turi meo. **Q**uod est apte dicere.
Sub p'fectione illi' quē uidere
desideraba. me ceterorū solatio de-
stituta subieci: & gaudiū aspec-
tus ac p'sentie illi' dulce cordi

meo: quicquid extra illū est. me cōtempnere imo fastidire coegit.

Et talib; multis parabolis loquebatur eis uerbū p ut potas audire: sine parabola autē non loquebatur eis.

Non hoc ita dictū est. quasi nullum aptum ad turbas sermonē fecerit. s; p solas parabolas locut' eis fuit. uerum ita poti' q̄a nullus facile sermo eius inuenit'. in quo n̄ aliquid parabolariū sit

Et ait illis in *S* int̄mixtū. *.xvii.* illa die cū sero esset factū. Transeamus contra. Et dimittentes turba. assumunt eū ita ut erat

In nauī. & alię naues erant cū in hac nauigatione *S* illo. dñs utramq; unū eiusdēq; sue psonę naturā dignatur ostendere: qui dum ipse ut homo dormit in nauī. furorē maris uerbo compescit ut d̄s. Porro iuxta allegoriā mare qd̄ cum suis transire desiderat: tenebrosus amarusq; sc̄li p̄sentis estus accipitur. Nauicula autē quā ascendit. nulla melius qm̄ sacratissime passionis illi' intelligit'

arbor: cui' beneficio quiq; fideles adiuti. transcensit mundi fluctib; ad habitationē patrie celestis quasi ad stabilitatē securi litoris pueniūt. Alię autē naues que fuisse dicunt' cū dño nec tam in altū ductę. uel aliquid tempestatis p̄tulisse narrantur: illos nimirū significat. qui ita fide dñice crucis imbūti s̄t. ut necdū turbine tribulationū pulsati. tantū in pace ecclē suscepta fidei mysteria cōseruent: uel certe eos q̄ post crebras temptationū pcellas. aliquantula ad temp' serenitate concessę pacis utunt'. In certum namq; est naues ille utriū nup factę in portū deductę sint: an post expta maris pericula ad portū reductę. Vnde utrosq; recte possunt designare: & eos uidelicet qui necdū sunt temptationib; p̄bati: & illos qui post examinationē crebrā tribulationū pro ap̄o. aliquanta sopitis temptatio nibus sunt rerum tranquillitate potiti.

Et facta est procella magna uenti. et fluctus mittebat in nauim. ita ut impleret nauis. et erat ipse in puppi super ceruicem dormiens.

Discipulis nauigantibus; ipse obdormiuit: quia calcantibus; scilicet fidelibus. futuri quoque regni quietem animo meditantibus; et uel sedo spiritus sancti flatu. uel remigio proprii conatus in fidos mundi fastus certatim post terga iactantibus; tempore subito dominice passionis aduenit. Unde bene hoc sero facto gestum fuisse prohibet. ut ueri solis occubitum non solum domini dormitio. sed et ipsa decedentis lucis hora significet. Ascendente autem illo puppi crucis que somnum mortis capet. fluctus blasphemantium persecutorum demoniacis excitati procellis assurgunt. quibus tamen non ipsius patientia turbatur. sed discipulorum imbecillitas concutitur. trepidat. peri-

Et excitant eum. et dicunt ei. Magister. non adpropinquat quia perimus.

Excitant dominum discipuli. ne eo dormiente fluctuum feritate

dispeant. quia cuius mortem uiderant. maximis uotis resurrectionem querebant. ne si diutius morte carnis ipse sopiret. eorum mens spirituali impetu mortem puret. Unde bene sequitur:

Et exurgens comminatus est uento et dixit mari. Tace. obmutesce. Et cessauit uentus. et facta est tranquillitas magna.

Uento quippe exurgens comminatus est: quia resurrectio celebrata diaboli superbiam strauit. dum pro morte destruxit eum qui habebat mortis impium. Mare quoque filere precepit. ac tranquillitatem reduxit. quia uesanam iudeorum rabiem que caput mouendo totiens clamauerat. si filius dei est descendat ne de cruce et credemus ei. mortem superando ac de sepulchro resurgendo deiecit. Vbi notandum iuxta litteram: quod omnes creature sentiant creatorem. Quibus enim increpat et impatur. sentiunt impantem. non errore hereticorum qui omnia imputant animantia. sed maiestate con-

ditores: quia que apud nos insensibilia. illi sensibilia sunt.

Et ait illis. Quid timidi estis. *Needu habetis fidem.*

Recte arguuntur qui presente xpo timebant: cum utique qui illi adheserit. pure non possit. Cui simile est hoc quod post mortis somnum discipulis apparens exprobrauit incredulitatem illorum et duriciam cordis. quia his qui uident eum resurrexisse non crediderunt: iterumque dixit ad eos. o stulti et tardi corde ad credendum in omnibus; que locuti sunt prophete. nonne hec oportuit pati christum. et ita intrare in gloriam suam. *Ac si per metam foram nauigii diceret. Nonne oportuit christum soporari uentibus undique fluctibus nauis in qua dormiebat. et ita exprofectum sedatis ex templo gurgitum estibus. diuinitatis sue cunctis patefacere uirtutem.*

Et timuerunt timore magno. *Et dicebant ad altium. Quis putas est iste. Quia uenti et mare obediunt ei.*

Maths ita scribit. Porro ho-

mines mirati sunt dicentes. qualis est hic. et cetera. Non ergo discipuli sed nautae et ceteri qui in nauis erant mirabantur. et de eius cuius uentus et mare obediabat impio persona dubitabant. **S**in autem quis contentiose uoluit eos qui mirabantur fuisse discipulos. respondebimus recte homines appellatos. quia needu potentiam nouerant saluatoris. **E**t nos quoque singuli cum signo dominice crucis imbuti scilicet relinquere disponimus. nauis profecto cum ihesu conscendimus. mare transire conamur. sed qui non dormitabit neque dormiet israel custodiens semper nobis tam sepe nauigantibus quasi inter equorum fremitus obdormit. quando crebescite inter medios uirtutum nisus. uel immundorum spirituum. uel hominum prauorum. uel ipso cogitationum marum impetu. fidei splendor obtenebrescit. spei celsitudo contabescit. amoris flamma refrigescit. **V**erum inter huiusmodi pelles ad illum necesse est gubernatorem curramus. illum sedulo

excitemus qui n̄ seruiat s; impet
uentis: mox tempestates cōpescet.
refundet tranquillitatē. portum
salutis indulget.

V.

Et uenerunt t̄nsfretū maris in
regionem gerassenoꝝ.

Gerassa est urbs insignis arabie
transiordanen. iuxta montem
galaad. quē tenuit trib; manas
se. n̄ longe a stagno tyberiadis:
in quo porci p̄cipitati sunt. Sig
nificat aut nationē gentium:
quā post somnū passionis resur
rectionisq; sue glām missis pre
dicatoꝝ; saluator est uisitare
dignat̄. Unde bene gerassa si
ue gergesi ut quidā legunt. co
lonū eiciens siue aduena pro
pinquans int̄pretatur: uideli
cet insinuans q̄a gentiū ppl̄s. i
eum a quo nequit̄ incolebatur
hostē suo de corde repulerit: &
qui erat longe factus sit prope
in sanguine xpi.

RP

Et exeunte eo de nau. occurrit
de monumentis homo in spiritu
imundo: qui domiciliū habe

Habac in monumentis.
Homo iste qui spū uerabatur

imundo & dño uesari s; mox
curandus occurrit. figurā habe
ppli gentilis: qui usq; ad tempo
ra dñice incarnationis demō
nicis delusis doctrinis. ydola
p̄ dño colebat. Qui domiciliū
habebat ī monumentis: q̄a īmor
tuis opib; hoc est in peccatis de
lectabatur. Quid enī sunt cor
pora p̄fidoꝝ nisi quēdā defunc
toꝝ sepulchra: in quib; n̄ dei ha
bitat sermo. s; anima peccatis
morta recluditur.

Et neq; catenis iā quisq̄m eū
poterat ligare: qm̄ sepe compe
dib; i catenis uinctus dirupis
set catenas & cōpedes cōminu
isset: & nemo poterat eū do

Catenis & compe **S** mare.
dibus graues & dure leges sig
nificant̄ gentiū: quib; ī meoꝝ
re publica peccata cohibeban
tur. Ruptis q; catenis ut lucā
scribit agebatur a demonio ī
deserto: quia etiā ipsis trans
gressis legib; ad ea scelera cupi
ditate ducebant̄: qua etiam
uulgare consuetudinē excede
rent. **E**t semp nocte ac die

*in monumētis & in montib; erat
& clamans & concidens se lapidib;.*

Semp nocte ac die furebat de-
monios⁹. quia gentilitas siue ad-
uersis rerū casib; laboraret. seu
pax & pspitas aliqua mundi bla-
dientis aridēret. nequaquā a ser-
uicio malignoz spūum collum-
mentis excutere nouerat. s; per-
opum feditatē quasi in monumē-
tis iacebat. **P** fastū supbie immō-
tium iugis errabat. p uerba du-
rissime infidelitatis quasi arrep-
tis furibunda cautib; se ipsā con-
cidebat. **S**; attestante iohanne
baptista dñs de lapidib; suscita-
uit filios abrahe: cū dura infide-

Videns autē ihm **S**uertit.
*alonge cucurrit & adorauit eū:
et clamans uoce magna dixit.
Quid m̄ tibi ihu fili dī altissi-
mi. Quanta arris uesa. Simi. ad
ma ihm creaturā & non deū
credere. quē filium dī altissimi
demonēs credunt & cōtremiscēt.
que impietas iudeoz eū dicere
in pncipe demonioz eiecisse de-
monia. quē ipsa demonia fatē-*

tur nichil secū habere cōmune.
Qui hoc ipm quod tē pdemonia-
ci clamauere furore. postmodū
in delubris ydoloꝝ dicere & confi-
teri n̄ cessarunt. ihm uidelicet
esse xpm filium dī altissimi. nec
se se aliquid cū illo pacis aut soci-

Adiuro te **S** etatis habere.
*per dñm ne me tæqueas. Dicebat
Ienim illi. Cui spē immūde abho-
Hostis humane salu. Mine.
tis nō exiguū s̄ dicit esse tormē-
tum ab hominis lesione cessare.
quantoq; he diuti possidere so-
lebat. tanto difficili dimittere
consentit. Vnde studendū sum-
mope est. ut si quando ut ho-
mines a diabolo supam⁹. mox
eius laqueos euitare satagam⁹.
ne si aliquando tardi⁹ eius iuri
resistat⁹. laboriosius quandoq;*

Et interrogabat. **S** pellatur.
*eū. Quod tibi nomē est. & dicit
ei. Legio nomen est m̄. q̄a mul-
Non uelut in. Si sumus.
seius nomen inquit. s; ut cō-
fessa publice peste quā furens
tolerabat. uirtus curantis gra-
tior emicaret. S; & nri tempo-*

ris sacerdotes qui p̄ exorcismi gra-
tiam demones eicere norūt. so-
lent dicere patientes n̄ aliter
ualere curari. nisi quantū sape
possunt omne qđ ab immūdis
spiritib; uisu. auditu. gustu. tac-
tu. uel alio quolibet corporis ut
animi sensu uigilantes dormi-
entesue p̄tulerunt. cōfitendo
patient̄ exponant. Ad ū dicebat
sp̄e legio nomen michi ē q̄a mul-
ti sumus. significat pplm̄ genti-
um n̄ uni cuiilibet. s; ī numeris
ac diuersis ydolatr̄e cultib; esse
mancipatū. Cui cont̄ sc̄ptū est.
qd̄ multitudinis credentium
erat cor & anima una. Vnde
bene in babilonis ḡstructione
linguarū unitas p̄ sp̄m̄ sup̄bie
scissa. ī iherosolima est p̄ gratiā
sc̄i sp̄e linguaz uarietas aduna-
ta. & illa confusio. hec unio pa-
cis int̄pretat̄. quia uidelicet
electos in plurib; linguis. ī gen-
tib; una fides ac pietas toto
orbe pacificando cōfirmat̄. re-
probos aut̄ plures secte quā
lingue dissonando ḡfundit.
Et p̄cabatur eū multū ne se

expelleret extra regionē.

In euglō luce ita sc̄ptum est. Et
rogabant eū ne imparet illis
ut in abyssum irent. Sciebant
ergo demones aliquando futu-
rum. ut p̄ aduentū dñi mitte-
rentur in abyssū. non ipsi futū
p̄diuantes. s; p̄phetaz dese-
dicta recolentes. ideoq; gl̄am
dñici aduent̄ quā mirabant̄.
ad suā p̄tmescebant tendere
Erat aut̄ ibi **I** dampnationē.
circa montē grex porcorū magi
pascens. & dep̄cabant̄ eū sp̄e.
dicentes. Mitte nos in porcos.
ut in eos introeamus. Et con-

cessit eis statim ihesus.

Ideo p̄misit quia petebat demo-
nib; ut p̄ int̄fectionē porcorū
hominib; salutis occasio prebe-
retur. Pastores enī ista cernen-
tes. statim annuntiat̄ ciuitati.
Erubescat manicheus. Si de
eādē substantia & ex eodē
auctore hominū bestiaz sunt
anime. quom̄ obuni hominis
salutē duo milia porcorū suf-
focantur. In quoz tam̄ uite-
ritu figurat̄ homines īmun-

di uocis & rationis exptes iudicā-
tur: qui i monte supbie pascetes.
luculentis delectant inactibus.
Talib; enim: pcutus ydoloꝝ pos-
sunt demonia dominari. Nam
nisi quis porci more uixerit. n̄
meū diabolus accipiet potesta-
tem: ad pbandū tantū. nō autē
& ad perdendū accipiet.

Et exeuntes spē introierunt
in porcos: & magno impetu
grex precipitatus ē in mare ad
duo milia. et suffocatus ē in mari.

Significat qd iam clarificata
ecclā & liberato p̄lo gentium
adnatione demonioꝝ: in abdi-
tis agunt sacrilegos ritus suos.
qui xp̄o credere noluerūt. ceca
& p̄funda curiositate submersi.

Et notandū qd spē in mundi
nec in porcos irent. nisi hoc illi
benignus ipse saluator peten-
tib; quos certe in abyssū posset
relegare cōcederet: rem necessa-
riam docere nos uolens. ut sci-
licet nouimus eos multō min⁹
posse sua potestate nocē homi-
nib;: qui nec pecorib; qualib;
cumq; potuerūt. Hanc ḡ potesta-

tem d̄s bonus occulta iusticia
nobis dare potest: iniusta non

Qui autē pascebat ḡ potest.
eos fugerunt: & nuntiauerunt
in ciuitatē et magros

Quod pastores porcoꝝ fugientes
ista nuntiat. significat quosdā
etiam p̄matus impioꝝ: qd quā-
quā xp̄ianam legē fugiant: po-
tentiā tamen ei p̄gentes stupē-
do & mirando predicant.

Et egressi sunt uidere qd esset
facti. & uenit ad ihm & uidet
illū qui a demonio uexabatur
sedentē uestitū. & sane mentis.
& timuerūt: & cetera.

In euglō luce sc̄ptum est: sede-
tem ad pedes ei⁹. Significat autē
multitudinē uetusta sua uita
delectatā. honorare qdē sed
nolle pati xp̄ianam legē. dum
dicunt qd eā implere nō pos-
sint: admirantes tam̄ fidele
p̄lm a p̄stina p̄dita cōuersati-
one sanatū. Sedere namq; ad
pedes d̄ni est: eum a q̄ demonia
exierant eos q̄ a peccatis corre-
cti fuerant fixa mentis intenti-
one uestigia sui saluatoris q̄

sequantur in tucri. Vestitū resūmē
est: uirtutū studia que uesāni p
diderant. iam sana mente recipe.

Cui figure apte congruit illa dñi
parabola. in qua rediens ad patrē
filius luxuriosus & p̄digus. mox
stola p̄ma cū anulo induitur:
manifeste insinuans. q̄a q̄sqs
uero corde de admissis penituit.
potest donante xp̄i gr̄a p̄ma
iusticie opa de quib; ceciderat.
cū anulo inuolante fidē recu-

Et rogare eū ut **S**perare.
perunt: ut discedet a finib; eorū.

Consen fragilitatis sue gerase
ni p̄sentia se dñi iudicabant
indignos: n̄ capientes uerbum
dñi. hec infirma adhuc mente
pondus sapientie sustinē ua
lentes. Ad & petro ipsi uiso pis
cium miraclo contigisse legitur.
et uidua sareptena beati helye
cui se sensit hospitio benedici.
nichilomin⁹ se putauit p̄sen
tia grauari. Quid m̄ i tibi
inquit uir dñi: Ingressus es ad
me ut rememorarentur iniqui
tates mex: & occideres filium
meū. **C**umq; ascendet na-

uem ceptū illū deprecari q̄ a de
monio uexatus fuerat: ut eēt cū
illo. Et n̄ admisit eū: s; ait illi.

Vade in domū tuā ad tuos. & an
nuntia illis quanta t̄ dñs fecit

Hec miseratus sit tui.

Hec ex illa apli sententia recte
possunt intelligi cū ait: dissol
ui & esse cum xp̄o multo magis
optimū. manere autē in carne
necessariū p̄pter uos: ut sic q̄s
q; intelligat post remissionē
peccatorū redeundū esse s̄ in cō
scientiā bonā. et seruiendū
euglo p̄pter aliorū etiā salutē.
ut deinde cum xp̄o requiescat.
ne cū preppere iam uult esse
cū xp̄o: negligat ministrium
p̄dicationis. fratne redempti
oni accōmodatū. Qd̄ uero ma
theus duos dicit a demonū
legione curatos. mare autē
& lucas unū commemorant:
intelligat unū eorū fuisse per
sonē alicui clarioris & famosi
oris. que regio illa maxime
dolebat: et p̄ cui salute plu
rimū satagebat. Hec uolen
tes significare duo euglūte.

solu cōmemorandū iudicauerit: de quo facti hui' fama latius preclarusq; fraglauerat. S; allegorie sūma concordat: qā sic unus a demonio possessus: sic & duo gentilis ppli typum n̄ in conuenientē expmuit. Nam cū tres filio' noe generauit: unus sōlu familia ī possessionē ascita est dei: ex duob' reliquis diuersarū nationū que ydolis manciparent: pcreati sūt

Et uenit quidā de ar. **S** ppli .xiiii. **chysynagogus nomine iairus: &**

uidens eū pcedit ad pedes ei' et

hac lectione ubi archi. ceta.

Synagogus saluari petit filiam suā: s; p̄gente ad domū eius dno p̄occupans emorouisa mulier p̄ripit sanitatē: ac deinde filia archisynagogi ad optatā peruenit sanitatē. imino de morte reuocata est ad fidē. salus ostenditur generis humani: que dno in carne ueniente ita dispensata est: ut p̄mo aliqui exisr̄ ad fidē uenirent. deinde plenitudo gentiū intraret: & sic om̄is isrl̄ saluus fieret. Quis ergo archisynagog' iste qui ad dnm pro-

filia rogaturus aduenit: melius quā ipse moyses intelligit: **V**n de bene iairus id est illuminans siue illuminat' uocatur: qui accepit uerba utiq; dare nobis. et p̄hec ceteros illuminat: & ipse a spū sancto quo uitalia monita scribere uel docere posset illuminatus ē. Qui uidens ihm p̄cidit ad pedes eius: quia p̄uidens in spū uenturū in carne dnm. humili corde se eius potentie subdidit: quē ita circa finē seculi hominē incarnandū esse cognouit: ut eternū ante omne sc̄lm dnm existere n̄ dubitaret.

Si enim caput xpi deus: pedes eius quid apti quā assumpta humanitas. qua trān nr̄ mortalitatis tetigit accipiendi sūt.

Et p̄cidere archisynagogū ad pedes ihu est: legis latorē cum tota p̄genie patrū mediatorē dī & hominū longe s̄ dignitatis glā p̄ferendū esse cognosce. & confiteri cū ap̄to. quia qd̄ infirmū est dei. forcius est homi-

Et deprecabatur eū **I**nibus. multū dicens; **Q**m̄ filia mea i

extremis est: ueni & impone ma-
nus sup eam. ut salua fit & uiuat.
In euanglo luce ita scriptum e. Quia
filia unica erat illi. fere annoꝝ
duodecim: & hec moriebatur. fi-
lia ergo archisynagogi ipsa est
synagoga: que sola legali insti-
tutione composita. quasi unica
moysi nata erat. Et hec uelut
duodecimo etatis anno. hoc est
tempore pubertatis appropin-
te moriebatur: quia nobiliter
a prophetis educata. postq̄m ad in-
telligibiles annos puenat. pos-
tquā spūalem deo sobole genera-
re debebat: subito error languo-
re cōsternata. spūales uite uias
ingredi despabiliter omisit: &
si n̄ a xp̄o succurreret: horren-
dam p̄ om̄a corrūisset imortē.

Et abiit cum illo: & sequebat̄
eū turba multa. et cōp̄mebant

Ad puella pergens sa-
cum. mandā dñs a turba comp̄mit̄:
quia genti iudeꝝ salutaria mo-
nita p̄bens quib; egrā uisus ei
cōscientiā erigeret: noxia car-
naliū ppl̄oꝝ est consuetudine
grauatus.

Et mulier que erat in fluxu
sanguinis duodecim annis. *et cetera.*
Mulier sanguine fluens s; a dño
curata. ecclā est congregata de
gentib; que ingenito carnaliū
delectationū polluta fluxu. at-
q; a cetero iam fuerat segregata
fidelium. Sed dum uerbu dei iu-
deam saluare decerneret: illa pa-
ratā iam p̄missamq; alijs pre-
ripuit spe certa salutē. Notan-
dumq; qđ archisynagogi duo-
denis sit filia. & mulier hec
ab annis duodecim sanguine
fluxerit: hoc est eodē quo hec
nata sit tempore. illa cepit
infirmari. Vna enim penē eā-
demq; sc̄li hui' etate. & synago-
ga in patriarchis nasci. & gen-
tium exterarū natio p̄ orbem
cepit ydolatrie sanie fedari.
Nam & fluxus sanguinis bi-
fariā. hoc est & sup ydolatrie pollu-
tione: & sup his que carnis ac
sanguinis delectatione gerunt.
potest recte intelligi.

Et fuerat multa p̄p̄ssa a com-
plurib; medicis. & erogauerat
om̄a sua nec quicquid p̄fecerat:

si magis deterius habebat.

Medicos siue falsos intellige the-
 ologos siue philosophos legumq;
 doctores seculariu: qui multa
 de uirtutib; uicisq; subtilissime
 disputantes utilia uiuendi cre-
 dendiq; instituta se mortalibus
 dare pmittebant: seu certe ipos
 spe immundos q; uelut hominib;
 osilendo se se p deo colendos in-
 gerebant. Quib; certati audien-
 dis gentilitas quanto magis na-
 turalis industrie uires expende-
 rat: tanto minus potat ab in-
 iquitatis sue sordē purgari.
 S; hec ubi pplm iudeoz egrotas-
 se uerumq; de celo cognouit ad-
 esse medicū: cepit & ipsa languo-
 ris sui spare parit & i quirere
Et cū audisset *remediū*
de ihu: uenit in turba rec. & te-
tigit uestimentū ei. Dicebat
 enim: quia uel si tetigero uesti-
 mentū eius. salua ero. Et cōfes-
 tim siccatus est fons sanguinis ei.
Venit i dñm tangit ecclā: cū
 ei p fidei uertitatē appropinquat.
 Venit autē retro. siue iuxta qd
 ipse ait. si quis m̄ ministrat

me sequat^r: & alibi p̄cipitur: post
 dñm dñm tuū ambulabis: siue
 quia p̄sentem in carne ^{dñm} n̄ uident.
 pactis iam sacramtis incarnati-
 onis illi ad fidei & agnitionis ei
 grām puenit: sicq; dum partici-
 patione sacramtoꝝ eius saluari
 a peccatis meruit: quasi tactu
 uestimtoꝝ eius fontē sui sangui-
 nis siccauit; fons quippe sangui-
 nis est origo peccati: cuiq; fons
 sanguinis est i munde p̄mor-
 dium cogitationis ex quo pec-
 catū omne nascitur: Sed dñs
 cum uerbis euglicis nō solū opa
 & uerba mala compescē. sed et
 cogitationū nequā radicē ex-
 tirpare curauit: cū hec utraq;
 sacramtis euglicis emundari
 donauit: quasi uirtutē exsicca-
 di fontis obsceni tactu sui uesti-
 menti indidit.
Et statim ihe cognoscentis in
 semet ipso uirtutē que exierat
 de eo: conuersus ad turba aie-
 bat. *Quis tetigit uestimta mea.*
Non ut ipse que nesciat docer-
 tur interrogat: s; ut uirtus qm̄
 bene nouerat imo qm̄ ipse

declaret in muliere declaret. & de-
clarata agnitaque uirtute fidei
multi ad salutem pueniant.

Et dicebant ei discipuli sui. *Uides
turba compimentē te. & dicis quōs
Quē turba pas-*

me tetigit.
sim comitans cōprimit. una
credula mulier dñm tangit.
quia q̄ diuersis inordinate glo-
merantiū heresib; siue pueris
morib; grauatur. solo catholice
ecclē fideliter corda ueneratur.

*Nam, quida uidentes n̄ uident.
& audientes n̄ audiunt. ita ē
tangentes n̄ tangunt. q̄ n̄ sim-
plici s; dubio uel simulato cor-
de xp̄m tangit. Unde ciuidam
amanti quidē. s; nondū plene
credenti dicit ipse. noli me tan-
gere. nondū enim ascendi ad
patrē meū. apte dicens qd̄ sit
ip̄m ueracit̄ tangere. pat̄ scili-
cet equalem credere.*

Et circumspiciebat uide eā
que hoc fecerat.

Non obliuiscit̄ fideiū suorū
dñs. nec in se spantes intueri
desistit. s; omnes qui saluari
merent̄ suo dignos intuitu

ac miseratione iudicat. *Iste autē
paup̄ clamauit. & dñs exaudiuit*

Mulier autē timent̄. i. *I* eum.
tremens sciens qd̄ factū esset in
se. uenit & p̄cidit ante eū. i. dixit
ei omnē ueritatem.

Ecce quo interrogatio dñi ten-
debat. ut uidelicet q̄ fitente
palam muliere ueritatē suę di-
uine infirmitatis. subite cre-
dulitatis. diuine p̄pitiacionis.
ac donatę s̄ sanationis. & ip̄a
certius cōfirmaret̄ infide. et
plurib; salutis & uite p̄beret̄
exemplū. Deniq; sequitur.

Ille autē dixit. *filia. fides tua te
saluam fecit. uade in pace et
esto sana a plaga tua.*

Ideo filia. quia fides tua te sal-
uam fecit. *Hec dixit fides tua
te saluam factura est. s; saluā
fecit. Ideo enim quia credidisti.
iam salua facta es.*

Adhuc eo loquente. ueniunt ad
archisynagogū dicentes. *Quia
filia tua mortua est. qd̄ ultra
Saluata. I ueras magistrū.
a p̄fluio sanguinis muliere.
mox filia archisynagogi mor-*

tua nuntiat: quia dñi ecclā a tu-
 ciorū labe mundata & ob fidī meri-
 tum filia ē cognominata. conti-
 nuo synagoga p̄fidiē simul et
 inuidiē luctu soluta est: p̄fidiē
 quidē quia in xp̄o credere noluit:
 inuidiē uero quia ecclām credē
 doluit. Scriptū namq; est in ac-
 tib; ap̄toꝝ. Sequenti autē sabbato:
 pene uniuersa ciuitas cōuenit
 audire uerbu dñi. Videntes autē
 turbas iudei repleti sunt zelo: &
 cōtradicebant his que a paulo di-
 cebantur maledicentes. Et quod
 agebant nuntii archisynagogo.
 quid ultra uexas magistrū: per
 eos hodieq; dicit: qui a dō desti-
 tutū synagoge statu uident
 restaurari posse n̄ credant: idō
 q; p̄resuscitatione illi supplicā-
 dum esse n̄ estimant. S; que im-
 possibilis fē apud homines: pos-
 sibilis sunt apud dñm. Unde ap-
 hesus autē uerbo **I**te sequitur:
 qđ dicebatur audito: ait archisy-
 nagogo. **Noli timē: tantūmodo**
Archisynagog? cet' le **crede**
 qđ doctoꝝ accipitur: de quo dñs ait.
 Sup cathedrā moysi: sederunt

scribe & pharisei. Qui si credere
 ipse uoluit: etiam subiecta ei sy-
 nagoga salua erit.

Et uenit in domū archisyna-
 gogi: & uident tumultū & flen-
 tes & euulantes multū.

Et letent inquit om̄s q̄ spant
 in te: in cōtinuum exultabunt et
 habitabunt in eis. Quia n̄ syna-
 goga leticiā hanc dñice in habi-
 tationis m̄ito infidelitatis ami-
 sit: quasi in te flentes & euulantes
 mortua iacet. nec tam supna
 pietas funditus eā interire pa-
 titur: quin potē circa finē scli
 reliquias ei scđm electionē gr̄e
 saluti & uitę restituet. Unde ap-
 te sub iungitur

Et ingressus ait eis. Quid tur-
 bamini & ploratis? Puella nō

est mortua: sed dormit.

Hominib; mortua q̄ suscitare nequānt.
 dō dormiebat: in cui' dispositio-
 ne & anima recepta uiuebat. &
 caro resuscitanda quiescebat.
 Unde mos xp̄ianus obtinuit:
 ut mortui qui resurrecturi eē
 n̄ dubitant: dormientes uocen-
 tur: sicut ap̄ls ait. Nolum' uos

inquit ignorare de dormientibus;
ut n̄ contēstemini: sicut & ceteri
q̄ spem n̄ habent. **S;** et in parte
allegorie cū anima que peccauit
rit ipsa moriat^r: tamen ea quā
dñs resuscitanda atq; ad uitā
et̄nam p̄uidit esse uenturā. no-
bis quidē mortua fuisse. sed ei
obdormisse dici n̄ incongrue po-

Et uidebant eū. ipse **I** test.
uero eiectis omnib⁹ assumit pa-
trē & matrē puellę et cetera.

Quia uerbū resuscitantis uiri-
dere quā credere malebant. me-
rito foras excludunt^r: ut pote
indigni qui potentiā resusci-
tantis. ac resurgentis myst̄ium
uidēt. **I**tem foras eicitur tur-
ba ut puella suscitetur: quia si
n̄ prius a secretiorib⁹ cordis ex-
pellitur importuna seculari-
um multitudo curarū: anima
que int̄secus iacet mortua
n̄ resurgit. **N**am dñs se p̄inu-
meras terrenor⁹ desiderior⁹ co-
gitationes spargit: ad consi-
derationē sui se nullaten⁹ col-

Et tenens manū **I** ligtt.
puellę: ait illi. Tabitacumi.

qd̄ est interpretatū. puella t̄ dico

Querat diligens lee **I** surge.
tor quare uerax eugl̄ista dictū
saluatoris exponens int̄posuit
de suo tibi dico. cū in syro ser-
mone quē posuit. nō plus sit
dictū. quā puella surge: n̄ for-
te p̄pter ex̄p̄mendā uim dñice
uisionis hoc augendū puta-
uit: magis sensū loquentis quā
ipsa uerba suis curans intima-
re lectorib⁹. **N**am & familiare
constat esse eugl̄istis atq; aplis.
eū de ueti testamento testimonia
assumunt. magis sensū p̄pheti-
cum ponere curare quā uerba.
Tenens autē manū puellę dñs
suscitauit eā: quia nisi prius
mundate fūnt man⁹ iudeor⁹
que sanguine plene sūt: synago-
ga eor⁹ mortua nō consurgit.

Et confestim surrexit puella:
Bene surrexit **I** & ambulabat.
& ambulabat. **Q**uemcūq; enim
peccatis mortuū sup̄ne man⁹
miserationis resuscitatura te-
tigerit: nō solum a sordib⁹ & ue-
terno scelerū exsurgere. sed &
in bonis continuo p̄ficere

debet opib: uidelicet iuxta psal-
mistam ingrediens sine macula
& opa exercens iusticie.

Et obstupuerunt stupore maximo.
& precepit illis uehementem ut ne-
mo id sciret. Et dixit. Date il-
li manducare.

Ad testimoniū quidē uere re-
suscitationis dari puellę man-
ducare precepit: ne n̄ ueritas s;
fantasma qđ apparebat ab incre-
dulis putaret. Sed et si quis a-
spūali morte surrexerit. celesti
necesse est mox pane facietur.
i diuini scilicet uerbi & sacro
sci altaris particeps effectus.
Nam iuxta morale intellectu
tres illi mortui quos saluator
in corpore suscitauit: tā genā
resurrectionis animarū signifi-
cant. Si quidē nonnulli con-
sensū male delectationi pben-
do: latente tantū cogitatione
peccati. s; mortē consciscunt. S;
tales se uiuificare significans
saluator: resuscitauit filiā ar-
chisynagogi n̄ dum foris elatā.
s; in domo mortuā: quasi uici-
um secreto in corde tegentem.

Alii n̄ solum noxie delectationi
osentiendo. s; & ipsū malū qđ de-
lectant explendo. mortuū suū
quasi extra portas efferunt: & hos
se si penitentia resuscitare de-
monstrans. suscitauit iuuenē
filiū uidue extra portas ciuita-
tis elatum. i reddidit mat̄ sue:
quia resipiscētē a peccati tene-
bris animā. unitati restituit
ecclē. Quidā uero n̄ solum cogi-
tando uel faciendo illicita: sed
ipsa peccandi osuetudine. se
quasi sepeliendo corrumpunt.
Verū nec ad hos erigendos mi-
nor fit uirtus & grā saluatoris:
si tamē assint cogitationes sol-
licite que sup̄ eorū salute uelut
deuote xp̄o sorores inuigilent.
Nam ad hoc itimandū resusei-
tauit lazariū. quatuor dies in
monimēto habentē. & sorore at-
testante iā fetentem: qđ nūmi-
rum pessima noxios actus so-
let fama comitari. Notandū
autē quod quanto ḡuior ani-
mē mors ingruerit: tanto
ac̄or necesse est ut resurgere
mereat. penitentis feruor in-

sistat. Nam leuioreſ & cottidiani
erratus: leuozis penitentię pos
sunt remedio curari. Ad occulte
uolens ostendere dñs. iacentē in
gelauī mortuā. facillima ac bre
uissima uoce resuscitat dicens.
puella surge: quā etiam ob facili
tatē resuscitandi iā mortuam
fuisse negat. Delatum autē
foras iuuenē mortuū. pluribus
ut reuiuiscere debeat dictis cor
roborat. cū ait **I**uuenis ē dico
surge. **Q**uatriduan' uero mor
tuus ut longa p̄mentis sepulc̄
claustra euadere posset. fremu
it spū ih̄s. turbauit se ipsū. la
crimas fudit. rurſū fremuit. **VI.**
ac magna uoce clamauit. la
xare ueni foras. & sic tandē q̄
erat despatus. discussō tenebra
rum pondē utq; luci q; reddi
tur. Sed i hoc notandū. quod
quia publica noxa publico eget
remedio. leuia autē peccata leui
ori & secreta queunt penitencia
deleri: puella in domo iacens
paucis arbitris exsurgit. eisdēq;
uehēnter ut nemini id mani
festent p̄cipitur: iuuenis extra

portā turba multa comitante
atq; intuente suscitatur: lazarus
de monumento uocatus in tantū
p̄lis innotuit. ut ob eoz qui u
dere testimoniū plurimę dño
turbe cū palmis occurrēt: &
multi p̄t illum abirent ex iu
deis i credent in ihm. Quartū
ū mortuū nuntiante disciplo
dñs audiuit. s; quia q̄ p̄ eius ex
citatione p̄carētur iui defu
erant. dimitte inq; ut mortui
sepeliant mortuos suos. id est
mali malos noxijs laudib; gra
uent. & quia n̄ adest iustus q̄
corripiat i miscdia. oleū pec
catoris unguet caput eoz.
Et egressus inde abiit in pat̄ā
suam. & sequebant' illū disci
puli sui. Et facto sabbato cepit
i synagoga docē: & multi audi
entes admirabant' in doctrina
eius dicentes. Unde huic hec
omnia. & quę est sapientia q̄
data ē illi: & uirtutes tales q̄
p̄ manus eius efficiuntur.
Patriam ei' nazareth dicit.
In qua erat nutritus. S; quan
ta nazarenoz cecitas. q̄ eum

quē in uerbis factisq; ipsius si mēs
 n̄ leua fuisset xp̄m cognoscē po-
 terant. ob solam gen̄is noticiā
 contempnūt. Sapienciā autē ad
 doctrinā. uirtutes referūt ad sa-
 nitates & miracula quę faciebat.
 Quę sollerti ac pulchra distantia
 memorat ap̄ls dicens. Iudei
 signa petunt. & greci sapienciā
 querūt. nos autē predicamus
 xp̄m crucifixū iudeis quidem
 scandalū. gentib; autē stultici-
 am. ipsis uero uocatis iudeis &
 grecis ap̄m dei uirtutē & dei
 sapienciā. In qua nimirū sen-
 tentia uirtutē ad signa retu-
 lit p̄t̄ iudeos. sapienciā autē
 ad doctrinā p̄t̄t̄ grecos. id est

Nonne iste est faber. *S* gentes.
 filius marie. frat̄ iacobi & iude
 & ioseph & symonis. *H*onne &
 sorores eius hic nobiscū sunt.
Et scandalizabant̄ in illo.

Scandalū & error iudeoz sa-
 lus nr̄a est. & hereticoz cōdemp-
 natio. In tantū enim cernebat
 hominē ihm xp̄m. ut hunc fa-
 brū & iuxta alium euglistam
 fabri clamarent filiū. fratres

quoq; & sorores ei' secū esse testarē-
 tur. qui tamen n̄ liberi ioseph
 aut marie iuxta hereticos putā-
 di. s; iuxta ^{potius} morē sacre sēpture
 cognati ipsoz sunt intelligendi.
 quom̄ abrahā & loth fr̄s appella-
 tur. cū esset loth filius fratris
 abrahę. Et multa habet huius-
 modi. Non autē sine certa pui-
 sione sacramti dñs incarnē ap-
 parens. faber & filius fabri es-
 timari ac dici uoluit. quoniam
 eius etiā p̄ hoc se eius ante sēla
 filiū esse docuit. qui fabricator
 omniū in p̄ncipio creauit cę-
 lum d̄s & terram. Nam si hu-
 mana n̄ sunt op̄anda diui-
 nis. typus tam̄ integer est.
 quia pater xp̄i igni op̄atur &
 sp̄u. Vnde & de ipso tanquā
 fabri filio. p̄cursor suus ait.
 Ipse uos baptizabit in sp̄u sc̄o
 & igni. Qui in domo magna
 hui' mundi diuersi generis
 uasa fabricat. imo uasa ire
 sui sp̄e igne molliendo in mi-
 sericordię uasa cōmutat. Sed
 hui' sacramti iudei ignari.
 diuine uirtutis op̄a p̄ sapię car-

nalit contemplatione despiciunt.

Et dicebat eis ihc: quia non est
ppha sine honore nisi in patria
sua et cognatione sua et in domo

Prophetā dicit unscriptis sua.

Dñm xp̄m & moyses testis est:
qui futurā eius incarnationē
p̄dicens filiis isrl̄ ait. **P**phetam
uobis suscitabit dñs d̄s uester:
tanquā me ipsū audietis. **N**on
solum autē ipse qui caput et
dñs est p̄phetarū: s; & helyas et
theremias ceteriq; p̄phete mino
res in patria sua quā in exteris
ciuitatib; habitū f̄t: quia p̄pe
modū naturale ē ciues semp
ciuib; inuidere. **N**on enī confi
derant p̄sentia uiri opa: s; fra
gilem recordant̄ infantia: quā
n̄ & ipsi p̄ eosdem etatis gradū
ad maturā etatem uenerunt.

Et n̄ poterat ibi uirtutē ul
lam facere: n̄ paucos infirmos
impositis manib; curauit: et
mirabat̄ p̄t̄ incredulitatem
illoz. **N**on quo etiā
illis incredulis facere n̄ potu
erit uirtutes multas: s; q̄ ne
multas faciens ciues incre

dulos cōdemnaret. **P**otest autē
& aliter intelligi. qđ ihc despiciat̄
tur in domo & in patria sua. hoc
est in p̄plo iudeoz: et idō ibi pau
ca signa fecit. ne penit̄ excusa
biles fierent. **M**aiora autē signa
cotidie in gentib; p̄ ap̄los fact̄:
n̄ tam in sanationē corp̄oz. quā
in animaz salutē. **Q**uod autē mi
rari dicit̄ dñs in credulitatem
illoz: n̄ quasi inopinata et un
uisa mirat̄. qui nouit omnia
ante quā fiant: sicut nec fide
centurionis quāsi nouā & ante
in cognitā mirari tē cepit. quā
do audiens uerba pię cōfessio
nis eius ait. quā nec in isrl̄ tan
tam fidē inueni: s; qui nouit
occulta cordis. qđ mirandū ī
timare uult hominib;: mirari
se corā hominib; ostendit. **M**i
randa enī erat fidel̄ centuri
onis: qui sine homine doctore.
sine eloquijs sēpturaz. sine ora
culis angloz. tantū naturali
sensu diuinitē illuminato cog
nouit p̄ miracula uerū dñm eē:
quē p̄ humane fragilitatis in
firma hominē esse uerū no

uerat. At contra n̄ min̄ mirā-
da nazarenorū infidelitas: qui
& doctorib; abundantes. & elo-
quif diuinis inq̄b̄ xp̄i predi-
cabatur aduent̄. ip̄m etiam
p̄sentem habentes xp̄m. agni-
tionē sui illis ⁊ uerbis ingerē-
tem ⁊ figuris. nichilomin̄ in-
creduli durabant. S; in uno
eorū iudeorū miranda notatur
cectas. qui nec p̄phetis suis
credere de xp̄o. nec ip̄si inter-
se nato uoluer̄ credere xp̄o.
in altō fides coronat̄ genuū.
qui int̄ iudeos natū s; expul-
sum. ip̄si cū oraculis sacris
mediatorē dei & hominū ho-
minem ihm xp̄m suscipere
Et circuibat *⁊ meruerunt. .xvi.*
castella in circuitu docens. et
cōuocauit duodecī. ⁊ cepit eos
mittere binos. ⁊ dabat illis po-
testatē sp̄uum in mundorū.
Genignus & clemens dñs ac
magister n̄ inuidit seruis
atq; discipulis uirtutes suas.
& sicut ip̄se curauit omnem
languorē & omnē infirmita-
tem. apl̄is quoq; suis dedit

dedit potestātē ut curent om-
nem languorē & omnē infirmi-
tatem. S; multa distantia est
int̄ habere & t̄buere. int̄ dona-
re ⁊ accipere. Iste q̄dcumq; agit
potestate dñi agit. illi si quid
faciunt t̄becillitatē suam et
uirtutē dñi confitent̄. dicen-
tes in nomine dñi surge ⁊ am-
Et p̄cepit eis ne q̄d *⁊* bula.
tollerent in uia nisi uirgā tan-
tum. n̄ peram. n̄ panē. neq; i-
zona es. s; calciatos scandalis.
⁊ ne induerent̄ duab; tunicis.
Tanta p̄dicatori debet indō
esse fiducia. ut p̄sentis uite
sumpt̄ quāuis nō preuideat.
tamen s; hos nō de esse certissi-
me sciat. ne dum mens ei oc-
cupat̄ ad temporalia. minus
alijs p̄uideat et̄na. Solet aut̄
queri quom̄ math̄s & lucas 9
memorauit dixisse dñm
discipulis. ut nec uirgā ferret̄.
cū dicat marc̄. & p̄cepit eis ne
quid tollerent in uia n̄ uirgā
tantū. Quod ita soluit̄. ut in-
telligam̄ sub alia significatio-
ne dictā uirgam que sc̄dm mar-

Ioh

cum ferenda est. & sub alia illa
que secundum matthiam & lucam non est
ferenda: sicut sub alia signifi-
catione intelligitur temptatio
de qua dictum est. deus neminem
temptat: & sub alia dictum est.
temptat uos dominus deus ueritatis: ut
sciat si diligitis eum. Illa seduc-
tionis est: hec probationis. **U**trum-
que ergo accipiendum est apostolis a
domino dictum: & ut nec uirgam
ferrent. et ut nisi uirgam
ferrent. **C**um enim secundum matthe-
um dicitur eis. nolite possidere
aurum neque argentum & cetera:
continuo subiicit. **D**ignus est enim
operarius cibo suo. **U**nde satis
ostendit cur eos hec possidere
ac ferre noluerit: non quo neces-
saria non sunt sustentationi hu-
ius uite: sed quia sic eos mitte-
bat. ut eis hec deberi mon-
straret ab illis quibus euangelium
credentibus annuntiarerit. **C**la-
ret autem hec non ita precepisse
dominum. tanquam euangeliste uiuere
aliunde non debeant. quam eis pre-
sentibus quibus annuntiant
euangelium: alioquin contra hoc

preceptum fecit apostolus. qui uictum
de manuum suarum laboribus transi-
gebat ne cuiquam grauis esset:
sed potestatem dedisse in qua sci-
rent utrum deberi. **C**um autem a
domino aliquid imperatur: non fiat.
inobedientie culpa est. **C**um autem
potestas datur: licet unicuique
non uti. & tanquam de suo iure
cedere. **H**oc ergo ordinans dominus
quod eum ordinasse dicit apostolus.
his qui euangelium annuntiant de
euangelio uiuere: illa apostolus loqueba-
tur: ut securi non possiderent
neque portarent huic uite ne-
cessaria. nec magna. nec mi-
nima. **I**deo posuit nec uirgam:
ostendens a fidelibus suis omnia
deberi ministris suis nulla su-
perflua requirentibus: ac per hoc
addendo. dignus est enim ope-
rarius cibo suo. **P**roterius aperit &
illustrauit. unde hec omnia
loqueretur. **H**anc ergo potestatem
uirge nomine significauit.
cum dixit. ne quid tollerent
in uia nisi uirgam tantum: ut in-
telligatur quia per potestatem a
domino acceptam que uirge nomi-

ne significata est. etiã que ñ por-
 tantur ñ decerunt. Hoc & de du-
 abus tunicis intelligendũ e' ne
 quisqm̃ eorũ pret̃ eam qua esset
 indutus aliã portandã putare
 sollicitus. nec opus esset. cũ ex
 illa potestate posset accipe. **P**in-
 de mare' dicendo calciari eos
 sandaliũ uel soleis. aliquid hoc
 calciamentum mystice signifi-
 cationis habere admonet: ut pes
 neq; reclusus sit. nec nudus ad ter-
 ram. id est nec occultet euglm̃.
 nec terrenis comodis in nitatur.
 & qd non portari uel haberi du-
 as tunicas. s; expressius indui
 phibet dicens. & ne induerent
 duab; tunicis. quid eos admonet.
 nisi ñ dupliciter s; simplici-
 ter eos ambulare. **A**lter. Induab
 tunicis m̃ uidetur duplex os-
 tendere uestimentũ. non quo i
 locis scythie glaciali niue rigen-
 tib; unica quis tunica debeat
 esse contentus. s; quo in tunica ue-
 stimentũ intelligam. ne aliud
 uestiti. aliud nobis futõr timo-
 re seruem. **A**llegorice autẽ p
 peram onera scli. p panẽ delicie

temporales. pes in zona. oculta-
 tio sapientiẽ designat. Qui enĩ
 sapientiẽ uerbu habet. s; hoc ero-
 gare primo negligit. quasi pecu-
 niam i zona clausam tenet. **E**t
 sc̃ptum est. **S**apientia absondi-
 ta. i thesaurus occultus. que uti-
 litas in utrisq;. **N**on ergo pera-
 aplis. nõ panis. nõ es in zona
 ferendũ est. quisq; officiu docto-
 ris accipit. neq; onerib; sclarũ
 negotioz dep̃mi. neq; desiderũ
 carnalib; resolu. neq; om̃issũ
 s talentũ uerbi sub otio debet
 lenti torporis abscondere.

Et dicebat eis. **Q**uocũq; intro-
 ueritis in domũ illie manete.
 donec exeat inde

In mathew ita sc̃ptum e' Inqm̃
 cumq; ciuitatẽ aut castellũ in-
 trauiitis. interrogate q̃s in ea
 dignus sit. & ibi manete do-
 nec exeat. **D**at constantie
 generalis mandatũ. ut hospi-
 talis necessitudinis iura cus-
 todiant. alienũ a predicato-
 re regni celestis astruens cur-
 sitare p domos. & inuolabilis
 hospiciũ iura om̃ittere. **H**ec

otiose scdm mathm domus qm
ingrediant apli eligenda decer-
nitur: ut mutandi hospitiu ne-
cessitudinis q; uiolande causa

Et quicunq; non *S*n suppetat.
recepit uos nec audierit uos:
exeuces unde excutite puluerē
de pedib; uris in testimoniu il-

Puluis excutitur de *S*lis.
pedib; in testimoniu laboris
sui: qd ingressi sūt ciuitatē et
p̄dicatio ap̄lica ad illos usq; p̄-
uenit. *S*ue excutit puluis:
ut nichil ab eis accipiant nec
ad uictū quidem necessariū.
qui euglm spreuerunt.

Et exeuntes p̄dicabant ut
penitentia agerent: et demo-
nia multa eiciebant: et unge-
bant oleo multos egrotos et

Quod ap̄ls *S* sanabantur:
iacob; *I*nfirmatur q̄s in uob;
inducat presbitos ecclē et o-
rent sup ipm ungentes eum
oleo in nomine dñi: et si in pec-
catis sit dimittent ei. *U*nde
patet ab ipsis ap̄lis hunc esse
scē ecclē morem traditū: ut
in ergumini uel alij quilibet

egroti ungant oleo pontificali
benedictione consecrato.

Et audiuit herodes rex. mani-
festū enim factū est illi nomē ei:
et dicebat. Quia iohannes bap-
tista resurrexit a mortuis: et
p̄pterea opantur uirtutes in
Quanta iudeorū in *S*ullo.
uidia. qui cont̄ dñm malicie
furor extiterit: ex omnib; pene
locis eugly docemur. *E*cce enim
iohem de quo dictū est q̄a signū
fecit nullū. a mortuis potuisse
resurgere nullo attestante cre-
debant: ihm aut̄ uirum ap̄pro-
batum a dō uirtutib; et signis
eius uidelicet mortē elementa
tremuerūt. resurrectionē uero
atq; ascensionē angli. apostoli
uiri ac femine certatū predi-
cabant: n̄ resurrexisse: s; fur-
tim esse ablatū credere malue-
runt. *Q*ui cum dicent iohem
resurrexisse a mortuis: et p̄pterea
uirtutes inopinatas eē in illo
opatas: bene omnimodis de
uirtute resurrectionis senserunt:
qd maioris potentie fu-
turi sint sc̄i cum a mortuis

resurrexunt. qm̄ fuerē cū carnis
 adhuc infirmitate grauaent.
S; & ipm̄ resurrectionis mira-
 culum n̄ esse incredibile docue-
 runt. qd̄ nullo docente credi-
 derūt: qui tam̄ se ipsos rem cre-
 dibilem in dño nō credidisse.
 sue merito cecitatis & inuidie

Quo audito he- **S** pbarunt.
 rodes ait. Quē ego decollau
Iohannē. hic a mortuis resur-
Lucas de his ita **S** rexit.
 scripsit. Audiuit autē herodes
 tetrarcha omnia quę fiebant
 ab eo. & hesitabat eo qd̄ diceret
 a quibdam. quia iohannes re-
 surrexit a mortuis. a quibda
 uero quia helias apparuit: et
 cetera. Intelligendū est ergo aut
 posthanc hesitationē confirma-
 se eum in animo suo qd̄ ab aliis
 dicebatur cū ait. quē ego de-
 collau iohannē hic a mortuis
 surrexit. aut ita pnuntian-
 da s̄t hec uerba. ut hesitantem
 adhuc indicent. **S**i enī dicere
 nūquidnā hic est. aut nunq̄d
 forte hic est iohannes baptista?
 n̄ opus est. ad monē aliquid de

pnuntiatione. quia dubitans
 atq; hesitans intelligat. nē quia
 illa uerba desunt. utroq; modo
 pnuntiarī potest. ut aut cōfir-
 matū eum ex alioꝝ uerbis credē-
 tem dixisse accipiam. aut ad-
 huc sicut lucas memorat hesi-

Ipsē enī herodes misit **S** tancē.
 ac tenuit iohannē & iunxit eū
 in carcerē. p̄t herodiadē uxore
 philippi fr̄is sui q̄a duxat eam.
 Dicebat enī iohannes herodi.

.xvii.

Non licet t̄ habere uxore fr̄is
Vetus narrat hysto **S** tu.
 ria philippū herodis maioris
 filiū. sub quo dñs fugit in egypt-
 tum. fratrē hui' herodis sub q̄
 passus est xp̄c. duxisse uxore
 herodiadē filiam regis arēthe.
 postea uero socerū eius exortis
 quibdam cont̄ generū simulta-
 tib; tulisse filiā suam. & in do-
 lorem mariti p̄oris. inimici
 ei' nuptijs copulasse. Qui sit
 autē hic philippus: eugl̄ista lu-
 cas plen̄ docet. Anno quinto
 decimo imp̄y tyberij cesaris. p-
 curante pontio pilato iudeā.
 tetrarcha autē galilee herode.

philippo autē fratre eius tetrarcha
turee & traconitidis regionis.

Ergo iohannes baptista quē
in spū & uirtute helye. eadē au-
toritate qua ille achab corripue-
rat & uezabel. arguit herodē et
herodiadem quōd illicitas nupti-
as fecerunt. & nō liceat fratre ui-
uente germano illi uxore du-
cere. malens picitari apud re-
gem. quā ppter adulationē esse
in memor pceptoz dei.

Et diu dies oportun' accidisset.
herodes natalis sui cenā fecit
principib' & tribunis & primis
galilee. & cetera.

Soli mortalium herodes & pharao
legunt' diem natalis sui gaudi-
is festiuis celebrasse. s; uterq;
rex in fausto auspicio festiui-
tate suam sanguine fedauit.
Verū herodes tanto maiore
impietate. quanto scim' iūno-
centē doctorem ueritatis. & pre-
conē uite ac regni celestis occi-
dit. hoc puoto ac peticione
saltat'is. neq; eum caput oc-
cisi ante quiuas inferre pudu-
it. Nam pharao nil talis ue-

sanie qm'ississe legit' s; tantū pe-
cantē s; eunuchū uita priuari
iubens. quo longi' a uero cultu
religionis aberat. eo leui' inui-
olatione sue festiuitatis deliqt.
At tamē exitusq; exemplo coll-
gitur utilius esse nobis diē mor-
tis future timendo & caste agen-
do sepius in memoria reuocare.
quā diem natiuitatis luxuri-
ando celebrare. **H**omo enī ad
labore nascitur i mundo. et
electi ad requie pmoertem tran-
seunt e mundo.

Cumq; introisset filia ipsius
herodiadis & saltas; & placuis-
set herodi simulq; recumben-
tib; rex ait puelle. **P**ete a me
quod uis. & dabo t. **E**t iurauit il-
Non excusatur **H**i. & cetera.
herodes quōd inuit' & nolens ppter
iuramentum homicidiū fecerit.
quia ad hoc forte iurauit. ut
future occasioni machinas p-
pararet. **A**lioquin si ob iusiu-
randū fecisse se dicit. si pat's.
si mat's postulasset interitū.
facturus erat an n. **A**d in se re-
pudiatus fuit. & tempnie debuit

In propheta.

Que cū exisset. dixit matri sue
Quid petam. Et illa dixit. Ca-
put iohannis baptiste.

Herodias timens ne herodes
aliquando resipisceret. uel philip-
po fratri amicus fieret. atq; illi-
cite nuptie repudio solueren-
tur. monet filia ut in ipso sta-
tim uiuio caput iohannis pos-
tulet. digne opus saltationis
dignū sanguinis premiū.

Et tristat' est rex ppter iusiu-
randū. i ppter simul recūben-
tes. noluit eā constare. sed
misso spiculatore pcepit affer-
ri caput eius in disco. i ceta

Confuetudinis scripturariū est
ut opinionē multoz sic narret
hystoricus. quom̄ eo tempore ab
hominib; credebatur. sicut ioseph
ab ipsa quoq; maria appellatur
pater ihu. ita & nē herodes di-
citur q̄ tatus. quia hoc discū-
bentes putabant. Dissimula-
tor enī mentis sue & artifex
homicida. tisticiam pferēbat
in facie. cū leticiam haberet i-
mente. scelusq; excusat iura-
mento. ut sub occasione pietat-

is. impi' fieret. Ad aut' subicit.
& ppter simul recūbentes. uult
om̄s sceleris sui eē consoctes. ut
in luxurioso impuroq; uiuio
cruentę epule deferrentur.

Et attulit caput ei' in disco. et
dedit illud puelle. i puella de-
dit matri sue.

Hoc iuxta lutam factum sit.
nos aut' usq; hodie cernim' in ca-
pite iohannis pphete. iudeos
xp̄m qui caput pphete est per-
didisse. Aliter. Decollatio ioha-
nis. minorationē fame illius
qua xp̄s a p̄plo credebatur insinu-
at. sic exaltatio in cruce salua-
toris. pfectum designabat fidi.
quia ipse q̄ prius a turba ppha
eē putabatur. dñs pphete. i xp̄s
dei filius a cunctis fidelib; est
agnit'. Minutus ḡ capite iohis.
exaltatus est in cruce dñs. q̄
sicut idē iohannes ait. illum
oportebat crescere. iohannē aut'
minui. illū autem q̄ ppheta
estimabatur xp̄m cognoscei. i eū
qui xp̄s putabatur p uirtutū
sublimitate. xp̄i esse ppheta
& p cursorē decebat intelligi.

Quod ipm quoq; distinctione tē-
poris quo uterq; illoꝝ natus est
satis apte signatū est: q̄a iohes
quidē quem oportebat minui
cū diurnū lumen decreſcere
incipit natus est: dñs autem
qui uera lux mundi est. eo an-
ni tempe quo dies creſcere in-
cipit. luciflua nobis ſue dona
natiuitatis exhibuit.

Quo audito discipuli ei uene-
runt & tulerūt corp⁹ eius: & po-
ſuerunt illud in monumento.

Narrat ioseph⁹ uinctū iohan-
nem in caſtellū macherunta
ad ductū: ibiq; truncatū. Nar-
rat hystoria ecclāſtica ſepultū
eum in ſebaste urbe paleſtine.
que quondā ſamarita dicta ē:
a tempore autē iuliani p̄ncipis.
inuidentes xp̄ianis qui ſepul-
chrū eius pia ſollicitudine
frequentabat. paganos inua-
ſiſſe monumentum: oſſa diſperſiſ-
ſe p̄ campos. & rursū collecta
igni cremari ac denuo diſper-
ſiſſe p̄ campos: affuiſſe tē tem-
poris monachos ibidē de ihe-
roſolimis. qui mixti pagani

oſſa legentib; maximā eoz par-
tem cōgregauerūt. & ad patrem
ſuū philippū iheroſolimā detu-
lerunt: at ille miſerit ea beato
athanasio alexandrino ep̄o.
ibiq; ſeruata uſq; ad tempora
theophili euſdē urbis ep̄i. quā-
do iubente theodoſio p̄ncipe
omnia gentiū fana deſtructa
ſunt: tē expurgato a ſordibus
templo ſerapis ibidē

illata. & baſilicā p̄ ſerapim ſe-
rapis in honorem ſc̄i iohannis
eſſe ſecratā. Lege de hiſ un-

Et uenientes ſ̄brū.
ap̄li ad ihm: renuntiauerūt illi
omnia que egerant & dociant.

Non ſolum que ipſi egerant
& docuerant ap̄li domino re-
nuntiat: ſ; etiam que iohanes
eiſ in docendo occupatiſ ſit pas-
ſiſ. uel ſui uel euſdē iohannis
eiſ diſcipuli renuntiat: ſicut
math̄s ſcribit. Vnde hoc qd̄ ſeq̄r.

Et ait illis. uentite ſerſum i
deſertū locum & requieſcite pu-
ſillum & cetera. **N**on cauſa
tantū facit requieſtionis ip̄oz

si mystice gra significacionis. q̄a uidelicet derelicta iudea que p̄phete s̄ caput n̄ credendo abstulerat. in deserto exelē que urū non habuerat uerbi eēt cibaria credentib; . quasi epulas panū largiturus i pisciū. **I**bi enim p̄dicatores sancti qui apud iudeam n̄ credentē & contradicentē aliquādiu graui t̄bulationū sarcina p̄mebant. requiē nacti sunt de collata gentib; grā fidei. **Q**ue autē necessitas fuerit p̄cedende regei discipulis. subsequēt ostendit.

Erant enim qui **S**cū dicit. ueniebant i rediebant multi. & nec manducandi spaciū habebant. **U**bi magna tem. **S**ebant. portū illius felicitas de labore docentū simul & discentiū studio demonstrat. que utinā mō in quo rediret. ut tanta ministris uerbi frequentia fideiū insistat auditor. que nec liberū eis curandi corpis spaciū concedat. **N**am quib; necessaria curandi corporis

hora negat. quanto min' ille cebris anime siue carnis studendi facultas ad est. **Q**uin potē a quib; uerbu fidei & salutare ministeriū oportune iportune exigitur. hoz anim' p̄sequent ad agenda semp & cogitanda celestia succendit. ne ea que uerbis docent. factis impug-

Et Ascendentes in **S**nent. nauum. abierunt in desertū

Non discipuli soli.

si assumpto dño ascenderunt in nauū. & locum petierūt ut euglīsta math̄s apte demon-

Et uiderūt eos **S**strat. abeuntes & cognouerūt multi. i pedestres de omnib; ciuitatib; p̄currerūt illuc. i p̄uenerūt

Cum pedestres eos p̄ **S**eos. uenisse dicunt. ostendit q̄a n̄ in aliam maris siue iordani ripā nauigio p̄uenerunt discipuli cū dño. si transito nauis aliquo freto aut stagno p̄rimos eiusde regionis locos adierunt. quo ē indigene pedestres p̄uenire potāt.

Et exiens uidit turba multā
ihc: & misertus^{est} sup eos q̄a erant
sic oues n̄ habentes pastorem?
cepit docere illos multā.

Quom̄ misertus sit sup eos:
maths exponit plenius dicēs.
Et misertus est eis: & curauit
languidos eoz. Hoc est^{num} ueraci-
ter paupum & n̄ habentū
pastorē misereri: et uia eis ue-
ritatis docendo ap̄re. & mo-
lestias corporales medicando
auferre: s; & ieiunos reficien-
do ad laudē sup̄ne largitatis
animare. Ad etiam sequentia
lectionis eū fecisse & memoras.
Temptat aut̄ fidem turbarū:
& p̄batam digna mercede re-
compensat. Perendo enī soli-
tudine: an sequi curent ex-
plorat: illi sequendo & n̄ inui-
mentis aut uehiculis diuersis.
s; p̄prio labore pectū iter arri-
piendo deserti: quantā salutis
sue curam gerant ostendunt.
Rursū ip̄se ut potens p̄uisq;
saluator ac medicus excipien-
do fatigatos. docendo inscios.
sanando egrotos. recreando ie-

iuinos: quantū deuotione cre-
dentiū delectetur uisnuat.
Iuxta uero leges allegorie. peten-
tem deserta gentiū ap̄m. mul-
te fidelū caterue relictis me-
nib; p̄risq; uersationis. ne-
glectoq; uariorū dogmatū pre-
sidio secunt̄: & pridē notus ī
iudea d̄s. postq̄m dentes iude-
orum arma & sagitte. & lingua
eoz machēra acuta cont̄ illū
facta est: exaltatus est super
celos d̄s. & sup omnē terram.

Et cū hora iam s̄ gl̄a eius.
multa fieret: accesserūt discipuli
eius dicentes. Desertus ē hic
locus: & iam hora p̄teriuit: di-
mitte illos ut euntes in pri-
mas uillas & uicos emant &
cibos quos manducent.

Horam multā. uesp̄tinū tem-
pus dicit: luca teste qui ait.
Dies aut̄ cepat declinare: &
accidentes duodecī dixerunt
illi. Dimitte turbas & ceterā.
Die aut̄ declinata turbā sal-
uator reficit: q̄a uel fine se-
culorū p̄p̄inquante. uel cū sol
iusticie p̄ nob̄ occubuit: a di-

utina spūalis in edie sumus tabe

Et respondens **S**aluati.
Ait illis. **D**ate eis manducare &
Prouocat aptos ad **S**cetera.
 fractionē panis. ut illis se n̄ ha-
 bere testantib; magnitudo sig-
 ni notior fiat: simul insinuat
 quia cottidie p̄ eos ieiuna m̄a
 corda sunt pascenda: uidelicet
 cū eoz uel exemplis uel lictis
 ad amanda celestia suscitam̄.
 Notandū autē qd̄ hoc mira-
 culū panū sc̄pturus euanglīsta
 iohannes. p̄misit q̄a p̄ximū
 esset pascha dies festus iudeoz:
 math̄s uero & marc̄ hoc inter-
 fecto iohanne continuo factum
 esse commemorant. Unde colligit̄
 iohannē imminente eadē fes-
 tiuitate paschali fuisse decol-
 latum: & anno posth̄e sequen-
 te cū denuo temp̄ paschale
 rediret. myst̄ium d̄nice passi-
 onis esse completū: & p̄pterea
 qd̄ in libro sacram̄toꝝ natale
 ei' quarto calendarū septem-
 briū die notatū est. in mar-
 tyrilogio qd̄ euseby & iheroni-
 mi uocabulis insignitū est. le-

gitur quarto calendar septem-
 bris. in emissa ciuitate pheni-
 cie puencie natale iohannis
 baptiste die quo decollatus est.
 n̄ specialiter ip̄m diem decol-
 lationis ei'. s; diem pot̄ quo
 caput ei' in eadem emissa cui-
 tate reꝑtum atq; in exc̄la est
 conditū designat. Siquidē
 ut cronica marcellini comiti'
 testatur: tempore marciiani
 principis duo monachi oriē-
 tales uenerūt adorare in ihe-
 rosolimis & loca sc̄a uidere.
 Quib; p̄ reuelationē assistens
 idē precursor d̄ni precepit
 ut ad herodis quondā regis
 habitac̄m accedentes. caput
 suū requirerent: & inuentū
 digno honore recondere.
 Ad ibi ab eis inuentū & assūp-
 tum. s; n̄ multo post culpa
 incurie p̄ditum. platū est
 emissā ab alijs. & in quodam
 specu in urna sub t̄ra n̄ pau-
 co tempore ignobilit̄ recondi-
 tum: donec denuo idē iohes
 sese suūq; caput ostend̄ mar-
 cello cuidā religioso abbati.

ac presbitero dñi in eodem specu
habitaret: qđ uidelicet caput lu
lioramo eius ep̄o ciuitatis. p̄p̄
fatū presbitūm constat inuen
tum. Ex quo tempore ^{cepit} in eadē
ciuitate beati p̄cursoris decol
latio. ip̄so ut arbitram̄ die q̄
caput inuentū siue eleuatū
est celebrari. De quib; latius i
p̄fato cronicoꝝ libro sēptū re
Et dicit eis. Quot **S** peries.
panes habetis? **I**te. & uidete. **A**
cū cognouissent. dicunt. Quinq;
et duos pisces.

Per quinq; panes ap̄loꝝ & duos
pisces: tota testam̄ti ueteris
sēptura signat̄. **P** quinq; uide
licet panes. quinq; mosaice le
gis libri. quib; diuine et̄nitatis
cognitio. mundi creatio. curs̄
sēli labentis. & uera dō serui
endi religio gen̄i humano in
notuit: p̄ duos uero pisces. psal
mi sē & p̄phete figurati. qui
eruditū in lege dei ppl̄m de p̄
missione dñice incarnationis
noua gr̄e dulcedine pascebat.
Qua trina sēpture sacre dis
tinctione: totā ueteris istru

menti seriē comp̄hendi. dñice
auctoritate docem̄. Apparens
enim post resurrectionē disci
pulis. ait dñs ip̄se: quia ope
tebat impleri om̄ia que sēpta
sunt in lege moysi & p̄phetis. i
psalmis de me. **E**t cum ap̄uit
illis sensū ut intelligēt scrip
turas. & intellectas sp̄ualit̄ fi
delib; tradēt auditorib;: quasi
benedicens panib; ap̄licis ac
piscib; hosq; interne sua uita
tis dono multiplicans. turbe
disptari p̄cepit. Bene aut̄ iux
ta eugl̄m iohannis panes qui
legem designant. ordeacei fu
isse referunt̄. qui uinitoꝝ mar
ime rusticoꝝq; est cib; seruoꝝ.
quia incipientib; needūq; p̄
fectis auditorib; asp̄iora. & q̄si
grossiora sē committenda pre
cepta. Animalis enī homo. nō
p̄cipit ea que sunt sp̄e dei: at
q; ideo dñs. p̄ suis cuiq; uirib;
dona t̄buens. semp̄q; ad p̄fec
tiora p̄uocans. p̄mo quinq;
panib; quinq; milia. sedō sep
tem panib; quatuor milia
hominū. reficit. tercio discip̄l̄

siue carnis & sanguinis mysterium
credit. ad ultimum magno munere
dat electis ut edant & bibant
sup mensam suam in regno.

Et precepit illis ut accumbere fa-
cerent omnes secundum contubernia
sup uiride fenum & discubuerunt
in partes per centenos & per quinquaginta

Quersi quinquaginta **I**genos.
discubitus distinctos per orbem
ecclesie qui unam catholicam fa-
ciunt designant. Quos bene-
dixit quinquagenos per turmas
uel centenos discumbere precepit:
ut uidelicet turba fidelium es-
cam suam & locis distincta & mo-
ribus iuncta perciperet. Jubilei
quippe requies quinquagenarium
numeri mysterio continetur: &
quinquagenarium bis ducitur ut
ad centenarium perueniat. Quia
ergo prius a malo quiescit opere.
ut post anima ^{pleni} quiescat in co-
gitatione: alii quinquageni.
alii autem centeni discumbunt:
quoniam sunt nonnulli qui a peccatis
actibus habent requiem operis:
& sunt nonnulli qui a puerilis
cogitationibus habent iam re-

quiem mentis. Bene autem sup uiride
fenum discubuerunt. Septimum
quippe est. Omnis caro fenum.
Et illi sup uiride fenum discum-
bentes dominicis pascuntur alimen-
tis: qui per studium continentie
calcatis illecebis carnalium con-
cupiscentiarum audiendis imple-
disque dei uerbis operam impendunt.

Et acceptis quinque panibus & du-
obus piscibus intuens in celum
benedixit & fregit panes: et
dedit discipulis suis ut ponerent
ante eos. & duos pisces & diuisit
Turbis esurientibus **I**ntuens omnibus
turbis saluator non noua creat ciba-
ria: sed acceptis eis que habuerunt
discipuli benedixit: quia ue-
niens in carne non alia quam pre-
dicta sunt predicabat: sed legis &
prophetarum scripta quam sint myste-
riis gratie grauidam demonstrat.
Intuetur in celum: ut illuc diri-
genda mentis aciem. ibi lucem
scientie doceat esse querendam.
Frangit & ante turbas ponen-
da distribuit discipulis: quia sa-
cramenta prophetie sanctis doctoribus
que hec toto orbe predicet patefacit.

Et manducauerunt omnes: & saturati sunt. Et sustulerunt reliquias fragmentorum duodecim cophinos plenos.

Quod turbis superest. *In de piscibus;* a discipulis sustollitur: quia sacra ciora mystica que a rudibus capi nequeunt. non negligent omittenda: sed sunt inquirenda a perfectis. Nam per cophinos duodecim apostoli. & per ipsos cuncti sequentium doctorum chori figurantur: foris quidem hominibus despecti: sed intus salutaris cibi reliquiis ad alenda humilium corda cumulati. Constat enim cophinis opera seruilia geri solere: sed ipse cophinos panum fragmentis impletur: quod infirma huius mundi ut forcias confunderet elegit.

Erant autem qui manducauerunt quinq; milia uirorum.

Quia quinq; sunt exterioris hominis sensus: quinq; milia uirum dominum secuti designant eos qui in seculari ad huc habitu positi. exterioribus que possident bene uti nouerunt. Qui recte quinq; panibus aluntur: quia tales necesse est legalibus adhuc preceptis institui.

Nam qui mundo ad integrum renuntiant. & quatuor sunt milia. et septem panibus refectioni: hoc est & euangelica perfectione sublimes. & spirituali sunt gratia inter eruditi.

Et statim coegerit discipulos suos ascendere nauim: ut procedente eum transiret ad bethsaidam dum ipse dimitteret populum.

Quare coegerit discipulos ascendere nauim. & ipse mox dimisso populo in montem oraturus abiit. iohannes manifeste declarat: qui completa illa refectione celesti. continuo subiicit: **I**hesus ergo cum cognouisset quia uenturi essent ut rapent eum & facerent eum regem: fugit iterum in montem ipse solus. **U**bi necessarium nobis uiuendi monstrat exemplum: ut in bonis que agimus. humani fauoris retributionem uitam: neque nos operatio uirtutum spiritualium ad concupiscentiam reflectat temporalium uoluptatum. **N**onnullis enim contingit. ut dum merito uitae sublimioris mirandi minoribus; ac laudabiles ex-

sterent. & iure honorandi puta-
 rentur: acceptis pecuniis siue p-
 diis inchoata iusticie rudimenta
 pderent: & cum carnalib; se se ille-
 cebris atq; auaricia incauti cor-
 rumpent: ipsis & a quib; honora-
 bantur pbonis. denuo pmalis
 actib; non solū in fastidiū. uerū
 etiam deuenirent in odiū. **Aliu'**
 q; multo piculosū est in his que
 recte agim' aduersantiū nos im-
 pbitate fatigari: qm̄ honoranti-
 um fauore demulceri. **Hec** ienī
 securiorē sepe corrumpit ani-
 mū: illa circumspectū semper
 reddit & cautū. **Vnde** dñs uia
 nob utq; quā sequamur initiās.
 cū hi qui uirtutes ei' admiraba-
 tur regem eū facere uellent.
 fugit in montē orare. eum ū
 illi qui uirtutib; eius inuidebat
 eū morti tradere disponderent.
 occurrit p̄mpt'. & uinciendū
 se crucifigendū q; furentib; ob-
 tulit: euidenti nos informans
 exemplo. ut parati sim' aduer-
 sa sēli ad toleranda: cauti ad blā-
 dimenta cū forte arriiserint
 declinanda: & ne pros̄pa mun-

di si affluant emolliendo decipi-
 ant. crebris a dño precib; implo-
 remus. **Precedebant** autē disci-
 puli dñm transfretū ad bethsa-
 idam. que est in galilea ciuitas
 andree & petri i philippi ap̄toꝝ
 ppe itagnū genesareth. ut in
 locoz libris inuenim'. **Vbi** me-
 rito mouet quom̄ dicat mare'
 pacto discipulos miraculo pa-
 num uenisse transfretū ad beth-
 saidā: cum uideat' dicere lu-
 cas. quod in locis bethsaidę fac-
 tum fuit miracū illud me-
 morabile. & refectio celestis.
Aut enī. Assumptis illis seces-
 sit seorsū in locum desertū q̄
 est bethsaida. qd cū cognouis-
 sent turbę secute sē illum. et
 excepte illos. & cetera que secu-
 tur usq; ad completā illam
 sacre refectiois hystoriā: nisi
 forte intelligam' in eo qd lucas
 ait. in desertū locum q̄ est beth-
 saida. n̄ ipsius uicinia ciuita-
 tis. s; loca deserti ad eā perti-
 nentis esse designata. **Mare'**
 enim dicit ap̄te. qd precedet
 eū ad bethsaidā. ubi ipsi fines

ciuitatis constat esse notatas: lu-
cas uero qui non dicit. in locum desertum
que est bethsaida. sed qui est bethsa-
ida. potest non fallor recte intel-
ligi quia non ipsam ciuitatem uo-
luerit. sed locum desertum ipsius
id est ad eius officina pertinentem.
Narrat autem euangelista iohannes
manducasse panem turbas iux-
ta tyberiadem. & ascendentes na-
uum discipulos uenisse transma-
re in capharnaum: que ambe sunt
ciuitates in galilea iuxta stag-
num genesareth. quod etiam tyberia-
dis a ciuitate tyberiade uocatur.

Et cum dimisset eos: abiit in
Non omnis in monte orare.
qui orat: ascendit in montem.
Est enim oratio: que peccatum
facit. Sed qui bene orat. quod deum
orando querit: hic a terrenis ad
superiora progrediens. uerticem cu-
re sublimioris ascendit. Qui uero
de diuitiis aut de honore seculi
aut de inimici morte sollicitus
obsecrat: ipse in infernis iacens
uiles ad deum preces mittit. Orat
autem deus: non ut pro se obsecretur:
sed ut pro me impetret. Nam et

si omnia posuerit in potestate filii
pater. filius tamen ut formam homi-
nis impleret. obsecrandum patrem
putat esse pro nobis. quod aduocatus
est noster. Aduocatum enim inquit ha-
bemus apud patrem ihesum christum.
Si aduocatus est: debet pro meis in-
uenire peccatis. Non ergo quasi in-
firmus. sed quasi pro obsecrat. Vis
scire quia omnia que uelit possit.
Et aduocatus est & iudex in alto
pietatis officium: in altero insigne
est potestatis. . xviii.

Et cum sero esset erat nauis in
medio mari & ipse solus intra:
et uident eos laborantes in re-
migando. Erat enim uentus contra
Labor discipulorum ruit eis.
in remigando. & contrariis eis
uentus. labores sancte ecclesie de-
uarios designat. que in undas
seculi aduersantes. & in mundorum
flatus spirituum. ad quietem patrie
celestis. quasi ad fidam in ortis sta-
tionem peruenire conatur. Vbi be-
ne dicitur. quia nauis erat in medio
mari. & ipse solus intra: quia non
nunquam ecclesia tantis gentiliu
pressuris non solum afflicta. sed et

fedata est: ut si fieri posset redemp-
 tor ipsius eam ad tempus prorsus
 deseruisse uideret. Unde est illa
 uox in undas pcellasq; temp-
 tationum uerrentium deprehensi:
 atq; auxiliū protectionis illi ge-
 mebundo clamore querentis.
 Ut quid dñe recessisti longe?
 despicias in oportunitatibus intri-
 bulatione. Que pariter uocē
 inimici psequentiſ exponit:
 in subsequentiſ; psalmi subici-
 ens. Dixit enī in corde suo ob-
 litus est dſ: auertit faciē suā
 ne uideat usq; in finē. Verū
 ille nō obliuiscit opationum
 paupum. neq; auertit faciem
 suā a sperantibus in se: quin poti-
 & certantes cū hostibus; ut uin-
 cant adiuuat: & uictores in
 eternum coronat. Unde hic q̄q;
 apte dicitur: q̄a uidit eos la-
 borantes in remigando. Vidit
 quippe dñs suos laborantes in
 mari. quāuis ipse positus in
 terra: quia & si ad horam dif-
 ferre uidet auxiliū tribula-
 tionibus; impendere: nichilominus
 eos ne in tribulationibus defici-

ant. sui respectu pietatis cor-
 roborat: & aliquando etiā ma-
 nifesto adiutorio uictis aduer-
 sitatibus quasi calcatis sedatisq;
 fluctuum uoluminibus liberat.
 sic hic ^{quod} subsequentiſ insinuat

Et circa quartā. Scū dicitur.
 uigilia noctis uenit ad eos: am-
 bulans super mare.

Stationes & uigilie militares.
 in terna horarū spacia diuidū-
 tur. Quando ḡ dicit quarta
 uigilia noctis uenisse ad eos
 dñm: ostendit tota nocte pe-
 riclitatos. & extremo noctis
 tempore eis auxiliū prebitū.
 Laborabant ḡ toto noctis
 operis tempore: s; diluculo ap-
 propinquante lucifero. solis di-
 ei; exortum pmittente. ue-
 nit dñs. & super ambulans tu-
 mida freti terga comprimit.
 quia cū pressuris obsita fra-
 gilitas humana pusillanimi-
 tatē uniu suarū considerat.
 nichil erga se aliud qm tene-
 bras angustiarum. & estus cernit
 hostium confluentium. Cum u-
 mentē ad superni luminis presidij

& perpetue dona retributionis crexit.
quasi in t̄ umbras noctis repente
exortū luciferi conspiciat q̄ diem
proximū nuntiet. Lucifer nāq;
cū plurimū tres horas noctis. id
est totā uigiliam matutinā il-
luminare p̄hibetur. adert q;
dñs qui sopitis temptationū pe-
riculis. plenā libertatis fiducia
sue p̄tectionis attribuat. Sequit̄.

Et uolebat p̄terire eos. At illi
ut uider̄ eum sup̄ mareambu-
lantē. putauer̄ fantasma esse.
& exclamauer̄. Omnes enī eoy
uider̄. & turbati sunt.

Ad huc heretici putant fantas-
ma fuisse dñm. nec uerā assūp-
sisse carnē de unguine. Deniq;
theodorus pharantitan' quōda
ep̄c ita sc̄psit. corporale pond'
n̄ habuisse sc̄dm carnem dñm.
s; absq; corpore & pondere sup̄
mare deambulasse. At cont̄
fides catholica & pond' sc̄dm
carnē habere eum p̄dicat. et
onus corporeū. & cum pondē
atq; onere corporali incedē
sup̄ aquas n̄ in fuis pedibus.
Nam dyonisi' egregi' int̄ eccle-

siasticos

sc̄ptores. in opusculis de diuinis no-
minib; hoc m̄ loquit'. Ignoramus
enī qualiter de uirginis sangui-
nib; alia lege p̄ter naturale for-
mabat'. & qualit' non in fuis pe-
dib' corporale pond' habentib; &
matiale onus. deambulabat in
humidā et inistabilem substan-
ciam. Quom̄ aut' uolebat eos
dñs p̄terire tanqm̄ alienos.
ad quos de piculo naufragy li-
berandos ad uenerat. n̄ ut ad
horā turbati & pauentes. s; con-
tinuo liberati. ampli' ereptionis
sue miraculū stupērent. ac ma-
iores ereptoi suo gr̄as referret'.
Quia & intempestatib; passionū
que p̄ constantia fidi ap̄fidis i-
gerunt'. talis n̄ nunqm̄ purio
diuinit' ostenditur. Sepe enī
ita fideles int̄bulatione posi-
tos sup̄na pietas deseruisse ui-
sa est. ut quasi laborantes in
mari discipulos p̄terire ihes'
uoluisse putaret'. Unde ē illd
eccle'. martyru certamine de-
sudantis. Quare me oblitus
es. quare me repulisti. & q̄re-
tistis incedo dū affligit me in-

inimicus. dū confringunt omnia
 ossa mea. & cetera. S; dicant in-
 imici terrentes. vbi est d's eoz.
 quasi naufragū fessis injitā-
 tes aplis. **D**icit ipse d's eoz. **C**um
 p'transieris p' aquas tecum ero.
 & flamina n̄ opient te: cū am-
 bulaueris p' ignem n̄ combureris.
 & flamma n̄ ardebit inte. Unde
 hic quoq; recte subdit.

Et statim locutus est cū eis: & dixit
 illis. **C**onfidite. Ego sum: nolite
 timere. **Q**uod ascendit ad illos in a-
 uium: et cessauit uentus.

Prima trepidantiū & p'clitan-
 tiū subuentio ē. incussum cor-
 dib; expellere timorē: sedā tem-
 pestatū furias sue presentie uir-
 tute cōpescere. **H**ec mirandū:
 si ascendente in nauiculā d'no
 uent' cessauit. **I**n quocūq; enim
 corde d's p' grām sui adest amo-
 ris: mox uniuersa uitioꝝ. et
 aduersantis mundi siue spūū
 malignoꝝ bella cōpressa conqui-

Et plus magis int' s'escunt.
 se stupebant. **N**on enī intellexe-
 runt de panib;. **E**rat enim cor
 illorum obcecatum.

Ons quidē & in miraclo panū
 quod esset conditor rerū ostendit.
 et in ambulando sup undas qd
 haberet corpus ab omni peccatoꝝ
 grauedine liberū edocuit: & in
 placando uentos. undazq; ra-
 biem sedando qd elementis d'na-
 retur monstrauit: s; carnales
 adhuc discipuli needū hunc d'm
 esse cognoscunt. **E**t quidē uir-
 tutū magnitudinē stupebant:
 needū tamen in eo uitatē di-
 uine maiestatis cognoscere ua-

Cumq; egressi es. **I**lebant.
 sent de nauu continuo cognouerūt
 eū: & p'currentes uniuersā re-
 gionē illam cepunt ingrabadis
 eos q se male habebant circūfer-
 re: ubi audiebant eū esse.

Cognouerūt eum rumore n̄ fa-
 cie: uel certe p' signoz magni-
 tudine que patrabat in pplis.
 etiam uultu plurimis notus
 erat. **E**t uide quanta fides sit
 hominū terre genesareth: ut
 n̄ presentū tantū salute con-
 tenti sint. s; mittant ad alias
 p' circuitū ciuitates. q omnes
 currant ad medicuū).

Et quocūq; introibat ī uicos ul' in uillas aut ī ciuitates. implate is ponebant infirmos. & deprecabant eū ut uel fimbriā uestimēti ei' tangēnt. & quicūq; tangebāt eum salui fiebant.

Qui male se habent nō tangūt corpus ihu neq; totū uestimentum ei'. s; extremā fimbriā: et quicūq; tetigerint sanabunt. Fimbriā uestimenti ei'. minimū mandatū intellige: qđ q' transgressus fuit. minimū uocabit' in regno celoz. uel assumptio nē carnis p' quā uenimus ad uerbū dei. & illius postea frui

VII.
.xviii. **E**t uenit ad eū pharisei & quidā de scribis uenientes ab iherosolimis. & cū uidisset quosdā ex discipulis ei' cōmuni bus manib; id est nō lotis māducare panē uitupauerūt.

Quā uera illa confessio dñi ad patrem: quia abscondisti hec a sapientib; & prudentib; & reuelasti ea paruulis. Homines t're genesareth. q' min' docti uidebant. nō solū ipsi

ueniūt. s; & suos infirmos adducunt. imo gestant ad dñm ut uel fimbriā eius q' saluari queant mereant' contingē. ideoq; confestim mīta cupite salutis mercede potiunt'. At ū scribe & pharisei qui doctores eē ppli debuerant. nō ad uerbū audien dū. non ad querendā medēla. s; ad mouendas solū questionū pugnas ad dñm occurrunt. eos q; nō de lotis manib; uitupant. in quoz opib; que p' man' siue p' cetā corporis membra fiunt. nichil ī mundicie sordidantis inuenire ualebant. cū se magis ipsos culpāre debūant. q' lotas aqua man' habentes. conscientia luore pollutā gestabāt. Pharisei enī & omnes iudei nō crebro lauiunt man' non manducant. tenentes traditionē senioz. & a foro nisi baptizent' nō comedunt. Supersticiosa est hominū traditio. semel lotos ob manducandū panē crebri' lauare. & a foro nisi baptizent' nō comedē. s; necessaria ē doctrina ueritatis. que iubet eo

qui cū pane uitę descendente de celo participare desidant. crebro elemosinarū. lacimarū. alioꝝq; iusticie fructuū usu sua opera purgare. ut casto corde & corpe celestib; ualeant cōmunicare mysterijs. **N**ecessariū est inquit namta que ex temporalium negotioꝝ curis quisq; contraxit. subsequenti bonarū cogitationū & actuū pmundet instantia. si interne refectionis epulis perfrui desiderat. **S**; pharisei spūalia pphetarū uerba carnaliter accipientes. que illi de cordis & opis castigatione p̄cipiebant dicentes. lauamini mundi estote. & mundamini q̄ fertis uasa dñi. isti de corpore solum lauando seruabant. **F**rustra autē pharisei. frustra om̄s iudei lauant man̄. & a foro baptizantur. q̄m̄ diu & tempnūt fonte saluatoris abluu. **I**n uanū baptismata seruant uasoz. q̄ cordium suoz & corpoz eluere sordes negligunt. cū certū sit moysen & pphas qui uasa ppli dei uel aquis dilui. uel igne purgari.

uel oleo sc̄ficari. quacūq; ex causa iusserunt. nō in hoc materialiū rerum emundationē. sed mentiu potius & opum castigationē ac sanctimoniā. atq; animaz nobis mandauere sa-

Et interrogabant eū **S**lutem. pharisei & scribe. **Q**uare discipuli tui n̄ ambulant iuxta traditionē senioꝝ. s; om̄ib; manib; manducant panē.

Mira phariseoz scribarūq; stulticia. Dei filiū arguunt. quare hominū traditiones & p̄cepta n̄ seruet. **M**anus autē idest opa. nō corporis utiq; man̄. s; anime lauande sunt. ut fiat in illis uerbum dei.

Et dicebat illis. **B**ene irritū facitis p̄ceptum di. ut c̄tationem uiam seruettis.

Falsam calumpniā. uera responsione cōfutat. **C**um inquit uos ppter traditionē hominū p̄cepta dei negligatis. quare discipulos meos arguendos creditis. qd̄ senioꝝ iussa paruipendant. ut dī sc̄ta custodiant.

Moyses enim dixit. **H**onora

*patre tuum & matrem tuam: & qui
maledixerit patri uel matri.
morte moriatur.*

Honor in scripturis non tantum
in salutationibus & officiis dese-
rendis: quantum in elemosina
ac munerum collatione sentitur.
Honora inquit apostolus uiduas: que
uere uidue sunt. Hic honor: do-
num intelligitur. & in alio loco.
Presbiteri duplici honore sunt hono-
randi. maxime qui laborant in
uerbo & doctrina domini: et pro hoc
mandatum iubemur boui trituranti
os non claudere: ut dignus
sit operarius mercede sua.

Vos autem dicitis. Si dixerit ho-
mo patrem uel matrem corban quod est
donum quodcumque ex me est prosum:
& ultra non dimittitis eum quicquam
facere patri suo aut matri: in cetera.

Precepit dominus uel imbecillita-
tes uel etates uel penurias pa-
rentum considerans: ut filii ho-
norarent etiam inuitis necessa-
riis ministrandis parentes
suos. Hanc prouidentissimam dei
legem uolentes scribere pharisaei:
subuertere: ut impietatem

sub nomine pietatis inducerent.
docuerunt pessimos filios ut si quis
ea que parentibus offerenda sunt. deo
uouere uoluit qui uerus est
pater: oblatio domini preponatur:
parentum munus: uel certe ipsi
parentes que deo oblata sunt & co-
secrata. ne sacrilegii crimen in-
currerent. declinantes egestate
consciebant: atque ita fiebat ut
oblatio filiorum sub occasione tem-
pli dei in sacerdotum lucra cederet.
Hec pessima pharisaeorum consuetu-
do de tali occasione ueniebat:
multos habentes obligatos ex
alieno. & nolentes se creditum
reddere: delegabant sacerdotibus.
ut exacta pecunia ministerij
templi. & eorum usibus deseruiret.
Potest autem in hunc breuiter habere
sensum: inueniunt quod ex me est prosum
perderit. Compellitis inquit filios
ut dicant parentibus suis. Ad-
cumque donum oblaturus eram deo.
in tuos sumo cibos. tibi que pro-
dest o pater & mater: ut illi
timentes acciperet quod deo ui-
debant mancipatum: inopem
magis uellent uitam ducere.

quā comedere de consecratis.

Et aduocans eum turba dicebat illis. Audite me omnes & intelligite. Nichil est extra hominē introiens in eum. quod possit eum conquinare: sed que de homine procedunt. illa sunt que comunicant

Verbum comuni. **I**n hominē. cat proprie scripturarū est: & publico sermone teritur. Populus iudeorum partem dei esse se iactans: omnes cibos uocat. quibus omnes utuntur homines: uerbi gratia. suillam carnem. ostreas. lepores. & utrimodi animalia que ungula non findunt nec ruminant. nec squamosa in piscibus sunt. Unde & in actibus apostolorum scriptum est. Quod deus sancti cauit: tu ne comune dixeris. Comune ergo quod ceteris hominibus patet. & quasi non est de parte dei: perimundo appellatur. Nichil est inueniens extra hominē introiens in eum. quod possit eum conquinare: sed que de homine procedunt illa sunt que conquinant hominē. Opponat prudens lector. & dicat.

Si quod intrat inos non conquinat hominē: quare ydolotritis non uestimur. & apostolus scribit. Non potestis calicem domini bibere: & calicem demoniorum. Sciendum igitur quod ipsi quidem cibi & dei creatura per se munda sunt: sed ydolorum ac demonum inuocatio ea facit

Et cum intrasset in mundam. in domum a turba: interrogabant eum discipuli eius parabola. Et ait illis. Sic & uos imprudentes

Quod apte dictum est. fuerat & patebat auditui.

apostoli per parabola dictum putant. et in se manifestis mysticam querunt intelligentiam: corripunturque a domino quare parabolice dictum putent quod perspicue locutus est. Ex quo animaduertimus uiciosum esse auditorem. qui obscure manifesta: aut manifeste dicta obscura uelit intelligere.

Non intelligitis quia omne extrinsecus introiens in hominem non potest eum communicare: quia non intret in cor eius: sed in uentrem & in secessum emittit.

pingant omnes escas.
Omnium euglioz loca apud here-
ticos & puerfos plena sūt scanda-
lis. et ex hac sententiola quidā
calumpniant. qđ dñs phisice
disputationis ignarus. putet
omnes cibos inuentrē ire. et
in secessū digeri. cū statim ī fu-
se esce p artus & uenas ac me-
dullas neruosq; fundant. unde
& multos q̄ uitio stomachi
p̄petem sustinent uomitum.
post cenas & prandia statim euo-
mere que ingesserunt. & tamen
corpulentos esse. quia ad p̄mū
tactū liquidior cib; & potus p̄
membra fundat. S; istiusmo-
di homines dū uolunt altius
impericiā reprehendere. osten-
dunt suā: quāuis tenuissimus
humor & liquens esca cū inue-
nis & artub; cōcta sūt & diges-
ta. p̄ occultos meatus corporis
quos greci poros uocant. ad in-
feriora delabitur & in secessū

Dicebat autē qm̄ *S*uadit.
que de homine exeunt. illa cō-
municant hominē. Abutus
enī de corde hominū cogitati-

ones male pcedunt: adultia. for-
nicationes. homicidia. furta.
auaricia & cetera.

Oe corde inquit exeunt cogi-
tationes male. Ergo anime
p̄ncipale n̄ iuxta platonē in
cerebro. s; iuxta xp̄m in corde
est. & arguendi ex hac senten-
tia. qui cogitationes a diabolo
imitti putant. & n̄ ex p̄a nas-
ci uoluntate. Diabolus ad iu-
tor esse & inceptor malarū
cogitationū potest. auctor n̄
potest. **S**in autē semp̄ in iudis
positus leuē cogitationū n̄a-
rum scintilla surs̄ fomitib; in-
flamarit. n̄ debemus opinari
eū cordis quoq; occulta rimari.
s; ex corporis habitu & gestibus
estimare quid uersent̄ intrinse-
cus. Verbi gr̄a. **S**i pulchrā mu-
lierē nos crebro uidit respicē.
intelligit cor amoris iaculo
uulneratus). *S. XXI.*

Et inde surgens. abijt infi-
nes tyri & sydonis.

Scribis & phariseis calumpni-
atorib; derelictis. transgredit̄
in partes tyri & sydonis. ut

tyrios sydomios q; curaret.

Et ingressus domū neminē uoluit scire: & n̄ potuit latere:

Merito querit̄ quom̄ dicatur: quia dñs neminē uoluerit iter suū scire: nec tam̄ latere potuerit. Quid enī est quod ille n̄ potuerit: qui etiā temporaliter inter homines positus. omnia inuisibilit̄ que foris agebant̄ intus cū patre disponebat. Aut qm̄ ob causā putandus est fines tyri & sydomis intrasse. nisi ut filiam syrophenissę a demonio liberaret. ac pfidem femine gentilis. pfidiam argueret scribarum ac phariseor. S; fidelit̄ ac pię sentiendū est. q̄a nequaquā de illo hac inre qd̄ ipse noluit factū est: s; fidelib; iter eius sequentib; qd̄ p̄ncipalit̄ in bonis que agunt uelle debeant ostensū est. Ingressus quippe domū precepit discipulis ne se cuiqm̄ in regione ignota quis esset ap̄rent. at tamen ipse suū illō introitū gentili femine & q̄bcumq; uo-

luit ipm̄ pdentib; publicauit.

Ipse cor illius ad querendā a se salutē inuisibili accendit instinctu. ut exemplo ei; discerent quib; sanandi in firmos grām conferret. in exhibitioe miraculoꝝ humani grām fauoris quantū possent declinare. nec tam̄ a pio uirtutis ope cessare. quando hec fieri uel fides bonoꝝ iuste mereret̄. uel incredulitas prauoꝝ necessario cogeret. Et n̄ potuit inq̄t latere.

Mulier enī ^{statim} ut audiuit de eo cui; habebat filia sp̄m immundū. intrauit & p̄cidit ad pedes ei;. Erat autē mulier gentilis. syrophenissā genere.

Gypice autē mulier hec gentilis s; cum fide ad dñm ueniens. exclam̄ designat de gentibus collectā. que p̄ filia demoniaca dñm rogat. cū p̄p̄tis suis needū credentib; & ut ipsi a diaboli fraudib; absoluant̄ sup̄ne pietati supplicat. Que bene iuxta mathm̄ de finib; suis egressa. in hoc ū eugl̄ista egressa esse ad dñm. atq; a d̄o pedes

eius perdidisse refertur. quatinus ex utri-
usque assertionem colligatur. quod illi
solum fideliter ac recte pererrantibus
orant. qui per seculum suae perfidiae man-
siones relinquunt. atque in domum
domini uidehinc ecclesiam pia se de-
uotione transferunt.

Et rogabat eum ut demonium
eiceret de filia eius. Qui dixit
illi. Sine primis saturari filios.

Quasi aptius diceret. Recitat
futurum. ut etiam uos qui de gen-
tibus estis salutem consequamini?
sed primo oportet iudeos qui
merito antiquae electionis. fi-
lios dei solent nomine cense-
ri. pane caeli refici: et sic tan-
dem gentibus uitae pabula mi-

Non est bonum frustrari.
sumere panem filiorum. et mittere
canibus. Ad illa respondit. et dixit
ei. Vtique domine. Nam et canelli
comedunt de micis puerorum.

Mira sub persona mulieris ca-
nanitidis. ecclesiae fides. patien-
tia et humilitas predicatur:
fides qua creditur sanari pos-
se filiam suam: patientia. qua
tociens temptata ut matheus

scribit in precibus perseverat: humi-
litas. qua se non canibus sed catu-
lis comparat. Scio me inquit fi-
lios panem non mereri. nec inte-
gros posse capere cibos. nec sedere
ad mensam cum patre: sed conten-
ta sum reliquis catulorum. ut hu-
militate micarum ad panem in-
tegrum ueniam magnitudinem.
Mira rerum conuersio. Israhel
quondam filius: nos canes. Pro-
diuersitate fidei: ordo nomi-
ni commutat. De illis postea
dicit. Circumdederunt me canes
multi: et uidete canes. uidete
malos operarios. uidete coesio-
nem. De nobis a latratu blas-
phemiae contradictionis ad pie-
tatis gratiam conuersis: ipse ali-
bi dicit. Et alias oues habeo
quae non sunt ex hoc ouili: et il-
las oportet me adducere et
uocem meam audient. Notan-
dum sane quod mystice loquitur
credens ex gentibus mulier: quia
cатели sub mensa comedunt
de micis puerorum. Mensa quippe
est septimana sancta: quae nobis pa-
nem uitae ministrat. Hinc

etenim dicit cecilia. Parasti in con-
spectu meo mensam: aduersus eos
qui tribulant me. **M**ice puerorum:
interna sunt mysteria scripturarum:
quibus humilium solent corda re-
fici. De quibus alias sancte ecclesie pro-
mittit: dicente propheta de domino.

Qui posuit fines tuos pacem: et
adipe frumenti faciat te. Non
ergo crustas sed micas de pane
puerorum edunt catelli: quia con-
uersi ad fidei qui erant despec-
ti ingentibus: non littere superficie.

Ispualium medulla sensuum qua
in bonis actibus perficere ualeant
inquirunt: et hoc sub mensa dominorum.
dum uerbis sacri eloquii humiliter
subdita. ad implenda que pre-
cepta sunt. cuncta sui cordis et
corporis officia supponunt: qua-
tinus ad speranda que a domino pro-
missa sunt premia in celis. meri-
to se debite humilitatis erant.

Et ait illi. Propter hoc. **I**gnant.
sermonem uade: exiit demonium
de filia tua.

Propter humile matris fidele que
sermonem: filiam deseruit de-
monium. ubi datur exemplum

Psalms catheterizandi & baptizandi in-
fantes: quia uidelicet per fidem
& confessionem parentum in bap-
tismo a diabolo liberantur par-
uuli: qui necdum per se sapere uel
aliquid agere boni possunt aut

Et iterum exiens **I** mali. **.xvii.**
de finibus tyri. uenit per sy-
donem ad mare galilee inter me-
dios fines decapoleos.

Decapolis est ut ipso nomine
probatur regio decem urbium trans
iordanem ad orientem: circa phi-
lipum & pella et gadaram. con-
tra galileam. Quod ergo dicitur.
quia dominus uenit ad mare gali-
lee inter medios fines decap-
polis: non ipsos fines decapolis
eum intrasse significat. neque
enim mare trans nauigasse
dicitur: sed potius ad mare usque
uenisse: atque ad ipsum peruenisse
locum qui medios fines decapo-
li longe trans mare positus

Et adducunt **I** respiciebat.
ei surdum & mutum: et deprecaban-
tur eum ut imponat illi manum.
Surdus & mutus est: quod nec
aures audiendis dei uerbis.

nec os apert. p[ro]loquendis. Quales ^{Matth.}
necesse est ut hi qui loqui iam &
audire diuina eloq[ua] longo usu
didicer[un]t. d[omi]no sanandos offerat.
quatin[us] eos quos humana fra- ^{Lucas}
gilitas nequit. ipse gr[ati]e sue dex-
tera saluet.

Et apprehendens e[um] de turba
seorsum: misit digitos suos
in auriculas eius.

Prima salutis ianua est: in-
firmu[m] app[re]hendente d[omi]no de
turba seorsu[m] educi. App[re]hendes
namq[ue] infirmu[m] de turba se-
orsum educit: cu[m] mente[m] pec-
catis languida uisitacione
sue pietatis illustrans. a con-
suetis humane uersationis
morib[us] auocat: atq[ue] ad sequen-
da p[re]cepto[rum] suoz itina[m] p[ro]uocat.
Misit digitos in auriculas:
cu[m] p[ro] dona sancti sp[iritu]s aures cor-
dis ad intelligenda ac susci-
pienda uerba salutis aperit.
Namq[ue] digitu[m] appellari sp[iritu]m
sc[ilicet] testatur ipse d[omi]nus cu[m] di-
cit iudeis. **S**i ego in beelze- ^{Salomon.}
bub eicio demonia: filij u[ost]ri
in quo eiciunt: ^{Johes.} Quid exponet

Lucas

alius eugl[ist]a dicit **S**i ego in
sp[iritu] dei eicio demonia. Quo ni-
miru[m] digito: & magi in egypto
sup[er]ati sunt a moys[e] dicentes:
Digitus d[omi]ni est hic. Et lex in ta-
bulis scripta est lapideis digi-
to dei: quia p[ro] donu[m] sancti sp[iritu]s
& ab insidijs defendu[m] hominu[m]
sue sp[iritu]um maligno[rum]: & i[n] ag-
nitione diuine uoluntatis
erudu[m]. Digni ergo d[omi]ni in auri-
culas missi eius qui sanandus
erat. dona sunt sc[ilicet] sp[iritu]s: quib[us]
corda que a uia ueritatis ober-
rauerant. ad scientia[m] salutis
audienda[m] discenda[m]q[ue] reuelat.
Quia cognita ueritatis lu-
cem sequi confessio debet: ap-
te subiungitur. ^{1^a}

Et exspuens tetigit lingua[m]
Exspuens quippe d[omi]nus lingua[m]
tangit egroti: cu[m] ad confessio-
nem fidei ora cathexizato[rum]
instruit. Sputu[m] namq[ue] diu-
sapore[m] designat sapientie:
que teste uiro sapiente loq[ui]t[ur].
Ego ex ore altissimi p[ro]dij pri-
mogenita. Unde & alibi. spu-
to eius terre co[m]mixto cec[us] nat[us]

illuminat. Sicut enim quod ex capite domini descendit. diuinam eius naturam que ex deo est: portio terre cui idem spiritum immiscuit. humanitatem que ex hominibus assumpta est designat. Et per medicamentum ex spuito suo ac terra compositum oculos ceci nati aperuit: quia genus humanum per confessionem utriusque sue nature. ab ingentibus errorum suorum tenebris eruit. Exspuens ergo dominus linguam muti ut loqui ualeat tangit: cum ora diu bruta ad uerba sapientie proferenda contactu sue pietatis informat.

Bene autem subditur: **Et suspiciens in celum ingemuit: & ait illi. Effeta. quod est ad aperire.**

Suspexit namque in celum: ut inde mutis loquela. inde auditum surdis. inde cunctis infirmitatibus medicina doceret esse querenda. Ingemuit autem. non quia ipsi operum esset cum gemitu aliquid petere: quod cuncta petentibus donat cum patre: sed ut nobis gemendi daret

exemplum: uel cum patris uel patrum erratibus proximorum superne presidia pietatis inuocamus. Quod autem ait effeta id est ad aperire: ad aures proprie pertinet. Aures enim ad audiendum aperire: lingua uero ut loqui posset. a retinaculis erat sue tarditatis soluenda. Unde

Et statim aperit se. & subdit. Aures eius: & solutum est iunctum lingue eius: & loquebatur recte.

Ubi utraque unius eiusdemque mediatoris dei & hominum natura. manifeste distincta est. Suspicens enim in celum quasi homo deum precaturus ingemuit: sed mox uno sermone quasi diuina potens maiestate curauit. Bene autem dicitur de eo cui dominus aperuit aures. ac lingue iunctum soluit: quia loquebatur recte. Ille etenim solus recte loquitur. siue deum confitendo. seu aliis predicando: cuius auditum ut celestibus possit auscultare & obsecundare mandatis diuina gratia referat: cuius linguam dominus tactu sapientie que ipse est. ad loquendum instruit;

Talis autē merito potest dicere
cū psalmista. *Dñe labia mea
aperies: & os meū annuntiabit
laudem tuam. Et cū ysaia. Dñs
dedit m̄ linguā eruditā: ut
sciā sustentare eū qui lapsus
est uerbo. Erigit mane. erigit
m̄ aurē: & audiā quasi magis.*
Et p̄cepit illis ne *S*trum.
cui dicerent. *Quanto autē eis
p̄cipiebat tanto magis plus p̄
dicabant: & eo ampli' admira
bant' dicentes. Bene om̄a fecit:
& surdos fecit audire. et mu
Sciebat eos sic *S*tos loqui.
ille qui notas habebat & pre
sentes futuras hominū uo
luntates. tanto magis p̄dicatu
ros. quanto magis ne p̄dicareſ
eis p̄cipiebat. *Vt quid hoc pre
cipiebat. nisi quia pigris uole
bat ostendere quanto studiosi'
quantoq; feruenti' eū predica
re debeant quib; iubet ut p̄e
dicent: quando illi qui phibe
bantur tacere nō poterant.*
A dieb; illis t̄cum cū turba
multa ess; nec haberent quod
manducarent. *quocatis disci**

VIII.
.xxiii.

*pulis aut illis. Misereor sup tur
bam: quia ecce iā triduo susti
nent me: nec habent qd man
ducent & cetera.*

Et in hac lectione consideranda
est in uno eodēq; redemptore
nr̄o distincta opatio diuini
tatis & humanitatis: atq; er
ror euticetis q̄ unā tantū in
ap̄o opationē dogmatizare
presumit. p̄cul xp̄ianis fini
bus expellendus. Quis enī nō
uideat hoc qd sup turba mi
seretur dñs. ne uel inedia uel
uie longioris labore deficiat.
affectū esse & compassionē hu
manę fragilitatis: qd uero de
septem panib; & pisciculis pau
cis quatuor milia hominū
saturauit. diuine op' eē uir
tutis. *Mystice autē hoc mi
raculo designat. qd uia sc̄li
p̄sentis alit̄ in columes transi
re nequim: nisi nos gr̄a re
demptoris nr̄i alimento sui
uerbi reficiat. Hoc ū typice
int̄ hanc refectionē & illam
quinq; panū ac duoz pisciū
distat: qd ibi littera ueteris*

instrumti spūali grā plena esse
signata est: hic autē noui ueri-
tas ac grā testamenti fidelib;
ministranda monstrata est.

Sane utraq; refectio ī monte
celebrata ē. ut alioꝝ euḡlistaz
narratio declarat: quia utriq;
sc̄ptura testamti recte intel-
lecta. altitudinē nobis celesti-
um & p̄ceptoz mandat ī pre-
mioꝝ. utraq; altitudinē xp̄i
q̄ est mons dom' dñi in uerti-
ce montiū ḡsona uoce p̄dicat.

Qui enī edificatā sup se ciui-
tatē siue domū dñi id est
ecc̄lam in altum bonoz extol-
lit opum. & cunctis manifes-
tam gentib; exhibet: ipse hac
ab infimis delectationib' ab-
stractam pane celi reficit.
atq; ad appetitū supne sua-
uitatis dato pignore cibi
spiritualis accendit.

Misereor in q̄t sup turba q̄a
cce iā triduo sustinet me-
nec habent qd̄ manducent:
& si dimisero eos ieiunos in
domū suam. deficient in uia.

Quare t̄duo turba dñm sus-

tinuerit: math̄s exponit ple-
niss qui ait. **E**t ascendens ī
montē sedebat ibi. & accesserunt
ad eū turbe multe habetes
secū multos. claudos. cecos.
debiles & alios multos: & p̄ce-
cerūt eos ad pedes eius. & cura-
uit eos. **T**urba ḡ triduo dñm
p̄p̄t sanitatē infirmoz suoz
sustinet: cū electi quoz; fide
sc̄e trinitatis lucidi. dño p̄
suis suozq; peccatis anime ui-
delicet languorib; p̄seueranti
instantia supplicant. **I**te tur-
ba dñm triduo sustinet: quā-
do multitudo fidelū peccata
que p̄petrauit p̄penitentiā
declinans. ad dñm se in ope.
ī locutione atq; in cogitatioe
ouertit. **Q**uos dimitte ieiun-
nos in domū suā dñs n̄ uult.
ne deficient in uia: q̄a uide-
licet cōuersi peccatores in p̄-
sentis uite uia deficiunt. sin
sua conscientia sine doctrinē
sc̄e pabulo dimittant. **N**e ḡ
lassent in huius p̄gnationis
itinere: pascendi sunt sacra
admonitione. **V**alde autem

pensanda est pia sententia. q̄
p̄cessit ex ore ueritatis: qua d̄r.
Quidā enim ex eis: de longe
Est autē qui nichil **S**uenerūt.
fraudis & nichil carnalis cor-
ruptionis exptus: ad omnipo-
tentis d̄i seruiciū festinauit.
Iste de longinquo nō uenit:
q̄a p̄ incorruptionē & inocen-
tiam pxim⁹ fuit. **A**lius nulla
impudicitia. nullis flagitijs
inquinat⁹: solo autē iugio ex-
pertus. administrariū sp̄uale
cōuersus est. **N**eq; iste uenit
elonginquo: quia usus iunc-
tione cōcessa. p̄ illicita n̄ erra-
uit. **A**ly ū post carnis flagi-
tia. alij post falsa testimonia.
alij post facta furta. alij post
illatas uolentias. alij post
p̄petrata homicidia ad peni-
tentiam redeunt. **H**i uideli-
cet ad d̄nm de longinq̄ ueni-
unt. **Q**uanto ē enim quisq;
plus in prauo ope errauit.
tanto ab omnipotente d̄no
longi⁹ recessit. **V**ent⁹ ergo ali-
menta eis etiā qui de longin-
quo ueniūt. quia cōuersis

A
atq; ad om̄ipotē-
tis d̄i seruiciū q̄
uertuntur.

peccatorib; doctrine sc̄e cibi pre-
bendi sunt: ut in d̄m uires re-
parent. quas in flagitijs amise-
runt. **I**stē iudei q̄cumq; in xp̄o
crediderūt: de p̄pe ad illū uene-
runt. quia legis & p̄phetarum
erant litteris edocti de illo. **G**re-
dentes uero ex gentib; de longe
utiq; uenerūt ad xp̄m: q̄a nul-
lis paginarū sc̄arum monumē-
tis de eius erant fide p̄moni-

Et interrogauit eos. **I**ti.
Quot panes habetis? **Q**ui
dixerunt. **S**eptem.

Bene septē panes i ministerio
noui testam̄ti ponunt⁹: in
quo septiformis gr̄a ^{sc̄e sc̄i} plenius
fidelib; cunctis & credenda
reuelat⁹. & credita datur.
Neq; ordeacei fuisse p̄dunt⁹.
sic illi quinq; de quib; sunt
quinq; milia hominū satu-
rata: ne it̄m sicut in lege
uitale anime alim̄tū corpo-
ralib; sacram̄tis obtegeret⁹.
Ordei ē enim medulla: tena-
cillima palea tegitur.

Et p̄cepit turbe discumbere
sup̄ terram. **S**upra it;

refectione quinq; panū turba
 sup fenū uiride discumbebat.
 nē ubi septē panib; reficienda
 est. sup tīam discumbē precipi-
 tur. quia p sēpturā legis car-
 nis desidia calcare & cōpmere
 iubemur. omīs enim caro fe-
 nū & omnis glā eius q̄si flos
 femi. in nouo autē testamto
 ipsam quoq; tīam ac faculta-
 tes temporales derelinquere
 p̄cipimur. **Vel** certe q̄a mōs
 in q̄ turba dñicis panib; refici-
 ebatur. altitudinē ut supra
 dixim; redemptoris nr̄i sig-
 nificat. ibi sup fenū. hic sup
 tīam reficit. Ibi enī celsitu-
 do xp̄i p̄pter carnales homi-
 nes & iherlīm terrenā. carna-
 li spe et desiderio regit. hic
 autē remota omī cupiditate
 carnali. quiuas noui testam-
 ti spei p̄manentis firmamē-
 tum. tanq̄ ipsi montis soli-
 ditas. nullo feno interposito

Et accipiens **S**continebat.
 septē panes grās agens fregit.
 & dedit discipulis suis ut appo-
 nerent. & apposuerūt turbe.

Dñs accipiens panes dabit dis-
 cipulis. ut ipsi acceptos turbe
 apponerēt. quia spūalis dona
 scientie t̄buens aplis. peozū
 ministium uoluit exle sue
 p orbem uite cibaria distribuy.
Ad autē fregit panes q̄s dis-
 cipulis daret. aptionē desig-
 nat sacramtoꝝ quib; adppe-
 tuā salutē nutend' erat mund'.
Cū enim ait ipse dñs. & nemo
 nouit filiū nisi pater. et neq;
 patrē quis nouit n̄ fili' i cui
 uoluerit reuelare. q̄d nisi pa-
 nem uite nobis p̄se ap̄iendū
 demonstraui. ad cui' intiora
 cernenda p̄ nos ipsos penetra-
 re nequiuim'. **Cui** oīa p̄pha-
 miserabile quozdā famē de-
 plorans aiebat. **Paruuli** peti-
 erunt panē. nec erat q̄ fran-
 geret eis. **Ad** est alijs uerbis
 dicere. **Indocti** quesierūt pa-
 bulū uerbi dī. quo ad uitutē
 bonē opationis ualescerent
 refici. nec erat magis defi-
 cientib; qui eis sēpturę archa-
 na patefacēt. eosq; ad uerā ue-
 ritatis instituet. **Acceptis**

Heremias
 in lauitatio-
 nibus.

autē ad frangendū panib; dñs
grās agit: ut & ipse quantū de
salute gentis humani ogaudet
ostendat: & nos ad agendas sem-
per deo grās informet. cū uel
terreno pane carnē. uel celesti
animā supna grā largiente re-
Et habebant pis- **I**ficimus.
ciculos paucos: & ipsos benedixit
et iussit apponi.

Si in panib; septē sc̄ptura no-
ui testam̄ti designat: in cuius
lectione p̄ grām sc̄i sp̄s interna-
mentū epulas inuenim⁹: q̄d
ī pisciculis q̄s benedicens dñs
parit̄ turbe iussit apponi. nisi
sc̄os accipim⁹ illi⁹ temporis q̄
eadē est sc̄ptura condita: uel
quoz ipsa sc̄ptura fidē. uitā &
passiones continet. **H**i enim
de turbulentis hui⁹ sc̄i fluc-
tibus erepti ac diuina benedic-
tione cōsecrati. refectionē no-
bis int̄nam ne in hui⁹ mundi
transeuntis excursu deficiamus.
exemplo sue uel uite p̄-
buere uel mortis. **I** sunt.

Et manducauerūt: & saturati
Manducant de panib; dñi

ac piscib; & saturant⁹: qui audi-
entes uerba dī & exempla int̄-
entes. ad p̄fectū uite correctionis
p̄hec excitari atq; assurgē festi-
nant. Quib; apte congruit il-
lud psalmiste. **V**ident paupes
& saturabunt⁹. & laudabūt dñm
q̄ requirūt eum: inuent corda
eoz in sc̄m sc̄i. Q̄d est apte dice.
Audient humiles uerbu dñi.
& facient. et ad laudē nō suā
s; supni largitoris cuncta q̄
bene gerunt referent: unde
merito ad uitā interioris ho-
minis eternā utpote pane
uite saturati puenient. **C**ui
cont̄ tardis auditorib; p̄pro-
phetā expratur. **M**anducas-
tis: & n̄ estis saturati. **M**andu-
cant namq; & n̄ saturant⁹. q̄
panē uerbi dei audiendo de-
gustant: s; n̄ faciendo q̄ audi-
unt. nichil ex his int̄ne dul-
cedinis quo cor ip̄oz ofirmet
in uentre memorie recipiūt.

Et sustulerūt q̄d supauerat
de fragmentis: septē sportas.
Quod turbis saturatis sup-
erat apli sustollit & septem

spertas.
 implent, q̄a sunt altiora p̄fec-
 tionis p̄cepta uel poti' exhorta-
 menta & ōsilia. que generalis
 fidelium multitudo neq̄t ser-
 uando & implendo attingere.
 Quorū ^{exceciq̄} excusatio ad illos p̄prie
 respicit. q̄ maiori sp̄e sc̄i gr̄a
 pleni. generale p̄p̄i dei uersa-
 tionē mentis atq; op̄is subli-
 mitate transcendit. qualib;
 d̄r. Si uis p̄fectus esse. uade
 uende om̄ia que habes. & ceta.
 Unde bene sp̄orte quib; d̄nicorū
 s̄e cōdita fragm̄ta ciborū. p̄p-
 ter septiformē sp̄e gr̄am. sep-
 tem fuisse memorant. Nam
 q̄a sp̄orte iunco & palmarū fo-
 līs solent ōtari. merito in
 scōz significatione ponunt.
 Iuncus quippe sup̄ aquas nasci
 ōsueuit. palma ū uictricem
 ornat manū. Et iuncis ua-
 sis recte ōparant̄ electi. cū ra-
 dice cordis ne forte ab amore
 ēt̄nitatis areseat. in ip̄o uite
 fonte collocant. Assimila-
 tur & eis que de palmarū
 s̄e foliis ōtata. cū indefecti-
 uam ēt̄ne retributiōis memo-

riam puro ī corde retinent.
 Bene turba quāuis reliquias
 d̄nici prandij n̄ capet. mandu-
 casse tam̄ & saturata esse narra-
 tur. q̄a sunt n̄ nulli q̄ & si om̄ia
 sua relinquē nequeunt. neq;
 explere hoc qd̄ de uirginib; d̄r.
 qui potest cape capiat. ceterū
 huiusmodi tam̄ esurientes & si-
 cientes iusticiā saturant. cū
 audiendo mandata legis dei
 adiutā p̄ueniunt eternā.
Erant aut̄ qui manducaue-
 runt q̄si quatuor milia. et
Bene erant. **I** dimisit eos.
 quatuor milia. ut ip̄o etiā
 numero docent euḡlicis se
 pastos esse cibariis. .xxiiii.
Et statim ascendens nauim cū
 discipulis suis. uenit in partes
Pro hoc in ma **I** dalmanitā
 theo legim'. Et dimissa turba
 ascendit ī nauiclam. & uenit
 in fines magedan. Non aut̄
 dubitandū ē. eundē locum
 esse sub eodem nomine. Nā
 pleriq; codices n̄ habent etiā
 sc̄dm̄ marcū. nisi magedan.
Et exierūt pharisei & cepunt

conquirere cū eo. querentes ab
illo signū de celo temptantes
Signū querunt: quasi **I** cū.
que uiderant signa n̄ fuerint.
S; quid querant: ostendit cū
subditur. Querentes ab illo
signū de celo. Vel in morem
helye ignē de sublimi uenire
cupiebant: uel ī similitudinē
samuelis tempore estiuo mu-
gire tonitrua. coruscare ful-
gura. ymbres ruerē: q̄si non
possent & illa calumpnari &
dicere. ex occultis & uariis ae-
ris passionib; accidisse. **A**t tu
q̄ calumpnaris ea que oculis
uides. manu tenes. utilitate
sentis: quid facies de his que
de celo ueniunt? **U**tq; respō-
debis: & magos in egypto fe-
cisse multa signa de celo. **N**el
certe signū querit de celo: ut
qui multa hominū milia
socio de paucis panib; satia-
uit: nē in exemplū moysi
manna celit̄ misso & p̄ omnia
passim dispsō. p̄p̄m omnem
multo tempore reficiat. **A**d
in euglō iohannis post eduli-

um panū turbas ab eo quesisse
legim̄ dicentes. **A**d ergo tu fa-
cis signū: ut uideam̄ & creda-
mus t̄. **Q**uid oparis? **E**t patres
nr̄i manna manducauerūt in
deserto: sic̄ sc̄ptum ē. Panē de
celo dedit eis manducare.

Et ingemiscens sp̄u ait. **A**d
generatio ista signū querit.
Am̄ dico uobis: si dabit̄ gene-
rationi isti signus.

Qui sup̄ turba credentē ce-
lesti beneficio refectū gratia
agebat: nē obstultā phariseor̄
n̄ credentiū & temptantiū
peticionē gemit & tristatur:
q̄a uerā hominis natām uerā
humane nature circūferens
affect̄. sicut de hominū salu-
te letat̄: ita sup̄ eor̄ dolet et
ingemiscit errorib;. **U**nde et
alibi cū multi ad salutē apl̄is
p̄dicantib; essent p̄ducti: sc̄p-
tum ē de illo. **I**n ipsa hora: ex-
ultauit sp̄u sc̄o & dixit. **C**on-
fiteor t̄ dñe pater celi et
terre: q̄d abscondisti hec a
sapientib; & prudentib;. & re-
uelasti ea paruulis. **E**t cum

iude; facin' esset redarguitur? tur-
 batus est spū ut iohannes sc̄bit.
 & prestatus est & dixit. Am̄ am̄
 dico uobis: quia un' ex uobis tra-
 det me. Quod autē ait. si dabit'
 generationi isti signū: signifi-
 cat n̄ dabitur. iuxta illd̄ in psal-
 mo. Semel iurauy in sc̄o meo
 si dauid mentiar: id est n̄ da-
 uid mentiar. Deniq; sc̄s augus-
 tinus de cōsensu eugl̄istarū lo-
 quens: ita in marco sc̄ptū esse
 testat'. Et signū non dabit' ei.
 Non ḡ datur generationi illi
 signū: id est temptantiū dñm
 & resiltantiū uerbis ei'. tale
 utiq; signū quale temptantes
 querebant hoc est de celo: q̄b;
 tam̄ multa celestia signa da-
 bat in trā. **C**etūm generationi
 querentiū dñm. requirentiū
 faciē dei iacob signū de celo
 ostendebat. quando cernenti-
 bus aplis ascendit in celū: qñ-
 do misso desup spū p̄mitiua
 impleuit eccl̄am: quando ad-
 ipositionē man' ap̄loꝝ in sa-
 maria. cesarea. effeso. alijsq;
 urbib; ac locis plurimī. grām

de celo sp̄e sancti credentib' mi-
Et dimittens eos **I**nstrauit.
 ascendens nauī abijt itūm trā-
 fretū. & obliti s̄t sumie panes:
 & unū panē habebant secū in
Querat aliq̄s & dicat. **I**n nauī.
 Quom̄ panes n̄ habebant? qui
 statim impletis septē sportis as-
 cenderūt in nauiclam & uenerūt
 in fines magedan. ibiq; audi-
 unt nauigantes. q̄d cauere de-
 beant a ferūto phariseoꝝ et
 saduceoꝝ. **S**; sc̄ptura testat':
 qd̄ obliti sunt eos secū tollere.
 Quod autē nauigaturi trāsfre-
 tum. obliti s̄t uiaticū sumie
 secū: iudiciū est quā modicā
 carnis curā haberent ī reliq̄s:
 quib; ipsa reficiendi corporis
 necessitas que naturalit̄ cunc-
 tis mortalib; inest. intentio-
 ne dñici comitat' mente ex-
 cesserant. **U**nus ū panis quē
 secū habebant ī nauī. mystice
 ipsū panē uite dñm uideli-
 cet saluatorē designat: cuius
 amore quia semp̄ int' refici-
 ebant' in corde: min' de terre-
 no pane q̄ corp' pasci solet

curabant.

Et precipiebat eis dicens. Videte
et cauetē a fermento phariseorū: et
fermento herodis.

Fermentū phariseorū est. decre-
ta legis diuine traditionib⁹ ho-
minū post ponere: uel certe
legem uerbis p̄dicare. factis ī-
pugnare. Fermentū eorū ē dñm
temptare. nec doctrine eius
aut opib⁹ credere: s; insultan-
do alia quib⁹ credere debeant
petere. Fermentū est herodis
adulteriū. homicidiū. teme-
ritas iurandi. simulatio reli-
gionis. & qđ omnīū caput est
i origo scelūm. odiū ac p̄secu-
tio in xpm. & p̄cursorem eius
p̄conemq; p̄mū regni celestis.
A quo utroq; fermento: etiā
ap̄ls nos phibens ait. Itaq; e-
pulemur. n̄ in fermento ueteri
neq; in fermento malicie et
nequicie: s; in azimis sinceri-
tatis & ueritatis.

Et cogitabant ad alterutrū
dicentes. qđ panes n̄ habem⁹.
Quo cognito ihs: ait illis. Qđ
cogitatis. qđ panes n̄ habetis.
Nondū cognoscitis neq; intel-

ligitis. Adhuc ceratū habetis cor-
urim⁹. Oculos habentes n̄ uidetis.
& aures habentes n̄ auditis. nec
recordamini quando quinq; pa-
nes fregi in q̄nq; milia. & quot
cophinos fragmētōrū plenos sus-
tulistis. & cetera.

Per occasionē precepta q̄ salua-
tor uisserat dicens. cauetē a fermē-
to phariseorū & fermento herodis:
docet eos qđ significant quinq;
panes & septē. siue p̄seichī. aut
quinq; milia hominū. & qua-
tuor milia que pasta sūt inhe-
remo: qđ licet signorū magni-
tudo p̄spicua sit. tam̄ aliud
sp̄uali intelligentia demon-
stretur. Si enī fermentū pha-
riseorū & saduceorū & fermentū
herodis. n̄ corporale panē. s;
traditiones p̄uersas & hereti-
ca significat dogmata: quare
& cibi quib⁹ nutrit⁹ est p̄p̄s
dī non uerā doctrinā inte-
gramq; significant. Istū mo-
di fermentū quod omī ratio-
ne uitandū est: habuit mar-
cion & ualentin⁹. & om̄s he-
retici. fermentū hanc uim

habet. ut si farine myrtū fuit. qđ paruum uidebat̄ crescat in mar. & ad saporē suū uniuersā cōspersionē trahat. ita & doctrine heretica si uel modicam scintilla intuitū pectus iecerit. in breui ingens flāma succrescet. & totā hominis possessionē ad se trahet. Hoc est de qđ ap̄ls loquit̄. Modicū fermentū: totā massam corrumpit.

Et ueniunt bethsaida. Et ad .xv. ducit ei cecū: & rogabant eū ut illum tangeret.

Cuncti qđ ad dño curant̄ languores. spūaliū sunt signa languorū: quib; anima p̄ peccatū et̄ne morti p̄pinquat. Sicut enī in surdo & muto a dño sanato. sanatio mentis insinuat̄ eorū qui neq; audire uerbum dī neq; loqui nouerant. & mox in refectione turbe esurientis que dñm secuta fuerat. suauitas figurat̄ illa qđ diligentū se & querentiū solet corda nutrire. ita in hoc ceco paulatī curato a dño. illuminatio designat̄ cordiū

stultorū. ac longe a uia ueritatis aberrantiū. Rogabant autē eū ut illum tangeret. scientes qđ tactus dñi sicut leprosum mundare. ita etiā cecū illuminare ualeret. Tangim̄ autē dñm nos: cū ei fide integra & sincera adherem̄. Quē p̄fecto tactū nobis esse saluberrimū: exemplo mulieris que symbriā eius felici audacia tetigit. ediscim̄. Tangit nos dñs. cū mentē nr̄am afflātū sui sp̄s illustrat: atq; ad agnitionē nos p̄prie infirmitatis studiūq; bonę actionis accen-

At apprehendens. Id est. manū cecū: eduxit eū extra

Apprehendit manū suā. Id est. manū cecū. eū ad executionē bonę opationis qm̄ p̄ diutina cordis obscuritate nō nouerat. confortaret. Eduxit eū extra. ut a uita uulgarī segregat̄. ad uoluntatē sui conditoris qua illuminari mereret̄. liberius seculo excitaret̄. Quisquis enī lumen et̄nitatis uidere desiderat: nō exempla tur-

barū. s; ducatū necesse est semp
sui redemptoris sequatur.

Easpiciens q; in celos eius. im
positis manib; suis interrogauit
si aliquid uidet. Et aspiciens ait.
Video homines uelut arbores
ambulantes. Deinde itum un
posuit man' sup octos ei. et cepit
uide. & restituit' est ita ut uide
ret clare omnia.

deo cecū hunc paulatī dñs et
ñ repente curat. quē mox uno
uerbo si uellet potat curare. ut
magnitudinē humane cecita
tis ostendere. que quasi pedetēp
tim et p quosdā pfectus graduū
ad lucē diuine uisionis solet
puenire. s; & siue nobis gratie
crebra daret iudicia. p qm sin
gula nrē pfectionis incremēta
ut pficere aliquid possint nec
deficiāt adiuuat. De spūto aut
oris dñi qd grām sp̄e eius desig
net. sepe dictū est. De tactu ma
nuū eius qd uirtutē adiutorij
ipsius insinuit. nulli dubiū
est. Spūto quippe abint' de ca
pite dñi pcedit. man' uero s̄
membra corporis extius posita.

Easpiciens q; in celos ceteri dñs impo
nit manus suas ut uideat. q̄a ce
citatē genis humani & p̄iuisibi
lia diuine pietatis dona. & per
hibita foris sacramta assumptē
humanitatis absterfit. Primo
aut' is qui curabat. uidebat ho
mines uelut arbores ambulan
tes. hoc ē formā quidē corporū
int' umbras aspiciens. s; nulla
membroꝝ limāmēta uisu adhuc
caligante discernē ualens. qua
les odensē arbores a longe spec
tantib; uel certe in luce noe
turna solent apparere. ita ut
ñ facile arbor an homo sit pos
sit dinosci. quia p̄is nimirū
cuiq; uirtutis introit' est. ho
minū uitam moresq; ceteroꝝ
inspicere. ut q̄cqd quispiā bo
ni uiderit imitet. quicqd ma
li caueat ac detestet. S; quisq; ^{de}
ita dissipit. ac longi temporis
obscuritate dep̄ssus est. ut int'
bonū & malū. fidem et p̄fidia.
sincera pietatis opa. & simula
tionē iusticie. adhuc discernē
nesciat. quasi ambulantes
homines instar arboꝝ cernit.

quia facta multitudinis absq;
 luce discretionis uidet. Et qd
 talib; sup̄est. nisi ut diuina dig-
 natio que ei curā homines cō-
 siderandi t̄buit. etiā donum
 offerat discernendi. que maxi-
 me hominū uita sequenda.
 quoz sit audienda doctrina.

Unde apte dicit. quia scdā ī
 positione manuu suaz dñs ei
 lucē clare omnia uidendi resti-
 tuerit. Clare namq; uidet om-
 nia q̄ cecus fuit. cū is qui illu-
 minari int̄ meruit. manifes-
 te didicerit quom̄ credendū.
 qualit̄ uiuendū. que p̄ fide ue-
 ritatis atq; opatione iusticie
 p̄mia sunt in futuro sp̄anda.

Et misit illi in domū suā
 dicens. **Vade in domū tuā. &
 si in uicū int̄ieris nemini dix-**

Quod eū in domū s̄eris.
 suā ire p̄cepit. mystice admo-
 net om̄s qui agnitione uirtutē
 illustrant. ut ad cor suū rede-
 ant. & quantū s̄ donatū sit
 sollicita mente p̄pendat. col-
 latisq; sibi beneficijs digna
 opum executione respondeāt.

Quod ū cum sic & multos q̄s sana-
 uit alios. sanationē suam silen-
 tio tegere iubet. exemplū suis
 t̄buit. ne de his que faciūt mi-
 randis. fauorē uulgi requirāt.
 s; diuinis tantū aspectib; ubi
 & merces opum restat. sint pla-
 cere contenti.

Et egressus est ih̄c & discipuli
 eius in castella cesaree phi-

xxvi.

Philippus iste est fra **S**up̄.
 ter herodis de quo sup̄ dixim⁹
 tetrarcha ituree & traconitidis
 regionis. qui in honorē tyberij
 cesaris cesariā philippi que n̄c
 paneas d̄r appellauit. & est in
 puincia phenicis. imitat⁹ he-
 rodem patrē. qui in honorē au-
 gusti cesaris appellauit cesareā.
 que p̄us turris stratonis uoca-
 batur. & ex nomine filie ei⁹ li-
 biadem transiordanen extru-
 xit. Iste locus cesaree philippi
 ubi iordanis ad radices ort⁹
 libani. & habet duos fontes.
 unū nomine ior. alterū dan.
 qui simul mixti. iordanis no-
 men efficiunt.

Et in uia int̄rogabat discipu-

los suos dicens. Quē me dicunt
esse homines. Qui responderit
illi dicentes. Johannē baptistā.
aliū helyam. aliū uero quasi unū de

Pulchre dñs fide **I**phētis.
discipuloꝝ exploraturus. p̄mo
hominū sententiā interrogat.
ne uidelicet illoꝝ cōfessio non
ueritatis agnitione pbata. s; uulgi
uideatur opinione firmata. nec opta
credere. s; in star herodis de auditis
hesitare putent. Vnde & petro se
xp̄m confitenti scđm math̄m dicit.
Quia caro & sanguis n̄ reuelauit t̄.
hoc est doctrina humana fidei te
ueritatē n̄ docuit. Pulchre etiā qui di
uersam de dño sententiā fe
runt. hominū nomine notā
tur. Nam q̄ ueritatē potentie
ei⁹ fidelit̄ ac pia mente cognos
cunt. nequaq̄ homines s; dñi
appellari merent̄. quales fuis
se aptos scđa sua interrogatiōe
dñs ostendit. Nam sequit̄.

Gunc diē illis. Vos uero quē me
Attende enī **I**esse dicitis.
prudens lector. q̄a excōsequē

tib; textuq; sermonis. apti ne
quaquā homines s; dñi appellat̄
Cū enim dixisset. quē me eē
dicunt homines. subiecit. Vos
uero quē me dicitis esse. Illud
quia homines se humana opi
nantib; uos qui dñi estis quē
me esse existimatis.

Respondens petrus. ait ei. Tu
licet ceti apti **I**es xp̄e.
sciant. petrus tam̄ respondit
p̄ceteris. Complexus est itaq;
om̄ia qui & nat̄am et nomen
expressit. in q̄ sūma uirtutū
est. Et iam ne nos de genera
tione dī feram⁹ questiones. Cū
iam paulus iudicauit nichil
se scire nisi xp̄m. h̄c crucifi
xum. petrus nichil amplius
qm̄ xp̄m dei filiū putauerit
& fitendū. nos & quando et
qm̄ natus sit. & quant⁹ sit hu
mane infirmitatis & tempta
tione rimam⁹. Finis ḡ fidei
meę xp̄e est. finis fidei meę
dī filius est. nō licet m̄ scire
generationis seriē. non licet
tam̄ nescire generationis fidē.

Et gminat̄ est ne cui dice

rent de illo. Et cepit docere illos quoniam oportet filium hominis multa pati: & reprobari a senioribus. et cetera.

deinde se ante passionem & resurrectionem noluit predicari. ut completo postea sanguinis sui sacramento oportuni apostoli dicerent. cunctas docete omnes gentes baptizantes eos in nomine patris & filii & spiritus sancti: quia non predesset eum publice predicari. & eius uulgari in populis maiestatem. quem post paululum flagellatum uisuri essent & crucifixum: multa pati a senioribus & scribis & principibus sacerdotum. Et notandum quod eum qui multa pati & occidi & resurgere debeat filium hominis appellat: quia passo in carne christo diuinitas impassibilis

Et apprehendens eum mansit. Petrus: cepit increpare eum.

Quomodo increpauit eum: matheus exponit aptius dicens. Absit a te domine: non erit tibi hoc. Depe diximus nimis ardoris atque amoris quoniam maximi fuisse petrum: indignum saluatorem.

Quia ergo post confessionem suam qua dixerat. tu es christe filius dei uiui. & primium saluatoris quod audierat secundum matthiam. beatus es symon bariona. quia caro & sanguis non reuelauit tibi: sed pater meus qui in celis est: repente audit a domino oportere eum ire iherosolimam. ibique multa pati a senioribus et scribis & principibus sacerdotum. & occidi. et tertia die resurgere: non uult destrui confessionem suam nec putat fieri posse ut dei filius occidatur: apprehendit quod eum in affectum suum uel separatim ducit. ne presentibus ceteris condiscipulis magistrum uideatur arguere: & cepit increpare illum amantis affectu: & optans dicere. absit a te domine. uel ut melius habetur in greco. propitius esto tibi domine non erit istud. hoc est non potest fieri: nec recipiunt aures mee. ut dei filius occidendus sit.

Qui conuersus & uidentis discipulos suos: gemitus est petro dicens. Vade retro me sathana.

Sathanas interpretatur aduersarius siue contrarius: quia contra

traria inquit loqueris uolunta-
ti mee. debes aduersari' appella-
ri. Multi putant qd non petrus
corruptus sit s; aduersari' spiritus.
qui hec dicere aplo suggererat.
S; in error' aplicus & de pietatis
affectu ueniens: nunqm̄ in cen-
tium uidebit' diaboli. Vade sa-
thanas diabolo dr: uade retro
me petrus audit. Vade retro
me: hoc est sequere sententiā

Quonia non sapis ea **S** mea.
que di sunt: s; que s; hominū

Mee uoluntatis est & patris
cui ueni facere uoluntate. ut
p hominū salute moriar. Tu
tuam tantū consideras uolun-
tate: non uis granū tritici
interiā cadere. ut multos fruc-
tus afferat.

xxvii. **E**t conuocata turba cū disci-
pulis suis: dixit eis. Si q's
uult post me sequi: denegat

Post quā disci **S** se ipm̄ i ceta.
pulis mystium sue passionis
& resurrectionis ostendit. hor-
tatur eos una cū turba ad se-
quendū sue passionis exemplū.
Et omnib; quidē ppter se tribu-

lacionē p pmissis. salutē in futuro
p mittit animay. nō tamen om-
nib; uerū pfectiorib; quanta ipse
passurus. qd ue a mortuis ess; re-
surrectur' apuit. Vbi formā di-
cendi ministris uerbi p fixit. ut
capacitatē osiderantes auditorū.
p suo quēq; modo instrue memy-
nerint. neq; infirmis audito-
rib; altiora quā capiunt archa-
na cōmittant. Si quis uult
inquit post me sequi: denegat
se ipm̄. Tunc autē nos metipso
abnegam'. cū uitamus qd per-
uetustatē suam: & ad hoc niti-
mur. qd p nouitatē uocamur.
Pensem' quom̄ se paul' abne-
gauit: qui dicebat. uiuo
autē iam non ego. Extinctus
quippe fuerat seuus ille psecu-
tor: & uiuere cepit p uis pre-
dicator. Si enim ipse esset: p
pfecto n̄ esset. S; qui se uiuere
denegat: dicat unde ē qd scā
uerba p doctrinā ueritatis cla-
mat. Prinus subdit. uiuit ū
in me xp̄e. Ac si apte dicat.
Ego quidē a memet ipso extinc-
tus sū quia carnalit' n̄ uiuo.

si tam essentialiter mortuus non sum: quia in christo spiritualiter uiuo. Dicit ergo ueritas dicat. si quis uult post me sequi denegat seipsum: quia non quis a semetipso deficiat. ad eum qui super ipsum est non appropinquat. nec ualet apprehendere quod ultra ipsum est. si nescierit macerare quod est. Sed iam qui se a uitijs abnegat: exquirende ei uirtutes se in quibus crescat. Nam cum dictum est. si quis uult post me sequi denegat seipsum. primum adiungitur. **Tur me**

Et tollat crucem suam: & sequatur me. **Et tollat crucem suam: & sequatur me.** Quibus & enim modis crux tollitur: cum aut per abstinentiam afficitur corpus: aut per compassionem proximi affligitur animus. Pensemus qualiter utroque in paulus crucem suam tulerat: qui dicebat. Castigo corpus meum & in seruitutem redigo: ne forte alijs predicans ipse reprobis efficiar. Ecce in afflictione corporis auiduum crucem carnis: nec in compassionem proximi audiam crucem mentis. At enim. Quis infirmatur: & ego non infirmor.

Quis scandalizat: & ego non inuidor.

Perfectus quippe predicator ut exemplum daret abstinentie: crucem portabat in corpore: & quia in se trahebat dampna infirmitatis alienae: crucem portabat.

Qui enim uoluerit in corde animam suam saluam facere: perdet eam. Qui autem perdidit animam suam propter me & euangelium: saluam eam faciet.

Sic dicitur fidei. qui uoluerit animam suam saluam facere perdet eam: qui autem perdidit animam suam propter me & euangelium saluam eam faciet: ac si agricolae dicatur. Frumentum si seruas perdis: si seminias renouas. Quis enim nesciat quod frumentum cum in semine mittitur perit ab oculis. intra deficit. Sed unde putrescit in puluere: inde uiridescit in renouatione. Quia uero sancta ecclesia aliud tempus habet persecutionis atque aliud pacis: redemptor noster ipsa eius tempora designauit in preceptis. Nam persecutionis tempore ponenda est anima: pacis autem tempore ea que amplius dari possunt frui.

genda sunt desideria terrena.
Unde & nunc dicitur:

Quid enim perdet homini si lu-
cretur mundum totum & detimen-
tum faciat anime sue? Aut quid
dabit homo mutationis pro

Cum persecutio anima sua.
Ab adversariis deest: ualde in-
gilanti cor custodiendum est. Nam
tempore pacis quia licet uiuere:
libet etiam ambire. Plerumque
autem & auaritia uincimur: sed ad-
huc obstat quod uias rectitudi-
nis in minori custodia perfec-
tionis tenemus. Nam sepe la-
bentia cuncta despiciuntur: sed tam-
adhuc humane uerecundie
usu prepedimur. ut rectitudinem
quam seruamus in mente. nondum
exprimere ualeamus in uoce: et
tanto dei faciem ad iusticie de-
fensionem negligimus: quanto
humanas facies contra iusticiam
ueremus. Sed huic quoque uulnere
congruum subiungitur medicamen-
tum: cum dominus dicit.

Qui enim me confusus fuit et
mea uerba in generatione ista
adultera & peccatrice: & filii homi-

nus confundet eum cum uenit in gloria
patris sui cum angelis suis.

Sed ecce nunc apud se homines
dicunt. Nos iam dominum & sermo-
nes eius non erubescimus: quia apud
eum uoce confitemur. Quibus ego re-
spondeo: quia in hac plebe christiana
sunt nonnulli. qui christum ideo confite-
tur: quia cunctos christianos esse
confiteuntur. Non ergo ad probationem
fidei uox sufficit professionis: quam
defendit a uerecundia professio
generalitatis. Ut tamen ubi se quis-
que interroget: ut in professione christi
se ueraciter probet. si non iam nomen
eius erubescit: si plene uirtuti
mentis humanum pudorem sub-
didit. Certe enim persecutionis
tempore erubescere poterant fi-
deles substantiis nudari: de-
dignitatis deici: uerberibus af-
fligi: pacis autem tempore quia hec
a nostris persecutionibus desunt. est
aliud ubi attendamus nobis.
Veremur sepe a proximis despi-
ci: dedignamur iniurias uerbi
tolerare: si contingat iurgium for-
tasse cum proximo. erubescimus pri-
ores satisfacere. Cor quippe car-

nale dū hui' uite gl'am querit:
humilitatē respuit.

Et dicebat illis. Amen dico uob. **IX.**
quia sē quidā de hic stantib; q̄
n̄ gustabūt mortē. donec uide-
ant regnū dī ueniens iūrtute.

Regnū dei in hoc loco p̄sens
eccl'a uocatur. Et quia nō nulli
ex discipulis usq; ad eo in corpo-
re erant uicturi ut eccl'am dī
cōstructam aspiciēt. & contra
hui' mundi gl'am erectam: con-
solatoria p̄missione nē dicitur.

St quidā de hic stantib; q̄ non
gustabunt mortē: donec uide-
ant regnū dei ueniens iūrtu-
te. **S**; cū tanta dñs subeunde
mortis p̄cepta ederet: qd̄ neces-
sariū fuit. ut ad hanc subito
p̄missionē ueniret. Qd̄ si sub-
tilit̄ attendam: quanta disp̄-
satione pietatis agat̄ agnosce-
mus. Discipulis enī rudib; etiā
de p̄senti uita aliquid p̄mitten-
dū fuit: ut possent robusti in
futa solidari. Sic isrlitico p̄plo
ex egypti trā liberando. rep̄mis-
sionis trā p̄mittit: & dū uocā-
tus esset ad dona celestia. terre

nis p̄missionib; suadet. Vnde
recte ^{quoq;} p̄psalmistā dicit. Dedit
eis regiones gentiū. & labores po-
puloꝝ possederūt: ut custodiant
iustificationes ei'. & legem ei' re-
quirant. Sic ḡ hoc loco rudib;
discipulis ueritas loquens. uiden-
dum regnū dei p̄mittit intra:
ut hoc ab eis fidelius i celo pre-
sumat. Quod si regnū dei i hac
sententia futam incēlis beati-
tudinē uelūm' accipe: & hoc q̄da
de astantib; n̄ post multos dies
i monte uiderūt. Qd̄ pia utiq;
p̄uisione factū est: ut ḡtempla-
tione semp̄ manentis gaudi-
tā & si raptim atq; ad breue
momentū prelibata. forti in-
stantia sc̄li transeuntis aduer-
sa tolerarent. Decentissimo sa-
ne uerbo sc̄is mortē gustare
testatur: a quib; nimirū mors
corporis quasi libando gustat:
uita uero anime ueracit̄ pos-
sido tenetur.

Et post dies sex assumit ihs
petrū & iacobū & iohannē. et
duxit illos i montē excelsū se-
orsū solos: & transfiguratus est
i corā ipsis.

In euanglio luce. ita scriptum est. Factum est post hec uerba fere dies octo. & assumpsit petrum & iacobum et iohannem. & ascendit in montem ut oraret. & cetera. Octauo autem die dominus promissam futuram beatitudinis gloriam discipulis manifestat. ut & ostensa celestis uite dulcedine. cunctorum que hec audire possint corda refoueat. & octonario dierum numero uerum tempore resurrectionis gaudium doceat esse uenturum. Nam & ipse octauo die id est post sextam sabbati qua crucem ascendit. ac septimam sabbati qua in sepulchro quieuit. a mortuis resurrexit. & nos post sex huius seculi etates in quibus peccato pati & laborare gaudemus. ac septimam sabbatis in animarum que interim in alia uita agitur. octaua profecto etate resurgemus. Nam quod matheus dominum marcusque post sex transfiguratum dicunt dies. nec temporis ordine. nec ratione mysterij discrepant a luca qui octo dies dicit.

quia illi medios tantum ponit dies. unde & absolute post sex dies factum commemorant. hic primum quo hec dominus promissit. & ultimum quo sua promissa compleuit adiungit. ideoque tempore fere dies octo ponit. & in ratione mystica illic post sex mundi etates sanctis ab omni labore quiescendum. hic uero tempore octauo designat esse resurgendum. Unde pulchre & sextus psalmus post octauo scribitur. cuius initium est. domine ne in ira tua arguas me. quia nimirum post sex etates quibus operari licet. precibus est insistentium. ne in octauo retributionis tempore a iudice corripiamur irato. Ad & ipse dominus hoc loco uoluit nos ostendo sue orationis exemplo docere. de quo secundum lucam dicitur. quia ascendit in montem ut oraret. In monte namque oratur & transfiguratus sic ascendit. ut ostendat eos qui futurum tempus resurrectionis expectant. qui regem in decore suo uidere desiderant. mente in excelsis

habitare. & continuus p̄cib̄ in eū
bere debere. Tres sc̄imodo disci
pulos secū ducit. uel q̄a multi
f̄ uocati pauci ū electi. uel q̄a
in qui n̄e fidem qua imbuti f̄
sc̄i trinitatis incorrupta men
te seruauerint. t̄e eterna eius
merentur uisione letari.

Et transfiguratus est in q̄t̄ co
ram ipsis. & uestim̄ta ei facta
f̄ splendentia & candida n̄m̄

Transfiguratus. *S* uelut n̄r̄.

saluator n̄ substantiā uey car
nis amisit. s; gl̄am future uel
sue uel n̄r̄ resurrectionis os
tendit. quia qualis t̄e apl̄is ap
paruit. talis post iudiciū cūc
tis apparebit electis. Nam in
ipso tempore iudicandi. i bo
nis simul & malis in forma ser
ui uidebit̄. ut uidelicet impu
quē spreuere. uidei quē nega
uere. milites quē crucifixere.
pilatus herodesq; quē iudica
uere. queant agnoscere iudicē.
Vestim̄ta autem d̄ni recte sc̄i
eius accipiunt̄. teste ap̄lo qui
ait. Quicūq; ergo baptizati
estis. x̄pm induistis. Que ui

delicet uestim̄ta d̄no in terris cō
sistente despecta aliozq; similia
uidebant̄. s; ipso montē petente
nouo candore refulgent. q̄a n̄e
quidē filij sumus. s; nondū ap
paruit qd̄ erim̄. Sc̄im̄ enī qm̄
cū apparuerit similes ei
erimus. uidebim̄ eū sicuti ^{enim} est.
Vnde bene de eisdē uesti
mentis subditur.

Qualia fullo sup̄ terrā non po
test candida facere.

Nam quia ille hoc loco intelli
gendus est fullo. quē penitens
psalmista p̄catur. ampli' laua
me ab inuistia mea & a delie
to meo munda me. nō potest
fuis fidelib; in t̄ra dare clarita
tem quē eos conseruata manet.

Et apparuit illis *S* in celis.
helyas cū moyse. & erant loqn̄
tes cum ihesu.

Moyse & helyas quoz unū mor
tuū altrū in celis raptū legi
mus. uisi in maiestate cū d̄no
ut lucas scribit. fut̄am in illo
omniū sc̄oz gl̄am significāt.
q̄ uidelicet tempore iudicii uel
uzui in carne repperiendi. uel

abolim gustata morte suscitandi. & parit̄ sunt regnati cū illo. **A**ttestante etenim paulo. mortui q̄ in xp̄o sunt resurgent p̄mi. deinde nos qui uiuim̄. qui relinqm̄. simul rapiem̄ cū illis in nubib; obuiam xp̄o iacra: & sic semp cū dño erimus. **A**lit̄. **M**oyse & helyas. hoc est legis lator: & pphetarū exim̄ apparent & locunt̄ cū dño in carne ueniente. ut ostendant ip̄m esse quē cuncta legis & pphetaz oracula p̄miserunt. **A**pparent aut̄ nō in uisib; s; in monte cū illo: quia nimirū soli illi qui mente terrena desideria transcendunt. maiestatem sc̄e scripture que i dño est adimpleta p̄spiciunt. **V**eniq; & filij isrl̄ uidere moysen. s; ad dñm in montana subcuntē sequi n̄ merent̄. ad se quoq; reuersū non sine uelamine cernunt. **H**elyā nouere. s; solus triumphū ascendentis cū filijs p̄pharū contemplant̄ helyseus. quia multi passim sc̄pturę uerba legim̄. s; quam

celsa in xp̄i mysterijs splendeat p̄pauci perfectiores intelligunt.

Et respondens petrus. ait ihu. **R**abbi bonū est hic esse. & faciamus tā tabernacula. t̄ unū. et moysi unū. & helye unū. Non enī sciebat quid diceret. **T**rant enim timore exterriti.

Quanta felicitas uisioni deitatis int̄ angloz choros adesse p̄petuo. si tantū transfigurata xp̄i humanitas duozq; societas sc̄oz ad punctū uisa delectat. ut eos ne discedant & obsequio petrus sistere uelit. qui & p̄ stupore humane fragilitatis nesciat q̄d dicat. in fiti tam̄ s; dat affectus inditiu. **N**esciebat enī quid diceret. q̄ oblitus est regnū sc̄is a dño nō alicubi terraz s; in celis eē p̄missū. nec recordat̄ est se suosq; coaptos mortali adhuc carne circumseptos i mortalitate uite statū subire n̄ posse. cui mente excesserat. q̄a in domo pat̄s qui in celis est. domū manu facta necessaria non sit. **S;** & usq; nē impitig p̄batur.

quisq; legi & pphetis & euangl'is ta
tabernacla facere cupit: cu hec
na ab inuice nullaten' ualeant
separari. unu habentia taberna
culu. hoc est eccl'am dei. **S eos.**

Et facta est nubes obumbrās
Qui materiale tabernaculu
quesiuit. nubes umbracm ac
cepit: ut discat i resurrectione
n regimine domoz; s; spc sancti
gla scōs esse ptegendos: de qua
psalmista. **Fili; autē hominū**
in ptectione alarū tuaz spera
bunt. Et in apocalipsi sua io
hannes. **Et templū inqt n̄ uidi**
mea: dñs enim om̄pc templū
ill' est: & agnus.

Et uenit uox de nube dicens.
Hic est filius meus carissim?
audite illum.

Qua i prudent' interro
gauerat. ppter ea responsionē
dñi nō meretur: s; pat' respon
dit p filio. ut uerbu dñi cōple
retur: **Ego** testimoniū n̄ dico
p me: s; pat' qui me misit ipse
p me dicit testimoniū. **Vox**
quoq; de celo pat' loquentis
audit: que testimoniū phibe

at filio. & petrū errore sublato
doceat ueritatē. immo impet
ceteros aplos. **Hic est fili' meus**
carissimus: huic figendū est
tabernacm. huic obtempandū.
Hic est filius. illi serui s̄ moy
ses & helyas: debent & ipsi nobi
cū impenetrabi lib; cordis sui
dño tabernacu lū preparare.
Concordat sa ne hic euuā
gely locus cū uerbis ipsius
moysi: quib; incarnationi do
minice testimoniū ferens aie
bat. **Pphetam uob suscitabit**
dñs deus ur' de frat'ib; uestris.
tanqm me ipm audietis. iux
ta omnia que locut' fuit uob.
Erit autē omnis anima q̄ non
audierit ppham illū: exter
minabit' de plebe. **Quē ergo**
moyses cū uenerit i carne au
diendū ab omni anima que
saluari uellet p̄dixit: h̄c iam
uenientē in carne d̄s pater
audiendū discipulis ostendit.
& suū esse filiū celesti uoce sig
nificauit. **Et quasi manifes**
tus fidē aduentus ei' illis in
sinuans. hic un' inqt hic est

ille quē moyses iste uobis sepius
i mundo nascitūm p̄misit: huius
uerbis iuxta p̄ceptum ipsi moysi
si & uos auscultate: & om̄s ur̄os
amatores auscultare iubete. Et
notandū sicut d̄no in iorda-
ne baptizato. sic & i monte cla-
rificato toti sc̄e trinitatis
^{mysterium}
declaratur: q̄a nimirū glo-
riam ei quā in baptismo cre-
dentes cōfitem̄: in resurrecti-
one uidentes collaudabimus.

Hec frustra sp̄e sc̄s hic in luci-
da nube ut alius eugl̄ista com-
memorat. illic apparebat i co-
lumba: q̄a n̄e simplici corde
fidē quā p̄cipit seruat: tunc
luce apte uisionis q̄d credyde-
rat cōtemplabit̄: ipsa q; qua
illustrabit̄. in p̄petuū gr̄a pro-

Et statim circū se regitur
sp̄icientes neminē uiderūt
ampli: nisi ihm tantū sc̄cū.

Vbi cept̄ filius designari. mox
serui discesserūt: ne ad illos pa-
terna uox emissa putaretur.
Aliter. Cū fieret uox sup̄ fi-
lium in uent̄ est ipse solus:
q̄a cū manifestauit se ipm e-

lectis erit d̄s omnia i omnib:
ūmo ipse cū suis un̄ p̄oma xp̄e.
id est caput cū corpore sp̄e. u.
debit. P̄pter quā unitatē alibi
dicebat. Et nemo ascendit i ce-
lum. n̄ qui descendit de celo:
filius hominis q̄ est in celo.

Et descendentib; illis de mo-
te. p̄cepit illis ne cui que ui-
dissent narrarent: nisi cū fi-
lius hominis a mortuis resur-

Futuri regni. **S**revertit.
predicatio & gl̄a triumphan-
tis: demonstrata fuerat imō-
te. Non uult ergo in ppl̄is pre-
dicari: ne & incredibile esset
p̄rei magnitudine: & post
tantā gl̄am apud rudes ani-
mos se- quens crux scanda-
lū faceret.

Et inter rogabant eū di-
centes. Quid ḡ dicunt phari-
sei & scribe: quia helyā oportet
uenire primū.

Traditio phariseorū est iux-
ta malachiam p̄pham qui ē
nouissim̄ in duodecī. qd̄ hely-
as ueniat ante aduentū salua-
toris: & reducat cor patrū ad

filios & filioꝝ ad patres: et restitua-
 at omnia i antiquū statū. Esti-
 mant ḡ discipuli transformati-
 onē glorie hanc esse qm̄ in mō-
 te uiderant: & dicit. Si iā ue-
 nisti in glā: quom̄ p̄cursor tu-
 us n̄ apparet. **Maxime** q̄a he-
 lyam uiderit recessisse. Quan-
 do aut̄ adieunt scribe & dicit.
 quia helyā oportet primū ue-
 nire: primū dicendo. ostendit
 quia nisi helyas uenit. nō sit
 sedis in s̄ptura saluatoris ad

Qui respondens uentus.
 ait. Helyas cū uenerit: primo
 restituet omnia.

Omnia restituet: utiq; illa q̄
 p̄phā prefatus ostendit dicens.
 Ecce ego mittā uobis helyam
 p̄phā ante qm̄ ueniat dies
 dñi magni & horribilis: & con-
 uertet cor patrū ad filios: & cor
 filioꝝ ad patres eorū. Restituet
 & hoc quod morti debet: quod
 diu uiuendo distulit. Ad etiā
 hic dñs consequent̄ intimauit:
 cū p̄tinus ad iunxit

Et quom̄ s̄ptum ē in filiū ho-
 minis. ut multa patiat̄ & cō-

tempnat̄.

Id est quom̄ de xp̄i passione
 multifaria p̄phete multi scrip-
 serunt: sic & helyas cū uenerit
 multa passurus ē & contemp-
 nend' ab impijs. Restituet ḡ
 omnia: p̄mo uidelicet corda
 hominū illi' cui instituendo
 ad credendū xp̄o. ac resisten-
 dū p̄fidię anti xp̄i: deinde ip̄e
 suā animā p̄pter martyriū
 fidei xp̄i ponendo: de quo in
 apocalypsi pleni' mystico ser-
 mone narratur.

Sed dico uobis q̄a & helyas
 uenit. & fecerit illi quecumq;
 uoluerit: sicut s̄ptū est de eo.
 ip̄e qui uentur' est in sc̄do
 saluatoris aduentu iuxta cor-
 poris fidē: nunc p̄ iohannē
 uenit in uirtute & in sp̄i: fe-
 ceritq; ei quecūq; uoluerunt.
 hoc est spreuerit & decollauit

Et ueniens ad **I**runt eū. .xxviii.
 discipulos suos. uid' tur-
 bam magnā circa eus. & scri-
 bas cōquirentes cū illis: & con-
 festim om̄s ips̄s uident eū
 stupefact' est. & expauerit: et
 occurrentes salutabant eū.

Notanda in omnibus locis dis-
tancia mentis scribarum et turbe.
Frat autem cum discipulis turba-
erant et scribarumque adueniente
domino mox omnis turba stupefac-
ta expauit. eumque salutans oc-
currit. scribarumque nichil deuotionis.
fidei. humilitatis et reuerentie
ei exhibuisse narrant. Ad autem
cum discipulis turbe siue scribarum
inquirent. euangelista non dicit.
Potest uero in fallor apte intel-
ligi de hoc questione fuisse
motam. quare ipsi cum essent dis-
cipuli saluatoris. saluare de-
moniacum qui in medio erat
positus non possent. quod ex sequen-
tibus euangelii uerbis potest con-
ici. dum dicitur.

Et interrogauit eos. Quid in-
ter uos inquiretis? et respon-
dens unus de turba dixit. Ma-
gister attuli filium meum ad te.
habentem spiritum mutum. quod ubicumque
eum apprehendit allidit eum. et spu-
mat. et stridet dentibus. et arefacit.
Et dixi discipulis tuis ut eicent
illum. et non potuerunt.

Notandum autem quod semper loca

rebus congruunt. In monte dominus
orat. transformatur. discipulis
archana sue maiestatis aperit.
in inferiora descendens turbe
occurso excipitur. miserorum fletu
pulsatur. Sursum discipulis mys-
teria regni reuerat. deorsum
turbis peccata infidelitatis
expbrat. Sursum patris uocem
his qui sequi se poterant pandit.
deorsum spiritus malos ab his qui uexa-
bantur expellit. Qui etiam nec per
qualitate mirorum. alijs ascende.
alijs uero non desinit descendere.
Nam carnales adhuc et inci-
pientes quasi ima petens con-
fortat. docet. castigat. perfec-
tos autem quorum conuersatio in
celis est. sublimi extollendo glo-
rificat. liberius de eternis instru-
it. et sepe que a turbis ne au-
diri quidem ualeant docet. De-
moniacum autem hunc quem des-
cendens de monte dominus sanauit.
mare quidem surdum mutumque.
mathis uero lunaticum fuisse
commemorat. Significat autem
eos de quibus scriptum est. stultus
ut luna mutat. qui nunquam

eadem statu permanentes nec ad hec.
 nec ad illa uitia mutati crescunt.
 atque decrescunt: quia muti sunt. non
 agendo fide. surdi nec ipsum ali-
 quatenus ueritatis audiendo ser-
 monem. **S**pumant autem: cum stul-
 ticia tabescunt. **S**tultorum namque
 et languentium atque hebetum est:
 spumas saluay ex ore dimittit.
Strident dentibus: cum iracun-
 die furore flamascent. **A**rescunt.
 cum otio torpente languescunt:
 et nulla uirtutis industria con-
 fortati eneruunt uiuunt. **Q**uod
 autem ait. et dixi discipulis tuis
 ut eiecunt illum et non potuerunt.
 latenter apostolos accusat: cum im-
 possibilitas curandi interdum
 non ad imbecillitatem curantium.
 sed ad eorum qui curandi sunt fidem
 referat: dicente domino. **F**iat tibi
 secundum fidem tuam.

Qui respondens eis dixit
*O generatio incredula: quomodo
 apud uos ero. Quamdiu uos
 Non quo tedio **S** patiar.*
 superatus sit mansuetus ac mitis:
 qui non apert sicut agnus coram
 tondente os suum. nec in uerba

furore erupit: sed quo in similitudi-
 nem medici. si egrotum uideat con-
 tra sua precepta se gerere dicat: us-
 que quo acceda ad domum tuam. quisque
 artis perdam industriam. me aliud
 iubente. et te aliud perpetrante.
Intantum autem non est uat homo-
 mini sed uitio. et per unum hominem
 iudeos arguit infidelitatis: ut
 statim intulerit.

Afferre illum ad me. Et attulerit
 inquit eum. Et cum uidisset inquit il-
 lum: statim spiritus conturbauit eum.
 et elisus in terram uoluitabatur.

Allatum domino **S** spumans.
 puerum spiritus conturbat et elidit.
 quia sepe dum conueriti ad deum
 post peccata conam: maioribus
 nouisq: antiqui hostis pulsa-
 mur insidys. **Q**uod ob id utiq;
 callidus facit aduersari: ut
 uel odium uirtutis incutiat. uel
 expulsionis sue uindictet in-
 iuriam. **H**inc est enim ut de spe-
 cie transeamus ad genus. quia
 ecclesie sancte primordys tot grauif-
 sima inferebat certamina per-
 secutionum: quot suo regno
 dolebat subito illata fuisse

dispendia animarū.

Et interrogauit patrē eius. Quā-
tum tempus est ex quo ei accidit.
At ille ait. Ab infantia. Et fre-
quentē eum et in ignē et in aquas
misit. ut eū perderet.

Erubescat iulianus. qui dicere
audet omnes homines absque ulla
peccati contagione nasci in carne.
tā innocentes per omnia. quā fuit
adam quando creatus est. Quid
enim habuit iste puer. ut ab in-
fantia demonio uexaretur acer-
bissimo. si non ullo originalis
peccati uinculo tenebatur. quē
constat nullū adhuc ipsum po-
tuisse habere peccatū. Confite-
atur catholicus quia nemo im-
mūnis a noxa primę peruari-
onis nascitur. et inuocet gratiam
dei qua liberetur de corpore mor-
tis per christum ihesum deum nostrum. In-
telligat scriba doctus in regno
celorum in hoc demoniaco a deo
curato. saluationē omnium fi-
delium esse designatā. quę origina-
lis culpe reatu astricti ueniunt
in mundū. nec nisi unius redemp-
toris ihesu christi fide fide et gratia

saluandi. Quod autē dictū est. et
frequentē eum et in ignē et in aquas
misit. maxima humane uecor-
dię facinora designat. Ignis
namque ardor ad feruorē uacū-
dię referendus est. aqua ad uo-
luptates carnis que dissoluē-
mentē per delicias solent. Vel
certe in ignē fertur demoniacus.
quo adultantium corda succen-
sa fere et in aquas que solet ex-
tinguere caritatē.

Sed si quid potes adiuua nos.
miserere nostri. Ihesus autē ait illi.
Si potes credere. omnia possi-
bilia fidei credenti.

Aptum dominus responsū reddit
petenti. Ipse enim ait. si quid
potes adiuua nos. et dominus. si po-
tes inquit credere. possū uos
miserere adiuuare. quia fides non
ficta omnia que salubritē petit
impetrare meretur. Cui contra
leptus qui fidelitē clamabat.
domine si uis potes me mundare.
congruū fidei accepti re-
sponsū. Volo. Mundare.

Et continuo exclamans pater
pueri cū lacrimis aiebat. Credo

dn̄e: adiuua incredulitatem

Nemo repente fit **meā** summus; sed in bona conversatione a minimis quisque inchoat. ut ad magna perveniat. Alia namque sunt virtutis exordia: aliud perfectus. aliud perfectio. Si enim ipsa fides ad perfectionem suam non quibusdam gradibus duceret. iste interrogatus an crederet. non responderet credo domine. adiuua incredulitatem meam. Si enim credebat. cur incredulitatem dicebat. Si vero incredulitatem habere se noverat. quomodo credebat. Sed quia per occultam inspirationem gratie. minorum suorum gradibus fides crescit. uno eodemque tempore is qui necdum perfecte crediderat. simul et crederet. et incredulus erat.

Et cum uideret ih̄c concurren-
tem turbam: comminatus est spiritui
imundo dicens. Surde et mu-
te spiritus. ego te precipio exi ab eo:
& amplius ne introeas in eum.

Cominatio domini diuini est
virtus impu. Non autem pu-
ero qui uirum patiebat. sed

demoni qui inferebat comminatus
est: quia qui peccantem emen-
dare desiderat. utrumque utique in-
crepando et execrando debet
exterminare. sed hominem amando
refouere. Bene autem dominus qui
spiritum immundum pellit ab homi-
ne. simul ne amplius ingredi-
atur in eum impat. quia ille
ueraciter ad demoniacam damnationem
liberatur. qui ad peccata a quibus
semel penitendo mundatus est
uitat male uiuendo reuertitur.

Et exclamans et multum
discerpens eum: exiit ab eo.

Exiturus ab homine spiritu.
imundus discerpit eum. ac fu-
renti clamore terruit intui-
entes. quia plerumque diabolus
dum de corde expellitur: acri-
ores in eo temptationes gene-
rat quam prius excitauit quan-
do hoc quietius possidebat.

Et factus est sicut mortuus:
ita ut multi dicerent quia mor-
tuus est. Ihesus autem tenens ma-
nu illius eleuauit eum: et surrexit.

Que hostis impius iam fugere
compulsus strauit. ac mortuo

simile reddidit. he pius saluator
mitti sue dextere tactu leuauit.
q̄ sicut uerū se esse d̄m potentia
saluandi docuit. ita etiā uerā
se habuisse naturā. more tact⁹
humani declarauit. Negat nā
q; manicheus isanus. ueracit̄
eū carne indutū esse. s; ipse cū
tot languentes suo tactu erēx.
mundauit. illuminauit. he
resim illi⁹ & ante qm̄ nata eēt

Et cū introisset *Idampnaū.*
indomū. discipuli ei⁹ secreto
interrogabant eū. Quare nos nō
potuim⁹ eicē illū. & dixit il
lis. Hoc genus in nullo potest ex
ire. n̄ in oratione. & ieiunio.

Cum docet ap̄los quomodo
demon nequissim⁹ debeat ex
pelli. omnes instituit ad uitā. *xx*
ut scilicet nouūm grauiora *viii.*
quēq; uel imundoz spūū uel
hominū temptantia ieiuniis
& orationib; esse supanda. uā
quoq; d̄ni cū ultione nr̄oz scē
lerū fuerit accensa hoc reme
dio singulari posse placari.
Ieiuniū autē generale est. nō
solū ab esca. s; & cunctis illece

bris abstinere carnalib; imo
ab omnib; uitioz abstinē passi
onib; **S**ic & oratio generalis n̄
in uerbis solū est quib; diuinā
elem̄tiā inuocam⁹. uerū etiā
in omnib; que i obsequium nr̄i
gitoris fidi deuotione geri
mus. teste ap̄lo qui ait. **S**emp
gaudete. sine intermissione
orate. Quom̄ enim q̄s omnib;
horis atq; momentis. sine inter
missione d̄m potest iuocare
sermonib;. **S**; tē sine intermis
sione oram⁹. cū ea solū opa ge
rimus. que nos pietati nr̄i com
mendant auctoris. quo numi
rū ieiunio & qua oratione inuā
te d̄no cunctas antiqui hostis
debellabim⁹ ac ppulsabim⁹ in si

Et inde p̄fecti p̄e. *Idias.*
tergdiebant galileā. nec
uolebat queq̄m scire. Docebat
autē discipulos suos. & dicebat
illis. qm̄ filius hominis t̄dec⁹
in man⁹ hominū & occident eū.
& occisus tertia die resurget.
Semp prospis miscet tristia.
ut cū repente ueniunt n̄ ter
reant ap̄los. s; a p̄meditatis

ferant² animis. Si eni constat
eos qd' occidend' est: debet letifica
re qd' die tertia resurrecturus e'.

Et illi ignorabant uerbu istud.
& timebant introgare eum.

Hec ignoratio discipuloꝝ nō tā
de tarditate ingenii sui. qm̄ de
amore nascit' saluatoris: q' car
nales adhuc & mysterij crucis
ignari. quē dñm uerū cognoue
rant. mortuum credere nequi
bant. Et quia pfiguraf eū se
pe loquentē audire solebant:
horrentes euentū mortis eius.
etiā in his que de sua traditio
ne & passione apte loquebat'.

Et uenerūt caphar. **S**tebant.
naum. Qui cū domi essent: i
trogabat eos. Quid in uia trac
tabatis? At illi tacebant. Si q
dem int se in uia disputauant:
quis esset illoꝝ maior.

Ide orta uidet' disputatio
discipuloꝝ de p̄matu: q̄a uide
rant petrū. iacobu & iohannē
seorsum ductos ī montē. secre
tumq; eis aliqd' ibi esse credi
tum: s; & petro sup̄ iuxta

qd' matheus narrat. clauel reg
ni celoꝝ pmissas. eccl' amq; dñi
supra petriā fidei a qua ipse no
men accepit edificandā esse.
ferebant' ergo uel ipsos tres ce
teris: uel omnib; aplis petrū
esse prelatuꝝ.

Et residens uocauit duodeci.
& ait illis. Si quis uult p̄mus
esse: erit omniū nouissim' &
omniū minister. Et accipiens
puerū: statuit eū in medio eoz.
Quē cum pplexus ess;: ait illis.
Quisq; unū ex hui' modi pueris
recepit ī nomine meo: me re

Uidens cogitatiōes **S**cipit.
dñs. curat desidiū gl'e hu
militatis p̄tentionē sanare:
p̄matūq; non esse queren
dū & p̄us simplicis humilita
tis cōmonet impio: & mox
puerilis īnocentiē docet ex
emplo. Ad enim ait. q̄squis
unū ex hui' modi pueris rece
perit ī nomine meo me reci
pit: uel simplici' paupes. xpi
ab his qui uelint esse maiores
peius ostendit honore reci
piendos: uel certe malicia

paruulos ipsos esse suadet. ut in-
star etatis paruule simplicitate
sine arrogantia. caritate sine
inuidia. deuotione sine iracu-
dia cōseruent. **Ad** autē cōplec-
titur puerū: significat humi-
les suo dignos esse cōplexu ac
dilectione: talesq; cū imple-
uerint que p̄cipit. discite a me
quia mitis sū & humilis corde.
iure posse glari ac dicere. **Le-**
ua eius sub capite meo: & dex-
tera eius amplexabit me. **Be-**
ne autē cū dixisset. quisq; unū
ex huiusmodi pueris receperit.
addidit. in nomine meo: ut
uidelicet formā uirtutis quā
natura duce puer obseruat.
ipsi p̄ nomine xp̄i uiuante
rationis indulta sequantur:
S; qui se in pueris recipi do-
cebat. uidelicet quasi caput
in membris suis: ne putaret
hoc solum qd̄ uidebatur. ad-
iunxit atq; ait: —

Et quicūq; me suscepit. n̄ me
suscepit. s; eum q̄ me misit.

Galem utiq; se ac tantū credi
uolens. qualis & quantus est.

pater. **Usq;** adeo enī inquit
nichil distat inter me & eum:
ut q̄ me recipit recipiat eū
qui me misit.

Respondit illi iohannes di-
cens. **Magister uidimus**
quendam in nomine tuo eicien-
tem demonia qui n̄ sequitur
nos: & phibuumus eum.

Iohannes p̄cipua deuotione
dñm amans. idōq; adamari
dignus: excludendū beneficio
putauit eū qui nō utatur
officio: s; docetur neminē a
bono qd̄ ex parte habet arce-
ndum: s; ad hoc potius qd̄ non

Idu habet puocandū. **Nam se**
he autē ait. Nolite **S**quit.
phibere eum. Nemo ē enim
qui faciat uirtutē in nomine
meo: & possit cito male loqui
de me. Qui enī non est aduer-
sus uos: p̄ uobis est.

Hac doctus sententia dicit
ap̄ls. **Sed siue occasione siue**
ueritate xp̄e annuntiet: &
in hoc gaudeo: s; et gaudebo.
S; licet ille gaudeat & de hi
qui xp̄m annuntiant nos

sincere. & tales aliquando in nomine xpi signa facientes. ob aliorum salutem censeant non esse prohibendum. non tamen ipsis per talia signa securam suam conscientiam reddunt. quoniam potest in illa die cum dixerint. domine domine in nomine tuo prophetaui. et in nomine tuo demonia eiecimus. & in tuo nomine virtutes multas fecimus. responsurum accipient. quia nunquam noui uos. discedite a me omnes qui operamini iniquitatem. Itaque in hereticis et in malis catholicis non sacramenta communia in quibus nobiscum sunt & aduersum nos non sunt. sed diuisionem pacis ueritati contrariam que aduersum nos sunt. idcirco non secuntur nobiscum. detestari & prohibere debemus.

Quisquis enim potum dederit uobis calicem aque in nomine meo

quia xpi estis. amen dico uobis non perdet mercedem suam

Legimus in propheta dauid. ad excusandas excusationes in peccatis. quia multi peccatorum suorum quasi iustas preterdant occasiones. ut quia uoluntate delinquit. uideantur

necessitate peccare. Dominus seruator cordis & renu. futas cogitationes in singulis contuet.

Uixerat. quisquis unum recepit paruulum in nomine meo me recipit. potat aliquis dicit.

causari. Paupertate phibeor. tenuitas me retinet ut hospitalis esse non possim. & hac excusatione leuissimo diluit. ut calicem aque. & hic frigide iuxta mathiam toto animo porrigam.

Frigide inquit aque non calide. ne cum calida paupertatis & penurie lignorum occasio quereret. Tale quid & apostolus ad galathas precepit.

Comunicate ut qui cathexizatur. ei qui se cathexizat in omnibus bonis. Et discipulos ad magistrorum refrigeria cohortatur. & quia potat quilibet pretendere paupertatem et preceptum eludere. priusquam illud proponat. imminente questione soluit dicens. Nolite errare. deus non iridet. Que enim seminauerit homo. hec & metet.

Et quisq[ue] scandalizauit unū
ex his pusillis credentib[us]; imē:
bonū est ei magis si circūdaret[ur]
mola asinaria collo ei[us]. & ima-
re mitteretur.

Quāquā hec generalis possit
esse sententia aduersus omīs
qui aliquē scandalizant: ta-
men iuxta q[ui] sequentiā sermo-
nis. etiā contra ap[osto]los dictū
intelligi potest: qui int[er] dis-
putantes quis est; illo[rum] ma-
ior. uidebant[ur] inuicē de dig-
nitate q[ui] tendē: & si in hoc ui-
cio p[er]mansissent. poterant eos
q[ui] ad fidē uocabant p[ro] suum
scandalu[m] p[er]dere: dū ap[osto]los ui-
dent int[er] se de honore pugna-
re. Q[uo]d autē dixit. bonū est
ei magis si circūdaret[ur] mola
asinaria collo ei[us] scđm morē
p[ro]uincie loquit[ur]: qui maiorū
criminū ista apud uetēs iu-
deos pena fuit. ut i[n] profundū
ligato saxo demergērent[ur]. Et
reuerā meli[us] est innoxii pena
quāuis atrocissima tempora-
li tamē. uitā finire corporeā:
quā ledendo frēm. mortem

anime mereri p[er]petuā. Recte
autē qui scandalizari potest:
pusillus appellat[ur]. Qui enī mag-
nus est. quecūq[ue] uidit. quecū-
q[ue] passus fuit. nō declinat a
fide: qui autē pusillus ē ani-
mo & paruus. occasiones que-
rit quomōdo scandalizet[ur]. P[ro]p[ter]ea
deniq[ue] oportet nos maxime
his q[ui] silere qui paruus sūt infi-
de: ne occasione n[ost]ri offenda-
tur & recedant a fide. ac de-
cidant a salute. Notandum
sane q[uo]d in mōdo bono ope ali-
quando cauendū est scanda-
lu[m] pximi: aliquando u[ero] pro
nichilo q[ui] tempnendū. Inq[ui]s-
tum enī sine peccato possum[us].
uitare pximoz[um] scandalu[m] de-
bem[us]. Si autē de ueritate scā-
dalu[m] ponit[ur]: utili[us] p[ro]mittit[ur]
scandalu[m] nasci. q[uam] ueritas
relinquat[ur]. Item p[ro] mola asi-
naria secularis uitę circūit[ur].
ac labor exp[er]imitur: & p[ro] pro-
fundū maris extrema damp-
natio designat[ur]. Qui g[er]it ad scī-
tatis speciē deduct[us]. uel uer-
bo ceteros destruit uel exēplo.

melt' pfecto erat ut he ad mortē
sub extiori habitu terrena acta
stringent. quā sacra officia in
culpa ceteris imitabile demon
strarent: qā nimirū si solus ca
deret. he tolerabilior inferni
pena eruiaret.

Et si scandalizauit te man'
tua: abscide illā. Bonū est ē
debile introire in uitā: quā
duas man' habentē ire inge
hennā in ignē inextinguibile.

Qui sup' docuerat ne scanda
lizem' eos qui credunt in eum.
nē sequent' admonet quan
tū cauere debeam' eos q' scan
dalizare nos. id est uerbo uel
exemplo suo ad ruinā peccati
appellere certant. Manū quippe
nrām appellat necessariū ami
cū: cui' ope atq; auxilio cottidi
ano opus habem'. S; talis si nos
ledere incausa anime uolūt.
excludend' est a nrā societate:
ne si cū pdito in hac uita par
tem habere uolum': simul in
fiteō cū illo peam'. Quid autem
subdit. **U**bi uermis eoz non
mouet': & ignis n̄ extinguet':

In uerme putredinē gehenne. si
cut in igne ardorē designat.

Sic uermē dicit serā scelerum
penitudinē. que nunqm̄ intor
mentis conscientia afflictōz mor
dere cessabit. ut ignis sit pena
extinsecus seuiens: uermis do
lor intus accusans.

Et si pes tuus scandalizat
te: amputa illū. Bonū est ē
claudū introire i uitā eternā:
qm̄ duos habentē mitti inge
hennā ignis inextinguibilis.

In pede sic in manu. **Q**uæ
caros inemendabiles docet
alienandos: ne p̄ mundiciā
eoz q's castigare nequim'. et
ipsi polluti peamus. S; man'
p̄t opus necessariū nobis: pe
des sunt dicti tales p̄t minis
teriū discurs' q; in nr̄is usibus

Quod si oculus scandalizat te: eice eū.
Bonū est ē luscū intire in reg
num dī: qm̄ duos oclōs haben
tē mitti in gehennā ignis.

In oculo quoq; p̄t scandalū
eruendo. idē nr̄i carnaliter
amici. spūaliter ū aduersarij

designant. Sed nos eorum consulti
ac punctione opus habemus. illi uero
consilio nos prauo decipere. atque in
iter erroris deflectere querunt.
Scandalum quippe sermo grecus
est: quod nos offendiculum uel rui-
nam in impactionem peccatis dicere
possumus. Quiddam scandalum grecus
latine scrupulum dicit. Ille ergo
scandalizat fratrem: qui ei dicto
facto uel minus recto occasione
dederit ruine. Potest et simpli-
citer dici. Si quis ita necessa-
rius nobis esse uideatur ut manus
pedes et oculos. utilis uidelicet atque
sollicitus et acutus ad prospiciendum
scandalum autem nobis facit. et
per dissonantiam morum nos trahit
in gehennam: nec sic quidem tem-
poralibus commodis cum periculo ani-
marum nostrarum uti ac refoveri de-
bemus. Quia uero dominus tercio men-
tionem uermis et ignis facit eter-
ni: restat dicere quomodo fetore
uermis. et ignis ualeamus eui-
tare tormentum. Sequitur

Omnis enim igne saluetur: et
omnis uictima saluetur.

Fetor quippe uermium. de cor-

ruptione solet nasci carnis et
sanguinis: ideoque caro recens con-
ditur sale. ut exsiccato humore
sanguineo uermes non nequeat.
Caro ergo et sanguis uermes cre-
at: quia delectatio carnalis cui
indumentum continentie non resistit.
penam luxuriosis generat eternam.
Cui fetorem quisquis uitare desi-
derat: et corpus sale continentie: et
mentem studeat indumento sapientie
ab erroris et uitiorum labe castiga-
re. **M**ure autem dictum: omnis enim
igne saluetur. **Q**ue enim sale saluetur:
uermis putredinem ardet: que
uero igne saluetur id est ignibus sale
aspersis conditur. non solum omnem
uermium contagionem longe abigit:
sed ipsam quoque que ita saluetur car-
nem consumit. **A**d in hostis que
in altari cremabantur fieri sole-
re diuine legis scita declarant:
ubi in omni uictima et sacrificio
sal offerri preceptum est. **S**al ergo
dulcedinem sapientie: ignis spiritus
sancti gratiam designat. **E**t omnis
igni saluetur: quia omnis electus
sapientia debet spirituali a corrupti-
one concupiscentie carnalis ex-

purgari: ut uictima diuinis al-
tarib; apta possit effici. Vnde be-
ne cū dixisset. omnis enī saliet.
addidit. & omnis uictima saliet.
Ille enim ueracit̄ uictima dñi
existit. qui suū corpus ⁊ animā
a uitis emundando. p̄ amore
sc̄i sp̄s deo consecrat. Nec solū
uictima talis sale aspgitur. s;
& igni ꝑsumit. qm̄ non pecca-
ti tantū contagio pellit. sed
abelectorū mente ipsa etiā uite
p̄sentis que in carne est delec-
tatio tollit. & future magis
uite conuersatio intenta men-
te suspirat. **A**n nō sacro igne
sallita erat hostia que dicebat.
n̄rā autē conuersatio in c̄lis
ē. unde etiā saluatore expec-
tamus dñm n̄r̄m ihm xp̄m.
q̄ reformabit corp̄ humilita-
tis n̄r̄e. ꝑ figuratū corpori cla-
ritatis sue. **Q**ui enī spe cer-
tissima future ī mortalitatis.
quasi iā reformatū in simili-
tudine dñice resurrectionis
corp̄ sue humilitatis intue-
bant. quasi sacrata igne sp̄u
ali dō uictima etiā in p̄senti

75.
uiuēbant. iuxta illud eīdem
ap̄li. **O**bsecro uos fr̄s p̄m̄iam
dei. ut exhibeatis corpora ūr̄a
hostiā uiuentē. sc̄am. deo pla-
centē. **P**ossumꝑ & ita intellige
recte qđ dictum ē. omnis enim
igne saliet. & omnis uictima
sallietur. qđ altare dī sit cor
electorū. hostiē ū ⁊ sacrificia in
hoc altari offerenda. bona sūt
opa fidelū. in omnib; aut sa-
crificiis sal debeat offerri. q̄a
nullū est opus bonū. qđ non
sal sapientie ab omni corrupti-
one uane laudis ceterisq; pra-
uis siue sup̄fluis cogitatioib;
expurgat. n̄ cura ꝑtinentie
a carnalib; castigat illecebris.
Ignis autē qui sacrificia in al-
tari ꝑsumit. ille est utiq; de q̄
iohannes ait. ipse uos baptiza-
bit in sp̄u sancto ⁊ igni. p̄ qm̄
n̄rā bona opa ut uel inchoa-
ri uel p̄fici ualeant iuuant.
uel certe ignis t̄bulationis. q̄
patientia fidelū ut p̄fectum
op̄ habere possint. exercetur.
Omnis ḡ igni saliet. & omnis
uictima salliet. q̄a omnis fidelis

qui eterni uermē tormenti caue-
re uult. igne uel gr̄e sp̄ualis uel
īcurrentiū deforis ībulationū
debet castigari. ut dignū dō sa-
crificiū possit fieri. **R**espice hic
locus ad sup̄iora. ubi membra
scandalizantia euelli p̄cepta s̄t.
que & hoc igni falliri necesse ē.
id est temptationib' exerceri.

Eximos nobis ac dilectos ob xpi
amorem negare.

Bonū est sal. Quod si sal in
sulfū fuerit. inq̄ illd' ḡdieris.

Bonū est enī dei uerbu audi-
re frequenti'. sale sapientie spi-
ritualis cordis archana ḡdire.
īmo ipsum cū aplis sal terre
fieri. id est eoz quoq; q̄ adhuc
trena sapiunt. ībuendis men-
tib; suffice. **A**t si quis semel
ḡdimento iūtatū refect'. ad
apostasiam redierit. quo alio
doctore corrigit'. qui eam quā
ipse gustauit sapientie dulce-
dinē. uel aduersis s̄ci p̄terit'.
uel allectis p̄sp̄eris respuit.

Cui apte congruit illd' uiri sa-
pientis. Quis medebit' incan-
tatorū a serpente p̄cusso. **H**ac

sane sententia sp̄cialit' iude-
scariothis socios ip̄mq; desig-
nari n̄ inmerito credit'. qui
filargiria corrupt'. & gradum
aplatus p̄dere. et d̄m tradere n̄
dubitauit. **V**erū quia sunt n̄
nulli q̄s dū maior scientia eri-
git. a cetoz societate disiungit'.
i quasi quo plus sapiunt. eo
a concordie uirtute desipiūt'.
recte subiungitur.

Habete in uobis sal: & pacē
habete inter uos.

Per sal quippe. uerbi sapien-
tia designat'. Qui ḡ loqui sa-
pienter nitit'. magnope me-
tuat. ne eius eloquio audien-
tiū unitas ḡfundat'. Sal q̄p-
pe sine pace. n̄ uirtutis est
donū. s; dampnationis argu-
mentū. Quo enī quisq; meli'
sapit. eo detius delinqt'. et
ideo ī excusabilit' merebitur
suppliciū. qui prudenter si-
uoluit; potuit uitare peccm.

Et inde exurgens. uenit
in fines iudee. ult' iorda-

Hucusq; marcus **S**uen.
euglista ea narrabat de d̄no

que in galilea fecit & docuit.
hinc incipit ea narrare que in
iudea fecit & docuit siue pas-
sus est. & pmo quide tnsiorda-
nen ad oriente. deinde etiam
cis iordanen quando uenit ihe-
rico. bethania & iherosolima.

Nam cu omnis iudeoz punitia
generalit ad distinctione aliaz
gentiu iudea dicta sit. specia-
lius tam meridiana ei plaga
appellabat iudea. ad distincti-
one samarie galilee decapoli.
& ceteraz in eade punitia re-

Et uenit ierusalem. **I**eronimus.
turbe ad eum. & sicut consueuerat
ierusalem docebat illos. **E**t acceden-
tes pharisei. interrogabant eum.
Si licet uiro uxorem dimittere.
temptantes eum.

Et hic notanda mentiu dis-
tantia. in turbis & phariseis.
Hic uenit ut doceant. et
sui sanentur infirmi. sicut
euglista mathis apte gmemorat.
illi accedunt ut saluatore ac
doctore ueritatis temptado
decipiant. Neq; hoc miracu.
Nam has deuotio pietatis. il-

los stimulu adduxit liuoris. **I**n-
terrogant q; utru liceat homi-
ni dimitte uxore suam qualibe
causa. ut quasi cornuto eu te-
neant sylogismo. & qdcumq;
dixit captioni pateat. **S**i dix-
erit dimittenda esse uxorem
qualibe ex causa & ducendas
alias. pudicitie pdicator sibi
docere uidebit contraria. **S**in
aut responderit n omnem ob-
causa debere dimitti. quasi sa-
cilegi reus tenebit. & aduer-
sus doctrina moysi ac pmoy-
sen di facere. **I**gitur dñs sic
responsione temptat. ut decipu-
lam transeat. scriptura scam ad-
ducens i testimoniū. & natura-
lem lege pmamq; di sententi-
am scdo opponens. que no uo-
luntate di s; peccantiu neces-
sitate concessa est.

Quid inquit pcepit uob moyses.
Qui dixerunt. Moyses libellu
repudiij pmisit scribere & di-
mittere. **Q**uib; respondes ihe-
sus. **A**d duricia cordis uriscep-
sit uobis preceptu istud.

Quod dicit. istimodi est

Nunquid potest s̄ d̄s esse contra-
rius. ut aliud ante iusserit. et
sententiā suam nouo frangat
impio. Non ita sentiendū est. s̄;
moyses cū uideret p̄t̄ desiderioꝝ
secularum iugū que uel ditio-
res uel iuueniores uel pulcōres
essent. p̄mas uxores interfici.
aut malā uitā ducere. malu-
it indulgere discordiā. quam
odia et homicidia p̄seuerare.
Simulq; cōsidera qd̄ nō dixit
p̄t̄ duriciā cordis ur̄i p̄misit
uobis d̄s s̄; moyses. ut iuxta a-
postolū cōsiliū sit hominis n̄
A **uinitio autē** **I**mpūū d̄i.
creaturę: masculū & feminā
Hoc in exordio **I** fecit deus.
geneseos sc̄ptum est. Dicendo
autē masculū & feminā: osten-
dit sc̄dā uitanda iugia. Non
enim ait. masculin & feminas.
qd̄ ex prior̄ repudio querebat.
s̄; masculū & feminā. ut unū
iugis consortio neclerent.
Propt̄ hoc relinquet homo
patrē suū et matrē suam: et
adheret ad uxorē suam.
A **imilit̄** ait. adheret ad

heret ad uxorē suā: n̄ ad uxores.
Et erunt duo in carne una.
Itaq; iam n̄ sunt duo: s̄; una caro.
Premiū est nuptiarū. ē duab̄
unā carnem fieri: castitas con-
iuncta sp̄ui unus efficit̄ sp̄e.
Quod ergo d̄s iunxit: homo
Deus iunxit **I** n̄ separet.
unā faciendo carnē uiri et fe-
mine: hanc homo n̄ potest se-
parare. nisi forsitan solus d̄s.
Homo separet. quando p̄pter
desideriū sc̄dę uxoris primā
dimittit: d̄s separet qui et con-
iunxerat. quando ex cōsensu
p̄pter seruitutē dei eō qd̄ temp̄
in arto sit. sic habem̄ uxores
quasi n̄ habentes.
Et in domo itūm discip̄li ei
de eodem interrogauer̄. Et dicit
illis. Quicūq; dimiserit uxorē
suā et aliam duxit: adultium
omittit sup̄ eam. Et si uxor
dimiserit uirū suū et aliu dux-
erit: mechat̄.
Mattheo plenius sc̄ptum est.
Quicūq; dimiserit uxorē suā
nisi ob fornicationē et aliam
duxerit: mechat̄. Una ergo

solumm carnalis est causa for-
nicatio. una spūalis timor dī ut
uxor dimittat. sicut multi cau-
sa religionis fecisse leguntur.
Nulla autē causa est dī lege pre-
cepta. ut uiuente ea que relic-
ta est. alia ducatur.

Et offerebant illi paruulos ut
tangeret illos. discipuli autē cō-
minabantur offerentib.

Non quo nolent eos saluato-
ris. i uoce & manu benedici. s;
quo necdū habentes plenissi-
mā fidem. putarent eū in si-
militudinē hominū offeren-
tū importunitate lassari.

Quod cū uideret ihc indigne
tulit. & ait illis. Sinite par-
uulos uenire ad me. & ne phi-
bueritis eos. taliū est enim

Significant. **R**egnū dei.
dixit. talium ē non istoz. ut
ostenderet n̄ etatem regnare
s; mores. & his qui simile ha-
berent inocentiā & simplicita-
tem p̄miū rep̄mitti. ap̄lo q̄q;
meandē sententiā agruente.
fr̄s nolite pueri effici sensib;
s; malicia paruuli estote.

sensu autē ut perfecti sitis.

Amen dico uob quisq̄s non re-
cepit regnū dei uelut paruul.
non intrabit in illud.

Sicut puer n̄ pseuerat inira-
cundia. n̄ lesus meminit. n̄ ui-
dens pulchrā mulierē delectat.
n̄ aliud cogitat. aliud loquit.
sic & uos nisi talē habueritis in-
nocentiā & animi puritatem.
regnū celoz nō poteritis intra-
re. **A**lit. Regnū dei id est doc-
trinā eugli sicut paruul acci-
pere iubem. quia quom̄ par-
uulus i discendo n̄ contradic.
doctorib; neq; rationes & uerba
opponit aduersū eos resistens.
s; fidelit̄ suscipit que docetur.
& cū metu obtempat & quiesc̄.
ita & nos inobediendo simpli-
citer & sine ulla retractatiōe
uerbis d̄ni facere debemus.

Et complexans eos. & impo-
nens manū sup illos. benedice

Complexus **S**abat eos.
benedicit paruulos. ut hu-
miles spū sua benedictione.
grā & dilectione dignos esse
significet.

xxvii. **E**t cū egressus esset in uiam pro-
currentis quidam genu flexo
ante eū rogabat eū dicens. Ma-
gister bone: quid faciā ut uitā
eternā percipiam?

Audierat credo iste quesitor
uite eterne a dño. tantū eos q̄
paruulorū uelut similes esse
dignos esse introitu regni celestis:
atq; idō cū gerens trac-
tatus certioris. poscit s̄ nō p̄pa-
rabolas s; apte quib; opum me-
ritis uitā eternā p̄sequi possit

Ih̄c autē dixit ei. **S**exponi.
Quid me dicis bonū? **N**emo
bonus: nisi unus d̄s.

Quia magistrū uocauerat bonū
& non d̄m uel d̄i filiū confessus
fuit: discit quāuis sc̄m homi-
nem p̄paratione d̄i non esse bo-
num: de quo d̄r. Confitemini
dño qm̄ bonus. **U**n̄ autē deus
bonus n̄ pater solus intelligen-
dus ē: s; & filius qui dicit. ego
sū pastor bonus: s; & sp̄s sc̄s.
quia pat̄ de celo dabit sp̄m bo-
nū petentib; se: id est ipsa una
& indiuidua trinitas pat̄ & fili⁹
& sp̄s sc̄s. solus & un⁹ d̄s bon⁹ est.

Non ḡ d̄m se bonū negat. s; c̄
d̄m significat: nō magistrū bo-
num se n̄ esse: s; magistrū absq;
dō nullū bonū esse testatur.

Precepta nosti. **N**e adulterēs.
Ne occidas. **N**e fureris. **N**e falsū
testimoniū dixeris. **N**e fraude
feceris. **H**onora pat̄rē tuū & mat̄rē.

Hec est puerilis innocentie
castitas: que nobis imitanda
p̄ponit. si regnū dei uolumus
intrare. **N**otandū sane qd̄ ius-
ticia legis suo tempore custo-
dita: n̄ solum bona tr̄e. uerū
etiā suis cultorib; uitā p̄fere-

Et ille ait. **S**abat̄ eternā.
Magister hec omnia obseruaui
a iuuentute mea. **I**h̄c autē in-
tuit⁹ dilexit eū: & dixit illi.
Unum tibi d̄c̄est.

Non est putand⁹ homo iste
uel uoto temptantis ut qdam
putauere d̄m interrogasse.
uel de sua esse uita mentitus.
cū se legis mandata custodis-
se dicebat: s; simplici ut uix-
erit esse cōfessus: quia si men-
dacy aut simulationis noxa
reus teneret. nequaquā intū-

tas archana cordis ei diligere
diceret ihs. Diligit enim dñs
eos q̄ mandata legis q̄muis mi-
nora custodiūt: s; nichilomin⁹
qđ in lege min⁹ fuerat his qui
p̄fecti esse desiderant ostendit.
qui n̄ uenit soluere legē aut
p̄phas s; adimplere: ad qm̄ pro-
fecto adimpletionē p̄tinet qđ
hic consequentē adiungitur

Vade quecūq; habes uende et
da paup̄ib; & habebis thesaurū
ī celo: & ueni sequere me.

Quicūq; p̄fectus esse uoluerit
debet uendere que habet: & n̄
ex parte uendē sicut ananias
fecit & saphira. s; totū uendere:
et cū uendidit dare om̄a pau-
perib; & sic s̄ p̄parare thesau-
rū in regno celoz. Nec hoc ad
p̄fectionē sufficit. nisi post cō-
temptas diuitias saluatore
sequat⁹: id est relictis malis fa-
ciat bona. Facilius enī saccul⁹
contempnit⁹: qm̄ uoluntas.
Multi relinquentes diuitias.
dñm nō secunt⁹. Sequit⁹ autē
dñm qui imitator est ei⁹: et
p̄uestigia illius gradit⁹. Qui

enī dicit se in xp̄o credere: de-
bet quom̄ ille ambulauit. et
ipse ambulare.

Qui constat⁹ in uerbo abijt
merens. Erat enim habens pos-
sessiones multas.

Hec est tristitia que ducit ad
mortē. Causa q; tristicie reddit⁹.
qđ habuit possessiones multas.
id est sp̄nas nascentes & tribu-
los: que sementē dñicam suf-
focauerunt.

Et circūspiciens ihs: ait disci-
pulis. Quā difficile qui pecunias ha-
bent. in regnū dei introibunt.

Discipuli autē: obstupescēbant

Claret qđē in uerbis ei⁹.
quia q̄ hic multiplicandis di-
uitiis incumbunt: altius uite
gaudia querere p̄tempnunt
S; int̄ pecunias habē & pecu-
nias amare: multa distantia
est. Multi enī habentes pecu-
nias n̄ amant: multi n̄ habent
et amant. Ite & alij habent
et amant: alij nec habere nec
amare se diuitias s̄li gaudet.
quoz tutior status ē: quia di-
cere cū ap̄to ualent. **Nobis**

mundus crucifixus est: & nos mun-
do. Unde: & salomon non ait. qui ha-
bet sed; qui amat diuitias: fructus
non capiet ex eis. Et ipse dominus obstu-
pescens; in uerbis huius sententiae
discipulis: exponendo subiunxit

Filioli quia diffi- **S** dicens.
cile est fidentes in pecuniis intro-
ire in regnum dei.

Vbi notandum quod non ait. quia
impossibile: sed; quia difficile est.
Quod enim impossibile est. fieri om-
nino non potest: quod difficile. cum
labore potest. Potest enim fieri: sed;
cum maximo labore uiuante di-
gratia: ut pecunias habentes uel
in pecunia et fidentes ex utroque
filargie retinaculis. ianuam in-
trent regni caelestis.

Facilius est enim camelum per fora-
men acus transire: quam diuitem
intrare in regnum dei.

Si facilius est camelum ingen-
tibus; membris enormem angustum
foramen acus penetrare. quam di-
uitem intrare in regnum dei: nul-
lus ergo diues intrabit in regnum
dei. Et quomodo uel in euangelio mattheus
zacheus: & ioseph. uel in ueteri

testamento quam plurimi diuites
intuerunt in regnum dei: non forte
quia diuitias per nichilo habere.
uel ex toto corde relinquere domino
inspirante didicerunt. Nunquam
enim dauid in regni diuitiis con-
fidebat. qui & de semetipso canit.
quam unicus & pauper sum ego: et
alios hortatur. diuitie si affluant
nolite cor apponere. Credo non
ausus est dicere: nolite suscipere.
Nunquam abraham domino substantiam
per tulisse credibile est. pro quod unicuique
ferre non dubitauit herede.
Altiore autem sensu. facilius est christum
pati pro dilectoribus; scilicet quam dilec-
tores scilicet ad christum posse uerti.
Cameli enim se nomine intelli-
gi uolunt: quia sponte humiliat
infirmitatis nostrae onera sustulit.
In quo enim manifestum intelligitur
quam in ipso quod scriptum est. quanto
magnus est humilia te iomibus.
Per acum autem punctiones sig-
nificat: pro punctiones dolores
in passione susceptos. Foramen
ergo acus. dicit angustias passionis:
qua scissa membra quasi uestimenta
nature quodam resarcire id est

recipere dignatus est: quatinus post
lapsu melius reformati gaudeam?
ad testimoniu apli dicentis. Qui
cumq; eni in xpo baptizati estis:
xpm induistis.

**Qui magis admirabantur: dicen-
tes ad semetipsos. Et quis potest**

Quo pertinet ista saluus fieri:
responsio. cu incomparabiliter ma-
ior sit turba que diuitibus potuit
potuit saluari: nisi qa intellex-
erunt cunctos q diuitias amat.
etia si adipisci nequeat. in diui-
tum numo computari.

**Et intuens illos ait. Apud ho-
mines impossibile est: sed non apud
dominum. Omnia enimabilia sunt**

Non ita accipien sapud dnm.
du est quia cupidi et supbi qui
nomine illi diuitis significati
se. intraturi sunt in regnu celoꝝ
cu suis cupiditatibus; et supbia.
si possibile est do ut puerbu
et sicut etia factum est et coti-
die fieri uidemus. a cupiditate
temporalium ad caritatem etnoꝝ
et apntiosa supbia ad humi-
litate saluberrima quertantur.

Gunc cepit petrus ei dicere.

**Ecce nos dimisimus omnia: et secuti
sumus te.**

Grandis fiducia. Petrus piscator erat. di-
ues non fuerat. cibos manu et arte
querebat: et tamen loquitur confide-
ter. dimisimus omnia. Et quia non suf-
ficit tantum dimittere: iungit quod
perfectum est. Et secuti sumus te.
fecimus quod iussisti.

Quid ergo nobis dabis premium: Re-
spondens ihc ait. Amen dico uobis
nemo est qui reliquerit domum aut
fratres aut sorores. aut matrem aut pa-
trem aut filios aut agros. propter me
et euangelium. qui non accipiat centies
tantum nec in tempore hoc. domum et
fratres et sorores et matrem et filios et
agros cum persecutionibus; et in seculo
futuro uitam eternam.

Quidam ex occasione huius sen-
tentie iudaicam mille annorum fa-
bulam post resurrectionem iustorum
dogmatizant: quando omnia
que propter dominum dimisimus. multi-
plici nobis sunt fenore reddenda.
in super et uita eterna dona-
da: nec uident inepti quod et si in
ceteris digna sit remissio. in
uixibus; tamen iuxta alios euuam

gestas centenis appareat tur-
pitudine. p̄sertim cū dñs. i. iurre-
surrectione nubendū nō esse
testet̄. & ea que dimissa fuerūt
p̄p̄ se. recipienda in hoc temp̄r
cū p̄secutionib; asseuerē. quas
utiq; p̄secutiones illi chiliastē-
ficē & cetera quoq; q̄traria mil-
le annis suis om̄imodis abesse
q̄firmant. **S**ensus ḡ iste est.
Qui p̄p̄ euglm̄ xp̄i carnalia
reliquerit. sp̄ūalia bona reci-
piet. que q̄paratione & merito
sui ita erunt. quasi paruo nu-
mero centenariū comparēt̄. q̄a
nimirū a fratrib; atq; cōsortib;
p̄positi sui qui ei sp̄ūali gluti-
no colligant̄. multo gratiores
etiā in hac uita recipiet carita-
tem. **L**ege actus ap̄toꝝ. q̄a mul-
titudinis credentiū erat cor-
unū & anima una. & erāt illi
om̄ia q̄munia. nullusq; egeñs
erat int̄ eos. qui sua p̄xp̄o re-
liquerāt. **D**e quib; & ap̄ls ait.
Tanqm̄ nichil habentes. i. oīa
possidentes. **P**otest sane hoc
q̄d ait. accipiet centies tantū
nē in tempore hoc. dom̄. i. fr̄s.

i. sorores & matres. i. filios & ags.
cū p̄secutionib; . p̄ significatio-
nē altius intelligi. **C**entenariū
quippe numerus de leua transla-
tus in dextam. licet eandē in
flexu digitorū uideat̄ tenere
figurā. qm̄ habuit denariū in
leua. numū tam̄ quantitatis
magnitudine superescit. quia
uidelicet om̄s qui p̄p̄ regnū
dī temporalia sp̄nunt. etiam
in hac uita p̄secutionib; plen-
sima eiusdē regni gaudiū fi-
de certa degustant. atq; in ex-
spectatione pat̄e celestis que
iure in dextā significat̄. om̄iū
parit̄ electoꝝ sincerissima di-
lectione fruunt̄. **V**erū quia
multi uirtutū studia n̄ eadē
qua incipiunt itentioē pieta-
tis q̄sumant. s; uel a cepto uir-
tutū amore tepescit. uel ex in-
tegro ad scelum uoluntabre re-
labunt̄. terribilis mox sen-
tentia sub infertur.

Multi aut̄ erunt p̄mi noui-
simi. & nouissimi primi.

Vide enī iudam de ap̄latu
in apostatā uersum. & dicit

quia multi erunt pmi nouissimi.
Vide latrone in cruce factum
offensorem eodemq; die quo p sui
crucifixus est peccatis. gra dei
cum xpo in paradiso gaudente.

& dicto qa i nouissimi erit pmi.
S; & cotidie uidem multos i
laico habitu constitutos magnis
uite meritis excellere & alios
a pma etate spuali studio fer
uentes. ad extremu otio torpen
tes lassescere: atq; inerti stulti
cia que spu cepant carne cosu

Erant autē in mare. xxx
uia ascendentes i iherosoli
mā. & pcedebat illos ihe: & stupe
bant i sequentes timebant.

Ideo iherosolimā tendentes dis
cipuli cū dño stupebant i time
bant: qa meminant sermonis
eius quo se passurū multa a sū
mis sacerdotib; & scribis i occi
dendū predicterat esse: metuen
tes ne uel ipsi cū eo occiderent:
uel saltem ille cui uita i ma
gisterio gaudebant. inimicor
manib; occumberet.

Et assumens itum duodeci
cepit illis dicere que essent ei

uentā: quia ecce ascendim i ihe
rosolimā. & filius hominis tra
detur pncipib; sacerdotū i scri
bis i dampnabit eū morte: & tra
dent eū gentib; i illudent ei: et
spuent eū & flagellabit eū. et
interficient eū. i tertia die re

Redemptor nri i surget.
preuidens ex passione sua disci
puloꝝ animos pturbandos. eis
longe ante i eiusde passionis
penā & resurrectionis sue glam
p̄dicit: ut cū morientē sic pre
dictum eēt cernerent: etiā re
surrecturū nō dubitarent. Vbi
paganorū quoq; dementiā qua
eius crucē deridere solent. aper
tissime confutat: cū pime
sue passionis i tempꝝ quasi fu
turoꝝ p̄scius ostendit. & locum
quasi mortis intrepidꝝ adit.

Et accedunt ad eū iacob; et
iohannes filij zebedei. dicentes.
Magister uolumꝝ ut qdcumq;
petierimꝝ hoc facias nob. At ille
dixit. Quid uultis ut faciam
uobis. Et dixerō. Da nobis ut
unꝝ ad dextram tuā. i aliꝝ ad sinis
trā tuā sedeamꝝ in gloria tua.

ff. e.

Matheus scribit hec matrem fili-
orum zebedei dominum postulasse p-
 illis; s; marcus ipsorum desiderium
atque consilium uolens apud legem
tibus. tacet de inueniente ma-
tre: & ipsos potius dicit postu-
lasse. quod ipsorum rogatu per matrem
nouerat esse postulatum. Denique
dominus secundum utrumque euangelium:
non matri sed ipsis respondit.

Nescitis quid petatis. Potestis
bibere calicem quem ego bibo. aut
baptismum quo ego baptizor bap-
tizari: At illi dixerunt ei. Possimus?

Nesciunt quod petant. qui sedent
glorie a domino quam nondum mereba-
tur inquirunt. Jam enim delecta-
bat eos culmen honoris: s; prius
uia habebat exercere laboris.
Desiderabant regnare sublimiter
cum christo: s; prius erat pa-
ti pro christo humiliter. Nomine
enim calicis siue baptismi pas-
sionem designat martyrum: quo
& ipsum et illos dicebat consumari.
Unde & alibi de sua passione
loquitur. Baptisma autem ha-
beo baptizari: & quomodo coar-
tor usque dum perficiatur. Et

eidem passioni appropians orabat
dicens. Pater si uis: transfer ca-
licem istum a me.

Ihesus autem ait eis. Calicem quidem
quem ego bibo bibetis: & bap-
tismum quo ego baptizor baptiza-

Quertitur quomodo **I**bi in
calicem martyrum zebedei filii
iacob uidelicet et iohannes bibe-
runt. aut quomodo baptismum domini
fuerunt baptizati: cum scriptura
narret iacobum tantum apostolum ab
herode capite truncatum: iohannes
autem propria morte uitam finire
rit. Sed si legamus ecclesiasticas
historias in quibus fertur quia et
ipse pro martyrio sit missus
inferuentis olei dolium: & idem
ad suscipiendam coronam christi ath-
leta processerit. statimque religatus
in pathmos insulam sit: uide-
bimus martyrio animam non
desuisse. & bibisse iohannem cali-
cem confessionis quem et tres
pueri in camino ignis biberunt.
licet persecutor non fuderit san-
guinem. Quod autem subiungit.

Sedere autem ad dexteram meam
uel ad sinistram. non est meum

dare uobis. s; quib' paratu est.

Sic intelligendu est. Regnu ce-
lor no est dantis: s; accipientis.
Non est eni psonaru acceptio
apud dm: s; quicunq; tale se pre-
buerit ut regno celoz diggi sit:
hic accipiet qd non psona sed
uite paratu est. Si itaq; tales
estis qui osequamini regnu ce-
lor qd pater meus triumphanti-
bus & uictorib' pparauit: uos
quoq; accipietis illud. Item no
est meu dare uobis s; quib; pa-
ratum e: non e meu dare sup-
bis. Hoc eni adhuc erant. Sed
si uultis accipe illud: nolite
esse qd estis. Alijs paratu est: &
uos alij estote: & uobis paratu e.
Quid est alij estote: Prus hu-
miliamini: qui uultis exalta

Et audientes decem: **S**ri.
cepunt indignari de iacobo &
Decem apli no in **S**iohanne
dignantur matri filioz zebedei:
nec ad muliere audacia referit
postulationis s; ad filios. q' ig-
norantes mensura sua immo-
dica cupiditate exarsert: qb;
& dñs dixerat. nescitis qd pe-
tatis.

Ihesus aut' ait illis. Scitis qa
hi qui uident' principari genti-
bus dñant' est: & principes eoz
potestate habent ipsoz. No ita
est autem in uobis. & ceta.

Humilis magister & mitis nec
cupiditatis imodice duos argu-
it postulantem. nec de re reliqs
indignationis increpat & luoz:
s; tale ponit exemplū quo do-
ceat eū maiore esse qui minor
fuit: & illum dñm fieri q' om-
niū seruus sit; frustra g' aut
illi imoderata quiesierant. aut
isti dolent sup maior' desiderio:
cū ad sublimitatē uirtutū nō
potentia s; humilitate ueniat.
Deniq; pponit exemplū. ut
si dicta paruipendent. erubes-
cerent ad opa: & dicit.

Nam & filius hominis n̄ ue-
nit ut ministrat' ei: s; ut mi-
Nota quia cre **S** ministraret.
bro dixim' eum qui ministrat:
filiū appellari hominis.

Et dare animā suā redemp-
tionem p multis. **Q**uādo
formā serui accepit. ut pro
mundo sanguinē funderet.

.xxxiii.

Et n̄ dixit dare animā suam re-
demptionē p̄ omnib; s; p̄ multis:
id est p̄ his qui credere uoluerunt.

Et uenit iherico. Et p̄ficiē-
cente eo de iherico & discipu-
lis eius ⁊ plurima multitudine:
filius timēi barthumeus cecus
sedebat iuxta uia mendicans.

Matheus hoc loco ⁊ cetera.
duos uia sedentes & ad dñm
clamantes cecos dicit eē illu-
minatos. lucas autē cū appro-
pinquaret iherico pari ordine
illuminatū ab eo cecū esse per-
hibet. Vbi nemo sane sapiens
aut uerū euglīstas s̄met con-
traria scribere: s; aliū scribere
plenius quē alter omisit. Ad
ū matheo referente q̄a dñs
duos illuminauit cecos. mar-
cus unū ponere maluit illu-
minatū. cui tam̄ alterū affu-
isse n̄ negat. intelligendū ē
unū eorū fuisse notissimū: q̄d
ex hoc etiam satis apparet q̄a
⁊ nom̄ eius & pat̄s eius marc⁹
⁊ memorauit. q̄d intot̄ sup̄ius
sanatis a dño nō facile occurrit:
nisi cū iairū archisynagogū

etiā nomine expressit: cui filiā
resuscitauit ih̄c. In quo etiam
magis iste sens⁹ apparet: q̄a et
ille archisynagog⁹ utiq; in loco
illo nobilis fuit. P̄culdubio ita-
q; bartumeus iste timēi filius
ex aliqua magna felicitate de-
iect⁹. notissim⁹ & famosissim⁹
miserie fuit: q̄a nō solū cecus
uerū etiam mendic⁹ sedebat.
Hinc ē q̄ quod ip̄m solū uoluit
⁊ memorare marc⁹: cui illumi-
natio tā clarā famā huic
miraclo ⁊ parauit. q̄m illius
nota calamitas. Ceci q̄ quos
dñs ad se clamantes illumi-
nauit. homines s̄t uere luci
quē xp̄c est in se: s; ip̄so do-
nante ad cognoscendā ⁊ fiten-
damq; suā cecitatē. ac peten-
dā ueritatis lucē compuncti.
Iherico autē quod int̄pretari
dicit luna: defectū m̄e muta-
bilitatis ac mortalitatis sig-
nificat. Ad ex illa maxime
euglīj parabola claruit. ubi
homo descendens ab iherlm̄ i
iherico incidit in latrunces: et
uulnerat⁹ ab eis & despoliatus

ppiam samaritanū idustam adsa-
lute reuocatus ē: q̄a nimirū gen̄
humanū a uisione sume pacis in
deficiā seculi hui' labe mortifera
decidens. p̄ dñm saluatore ad uitā
quā errando pdiderat reducitur.
Appropinq̄ns ḡ dñs iherico. ceco lu-
men reddidit: q̄a ueniens icarne
& passioni ppinquas. multos ad
fide & pfessione diuine cognitio-
nis adduxit. Non enī p̄mis incar-
nationis sue temporib; sed pauca
ante qm̄ pateret̄ annis. id ē post
quā t̄ginta esse cepat annorū.
ministeriū uerbi mundo q̄ illu-
minaret̄ exhibuit. **S;** de iherico
pficiscens cecos illuminauit: q̄a
resurgens a mortuis atq; ascendes
in celū. misit sp̄m sc̄m apl̄is. eosq;
ad illustrationē omniū ppl̄oz dis-
psit imundū. **Q̄d** autē apppin-
quans iherico unū illuminauit.
ac pficiscens de iherico duos. hoc
intimauit typice qd̄ ante passi-
onē suam uni tantū ppl̄o iudeoz
pdicauit: post resurrectionē ū
atq; ascensionē suā manifestus
p̄ ap̄los & iudeis ⁊ gentib; & eter-
ne diuinitatis. & assumptē a se

humanitatis archana patefec̄.
Q̄d uero mare unū illumina-
tū scribit. ad gentiū salutē spe-
cialitē respicit. qui om̄imodis
aluce uitatis extorres fuerant.
& idō quantū famosa infidelita-
tis eoz erat cecitas. tantū famo-
sa facta est illuminantis eos gr̄a
saluatoris. **E**t bene mare qui-
gentib; scribebat euglm̄. unū
dicit illuminatū. ut eoz quos
istituebat ad fide. saluationis
figura cōgrueret. math̄s uero
qui credentib; ex ebreis suū scri-
bebat euglm̄. qd̄ ingentiū quoq;
noticiā erat p̄uentū. recte
duos dicit illuminatos: ut ad
utrūq; ppl̄m unā eandēq; fidi-
grām p̄tinere doceret. **Q̄d** etiā
in sequenti lectione de asino ī
quo dñs sedere dignatus ē: ea-
dem euglica seruire sc̄ptura
curauit. **M**ath̄s namq; q̄ fide-
lib; ex iudeis euglizabat. asinā
simul & pullū adductos dño
refert. porro cet̄i tres eugliste
qui congregate de nationib;
ecclē scripser̄. asini solummodo
ad dñm adducti faciūt menti

onē de matre om̄ino rēticent: q̄a
illi simplicit̄ fidem gentiū figū
rant. iste autē natum ex fidei
synagoga fidelem gentiū ppl̄m
ordine sue narrationis it̄mare
curauit. **P**ficiente ḡ d̄no et
discip̄lis eius & plurima multi
tudine de iherico. cec̄ sedebat
iuxta uiā mendicans: q̄a as
cendente ad celos d̄no & multis
fideiū sequentib̄. imo cunctis
ab initio mundi electis una
cū illo ianuā regni celestis in
gredientib̄. mox gentiū ppl̄s
diu p̄fida cecus audito salua
toris aduentu. cepit & ipse sue
salutis atq; illuminatiōis sp̄e
habere. **D**e quo bene dicit̄: q̄a
sedebat iuxta uiā mendicans.
Mendicat enī iuxta uiā sedēs:
qui necdū iter uītatis ingre
diens. necdū cognoscens. se
dula intentione atq; iquisitio
ne desiderij salutaris ad hoc p̄
uenire ḡtendit. & qui sit uerus
religionis cultus iuestigare p̄sis
tit: qd̄ in hystoria corneli centu
rionis p̄cipue declaratū est. **N**ō
est autē transeundo audire.

stando lum̄ restitue: nisi qd̄ p̄
humanitatē suam miseratus ē.
q̄ p̄ diuinitatis potentiā a nob̄
mentis nr̄e tenebras excludit.
Qui enī p̄pter nos natus & pas
sus est. qui resurrexit & ascend̄
in celū. quasi transiit ihe: quia
nimirū actio hec temporalis ē.
S; stans cecū illuminauit: q̄a
n̄ sicut illa dispensatio tempo
ralis. ita uerbi eternitas tran
sit: que in se manens inouat
om̄ia. **S**tare enim dī est: in cō
mutabili cogitatione muta
bilia cuncta disponē. **Q**ui ergo
uoces petentis transiens audi
uit. stans lum̄ reddidit: q̄a &
si p̄pter nos temporalia p̄tulit:
inde tam̄ nobis lucē tribuit.
unde habere mutabilitatis
transitū nescit. **S**; iste d̄m q̄m
colebat: crebris p̄cib; ut se se
illuminare dignaret̄ orabat.
Qui cū audisset q̄a ihe nazare
nus est: cepit clamare ac dice.
Fili dauid ihu. miserere mei.
Et ḡmunabant̄ ei multi ut
taceret: at ille magis clama
bat multo dicens. **F**ili dauid
miserere mei.

Audient ihm cecus miserere
 sui peccatur: nec multis licet p-
 hibentib; a clamando desistit:
 qa ppls gentiu agnita fama no-
 minis xpi particeps ei fieri q-
 rebat. **C**ontēdicebat multi pmo
 uidei ut in aplos actib; legim:
 deinde etiā gentiles acoru ac
 forciori psecutione frequenter
 instabant. ne illuminand sa-
 nand q; xpm mund inuocaret.
 nec tē eos qui aduitā erant p-
 ordinati etnam. uesan ipug-
 nantiū furor disposita ualebat
 salute priuare. **I**n

Et stans ihc: pcepit illū uoca

Ecce stat: qui ante transiebat.
 Qua inre aliquid nobis dñs
 innuit: qd̄ intelligi de huma-
 nitate ac diuinitate illi utilit
 possit. **C**lamantē etenī cecum
 transiens audiuit: s; stans mi-
 raculū illuminationis exhibuit.

Et uocant cecū. dicentes ei.

Anim equior esto: surge uo-

Clamantē ad se **I**cat te.

cecum dñs uocat: cū ppls gen-
 tiū scientiā uītatis desidanti
 p scōs p̄dicatores uerbu fidei

omittit. Qui nimirū uocantes
 cecū animēq; esse & resurge
 atq; ad dñm uenire p̄cipiunt:
 cū predicando uerbu indoctis.
 spem eos salutis habere. ac de tor-
 pore uitioꝝ erigi. atq; ad uirtu-
 tum studia quib; illuminari
 mereant se se accingē iubent.
 dicentes cū p̄pheta. **A**ccedite
 ad eū & illuminamini. **E**t itum.

Surge qui dormis. & exurge
 a mortuis: et illuminabit te
 xpc. **E**t quia p̄mittiua degen-
 tib; ecclā tanto p̄missi in xpo
 luminis desiderio feruebat.
 ut plurimi relictis mundi
 facultatib; nudi euglicā ui-
 tam sequerent. quo eternū in
 celis mererent habere thesau-
 rum: recte de illuminando

Qui proiecto **I** ceco subditur:
 uestimento suo: exiens uenit

Proiecto quippe **I** ad eū
 uestimto exiit ut adueniēs
 illuminaret a xpo: qui abiec-
 tis mundi retinaculis. expedi-
 to mentis gressu ad largitorē
 eterne lucis properat.

Et respondens ihc: dixit illi.

Quid t̄ uis faciā. Cecus aut̄ dixit
ei. Rabbi ut uideam.

Nunquid q̄ lumen recte potat.
quid uellet cec̄ ignorabat. Sed
peti uult hoc qd̄ & nos petere. se
cedere p̄noscit. Importune nāq;
nos adorationē admonet. & dicit.
Sic namq; pat̄ uester qd̄ op̄ sit
uobis: anteqm̄ petatis eū. Ad
hoc q̄ requirit ut petat̄: uel
hoc requirit. ut cor adorationē
excitet. Unde & cecus p̄tin̄ ad
iungit. Rabbi ut uideam.
Ecce cecus a dño nō aurū sed
lucē querit. Paruipendit extra
lucē aliquid querere: q̄a & si
habere cecus quelibet potest.
sine luce n̄ potest uidere qd̄ ha
bet. Imitem̄ ergo eū: quē & cor
pore audiui. & mente sanati.
Non falsas diuitias. n̄ terrena
dona. n̄ fugitiuos honores a do
mino s; lucē queram̄. illa uide
licet lucē quā uidere cū solis
angl̄is possim̄: quā nec initū
inchoat. nec finis angustat.
Ad quā p̄fecto lucē. uia fidel̄ ē.
Unde recte & illuminando ce
co p̄tinus respondet̄.

Vade fidel̄ tua te saluū fecit.

Et festum inq̄ uidit. & sequeba

Uidet & sequit̄. **I**ur eū iua.
qui bonū qd̄ intelligit op̄atur.
Videt autē s; non sequit̄: qui
bonū quide intelligit s; bene
opari & temptat. **I**hm̄ enī seq̄t̄:
qui imitat̄. Hinc namq; dicit.
Si q̄s michi ministrat: me se
quat̄. Considerem̄ q̄ quo gra
ditur: ut sequi meream̄. Ecce
cū sit dñs & creator angl̄oy
suscepturus nat̄am nr̄am qm̄
gdidit. mutūm uirginis ue
nit̄. nasci tam̄ in hoc mundo
p̄diutes noluit: parentes
paupes elegit. Unde & agnus
qui p̄ illo offerret̄ defuit: co
lubarū pullos & par turtu
rū ad sacrificiū mat̄ inuenit.
P̄pari in hoc mundo noluit:
obprobria irrisionesq; tolerauit.
sp̄ta. flagella. alapas. spineam
coronā. crucē sustinuit: & q̄a
rerū temporalū delectatiōe
a gaudio interno cecidimus:
cū qua amaritudine illic re
deatur ostendit. **xxv.**
Et cū appropinquare iheroso

*lume & bethanie ad montē oli-
uarū. mittit duos ex discipulis
suis: & ait illis. Ite incastellū qd
contra uos est.*

Bethania est uillula siue ci-
uitas in latere montis oliueti
q̄si stadiis duodecī ab iherl̄m.
sic iohannes euēglista manifes-
tat. ubi lazarus est suscitatus a
mortuis: cui & monymētū exēla-
nē ibidē constructa demonstrat.
Bethania autē domū obedientie
dicitur. Et ap̄tē dñs iherosolimā
uentur⁹ ac mundū suo sanguine
redemptur⁹. p̄mo bethaniā p̄-
sentie sue dignatione subli-
mauit: ibiq; a muliere deuota
mystico cōsmate punct⁹ est: q̄a
nimirū ante passionē suā do-
cendo domū obedientie in qua
p̄ sp̄m gr̄e inhabitaret effect⁹
quoz pia actione delectat⁹ ipse
quasi odorifero delibutus est
ungento. Hinc & enī ciuitas
hec ī monte oliueti posita ēē
refertur. ut exēlam p̄ gratiā
sui d̄itoris saluandā esse de-
signet: quā unctioes sp̄ua-
lū carismatū & scientie pi-

eratisq; p̄petua luce refouet.
Vnde alibi cū dixiss; . n̄ potest
ciuitas abscondi sup̄ montē po-
sita: ḡtinuo subiecit. Neq; accē-
dunt lucernā & ponunt eā sub
modio: quia mons idē oliueti.
id est summ⁹ sp̄ualū distribu-
tor gratiarū q̄ ciuitatē suā ut
emineat exaltat: hanc quoq;
oleo exultationis ut lucere
possit nec deficiat impinguat.
Et q̄a idē lumen sub modio
poni noluit: misit discipulos
incastellū qd cont̄ eos erat: hoc
est doctores q̄ indocta ac barba-
ra toti orbis loca q̄si cōtra posi-
ti castelli menia euēgizando
penetrarent destinauit. Recte
autē duo mittunt⁹: siue p̄pter
scientiā ueritatis & op̄ationis
mundiciā: seu p̄pter gemine
dilectionis dī uidelicet et pro-
ximi sacramentū toto orbe
Et statim in **S** p̄dicandū.
*troeuntes illuc iuenietis pul-
lum ligatū sup̄ quē nemo ad-
huc hominū sedit: soluite il-
lum & adducite. Et si q̄s uobis
dixerit qd fecistis. dicitē q̄a dño*

Necessarius est: & continuo illum
et troeuntes **S** duntaxat huc.
mundū scī p̄dicatores. inue-
nerunt p̄lm̄ nationū p̄fidie
uinctis irretitū: funiculis enī
peccatorū suoz unīquisq; strict̄
erat: nec solū nationū. uerū
etiā iudeoz. Om̄s enī peccau-
erunt: & egent gl̄a dei. Vbi
bene apud matheū asina q̄q;
cū pullo alligata reperitur.
Asina quippe que subiūgalis
fuit & edomita. synagogā que
legis iugū traxerat: pull̄ asi-
ne lasciuus & liber. p̄lm̄ na-
tionū significat. Sup̄ quem
nemo adhuc hominū sedit: q̄
nemo rationabiliū doctorū
frenū correctionis qd̄ uel lin-
guā cohibere a malo. uel i ar-
tam uite uiā ire cogēt. nemo
indumta salutis quib; sp̄ua-
liter calefieret. p̄lo gentiū
utilia suadendo contulerat. Vn-
de n̄ immerito possit̄ duo dis-
cipuli ad exhibenda d̄no ani-
malia destinati: duo p̄dica-
toz ordines unī uidelicet in-
gentes. alt̄ incurcūcisionem

Sedere nāq;
sup̄ illū homo: si q̄
ratione utens eius
stulticiā dep̄men-
do corrigeret.

directus intelligi.

Et abeuntes inuenerūt pul-
lum ligatū ante ianuā foris
inbiuio: & soluuunt eum

Bene pullus ante ianuā foris
inuenit̄ inbiuio. Janua enim
ipse est qui ait. Ego sū ianuā
ouū: p̄ me si quis int̄ierit sal-
uabitur. & ingrediet̄. & egre-
diet̄. & pascua inueniet. Quib;
uite pascuis pull̄ iste id ē p̄ls
gentiū carebat: cū ad huc ex-
tra hanc ianuā inbiuio ligat̄
stabat. Et recte inbiuio: q̄
n̄ unam cert̄ uite fideiq; uiā
tenebat: s; plures dubiosq;
sectarū calles sequebat̄ erro-

Et quidā de illis **S** neus.
stantib; dicebant illis. Quid

Facitis soluentes pullū?

In luca scriptum ē: q̄a dixerūt
d̄ni eius ad illos. Quid soluit̄
pullū? & apte satis. Multos
quippe habebat d̄nos. qui nō
uno dogmati & superstitioni
deditus. s; plibitu ī mundoz
sp̄uum ad uarios diuersosq;
miser raptabat̄ errores: ad si-
mūlac̄ muta p̄ut ducebat̄

incedens. Veniq; uernacla qua-
dam septuaginta et octo diebus
ne esse dicitur quod immundum est.
sic et ad petrum uox de celo dicit.
quod deus mundauit tu ne commune
dixeris: quia quod sanctus est solius dei
est. et cum nullo ei commune est: quod
autem peccator est et immundus.
multorum est. Multi enim demones
possident eum: et ideo communis
Qui dixerit eis **S** appellat.
sic precepit illis ihesus: et dimi-
serunt eas. Et dixerit pullum
Qui soluendo **S** ad ihm.
pullo tradiderant. audito do-
mini nomine quiescit: quia ma-
gistri erroris quod uenientibus ad sa-
lutem gentium doctoribus; obseite-
bant. eatenus suas tenebras de-
fendere: donec miraculis attes-
tantibus ueri possessoris ac domini
uirtus emicuit. At postquam
fidei dominice potestas apparuit.
cedentibus; passim aduersariorum
querelis. liber credentium cet-
erum ad dominum quem corde portaret
Et imponit **S** ad ducebat.
illi uestimenta sua: et sedit super eum.
Vestimenta apostolorum. uel doctrina

uirtutum. uel edisserenda ratio
septuaginta. uel certe ecclesiarum
dogmatum uarietates intelligi
possunt: quibus; illi corda homi-
num ante nuda. et frigida quod christo
fessore digna fiant operunt.

Multi autem uestimenta sua sterna-
uerunt in uia. **S**uerunt in uia.
asino multi uestimenta sua ster-
nunt in uia: quia sancti martyres
proprie se carnis amictu exuen-
tes. simplicioribus; dei famulis
uiam suo sanguine parant: ut
uidelicet in offenso gressu me-
tis ad superna menia ciuitatis
quo ihesus ducit incedant. Item
saluator noster asellum sedens ihe-
rusalem tendit: quando unius-
cuique; fidelis animam regens.
uidelicet iumentum suum. a do-
paci in tunc uisionem ducit.
Iumentum sedet etiam cum sancte
ecclesie uniuersaliter presidet.
eamque; in superna pacis deside-
rium accendit. Multi autem uesti-
menta sua in uia sternunt: quia
corpora sua per abstinentiam edo-
mant. ut ei iter ad mentem pa-
rent. uel exempla bona sequenti-
bus; prebeant.

Alii autē frondes cedebant de arboribus; & sternebant i uia. Et qui p̄ibant ⁊ q̄ sequebant̄: clamabant dicentes. *Osanna benedict̄ q̄ uenit in nomine dñi.*

Frondes uel ramos de arboribus; cedunt. qui i doctrina ueritatis uerba atq; sententias patrū de eorū eloquio decerpunt: & hec in uia dñi ad auditoris animū uementis humili p̄dicatione sūmittūt. **S**; qui p̄ibant ⁊ qui sequebant̄: clamabant osanna. **P**recessit quippe iudaic̄ p̄p̄s: secutus est gentilis. **E**t q̄a om̄s electi siue qui i iudēa esse poterant. siue q̄ n̄c in ecclā existunt. i mediatozē dei ihominū crediderūt ⁊ credunt. qui p̄eunt ⁊ qui secunt̄. osanna clamant. **O**sanna autē latina lingua salua nos dicit̄. **A**b ipso enī salutē & priores quesierūt. ⁊ p̄sentes querūt. & benedictū q̄ uenit in nomine dñi ꝑficerēt. qm̄ una spes. una fides est precedentiū atq; sequentiū p̄p̄oz. **N**am sic illi expectata passione ac resurrectione eī sana

ti sūt: ita nos p̄terita passione illi ac p̄manente in sc̄la resurrectione saluam̄. **Q**uē enī priores n̄ri ex iudaico p̄p̄o crediderunt atq; amauerūt uenturū: h̄c nos & uenisse credim̄ ⁊ amamus: eiusq; desidio accendim̄ ut eū facie ad faciē contēplem̄.

Benedictū qd̄ uenit regnū patris n̄ri dauid: osanna ierusalem. **L**egim̄ in euglō **I**erusalem. **I**ohannis. qd̄ refect̄ de quinque panib; ⁊ duob; piscib; turbe. uoluerūt rapē ihm ⁊ instituerē eū regem: s; ne hoc ꝑficerē possent. ipse in monte fugiendo ꝑcauit. **H**unc autē ubi passus iherosolimā uenit. n̄ refugit eos qui se regem faciūt: q̄ agmine gl̄ifico. ⁊ ymnis dñi filio ac regi dignis ad ciuitatē regiam ducunt. **N**on reprimit uoces eorū qui regnū pat̄arche dauid in eo restaurandū. et ꝑscoe benedictionis dona recuperanda ꝑcunūt. **U**t qd̄ ergo hoc qd̄ ꝑus fugiendo declinauit. modo libens amplectit̄: regnūq; qd̄ adhuc uicturus

in mundo suscipere noluit. iam iamque
 exiturus per passionem crucis de mun-
 do non negavit suscipere: nisi ut
 aperte doceret quod non temporalis et
 terreni sed eterni in celis rex esset im-
 perii. ad quod perfecto regno per-
 temptum mortis. gloriam resurrec-
 tionis. et triumphum ascensionis
 perveniret. **H**unc est enim quod post
 resurrectionem apparenti discipu-
 lis ait. **D**ata est mihi omnis potes-
 tas in celo et in terra. **E**t cetera eisdem
 loci. **N**otandum sane quanta
 sit resonantia turbe dominum col-
 laudantis. cum voce evangelizantis
 uirgini ^{marie} gabrielis: qui ait. **H**ic
 enim erit magnus et filius altis-
 simi uocabitur: et dabit illi dominus
 sedem dauid patris eius: et reg-
 nabit in domo iacob in eternum.
Accipit autem sedem siue reg-
 num dauid dominus: ut gentem
 cui dauid quondam temporalis
 regni gubernacula simul et
 exempla iusticie prebuit: quoniamque
 modulis ymnorum spiritualium ad
 fidem atque amorem sui conditoris
 accendere solebat: hanc ipse fac-
 tis. uerbis. donis. et promissis

tantum mediator dei et hominum
 dignus. ad regnum celeste et immor-
 tale uocaret: atque ad ipsam dei
 patris uisionem introduceret. **I**n
 quo iungitur osanna. id est salus.
 perspicue ostendit: quia aduentus
 christi non tantum hominum salus.
 sed totius mundi sit. terra iun-
 gens cum celestibus: ut omne ei ge-
 nu flectat. celestium. terrestrium.
 et infernorum. **N**otandum sane
 quod osanna uerbu ebraicum.
 compositum est ex duobus: corrup-
 to et integro. **S**alue namque si-
 ue saluifica apud eos dicitur
 o si: at uero **a**nna interiectio
 est deprecantis: quomodo apud
 latinos interiectio est dolentis
 heu. et interiectio admirantis
 pape. **D**enique in psalmo cente-
 simo septimodecimo ubi sep-
 tuaginta interpretes transtu-
 lerunt. o domine saluum me fac.
 in ebreo scriptum est anna ado-
nai. osianna: quod interpretes ni-
 theronim diligenter elucidas
 ita transtulit: obsecro domine.
 salua obsecro. **I**dem namque sig-
 nificat o domine per interiectionem

obsecrantis: quod obsecro dicitur pro ipsius
uerbu obsecrationis. *Osanna* itaque
salua obsecro significat. *Osanna* supra
littera id est uocali que uerbu p
terminat cum perfecte dicitur *osi*.
p uirtute littere uocalis a qua
uerbu sequens incipit *anna*. quod
metri in uersibus scandendis si
nalumpha uocant. quoniam scrip
ta littera scandentes transfiliat.
in hoc aut uerbo *osanna*. i. lit
tera nec saltim scribitur: sed sen
su loquentium saluo fundit in
Et introiit **I**erusalem
Iherosolimam in templum.
Quod ingressus ciuitatem primo
templum dei adiit: forma nobis
religionis quam sequamur pmon
strat: ut cum forte uilla aut op
pidum aut alium quemlibet locum
in quo domus orationis deo conse
crata intrant. primo ad hanc di
uertant: & postquam nos deo p
orationum studia commendauimus.
sic deinde ad agenda ea ppter
que uenimus temporalia nego
tia secedant. Appropinquante
aut tempore passionis. appro
pinquare uoluit dominus loco pas

sionis. ubique pariter manet ubi
constituito ac p finito ante secula
tempore. inueniri possit ab eis
p quos eadem erat passio plen
da: quo etiam p hoc cunctis inti
maret audientibus: quod non inuit
mortem ut p fani putauerunt: sed
sua sponte subiret: cuius hora
ppinquante in trepidum locum adiit.
inquit se esse passurum et ipse ipsum.
& p prophetarum suorum ora longe
ante p dixerat. Notandum uero
quia hic introit eius in iherusalem
ante quinque dies pasche in quo
mysterium sacro se passionis
sue implere decreuerat. factum
est. Narrat enim iohannes quod
ante sex dies pasche uenit be
thaniam. ubi cena ei facta & discen
sibus multis soror eius lazari
maria unguento mystico p fu
derit: atque in crastinum asino se
dens obuiante eum palmis plu
rima turba uenerit iherosoli
mam. Ubi non pretereunda silentio
est non tantum concordia in rebus:
uerum etiam in temporibus ueteris
et noui testamenti umbra et ueri
tatis. legis & euangelii. **S**criptum

namq; e in lege dicente dno ad moysen & aaron. Mensis iste uobis pncipiū mensiū: p̄mus erit in mensib; anni. **V**oquimini ad uniuersū cetū filioꝝ isrl̄: & dicite eis. Decima die mensis hui; tollat unūquisq; agnū p̄ familia; & domos suas. Et paulo post. Et seruabitis eū usq; ad quartadecimā diem mensis hui; imolabit q; eū uniuersa multitudo filioꝝ isrl̄ ad uespam. Decima ḡ die mensis p̄mi agnū qui in pascha imolaret̄ domū introduci iuss̄ est: q̄a & dñs decima die mensis eidem hoc est ante quinq; dies pasche ieiuitatē in qua pateret̄ erat ingressus. Et sicut agnū de toto grege electus cetū sue uictimationis diē expectabat: ita & dñs ḡ iurante aduersū se omni senioꝝ & pncipiū concilio certus p̄stolabatur horā in qua se ipsū p̄ salute mundi oblacionem dō & hostiam i odorem suauitatis offerret. **I**mmolabatur agnus quartadecima die p̄mi mensis ad uespam: & dñs eadem hora agnū cū discipulis

manducans. ubi legalis pasche decreta ḡpleuit. egressus est cū eis statim ad locū orationis: ubi ḡprehensus ē a iudeis & ligatus. ut iā sacramta sue beatę uictimationis inchoaret. **xxvi.**

Et circūspectis omnib; cū iam uespa esset hora: exiit in bethaniam cū duodecim.

Non hoc semel fecit: s; p̄ om̄s quinq; dies ex quo iherosolimā ascenderat usq; ad temp̄ passionis hoc ipsum agere solebat sepe: ut p̄ diem in templo doceret. noctib; uero exiens morabat̄ i monte oliueti. sic in luca legimus. Docendo enī incredulos officiū correptionis sedul' impendebat: ḡ manendo autē apud fideles grām eis benignitatis p̄pitius exhibebat. **B**ene autē dicit̄: quia circūspectis omnib; exiit in bethaniam. **I**nspicit quippe intern' arbit' omniū corda: & cū in contūdicentib; ac resistantib; uirtat; non inuenit ubi caput reclinet: secedit ad fideles. & in eis qui obediunt uirtati mansionē s̄

una cū patre facē gaudet. Bethania namq; domū obedientie dicitur. Hoc quoq; intelligendū ē. quod tantē dñs fuerit paupertatis. et ita nulli sit adulat. ut in urbe maxima nullū hospite. nulla inuenit mansionē. s; in agro paruulo apud lazarū sororesq; eius habitaret. *Corz quippe uic.*

Et alia die *S* bethania est. *cū exiret abethania esuruit*

Esurit uel ueritatē humane carnis ostendens. uel esuriens salutē credentiū. estuans ad incredulitatē israhelis.

Cumq; uidisset; alonge ficum habentē folia: uenit si qd forte inueniret in ea. Et cū uenisset ad eā: nichil inuenit pter folia. Non enī temp' ficoz. Et respondens ihs dixit ei. Jam n̄ amplū in eternū quisquā ex te fructū

Quom̄ dñs *S* manducet. multa in parabolis dicit. ita etiam n̄ nulla in parabolis facere solebat. Quid enī cause erat. ut esuriens fructū in ficulnea quereret. quoz temp' nōdum eē quilibet nouerat

homo? arboremq; qd fructū p id temporis n̄ haberet eterne sterilitatis maledictione dampnaret. nisi quia plebe qm uerbo docebat. hoc etiā facto terrebatur. ne quis habendo folia. et fructū non habendo. hoc ē iusticie absq; opib; p̄tendēdo. excidi. et in ignē mereat. p̄ci. *Una queq; enī arbor. n̄ de florib; nō de folijs. s; de fructu suo cognoscit. id est unquisc; homo n̄ de estimatione fame. uel sermonū pompa. s; de suaz testimonio p̄batur actionū. Esuriens ḡ dñs uidit ficū habentē folia. et uenit querere fructū in illa nec inuenit. quia salutē desiderans humani generis. uidit iudeā habentem eloquia legis et p̄phetaz. uentūq; p̄bare docendo. corripiendo. miracula faciendo. si quē forte in eoz corde fructū fidei. et uite posset inuenire. S; q̄a folia sine fructib; habere repta est ficulnea dampnat. quia iudea q̄ uerba sc̄pturę sine opib; sonabat. digna ē ultione punita.*

Hoc autē dixerim nō quod tota
synagoga fuit abiecta. ex qua
utiq; constat qd̄ p̄mittiua fuit
eccl̄a. & structa. s; illa nimirum
porcio synagoge dāpnari me-
ruit. que esurientē ap̄m pasce
bene opando recusauit. que
solum uerborū sp̄ualium magis
obumbrat. qm̄ fructib; sp̄e
uoluit onustari. Quib; ipse dic-
alibi. Ego uado & queretis me.
& in peccato uro moriemini.
Congrue sane hic locus illi ei
parabolē. ubi ait. Arborē ficī ha-
bebat quidā plantatā in uinea
sua. & uenit querens fructū i
illa. & nō inuenit. Dixit autē ad
cultorē uinee. Ecce anni tres
sunt ex q̄ uenio querēs fructū
in ficulnea hac. & nō inuenio.
Succide q̄ illā. Ut qd̄ etiā ter-
ram occupat. Et ille respondēs
dixit illi. Vnē dimitte illā et
hoc anno usq; dū fodiā circa il-
lam. & mittā stercore. & si quidē
fecit fructū. sin autē in futū
succides eā. Cultor autē uinee
ordo ē ap̄loꝝ doctoꝝq; sp̄ualium.
q̄ synagogā ne p̄ret diligent

ad penitentiā uocare. p̄q; eius
salute dño supplicare studuerit.
p̄cipue iacob; frat̄ dñi q̄ regen-
de iherosolimoz eccl̄e p̄latū ē.
Verū quia illa nec in legalib;
edictis nec in p̄phicis & testatio-
nib; nec in ipsa choruscantis
euangl̄i gr̄a fructū obedientie fer-
re & sensit. quasi t̄b; annis steri-
lis p̄manens abiecta ē a dño. &
et̄na maledictione subuersa.
Namq; nō solum ab electoz sor-
te repulsa. s; ab ipsa etiā quā
manus occupabat t̄ra abscisa
ē. S; & tu si nō uis audire in
iudicio a dño. discede a me
maledicte i ignē eternū. quia
esuriui. & nō dedisti m̄ mandu-
care. arbor esse sterilis in hac
uita caueto. quin poti' paup̄i
xp̄o & esurienti fructū pieta-
tis quo indiget offer.

Et uenit iherosolimā. Et cū
int̄iss; in templū. cep̄ eicē uen-
dentes & ementes in templo. &
mensas nūmularioꝝ. & cathe-
dras uendentium columbas euer-
Quod maledicendo **S**it
ficū in fructuosā p̄ figuram

fecit dñs: hoc idē max aptius
ostendit. citiēdo impbos ctem-
plo. **N**eq; enim aliqd peccauit
arbor qd esuriēte dño poma
ñ habuit. quoz needū tempus
adueniat: s; peccauere sacerdo-
tes qui in domo dñi secularia
negotia gerebant: & fructum
pietatis quē debuerant. quēq;
in eis dñs esuriebat. ferre sup-
federāt. **A**refecit dñs arborem
maledicto. ut homines hec ui-
dentes siue audientes multo
magis intelligēt sese diuino
odempnandos esse iudicio. si
absq; opum fructu de plausu
tantū s̄ religiosi sermonis. ue-
lut de sonitu & regumto blandi-
rētur uiridantiū folioz. **V**erū
quia ñ intellexerūt. in ipsos con-
sequētē dñi dñi dñi dñi dñi dñi
districtiōē merite
ultionis exercuit. eiecit q; com-
mercia rerū humanay de do-
mo illa in qua diuinas tantū
res agi. hostias. & orationes dō
offerri. uerbu dñi legi. audiri &
decantari p̄ceptum erat. **E**t qui-
dem credendū est q̄a ea tantū
uendi uel emi repererit item

plo que ad ministrium necessa-
ria essent eiusdē templi. iuxta
hoc qd alias factū legim⁹. cū idē
templū ingrediens inuenit ieu-
uendentes & ementes oues & bo-
ues & columbas. que nimirū
omnia ñ nisi ut offerrent in
domo dñi eos qui de longe ue-
nerant ab indigenis & parasse
credendū est. **S**i ergo dñs nec
ea uolebat in templo uenunda-
ri que in templo uolebat offer-
ri. uidelicet p̄t studiū auari-
cie siue fraudis. qd p̄p̄m so-
let esse negotiantū facinus:
quanta putas animadūsiōē
puniret. si inueniss; aliquos
ibi risu uel uaniloq̄o uacātes.
aut alicui uitio mancipatos.
Si enim ea que alibi libere ge-
ri potant. dñs in domo sua
temporalia negotia geri ñ pa-
titur. quanto magis ea q̄ nus-
quā fieri licet plus celestis ue-
merent si in edib; dō sacratis
agunt. **V**erum q̄a sp̄s sanct⁹
in columba sup dñm apparuit:
recte p̄ columbas sp̄s sc̄i caris-
mata signant. **A**ui autē sūt

intemplo dñi hodie q̄ columbas
 uendit. nisi qui in ecclā precū
 de impositione manū accipiunt.
 p̄ quā uidelicet ī positionē sp̄e
 sc̄s celitus dat. **C**olumba igit̄
 uenditur: cū manū impositio
 p̄ quā sp̄e sc̄s accipit. ad precū
 p̄betur. **S**; redemptor noster
 cathedras uendentū colūbas
 euertit: q̄a taliū negotiatoꝝ
 sacerdotū destruit. **H**inc est
 qd̄ sac̄ canones symoniacam
 heresim dampnat: & eos sacer
 dotio p̄uari p̄cipiunt. q̄ de
 largiendis ordinib; p̄cium
 querit. **C**athedra ḡ uendenti
 um columbas euertit: quia
 hy qui sp̄ualem grām uenū
 dant. uel ante humanos. uel
 ante dñi oculos sacerdotio pri

Et n̄ sinebat ut **S**uantur:
 quisq̄m transferret uas p̄tem

De uasis dicit illis: **S**plu.
 que mercandi grā inferēbat.
 Cetūm absit ut uasa dō di
 cata dñs eicēt de templo uel
 intro ferri phiberet intēplū.
 ubi fut̄i sui examinis in sig
 ne p̄tendit exemplū: sed po

tius ī munda & p̄fana elimi
 nat uasa de templo. ac ne am
 plius inferant phibet: quādo
 de ecclā non solū om̄s repellit
 ac deturbat rep̄bos. uerū etiā
 ne ultra ad turbandā ecclām
 intrent. et̄no eos uerbere com
 pesert. **S**; & ī p̄senti hec ē ue
 ra domus dñi id ē cordiū fide
 lum purificatio: ut n̄ tantū
 peccata que īerant diuinit̄
 īmissa sp̄unctio tollat. s; etiā
 ne hec ultra rep̄tant diuina
 in eis grā p̄seuerans adiuuet.

Et docebat dicens eis. **N**ōne
 scriptū est quia dom̄ mea do
 mus orationis uocabit̄ om̄ib;

Om̄ib; inq̄t **S** gentib;. **S**
 gentib; n̄ uni genti iudee. nec
 in uno iherosolime urbis loco.
 s; in toto orbe terrarū. i neq̄
 quā tauroꝝ i hyrcōꝝ & arietū.
 sed orationis. **S** latronū.

Vos autē fecistis eā speluncā

Qui ad accipienda munera
 intemplo residebant: p̄fecto
 quia q̄bdam n̄ dantib; lesio
 nes exquirent dubiū nō erat.
Dom̄ ergo orationis spelunca

latronū facta fuit: quia ad hoc in templo assistere nouant. ut autem si dantes munera studerēt corporalit̄ p̄sequi: aut dantes sp̄ualiter necare. Templū quoque et domus dei est ipsa mens. et conscientia fidelium: que si quando in lesione proximi perversas cogitationes p̄fert. quasi in spelunca latrones resident: et simplicit̄ gradientes interficiūt. quādam in eos quod in nullo rei fuit lesionis gladios defigūt. Mens enim fidelium non iam domus orationis sed spelunca latronis est: quando relicta innocentia et simplicitate sc̄ritatis. illud conat̄ agere. unde ualeat proximo nocere.

Et cum mane transirent: uiderunt ficum aridam factam aridam

Non rami tantum sed abis aut stipites in fructuose fici: sed ipsa etiam radix arefiendo. sententiam in se diuine reprobationis ostendit. Et iohannes ait: quia securis ad radicem arboris posita est. Arefacta est itaque ficus a radicibus: ut ostendatur gens impia non ad tempus uel ex par-

te corripienda externorum incursum. et mox miserante domino post actam penitentiam pristina restituenda libertati. ut sepe factum sacra hystoria refert: sed eterna potius damnatione ferienda. Arefacta est radicitus: ut intimidaret nefanda plebs non solum humana gloria forissec. uerum etiam diuino interiore fauore funditus esset destituenda. Nam et salutem uitamque quam accipere poterat in celis: et quam iam preceperat patam perdidit in terris.

Et respondens ihesus ait illis. Habete fidem dei. Amen dico uobis quia quicumque dixit huic monti tolle et mitte in mare: non hesitauit in corde suo. sed credidit quia quodcumque dixerit fiat: fiet ei.

Solent gentiles qui contra exclamationem maledicta sepiere. unperare nostris quod non habuimus plenam fidem dei: quia nunquam montes transferre potuerunt. Quibus respondendum non omnia scripta esse que in excelsa sunt gesta: sicut etiam de factis ipsius christi dei

& dñi nr̄i sc̄ptura nr̄a testat̄.
 Vnde & hoc quoq; fieri potius
 set ut mons ablatuſ de terra
 mitteret̄ in mare si necessitat̄
 id fieri poposcisset. quom̄ legi
 mus factū precib; beati patris
 gregori; neucelarie ponti an
 tistitiſ uiri meritis & uirtuti
 bus eximij. ut mons in terra
 tantū loco cedet. quantū in
 cole ciuitatis opus habebant.
Cū enim uolens edificare ec
 clesia in loco apto. uideret̄ eū
 angustiorē esse quā res exige
 bat. eo quod una ex parte ru
 pe maris. ex alia monte proxi
 mo coartaret̄. uenit nocte ad
 locū. & genib; flexis monuit
 dñm p̄missionis sue. ut mon
 tem longū iuxta fide petentis
 ager̄. et mane facto reuersus
 inuenit montē tantū spaciū
 reliquisse structorib; ecclē quā
 tum op̄ habebant. Poterat ḡ
 hic. poterat alius q̄s eiusdē me
 riti uir. si oportunitas exegis
 set impetrare a dño m̄to fidi.
 ut etiā mons tollerēt̄ & mit
 teret̄ in mare. Verū q̄a mon

tis nomine n̄ nunquā diabol⁹
 significat̄ uidelicet p̄t̄ supbia
 qua se cont̄ dñm erigit. & esse
 uult similis altissimo. mons
 ad p̄ceptum eoz q̄ fortes fide fē
 tollit̄ de terra & in mare p̄icit̄.
 cū predicantib; uerbu doctoru
 bus sc̄is. immund⁹ sp̄e ab eoz cor
 de repellitur q̄ ad uitā sunt p̄
 ordinati. & inturbulentis ama
 risq; infidelium mentib; uesa
 niam sue tyrannidis exercere
 p̄mittit̄. n̄ quod ibi & antea
 sede regnūq; nō haberet. sed
 quia tantō acut̄ in eos q̄s licet
 deseruit. quanto ampli⁹ se do
 let a lesione pioꝝ fuisse depul
 sum. Cui simile ē illud apoca
 lypsis. Et sc̄ds angls tuba ce
 cinit. & ecce tanquā mons
 magn⁹ igne ardens missus ē
 ī mare. Canente & enī anglo
 tuba mons igne ardens miss⁹
 est in mare. quia p̄dicante uer
 bum doctore ueritatis. antiq̄
 hostis inuidie facib; accensus.
 p̄uersoz animos graui⁹ corrup
 turus adit. ut dolorē expul
 sionis sue de fidelib; uindica

¶ *ret impiis.*

Et cū stabitis adorandū dimit-
tite si quid habetis aduers⁹ ali-
quē: ut & pater uir qui in celis est
dimittat uob⁹ peccā uirā. ⁊ cetera
Notanda distinctio deprecanti-
um. Qui pfectam habet fide-
que p dilectionē opatur: ille
orando uel etiā iubendo potest
transferre montes spūales: qm̄
fecit paulus de elymā mago.
quē & oculis ⁊ arte nefanda p-
uauit: quom̄ de phytonissa ī
philippis de qua spm̄ malignū
montē uidelicet supbissimū
eiecit. **S**; idē mons in mare p-
iectus. quantū furibundi ig-
nis huic intulerit: subsequita
festum contra eū gentiliū pse-
cutio pdocuit. Qui ū tantę fas-
tigiū pfectionis nec dū conscen-
dere queunt: postulent s̄ peccā
dimitti quo ad uitā intrare
mereant ppetuā: & absq; dubio
impetrabunt qd̄ petunt. si ta-
men in se peccantib; alijs pmo
ipsi dimittant. **S**in autē hoc
facē contempnūt: nō solū oran-
do uirtutes facē: s; nec suoz
possē ueniā sequi peccatorū.

Et cū ambularent in templo.
accedit ad eum summi sacer-
dotes ⁊ scribe ⁊ seniores: ⁊ dicit
ei. In qua potestate hec facis?
& quis tē dedit hanc potestatem
ut ista facias? **xxxvii.**
Ouersis modis eandē quā
sup calumpniā struunt: quā-
do dixerūt. In beelzebub princi-
pe demonioꝝ: eiecit^{hic} demonia.
Quando enī dicunt. in q̄ po-
testate hec facis. de dī dubi-
tant potestate: ⁊ sub intelli-
gi uolunt diaboli esse q̄ faciat.
Addentes quoq; q̄s tē dedit hanc
potestatem. manifestissime di-
filium negant: quē putant nō
suis s; alienis uirib; signa fa-
hesus autē respondes **S** cere.
ait. Interrogabo uos ⁊ ego unū
sermonē: ⁊ respondete michi:
⁊ dicam uobis in q̄ potestate
hec faciā. **Baptismū iohannis
de celo erat an ex hominib;?
Respondete michi.**

Poterat dñs apta responsi-
one temptatoꝝ calumpniā
⁊ futare: s; prudent̄ interro-
gat. ut suo uel silentio uel

sententia condemnentur:

At illi cogitabant secū dicentes.
Si dixerimus de celo: dicet nobis.
Quare ergo n̄ credidistis ei.

Quē confitemini de celo habuisse p̄phetiam. in testimoniu p̄hibuit: & ab illo audistis in qua ista faciam potestate.

Si dixerim⁹ ex hominib⁹: timebant ip̄m. Omnes enim habebant iohannē. quia uere p̄pha

Uiderunt q̄ qd̄ si **S** esset. quodlibet horū respondisset. in laqueū se casuros: timentes lapidationē. s; magis timentes ueritatis confessionem.

Et respondentes: dixerunt ihu. Nescimus. Respondēs ih̄o: ait illis. Neq; ego dico uobis: i qua potestate hec faciam.

Non uobis dico qd̄ scio: quia n̄ uultis fatēri quod scitis. Iustissime repulsi. utiq; cōfusi abscesserunt: & in psalmo impletū est p̄ prophetā. Dicit d̄s pater: Parauit lucernā xp̄o meo. id est ipsum iohannē: in inimicos ei⁹ in duā confusionē. Notandū aut̄ quia duas ob causas maxi-

me scientia uirtutis est occultanda querentib⁹: cū uidelicet is qui querit aut odio aut contemptu ipsius uirtutis indign⁹ ē cui debeat ap̄iri qd̄ querit. quoz p̄t unū d̄ns ait. adhuc multa habeo uobis dicere. s; n̄ potestis illa portare in: p̄t aliud ū discipulis p̄cepit. nolite sc̄m dare canib⁹: neq; mittatis margaritas uis̄ ante porcos.

¶ aut min⁹ capax ē ad intelligendū quod querit.

Et cepit in parabolis loqui.

Vineā pastinauit homo: & circū-

Idedit sepe. & fodit lacū. & edificauit turrim. **H**omo iste q̄ **S**cauit turrim. pastinauit uineā. ipse est qui in alia parabola ḡduxit oparios in uineā suam: q̄ plantauit uineā de qua ysaias plenissime p̄canticū loquit⁹. ad extremū inferens. **V**ineā d̄ni sabaoth. dom⁹ isrl̄ est. **E**t in psalmo. **V**ineā inquit de egypto transtulisti: eiecisti gentes & plantasti eā. **E**t sepe circūdedit ei: uel murū urbis uel angloꝝ auxilia. **E**t fodit in ea lacū siue torcular aut altare: aut illa torcularia quoz & tres psalini titulo p̄notant⁹.

.XII.

octauus et octogesima. et octogesima
terci. Et edificauit turrum. hanc
dubium quin templum. de quo dicitur per
micheam. Et tu turris nebulosa

Et locauit eam. *S* filie syon.
agricolis. Quos alibi uinee

oparios appellauit. qui conducti
fuerant hora prima. tertia. sexta

Et peregre profectus est. *S* in nona.

Non loci mutatione. nam deus
unde abesse potest qui in templa
tur omnia. et qui dicit per here
mia. ego deus appropinquas et non
de longe dicit dominus. *S* abire
uidetur a uinea. ut uinitoribus
liberum operandi arbitrium dere

Et misit ad agros. *S* linquat.

colas in tempore seruum. ut ab

agricolis acciperet de fructu uinee

Qui apprehensum eum ceciderunt.

et dimiserunt uacuum.

Gene tempore fructuum posuit. non
puentium. Nullus enim fructus ex
stitit populi contumacis. nullus
huius uinee puent. tam et si cre
bro ac sollicitate quereretur inuen
tus est. Seruus ergo qui primo missus
est. ipse legiser moyses intelligitur.
qui quadraginta annos inuenos

fructum aliquem legis quam dedit
a cultoribus inquirebat. si cessum
eum dimiserit uacuum. Irritauerunt
enim moysen in castris et
aaron seminum domini. et ueratus est mo
yses propter eos quia exacerbauerunt
spiritum eius. Qui et ipse seruus quod
de fructu huius uinee sentiat.
palam carmine declarat dicens.

Ex uinea enim sodomorum uitis eorum
et pro pago eorum ex gomorra. uua
eorum uua fellis et botrus amari
tudinis ipsius. furor draconum
uinum eorum. et furor aspidum in sa

Et iterum misit. *S* nabilis.

ad illos alium seruum. et illum inca

pite uulnerauerunt. et in tumelis

Seruus alter. *S* affecerunt.

dauid regem prophetamque. et ceteros
psalmistas significat. qui post mo
ysen missi sunt. ut colonos uinee
post edicta legalia. psalmodie
modulatione et dulcedine cytha
re ad exercituum boni operis exci
tarent. Nam et ipse dauid qui
cor populi ad celestia desideranda
suspenderat. inter ritum carna
lium uictimarum laudes domini con
tinuas suauis melodia decanta

ri constituit. **S**; & hunc affectū
 otumelis incapite uulneraue-
 runt: q̄a psalmistaz carmina
 que ad laudē dñi uocabat. par-
 upendentes. ip̄m qui psalmo-
 die caput in sp̄u sancto ⁊ fons
 claruerat dauid abiecerunt. **D**i-
 centes enī que nobis pars in da-
 uid. aut que hereditas in filio
 ysai: regnū simul ei ignobili
 stirpe. & religionē impietate
 mutauerūt. **A**ttam ipse phac
 uinea que de egypto translata
 palestine montes sua obumbra-
 tione p̄texat: ne radicitus exter-
 minaret̄ orabat. **D**ñe inq̄t d̄s
 uirtutū uertere nē. respice de
 celo ⁊ uide ⁊ uisita uineā istā.
 ⁊ dirige eam qm̄ plantauit
 dextera tua. **U**bi parit̄ exposuit
 quis sit homo ille q̄ hanc uineā
 plantauit: dñs uidelicet d̄s
Et rursū aliū **S** uirtutū.
 misit ⁊ illū occidunt: ⁊ plures
 alios. quosdā cedentes. alios ū
Gercū cū socijs **S** occidentes.
 suis seruū p̄phetarū choꝝ intel-
 lige: q̄ otinuis attestationib̄ po-
 pulū cōuenerūt: ⁊ qd̄ huic uineę

uentura iminerent mala pre-
 dixerunt. **S**; que p̄phetarū nō
 sunt p̄secuti: ⁊ occidunt eos q̄
 p̄nuntiabant de aduentu dñi
 saluatoris. **E**t hi autē multa de
 hui' uineę sterilitate dixerunt:
 s; unū theremie planctū ponē
 sufficiat. **E**go autē inq̄t planta-
 ui te uineā electā omne sem̄
 uerū: quom̄ uersa es in p̄uū
 uineę aliene. **H**is sane trib;
 seruoꝝ gradib̄ omniū sub lege
 doctoꝝ figurā posse q̄phendi:
 dñs alibi manifeste p̄nuntiat
 dicens. **Q**m̄ neesse est imple-
 ri omnia que sc̄pta s̄t in lege
 moysi ⁊ p̄phis ⁊ psalmis de me.
Ad huc ergo unū habens filiū
 carissimū ⁊ illum misit ad eos
 nouissimū dicens: q̄a reuere-
 buntur filiū meum.
Quod ait. quia reuerebunt̄
 filiū meū: non de ignorantia
 uenit. **Q**uid enī nesciat pater
 familias. qui hoc loco d̄s pat̄
 intelligit̄. **S**; ambigere dicit̄
 d̄s: ut libera uoluntas homi-
 ni reseruet̄. **I**ntrogem̄ arriū
 ⁊ eunomiū. **E**cce pater dicit̄

ignorare & sententiā temperat:
& quantū in nobis ē pbatur esse
mentit⁹. quicquid ppatre respon-
derit hoc intelligant p filio qui
se dicit ignorare & summationis

Coloni autē dixerunt **S** diem
ad iuicē. **Hic est heres: uenite
occidam⁹ eū. & nra erit hereditas.**

Manifestissime dñs pbat iu-
deoz pncipes n̄ pignorantiā s;
p inuidiā crucifixisse filiū dī.
Intellexerūt enim hē esse cui die-
tum ē. postula a me & dabo tibi
gentes hereditatē tuā: & prop-
terea quasi s̄ & silentes aiebat.
Ecce mund⁹ totus post eū abiit:
& si dimittim⁹ eū sic om̄s credet
in eū. Hereditas ḡ filij ecclā ē.
cunctis ei data de gentib⁹: quā
n̄ moriens illi pater reliquit. s;
ipsa sua morte mirabiliter acqui-
siuit: quia resurgendo possedit.
Hanc ḡ occiso eo mali coloni p-
ripere moliebant⁹: cū crucifi-
gentes eū iudei. fidē que p eū
est extinguit. & suā magis que
ex lege est iusticiā preferre: ac
gentib⁹ imbuendis conabant⁹
insereje.

Et apprehendentes eū occiderunt:
& eiecerunt extra uineā.

Notat eos malitię p̄tinaces:
qui nec crucifixo ac resuscitato
a mortuis dño ad p̄dicationem
aploz credere uoluerunt. s; quasi
cadauer uile piccint: quia quātū
in se erat. a suis eū finib⁹ excludē-
tes gentib⁹ suscipiendū dederunt.

Quid ergo faciet dñs uinee?

Veniet & p̄det colonos: & dabit

Hunc uersicu **S** uineā alijs.

lum dñs apud math̄m mox ex-
posuit ipse dicens. **I**deo dico uo-
bis q̄a auferet⁹ a uobis regnum
dī: & dabitur genti facienti fruc-
tus ei. Quod ita futurum etiā fi-
guraliter ostendat. cū in exem-
plum n̄ credentiū iudeoz in-
fructuose ficu maledicet: qui
ecōtrario postmodū credentes
siue de iudeis seu de gentib⁹
fructifere atq; erumie & para-
uit arbori dicens. **E**go sū uitis
& uos palmites: q̄ manet in me
& ego in eo. hic fert fructum
multū. **C**ū autē dixisset q̄a ue-
niens dñs uinee post p̄ditio-
nē maloz agricolazū uineā da-

turus esset alijs? hoc idē ita di-
 uinit² fuisse peccatū. ppheticō
 statū affirmatū exemplo: sibi
Nec sc̄ptam hanc le. **S**ciens.
 gustis. lapidē quē repbaueit edi-
 ficantes hic factus ē in caput
 anguli: a dño factū est istud &
 est mirabile in oculis nr̄is.
Quom̄ in q̄t implebit^r hec pro-
 pheta qd̄ lapidē ab edificantib;
 repbatū in caput anguli dicit
 esse ponendū: nisi q̄a. xp̄c. auob²
 repbatus & occisus credituris
 est gentib² p̄dicand². ut q̄si lapidē
 angularis duos cōdat in semet-
 ipm̄: atq; ex utroq; p̄plo unā s̄
 fidelium ciuitatē. unū templū
 edificet. **E**osdē enim synago-
 gę magistrōs q̄s sup̄ colonos
 dixerat. nē edificantes appellat.
 q̄a qui subditā s̄ plebe ad ferē-
 dos uitę fruct² quasi uineā iu-
 bebant excolē: ipsi quoq; hanc
 dō inhabitatore dignā quasi
 domū ḡstruere atq; ornare
 p̄cipiebant. **V**nde ⁊ ap̄ls fide-
 lib; scribens ait. **D**eī agrultā.
 dī edificatio estis. **S**; q̄ fructū
 uineę dī quasi pessimi coloni

reddē magno pat̄ familias ne-
 gabant: idē quasi mali cemen-
 tary laborabat domui dī lapi-
 dem p̄ciosum ⁊ electū. q̄ uel in-
 fundamētis uel in angulo ponen-
 dus erat. subtrahē: hoc est fidē
 xp̄i auditorib; conabant^r eripe.

Et querebat eū tenē. & timue-
 runt turba. Cognouerit enim
 qm̄ ad eos parabola hanc dixit.
 & relicto eo abierunt.

Principes sacerdotū & scribe
 quasi mentientē cont̄ se dñm
 querebant int̄ficere: s; hoc idem
 querendo docebat uera esse que
 dixerat. **I**pse quippe est heres:
 cui in iustā necē aiebat esse iun-
 dicandā a patre: illi neq̄m colo-
 ni q̄ ab occidendo dī filio admo-
 dicū quidē timore humano
 retardari donec ueniret hora
 ei. nunq̄m ū diuino amore
 potuere cohiberi. **M**orali sane
 intellectu cuiq; fidelium cū mi-
 nistrium baptisimi qd̄ exerceat
 opando ḡmittit: quasi uinea
 qm̄ excolat locatur. **M**ittitur
 seruus un² alter ⁊ terci² qui de
 fructu accipiāt: cū lex psal-

modie. pphetia. quarū admoni-
tionē bene agendo sequat̄ legit̄.
S; missus seruus ꝓtuelius af-
fectus uel cesus eicit̄. cū sermo
audit̄ uel contēpnit̄. uel qđ peī
ē etiā blasphemat̄. Missū insu-
per herede quantū in se occid̄.
qđ filiū dei ꝓculcauit. ꝓ spū
gr̄e quo sc̄ificatus ē ꝓtueliā
fecit. ꝓ dno malo cultore ui-
nea dabit̄ alti. cū dono gr̄e qđ
sup̄ spreuit. humilis qđq; di-
tabit̄. S; ꝓ hoc qđ ꝓncipes sa-
cerdotū scribe ac seniores ma-
nū mittere querentes in ihm
timore turbe retinent̄. cotidie
gerit̄ in ecclā. cū quilibet solo
de nomine frat̄ eam qm̄ nō di-
ligit ecclāsticę fidei ac pacis uni-
tatē. ꝓt̄ cohabitantiū frat̄rū
bonę multitudinē aut erubescit
aut timet ꝓpugnare. qui
tam̄ sicut de stultissima aujū
struione dñs ait. cū tempus
fuit alas in altū erigit̄. quia
ꝓsequendo ecclām qđ dñm cru-
ci addicē. ꝓ ostentui gaudebit

.xxviii.

Et mittunt ad ꝓ habere.
eū quosdā ex pharisęis ꝓ herodia

Ims: ut eū capent in uerbo.
Herodianos dic̄ milites hero-
dis tetrarchę. qui ꝓ ipse tē tem-
poris erat iherosolimis. atq; in
spernendo & irridendo dñm
pilato ꝓ iudeis ꝓsentiebat. sic
lucas euglīsta testat̄. Querentes
qđ dñm ꝓphendere summi
sacerdotes scribe & seniores
timuerūt turba. atq; idō quod
ꝓ se potant. terrene potestate
manib; effice temptabat. ut
uelut ipsi a morte ei uident̄
immines. Nup̄ enī sub cesare
augusto iudea subiecta roma-
nis. quando in toto ē orbe
celebrata desēptio. stipendia-
ria fuat̄ facta. & erat in ꝓlo
magna seditio. dicentib; aliis
ꝓ securitate ꝓ quiete qua ro-
mani ꝓ omnib; militarent
debere t̄bita ꝓsolui. pharisę-
is ū qui s̄ applaudebat iusti-
ciā e contrario nitentib; nō
debere ꝓ ꝓlm̄ dī qđ decimas sol-
ueret. ꝓ ꝓmitiua daret. ꝓ ceta
que in lege sc̄pta s̄. huma-
nis legib; subiacere. Cui se-
ditionis adeo fomēs ꝓualuit.

ut post dñi resurrectionē in
sistentib; romanis. patam gen-
tem i regnū. augustū quoq; il-
lud cū sua religione templū
insup ipām lucē pdere qm tri-
buta pendere maluerunt.

**Qui uenientes dicit ei. Magis-
ter scim' quia uerax es i n̄ cu-
ras quēqm̄. nec enī uidet in fa-
ciem hominis. s; i ueritate uia
dñi doces. Licet dari t̄butū
cesari an nō dabimus.**

Blanda & fraudulenta inter-
rogatio. illuc puocat respon-
dentē ut magis dñm qm cesa-
rem timeat. i dicat n̄ debere
t̄buta solui. ut statī audien-
tes herodiani seditionis gna
romanos auctore teneant.

**Qui sciens uersutiā eoz; ait
illis. Quid me temptatis? Af-
ferre m̄ denariū ut uideam**

**At illi attulerūt. Sapiencia
semp sapientē ait: ut suis poti'
temptatores sermonib; cōfu-
tent. Afferte m̄ inqt denari-
um. Hoc ē gen' nūm; qd̄ pro-
decē nūmis imputabat. et
habebat imaginē cesaris.**

**Et ait illis. Cui est imago hec i
Qui putant in Inscriptio.**

Interrogationē saluatoris ignoran-
tiā esse & n̄ dispensationē. dis-
cant exp̄senti loco qd̄ utiq; po-
tuerit scire ihe cui imago eēt
in nūmo: s; interrogat ut ad
sermonē eoz; p̄petentē respōdeat.

**Dicunt illi. Cesaris. Respon-
dens autē ihe: dixit illis. Reddi-
te q̄ que s̄t cesaris cesari i que**

**Quod ait. reddite s̄t dei deo.
que s̄t cesaris cesari. nūmū.
t̄butum & pecuniā. & que s̄t
dei deo. decimas p̄mitias i ob-
lationes ac uictimas sentiam?
quom̄ i ipse reddidit tributa
ipse & petro: et dō reddidit q̄
dī sunt p̄s faciens uolunta-**

**tem. Ait. Reddite que cesa-
ris s̄t cesari & que s̄t dei deo.**

**Quēadmodū cesar a uobis ex-
igit imp̄ssionē imaginis sue.
sic i d̄s: ut quēadmodū illi
reddit nūm'. sic dō anima
lumine uultus ei illustrata
atq; signata. Vnde psalmista.
Signatū est inqt in nob' lum̄
uultus tui dñe. Hoc q̄; lum̄**

est totū hominis · uerū bonū:
q̄a n̄ oculis s; mente conspicit̄.
Signatū autē dixit ī nob̄: tan-
quā denari⁹ signatur regis ima-
gine. Homo enī factus est ad
imaginē & similitudinē dei:
qm̄ peccando corrumpit. Bonū
ḡ eius est. uerū atq; et̄nū: si
renascendo signetur.

Et mirabantur super eum.

Qui credere debuerant ad
tantā sapientiā. mirati sunt
qd̄ calliditas eoz̄ insidiandi
n̄ inuenisset locū: & sic̄ ma-
theus scribit. relicto eo abie-
runt. infidelitatē parit̄ cū
miraculo reportantes.

.xxix. **E**t uenerūt ad eū saducei: q̄
dicūt resurrectionē n̄ eē.

Due erant hereses in iudeis:
una phariseoz̄ & altā saduce-
orū. Pharisei traditionū &
observationū q̄s̄ illi deute-
rosis uocant iusticiā prefe-
rebant. unde & diuisi uoca-
bant̄ a pplō: saducei autē qui
interp̄tant̄ iusti. & ipsi uen-
dicabant̄ s̄ q̄s̄ non erant: pri-
orib; & corporis & anime re-

surrectionē credentib; · confi-
tentib; q; & anglos · i spē: sequē-
tes iuxta acta ap̄loz̄ om̄ia de-

Et interrogabat̄. **S** negabat̄:
eū dicentes. **M**agister moyses
sc̄psit nob̄ ut si cui⁹ frat̄ mor-
tuus fuit & dimiserit uxore
& filios n̄ reliquit: accipiat fra-
ter ei⁹ uxore ipsi⁹. & resuscitet
sem̄ frat̄ suo. Septē ḡ fr̄s̄ erāt.
& ip̄m⁹ uxore accepit & mortuus
ē nō relicto semine: & cetera.

Qui resurrectionē corporis
n̄ credebant animas iudicā-
tes interire cū corporib;: rec-
te istīmodi fingūt fabula.
que deliranti arguit eos qui
resurrectionē asserant corporis.
Potest autē fieri: ut uere in-
gente eoz̄ aliquando hoc acci-
dat̄ resurrectionē ergo. **S** derit.
cū resurrexint. cui⁹ dehiscent
uxor. **S** septem enī habuerūt
eam uxoreos.

Turpitudinē fabule oppo-
nunt: ut resurrectionis de-
negent ueritatē. Verū mysti-
ce septem hī fr̄s̄ sine filiis
defuncti. rep̄bis quib; con-

gruunt. qui p tota hui' scilicet uita que *uita* septē dieb' uolunt. abo- nis *u* opib; steriles existunt. Ab uirum misera morte p̄ceptis. adultumū & ipsa mundana cō- uersatio qm̄ illi absq; fructu uitalis opis exegerāt. quasi ux- or infecunda transibit.

Et respondens ih̄c: ait illis. Nonne idō erratis. n̄ scientes sc̄pturas neq; uirtutē dei.

Proptā errant qā sc̄pturas nesciunt: & quia ignorant sc̄p- turas. & sequentē nesciūt uirtu- tem dī. hoc ē qui est dei uirt^o et dei sapientia.

Cū enim a mortuis resurre- runt neq; nubent neq; nubent^r.

s; sicut angli in celis.

Latina vsuetudo: greco ydi- omati n̄ respondet. Hube enī p̄prie dicunt^r mulieres: & uiri uxores ducere. S; nos simplici- ter dictū intelligam^r: qā nu- bere de uiris. & nubi de uxori- bus sc̄ptū sit. Si in resurre- ctione n̄ nubent neq; nubent^r. resurgent ḡ corpora que possūt nube & nubi. Nemo ḡppe diē

de lapide & arbore & his rebus que n̄ habent mēbra genitalia qā n̄ nubant neq; nubant^r: s; de his que cū possunt nubere. tam̄ alia ratione n̄ nubunt. Ad autē infer^r s; sunt sicut angli in celis: spūalis repmit- titur cōuersatio. S; enim sic angli in celis: q̄ glā resurrectio- nis inouati absq; ullo mortis metu. absq; ulla labe corrup- tionis. absq; ullo trem̄ stat^o. actu. p̄petua dī uisione fruunt^r. Ad quā necesse est anglice dig- nitatis equalitatē quisq; ascen- dere desiderat: nē minimis fra- trib; pie agendo cōdescendat.

De mortuis autē qd̄ resurgāt n̄ legistis in libro moysi. sup ru- bum qm̄ dixit illi d̄s inq̄ens. ego sū d̄s abraha & d̄s ysaac & deus *Iacob.* Ad p̄bandā resur- rectionis uirtutē. multo alijs manifestiorib; exemplis uti potuit: equib' est illud. Susci- tabunt^r mortui: & resurgent qui in sepulc̄s sūt. Et in alio lo- co. Multi dormientū de t̄re puluē resurgent: alij in uitā

eternā. & alii in obprobriū & confusio-
nem etiam. Querit itaq; qd s
uoluit dñs hoc pferre testimo-
niū qd uidet̃ ambigū. uel nō
satis ad resurrectionis p̃tinet
uītate. Sup̃ dixim⁹ saduceos
nec anglos nec sp̃m nec resur-
rectionē corporū & sitentes: ani-
marū quoq; incitum p̃dicasse.
Hū quinq; tantū libros moysi
recipiebat: p̃pharū uaticinia
respuentes. Stultū ḡ erat inde
pferre testimonia: quoz aucto-
ritatē nō sequebant̃. Porro
ad et̃nitatē animarū p̃bandam
ponit exemplū. ego sū d̃s abra-
ham. & d̃s ysaac & d̃s iacob. sta-
timq; infert. **Non est deus**
mortuoz s; uiuoz: ut cū pro-
bauerit animas p̃manē post
mortē. neq; enī potat fieri ut
eoz esset d̃s qui nequaquā sub-
sisterent: cōsequēt̃ introdu-
ceret̃ & corporū resurrectio. que
cū animab; bona malā ue ges-

.xl.

Et accessit un⁹ s̃ serunt.
de sc̃bis q̃ audierat & qui-
rentes illos. & uidens qm̃ be-
ne illis respondit. interrogant

eū qd̃ est; p̃mū omniū manda-
tū. Ihs aut̃ respond̃ ei. **q̃a p̃mū omniū manda-**
tū est. Audi usq; dñs d̃s tuus
d̃s un⁹ ē: & diliges dñm dñm tu-
um ex toto corde tuo. & ex tota
aīa tua & ex tota mīte tua. et
ex tota uītate tua: hoc ē p̃mū
mandatū. Sedm̃ aut̃ simile
est illi. Diliges p̃ximū tuū.
tanquā te ipsoz.

Primū omniū & maximū
omniū mandatū dicit̃: hoc ē
qd̃ ante om̃ia debeam⁹ intimo
ī corde singlī quasi unicū pie-
tatis fundamētū locare. Qd̃
aptius in cōclusionē demōstra-
uit cū ait. **Maī hoz aliud mā-**
datū non ē. Primū omniū
& maximū mandatū est: cog-
nitio atq; confessio diuine
unitatis. cū executione bonę
opationis. Bona aut̃ opatio: ī
dilectione dī & p̃ximi p̃ficiť.
Qd̃ breuit̃ alijs uerbis: & men-
dat ap̃ls dicens. In xp̃o enim
ihu. neq; circūcisio aliqd̃ ualet
neq; p̃putiū: sed fides que p̃
dilectionē operat v r

Et ait illi scriba. Bene magist
 munitate dixisti. q̄a un' est. nō
 est aliud p̄ter eū. & ut diligat' ex
 toto corde. & ex toto intellectu. &
 ex tota anima & ex tota fortitu
 dine. & diliget' primū tanquā
 se ip̄m. mai' est omnib' holocau
 stomatib' & sacrificiis.

Ostendit ex hac responsione
 scribæ. gravē sepe int' scribas
 & phariseos questionē esse uer
 satam. qd' esset mandatū pri
 mū siue maximū diuine legi.
 quibdam uidelicet hostias &
 sacrificia laudantib'. alijs ū ma
 iore auctoritate. fidei & dilectio
 nis opa p̄ferentib'. eo qd' pluri
 mi patrū ante legē absq; omni
 uictimarū & sacrificior' consuetu
 dine ex fide tantū que p̄ di
 lectionē opatur placēt deo.
 sūmiq; apud ipsū loci habent'.
 nemo aut' unq̄m absq; fide ac
 dilectione p̄ holocausta solū &
 sacrificia dō placuisse inuenire
 tur. in qua sententia sc̄ba iste
 etiam se fuisse declarauit.

Hic aut' uidens qd' sapienter re
 spondiss; dixit illi. Nō es longe
 a regno dī.

Non longe fuit a regno dī. q̄a
 sententiæ illi' que noui testamti
 & euangeliæ p̄fectionis ē p̄p̄a. fau
 tor extitisse p̄batus ē. Vnde sol
 lerci inquirendū qm̄ dicat ma
 theus qd' scriba hic siue legis
 doctor' ut ipse appellat. temptās
 dñm de mandato p̄mo siue
 maximo interrogauit. quē scdm
 hē euangeliū dñs nō longe eē
 a regno dī asseuerat. cū q̄stet
 eos q̄ temptando sapientiā
 querēt hanc inuenire n̄ posse.
 idōq; nec regni celestis que sa
 pientib; solū pandit' app̄pin
 quare ianue. Vñ enī sc̄ptura.
 & ī simplicitate cordis queri
 te illū. qm̄ inuenit' ab his qui
 n̄ temptant illū. n̄ forte di
 cam' qd' temptatur' quidē dñs
 adierit. s; audito ei' responsio
 correct' mox ad pietatis grām
 redierit. & quē p̄us temptan
 do decipiendū putabat. post
 modū amplectendo sequēdu
 esse cognouit. aut certe ipsā
 temptonē nō accipiam' tāq̄
 decipe uolentis ī uicū. s; cau
 tā poti' tanq̄ expiri uolentis

ignotū. Neq; enī frustra sc̄ptū
est. Qui facile credit: leuis cor
de demonstrabitur. *sgare.*

Et nemo iā audebat eū intro
Pharisei ⁊ saducei ⁊ ceteri
p̄ncipes iudeoz querentes occa
sionē calumpnię. ⁊ uerbu ali
qd̄ inuenire qd̄ pateret insi
dys: qā in sermonib; ⁊ futati
fē. ultra n̄ interrogant: sed
aptissime ḡphensū romane
tradit potestati. Exquo intelli
gim' uenena iudicę posse qd̄e
supari: s; difficile cōquiescere.

Et respondens ih̄c dicebat
docens in templo. Quom̄ dicit
scribe xp̄m filiū dauid esse.
Ipse enī dicit in sp̄u sc̄o. Dixit
dñs dño meo sedē a dextris
meis donec ponā inimicos
tuos scabellū pedum tuoz.
Ipse enī dauid dicit eū dñm: ⁊
unde est filius eius.

Inrogatio ih̄u. nobis p̄ficit
usq; hodie contra iudeos. Et hi
enim q̄ ḡfidentur xp̄m eē uen
turū. hominē simplicē ⁊ sc̄m
uirū asserunt de genē dauid.
Inrogemus ḡ eos docti a dño.

— Si simplex homo ē ⁊ tantū fi
lius dauid. q̄modo uocet eū da
uid dñm suū. nō erroris īcerto
nec p̄p̄a uoluntate: s; in sp̄u sc̄o.
Non autē rephendunt qā da
uid filiū dicunt: s; qā dī filiū
eū esse nō credunt. Siquide ip
se dñs dauid ē ante tempora
manendo: ⁊ fili' dauid apparu
it homo in temporis fine nas
cendo. Ad autē a patre subiciū
tur ei inimici: n̄ infirmitatē
fili; s; unitatē nature que in
altō alter opatur significat.
Nam ⁊ filius subiē inimicos
pat̄: qā patrē clarificat super

Et dicebat illis in *sc̄tam.*
doctrina sua. Lauete a scribis
qui uolunt in stolis ambulare.
⁊ saluari in foro: ⁊ in p̄mis ca
thedris sedere i synagogis. et
p̄mos discubitus inueni.

Ambulare in stolis. cultuob
uestuntis indutos ad publicū
p̄cedere significat: in quo inter
cetera diues ille qui epulabatur
splendide cottidie. peccasse de
scribit. Notandū autē qā non
saluari in foro. n̄ p̄mos sedere

uel discumbere uetat eos quibus hoc officij ordine operatur: sed eos nimirum siue ^{qui hec}habita seu certe non habita indebitum amant. a fidelibus quibusque quasi impios docet esse cauendos: animum uidelicet non gradu iusta districtione redarguens: quamuis et hoc culpa non careat. si idem in foro litibus interesse: quod in cathedra moysi synagoge magistri cupiunt appellari. Duplici sane ratione auane glorie cupiditas attendere iubentur: ne scilicet eorum uel simulatione. emulatione inflamentur. frustra gaudentes seducantur. estimantes bona esse que faciunt. uel in bonis laudari que simulant.

Qui deuorant domos uiduarum sub obtentu plixie orationis: hi accipient plixius iudicium.

Non tantum autem accipient iudicium. sed adiunxerit plixius: ut insinuet etiam illos qui in angulis stantes orant ut uideantur ab hominibus damnationem mereri: sed eos quod hec plixius quasi religiosiores agendo. non solum ab hominibus laudes. uerum etiam

pecunias querunt. grauiori esse iudicio pleetendos. Sed enim qui se iustos et magni apud deum iusti simulant. ab infirmis quibuslibet et peccatorum suorum conscientia turbatis. quasi patrum peris in iudicio futuri pecunias accipe non dubitant. et cum porrecte manus pauperum preces iuuare solent. illi ob hoc maxime in precibus ut pauperi numerum tollant pernoctant. Quibus illa iude maledictio non immerito congruit. Cum iudicatus exeat et dampnatus: et oratio eius fiat in peccatum. Condemnatus quippe cum iudicatus exit. et orationem suam in peccatum recipit: quod magne nostre estimationis apud homines habitus. in diuino tamen examine non solum se palis intuenire non posse: sed nec sua sunt iusta sufficere posse deprehendit. imo ipsarum quibus humanum iudicium fefellit precum. inter eterna penas luit.

Et sedens ihesus contra gazophilacium. et aspiciebat quomodo turba iactaret eis in gazophilacium.

Quia sermone greco philaxie seruare dicitur. et gaza lingua

psica diuitie uocant^r: gazophila-
tū locus appellari solet. q̄ diuitie
seruant^r: quo nomine & arcā ī
qua donaria ppli cōgregabant^r
ad usus templi necessarios: et
porticus in q̄b; seruabant^r appel-
labant. Habet exemplū de por-
ticib; in euglō. Hec inq̄t uerba
locut^r ē in gazophilatio: docen^r
ī templo. Habet de arca in libro
regū. Et tulit iojada pontifex
gazophilatiū unū: apuit q; fo-
ram desup. & posuit illud iux-
ta altare ad dextrā ingredien-
tib; domū dñi: mittebat q; ī eo
sacerdotes q̄ custodiebat ostia
omnē pecuniā que deferabatur
ad templū dñi. Cūq; uident ni-
miā pecuniā esse in gazophila-
tio: ascendebat sc̄ba regis et
pontifex. effundebatq; i nume-
rabant pecuniā q̄ inueniebat^r
in domo dñi. Itaq; dñs q̄ appeti-
tores p̄mat^r & uane gl̄e cauē-
dos eē monuat^r: q̄ simulatis
orationib; pluri iudiciū p̄dix-
erat eē rependendū: etiā dona-
ferentes ī domū dñi certo era-
mine discernit. ut retribuat

singlis sc̄dm cor & opa eor^r: quia
eodē modo semp in ecclā idē in-
terni arbiter agere nō cessat.

Et multi diuites iactabant
multa. Cū uenisset autē una ui-
dua paup^r: misit duo minuta
quod est quadrans.

Quadrantē uocant calculato-
res quartā partē cuiuscūq; rei:
uidelicet aut loci aut tempis.
aut pecunie. Forsitan q̄ hoc lo-
co quartā partē sibi: idē q̄nq;
obulos significat.

Et uocans discipulos suos:
ait illis. Am̄ dico uob: qm̄ ui-
dua hec paup^r plus omnib; misit
q̄ miserē in gazophilatiū.

Hic loc^r nobis moralit̄ quidē
intymat. qd̄ sit acceptabile dō
q̄cqd̄ bono animo obtulerim^r.
q̄ n̄ substantiā offerentiū. sed
cōscientiā pensat: nec p̄pendit
quantū mei^r sacrificio. s; ex quā-
to p̄ferat^r. Iuxta ū leges alle-
gorie diuites q̄ in gazophilati-
um munia mittebat. uideos
de iusticia legis elatos: porro
uidua paup^r ecclē simplicita-
tē designat. Que recte paup^r

appellat. quia uel supbie spm
 uel concupiscentias temporalium
 reru quasi mundi diuitias ab-
 iecit. uidua uero quia uir eius pro
 morte protulit. et nec in celi pene-
 tralibus ab eius oculis occultus. quasi
 in parte alta regionis uiuit.
Hec in garophiliatum minuta duo
 mittit. quia in respectu diuine
 maiestatis que oblationes deuotio-
 nis nostre quasi certo numero
 septem et signate seruantur. siue
 dilectione dei et proximi. seu fidei
 orationisque sue munera defert.
 que consideratu prope fragilitatis mi-
 nuta. sed merito pie intentionis
 accepta. cunctis superbientium iu-
 deorum opibus prestantur.

Omnis enim ex eo quod abundabat
 illis miseratus: hec uero de penuria
 sua omnia que habuit misit.

Ex abundantia sancti iudeus mit-
 tit in munera dei. qui de sua iusti-
 cia presumens hec apud se ora-
 bat. **D**ominus gratias ago tibi quia non sum
 sicut ceteri hominum: raptorem. in-
 iustum. adultum. et cetum. **O**mnem autem
 uictum suum in dei munera mittit
 ecclesie. quia omne quod uiuit. non sui

esse miti. sed diuini munus intel-
 ligit dicens. **D**ominus propitius esto mihi pec-
 catori. **E**t iterum. fortitudinem
 meam ad te custodiam. quia tu deus
 susceptor meus es. dominus misericordia eius
 preueniet me.

Et cum egredietur de templo: ait .xlii. .XIII.
 illi uero ex discipulis suis. **O**u-

gister aspice quales lapides et
 quales structure. **E**t respondens
 ihesus. ait illi. **V**ides has omnes
 magnas edificationes. **H**omo re-
 linquetur lapis super lapidem: qui
 uerba hystoriae non destruat.

Manifestus est sensus. **R**ecedete
 autem domino de templo. omnia legis
 edificia et oppositio mandatorum
 ita destructa est. ut nichil a iu-
 deis possit impleri. et capite
 sublato uniuersa in se membra
 impugnant. **E**t quia fundata in-
 gentibus fide ecclesia christi. iudea
 dignas sue perfidie penas erat
 iustura. apte dominus post laudatam
 in paupe uidua deuotionem ec-
 clesie. egreditur de templo. rui-
 namque eius futuram. atque edifi-
 cia tunc admiranda. non multo post
 explananda esse predixit. **D**iu-

nitus autē percuratū est. ut pate-
facta porbe fidei euglice grā. tem-
plū ipsū quondā augustū cū sui-
cerimonijs tollerēt. ne forte ad-
huc paruul' ac lactans ī fide. si
uidēt illa pmanē que a pphetis
scūs facta. que a dño fē instituta:
admirando scīm seculare. pau-
latim a sinceritate fidei que est
in xpō ihu. ad carnale laberet
iudaismū. **V**idens ḡ dñs ī fir-
mitati nrē. & exclam suā mul-
tiplicari desidans. omīa illa
sub uerti fecit ac penit' auferri.
quatin' umbra ī typo cessante
ueroy. ipsa iā ueritas porbem
declarata palmā teneret.
Et cū sederet ī monte oliuay
otra templū. interrogabat eum
separatim petri' & iacob' & iohes
& andreas. **V**ie nob' quando ista
fiant: & qd' signū quando hec
omīa incipient consumi.
Quia laudantib; quib'dā edi-
ficationes templi. dñs palā re-
sponderat hec omīa eē destruen-
da: discipuli secreto temp' et
signa p'dictę destructionis inter-
rogant. **S**edet autē dñs in mō-

te oliuay. cōtra templū. cū deru-
ina templi & excidio gentis dis-
putat. ut etiā ipso corporis situ
uerbis que loquit' cōgruat. mys-
tice designans qdā quiet' manēs
in scīs. supboz detestat' amentjā.
Quis enī nō uideat: qd' mons
oliueti fructiferā designet scē
eccle' celsitudinē. **Q**uā dñs scēp
inhabitare delectat'. quia u-
delicet mons ille nō in fructuo-
sas habē arbores. & siluā sterile.
s; oliueta gignē solebat. quib'
ad repellendas noctū umbras
lunā alit'. soluiunt' infirmita-
tes. & requies lassīs tribuitur.
Que cuncta specialit' in excēla
fieri pbat ipsa cū dicit. **E**go
sic oliua fructifera ī domo dñi.
spau ī misericōdia dei mei.

Et respondens ihc: cepit di-
cere illis. **V**idete ne q's uos se-
ducat. **M**ulti enī ueniunt in
nomine meo dicentes qdā ego
sū: & multos seducent.

Multi īminente iherosoli-
moz excidio pncipes extiterē.
qui se eē xpōs temp' q; liber-
tatis iā iamq; appropinquare

referrent. multi in ecclā ipsi
 etiā temporib; aploꝝ heresiarche
 p̄diere. q̄ inē alia plurima ue
 ritatū q̄ traria diem dñi p̄dica
 rent instare: q̄s ap̄ls in eplā
 ad thessalonicēses dampnat.
 Multi ī nomine xp̄i uenere
 anti xp̄i. quoz p̄m̄ est symon
 maḡ: cui sic in actib; aploꝝ le
 gum̄ auscultabat om̄s q̄ in sa
 maria erant a minimo usq;
 ad maximū dicentes. hic est
 un̄s d̄i que uocat̄ magna: eo
 qd̄ multo tempe magicis suis
 dementasset eos.

**Cū audieritis autē bella et
 opiniones belloꝝ ne timuitis.
 Oportet enī fieri: s; n̄ dū finis.**
 Bella ad hostes p̄tinent. se
 ditiones ad ciues: que utraq;
 a tempore dñice passionis in
 p̄plo iudeoz. qui s̄ p̄saluatore
 xp̄o seditiosū latronē elegit.
 satis sup̄q; constat abundasse.
 S; his aduentantib; apli ne
 terreant̄. ne iherosolimā iu
 deamq; deserant admonent̄.
 q̄ uidelicet n̄ statū finis. que
 in quadagesimū poti' diffe

renda sit annū. id est desolatio
 puuntie: ultimūq; urbis ac tē
 pli sequatur exciduios.

Eurget autē gens q̄ gentē. et
 regnū sup̄ regnū: & erit terre mo
 tus p̄loca: & fames. In t̄m̄ dolor
 neuglō luce ita septū ē. **¶ hec.**
¶ Et terre mot̄ magni erit p̄loca.
 & pestilentie & fames. Cōstat au
 tem hec ante ultimos acerbis
 simosq; dolores q̄b om̄is ē uas
 tata īmo erasa puuntia: hoc ē
 tempore iudaice seditionis ad
 litiam stigisse. Potest ū regnū
 sup̄ regnū & pestilentia eorū
 quoz sermo serpit ut cancer.
 & fames audiendi uerbu dei.
 & motio uniuerse terre. & a
 uera fide separatio. ī hereticis
 magis intelligi: qui q̄ se inuicem
 dūcantes ecclē uictoriā
 faciūt. Qd̄ autē merito ihero
 solimis ac puuntie iudeoz uni
 uerse tot irroganda sūnt ad
 uersa: dñs subdendo manifes
 tat cum dicit.

Videte autē uos met ip̄os. Tra
 dent enī uos in cōcilis & in sy
 nagogis uapulabit̄. & ante

*psides & reges stabitis p̄t me in
testimonium illis.*

Ea quippe iudaice genti uel sola
uel maxima causa erat excidii. q̄a
post occisionē dñi saluatoris. no-
minis quoq; ac fidi ei p̄cones
simul ⁊ 9 fessores impia crudeli-
tate uexabat. *Sp̄dicari eugl̄m.*

Et in om̄s gentes p̄mū oportet

Hoc ita fuisse ḡpletū eccl̄astice
testant̄ hystorie: in quib; refer̄t
qđ apli om̄s multo ante excidi-
um iudee p̄uincie ad p̄dican-
dū eugl̄m toto fūnt orbe dis-
psi. excepto iacobo rebedei. et
iacobo fr̄e dñi. qui p̄us in iudea
p̄ uerbo eugl̄i sanḡnē fudant.
Am̄ ḡ noūat dñs corda discipu-
loy de excidio ac p̄ditōe sue gē-
tis esse ḡstanda: hoc eos solatio
alleuat. ut noscent s̄ etiā iude-
is abiectis socios n̄ de fore gau-
dij regniq; celestis: imo plures
multo quā de iudea p̄rent. ex
om̄ib; toto orbe nationibus
esse colligendos.

Et cū duxerint uos tradentes.
*nolite p̄cogitare qđ loquamini:
s; qđ datū fuit uob; in illa hora*

*id loquamini. Non enī uos estis
loquentes: s; sp̄s sanct̄.*

Cū p̄pter xp̄m ducim̄ ad iudi-
ces: uoluntatē tantū nr̄am p̄
xp̄o debemus offerre. Uetum ip-
se xp̄e qui in ob; habitat loquit̄:
& sp̄s sancti respondendo gr̄a
ministrabitur.

Tradet autē frat̄ fr̄em in mor-
tem. ⁊ pat̄ filiū: & 9 surgent fi-
lii in parentes. ⁊ morte afficiēt

Hoc in p̄secutionib; *s; eos.*
crebro fieri uidim̄: nec ullus
est inter eos fidus affect̄. quoz
diuersa fides est.

Cū autē uideritis ab homina-
tionē desolationis stantē ubi
n̄ debet: qui legit intelligat.

Pro eo qđ mare ait. stantem
ubi n̄ debet. in matheo sc̄ptum
ē. in loco stantē sc̄o. quod unū
om̄imodis idēq; significat: q̄a
nimirū in loco sc̄o nō debet
abominatio stare desolationis.
Quando autē ad intelligentiā
p̄uocam̄: mysticū monstrat̄
esse qđ dictū est. Potest autē sim-
plicit̄ aut de anti xp̄o accipi.
aut de imagine cesaris quam

pilatus posuit i templo . aut de
adriani equestri statua . q̄ in ip̄o
scō scōz loco multo tempore ste-
tit . **Abominatio** q̄; scđm uete-
rē sc̄pturā ydolu nuncupat̄ . &
idcirco addit̄ desolationis . qđ
in desolato templo atq; deserto
ydolum positū sit .

Tunc q̄ in iudea sc̄ fugiāt in
montes . i q̄ sup tectū ne des-
cendant i domū . nec int̄eant
tollē aliqd de domo sua . & qui
in agro erit n̄ reuertat̄ retro
tollere uestim̄tum suū .

Nec iuxta littā facta esse
constat . cū appinquantē ro-
mano bello & exterminio iu-
daice gentis . oraculo admoni-
ti om̄s q̄ erant i p̄uincia x̄ani .
longi discesser̄t . ut ecclastica
narrat hystoria . & t̄nsiordanē
recedentes manebat ad temp̄
in ciuitate pella . sub tutela
agrippe regis iudeoz . cui in ac-
tib; ap̄toz mentio ē . q̄ cū ea
que s̄ obtemperare uolebat par-
te iudeoz semp romanoz im-
perio subdit̄ agebat . **Iuxta** ū
sens̄ sp̄uales cū uidiū ab ho-

minationē desolationis stare ubi
n̄ debet . hoc est hereses & flagitia
regnare int̄ eos q̄ celestib; mystis
uidebant̄ esse cōsecrati . cū op̄an-
tes iniquitatē . loquentes mēda-
tiū . uiros sanguinū . idolosos
q̄s abhominabit̄ dñs pacē fide-
liū turbare p̄pendim̄ . tē qui
cūq; in iudea hoc ē in cōfessione
uere fidei p̄sistim̄ . n̄ terrenis in-
fimisq; actib; mancipari . sed
tanto alti uirtutū culm̄ de-
bemus ascendē . quanto plures
ampla . i errabunda uitioz seq̄
itinā uidem̄ . **Tē** qui sup tectū
est . hoc ē qui excedens animo
carnalia . tanqm̄ in aurea libra
sp̄ualit̄ uisit̄ . ne descendat
ad infimos act̄ p̄stine uersa-
tionis . neq; ea que reliquerat
mundi carnisue desidia repe-
tat . **Dom̄** namq; nr̄a uel mun-
dus hic . uel ipsa in qua degim̄
intelligenda ē caro . de qua dic̄
ap̄ts **S**cim̄ enī qđ si terrestris
dom̄ nr̄a hui; habitatiōis dis-
soluat̄ . qđ edificationē ex dō
habem̄ . **Tē** q̄ op̄at̄ in ecclā ac
sic paulus & apollo plantat . i

rigat: nō respiciat spē seclare
cui renuntiavit: nec retinaculū
uite labentis quib; se iā iamq;
ut xp̄m nud' sequerēt exuerat.
resumē incautus p̄sumat.

Ue autē pregnantib; & nutri-
entibus in illis diebus.

Ve p̄senti captiuitate pregnan-
tib; & nutentib; quarū uel uti
uel man' filioꝝ sarcina p̄graua-
te. fugę necessitatē nō mini-
mū impediunt. Lege regū hys-
toriam: ubi uxor ionathe ma-
thi captiuitatis p̄t opa fugam
uitando. lapsū sinu filiū per-
petuo claudū recepit.

Orate autē. ut hieme n̄ fiat.

In matheo scriptum ē. Orate autē:
ne fiat fuga ūra hieme uel sa-
bato. Si de captiuitate iherl̄m
uoluerim' accipe: quando a ti-
to & uespasiano capta ē: orare
debent ne fuga eoz hieme uel
sabato fiat: quia in alio duri-
cia frigoris phibet ad solitudi-
nē p̄gere. & in montib; deser-
tisq; latitare: in alio autē tras-
gressio legis ē si fugę uolūnt.
aut mors imminens si remanse-

runt. Si autē de cōsumatione
mundi intelligit: hoc p̄cipit
ut n̄ refrigescat fides n̄ra. & i
xp̄m caritas: neq; ut otiosi i
ope dī torpeant uirtutū sab-
bato. Hec & enī dñi locutio
partim ad captiuitatē iudai-
cam. que a romanis facta est:
partim addit iuditiū p̄tinet.
Nam & apud math̄m ita dis-
cipuli dñm cū hec locuturus.
interrogasse legunt'. Dic nobis
quando hec erit: & qd signum
aduent' tui & cōsumationis

Erunt enī dies s̄ seculi:
illi tribulationis tales. quales
n̄ fuerūt ab initio creature q̄.

Hodidit d̄s. usq; n̄c. neq; fient.
Hec temporib; antixpi p̄prie
cōgruūt. quando n̄ solū tor-
menta crebriora & acerbiora
qm̄ p̄us cōsueuānt ingerenda
s̄ fidelib;: sed qd graui' est.
signoz quoq; opatio eoz q̄ tor-
menta ingerunt comitabit'.
teste ap̄lo qui ait. Cui' est ad-
uentus sc̄dm opationē sathā-
ne: in om̄i seductione signis
& prodigijs mendatū. Quāta

enī sepe miracula. quot uirtutes
 scī martyres corā persecutorib' fe-
 cerunt: nec tam illi credē. neq;
 a psequendo cessare uoluerunt.
 Quis g' ad fidē uertit' incredu-
 lus. cui iā credentis n̄ pauet ⁊
 gemit' fides. quando persecutor
 pietatis sit etiā opatiu' uirtutes.
 idēq; ipse q' uentis seuit. ut
 xp̄e neget. puocat miraculis ut
 anti xp̄o credat'. Quid g' in his
 suffugiū. que spes remaneb' elec-
 tis: nisi ut supna grā que uir-
 tutē patientie p̄s largit'. po-
 tentiā psequendi ac tbulandi
 citi demat impus: Vnde pui-
 da pietate subiungit'.

Et nisi breuissēt dñs dies. n̄
 fuisset salua om̄is caro: s; ppter
 selectos q̄s elegit breuauit dies.

Hec enī tbulatio quanto cetis
 que p̄cessere pressuraz ponde-
 grauior: tanto ē tempis breui-
 tate moderatior futū. Namq;
 trib' annis ⁊ dimidio. ex p̄phia
 danielis. quantū ⁊ ex apocalip-
 si scī iohannis conici potest: ec-
 clesiā porbē impugnata esse
 credit'. **E**t tē si q̄s uobis

dixit. ecce hic ē xp̄e. ecce illic:
 ne credidistis. Exurgent enim
 pseudo xp̄i ⁊ pseudo p̄phē: ⁊ da-
 bunt signa ⁊ portenta ad sedu-
 cendos si fieri potest etiā electos.

Quidā hec ad captiuitatis
 iudaicę temp' referit: ubi mul-
 ti ap̄os se esse dicentes. deceptas
 post se catenas ppli trahebant.
S; notandū qd̄ in illa misera-
 bilis ⁊ miserę ciuitatis obsidio-
 ne null' erat fidelis. ad quē di-
 uina exhortatio ne p̄uersos
 magistros sequētur fieri debet.
 uerū om̄s parit' ⁊ maiores et
 minores ⁊ obsessi ⁊ obsidentes
 alieni a xp̄o durabat. Vnde
 meli' de hereticis accipiendū:
 qui cont' eccliam uenientes se
 ap̄os esse mentirent'. Quoz pri-
 mus symon mag' fuit: extre-
 mus aut' ille maior cetis est.
Sed in illis dieb' Santixp̄e.
 post tbulationē illā sol tene-
 brabit' ⁊ luna n̄ dabit splen-
 dorē suū: ⁊ stelle celi erūt deci-
 dyera in die. **S**identes.
 iudicij uidebunt' obscura. nō
 diminutione sue lucis accede-

te. s; supuemente claritate ue-
ri luminis. hoc ē sūmi iudicis.
cū uenit in maiestate sua. i pa-
tris & scōz angloz. q̄muis ni-
hil phibeat intelligi ueracit̄
tē sole. i lunā cū syderib; cētis
ad temp̄ suo lumine p̄uari.
q̄m factū de sole ḡstat temp̄r
d̄noe passionis. Luna enī tē
temporis cū est; plena: sub ab-
dito terre latebat. Vnde im-
p̄fecta restat usq; hodie: p̄phe-
cia illa ioel. Qui cū dixisset
sol uertet̄ utenebras. addidit
i luna i sanguinē: ante quā
ueniat dies d̄ni magni & ma-
nifesti. Et qd̄ de die iudicij lo-
quit̄ ysaias. Et erubescet in-
quit̄ luna. i ḡfundet̄ sol. cum
regnauit d̄ns exercitū i mō-
te syon. i iherl̄m: & in ḡspec-
tu senū suoz fuit̄ gl̄ificatus.
Verū pacto die iudicij. i cla-
rescente fut̄e gl̄a uite. cū fu-
erit̄ celū nouū. i t̄ra noua: tē
fiet̄ qd̄ idē p̄pha alibi dicit.
Et erit̄ lux lune sic lux solis:
i lux solis erit̄ septempliciter
sicut lux septem dieruoꝝ.

Et uirtutes q̄ s̄ in celis moue-
Quid mirū ho **S** buntur
mines qui i natura s̄ & sensu
terrestres ad hoc iudicij per-
turbari: cui aspectū & ipse ce-
loꝝ uirtutes hoc ē anglice tre-
ment potestates. beato quoq;
iob attestante. q̄ dicit̄ colūpne
celi ḡtremisēt & pauent ad-
nutū ei. Quid ḡ faciūt tabu-
le: quando tremunt colūpne.
Quid iugula deserti patit̄: cū
cedrus paradysi concutitur.
Et tē mittet anglos suos &
cōgregabit electos suos a q̄tuor
uentis: a sūmo t̄re usq; ad sū-
A quatuor uen **S** mū celi.
tis. a quatuor mundi climati-
bus dicit̄: oriente. occidente.
aquilone & austro. & ne q̄sqm
putaret a quatuor solūmodo
plagis t̄re. & n̄ poti' acunctis
finib; eius simul. i mediter-
ranais regionib; electos eē con-
gregandos: apte subiunxit.
A sūmo terre usq; ad sūmū
celi: idē ab extremis t̄re finib;
p̄directū usq; ad ultimos ter-
minos ei: ubi longe a spectan-

tib circulus celi terre uidetur
 insidere. Nullus g̃ indie illa re-
 manebit electus. qui n̄ uenienti
 adiudiciū dño in aera occurrat.
 siue uiuens adhuc i corpore re-
 pertus. siue de morte resuscita-
 tus ad iustā. **V**enit ad iudiciū
 & rep̄bi. ipsi alij in corpore ui-
 ui inuenti. alij ad iustā a morte
 suscitati. s; ea nimirū distan-
 tia quo iusti congregent̄ i gau-
 diū dñi sui. inimici aut̄ eius
 pacto iudicio dissipent̄ i peas
 a facie d̄ e 3.

A ficu aut̄ discite parabola.
Cū ramus ei tener fuit & nata
 fiunt folia. cognoscitis qd̄ in
 primo sit estas. Sic & uos cum
 iudicis hec fieri. scitote qd̄
 in primo sit iustis.

Sub exemplo arboris. docuit
 cōsumationis aduentū. Quom̄
 inqt̄ cū teneri fiunt in arbore
 ficus cauliculi & gēma erum-
 pit in florē. cortexq; folia par-
 turit. intelligitis estas aduē-
 tum. & fauonū ac ueris intro-
 itū. ita cū om̄ia hec que scrip-
 ta s̄ iudicis. nolite putare iā

ad eē cōsumationē mundi.
 s; q̄si proemia & p̄cursores
 q̄sda uenire. ut ostendant
 qd̄ p̄pe sit & in manus. **P**otest
 aut̄ hec fructificatio fieri iuxta
 mysticos sens̄ altius intelligi.
 uidelicet sup̄ statu synagoge.
 que quondā ueniente ad se dño.
 q̄a fructū iusticie n̄ habebat. i
 eis q̄ tē increduli erant. eterna
 sterilitate dampnata ē. **S**ed
 qm̄ dixit ap̄ls. quia cecitas ex
 parte facta ē in isrl̄. donec ple-
 nitudo gentiū intraret. isic
 omnis isrl̄ saluus erit. cū hoc
 affuit temp̄ ut ablata ch̄utina
 cecitate p̄fidie. om̄is isrl̄ lucē
 recipiat & salutē. quid n̄ diu
 sterilis arbor fici fructū quem
 negauit reddet. iuxta illud
 beati iob. lignū habet spem. si
 p̄cisum fuit rursū uirescit &
 rami ei pullulant. si senuerit
 in t̄ra radix ei. i puluē mor-
 tuus fuit trunc̄ illius. ad odo-
 rem aque germinabit. & faci-
 et comā quasi cū p̄mū planta-
 tū est. **Q**uod ubi factū uideris.
 diem extremi discriminis et

estare uery pacis ac
esse in paruo n̄ ambi

Amen dico uob̄ qm̄
transibit generatio hec donec
omnia ista fiant.

Domine generationis. aut om̄e
hominū significat gen̄: aut
specialiter iudeoz.

Celū & terra transibit: uerba
autē mea non transibunt.

Celū qd̄ transibit n̄ etherēū
siue syderēū. s; aerū aq̄ aues
celi & nubila celi cognominat̄
intelligē debem̄. petro attestā
te qui dic̄. quod celi erant p̄us
& terra de aqua. & p̄ aquā con
sistens dī uerbo. p̄ que ille tē
mund̄ aqua mundat̄ p̄it. celi
autē qui n̄c sunt. i t̄ra eodē
uerbo repositi s̄t. igni reserua
ti iudicē iudicij. i p̄ditionis
hominū impioz. apte docens
quia n̄ alij celi s̄t igne p̄turi
qm̄ qui aqua p̄diti. hoc est in
ānia hec i nebulosa uentosi
aeris spatia. Neq; enī aqua di
luuij que quindeci tantū cu
bitis montū cacumina trans
cendit. ultra aeris etherisq;

lucis
ges.

non

confinia puenisse credenda est.

Quocūq; autē puenire potuit. eo
nimirū iuxta p̄fatā beati petri
sententiā ignis quoq; iudicij p̄
ueniet. Si autē celū i terra tran
sibit. mouē potest qm̄ dicat ec
clesiastes. Generatio p̄terit. i ge
neratio aduenit. t̄ra si inētū
stat. S; apta ratioē celū i terra
p̄cā quā nunc habēt imaginē
transeūt. attam̄ p̄ essentiā sine
fine subsistūt. P̄terit enī aut
ap̄ls figura hui mundi. Et ad
iohem anḡls. Er̄t inq̄t celū no
uū & terra noua. qd̄ quidē nō
alia ḡdenda s̄t. s; hec ipsa re
nouant̄. Celū ḡ & terra et
transit i erit. quia & ab ea qm̄
n̄c habet specie p̄ ignē tergit̄.
& tam̄ in sua semp̄ nata seruat̄.
Vnde & p̄ psalmistā dicitur.
Mutabis ea: & mutabuntur.
Quā quidē ultimā ḡmutatio
nem suā ip̄sis nob̄ n̄c uicissi
tudinib̄ nuntiat̄. q̄b̄ n̄ris ufi
bus in desinent̄ alternāt. Nā
terra a sua specie. hiemali ari
ditate deficit. uernali humo
re uiridescit. celū cotidie ca

lignae noctis obducit. & diurna claritate renouat. Hinc ergo hinc fidelis quisque colligat. & interire hec & tam pinnouatione refici: que constat nec assidue uelut ex defectu reparari.

De die autem illo uel hora nemo scit: neque angelus in celo: neque filius nisi pater.

Gaudet arri & eunomi. quasi ignorantia magistri gloria discipulorum sit: & dicunt. Non potest equalis esse: qui nouit & qui ignorat. Cum uero omnia tempora fecit the hoc est uerbu dei: omnia enim per ipsum facta sunt. & si ne ipso factu est nichil. in omnibus autem temporibus etiam dies iudicii sit: qua consequentia potest ei ignorare parte: cui totum nouit. Causa ergo reddenda est: cur ignorare dicat. Aplos super saluatore scripsit. In quo sunt omnes thesauri sapientie & scientie absconditi. **S**ed ergo omnes thesauri in christo sapientie & scientie absconditi. Quare absconditi. Post resurrectionem interrogat ab aplos de die iudi-

cy: manifesti respondit. Non est uerum scire tempora & momenta: que pater posuit in sua potestate. Quando dicit non est uerum scire: ostendit quod ipse sciat. sed non expediat nosse aplos: ut semper incerti de aduentu iudicis. sic cotidie uiuant. quasi die alia iudicandi sint. Denique & ipse sequens euangelii sermo: id ipsum cogit intelligi. Docens quod patrem solum nosse: in patre comprehendit & filium. Omnis enim pater: filii nomen est.

Videte uigilate & orate: nescitis enim quando tempus sit. Sic homo qui peregre profectus reliquit domum suam. & dedit seruis suis potestatem cuique operis: & ianitori precepit ut uigilet.

Perspiciue ostendit quare dixerit. de die autem illo & hora nemo scit. neque angelus in celo neque filius nisi pater: quia non expediat scire aplos. ut pendule expectationis incerto semper eum credant esse uenturum. quem ignorant quando uenturus sit. Et non dixit quia nescimus quod hora

dn̄s uentur' sit. s; nescitis. p̄mis
soq; pat̄s familiā exemplo cur
reticeat 9sumationis diē. ma
nifestius docet dicens.

**Vigilate ḡ. nescitis enī quan
do dn̄s dom' ueniat. sero an
media nocte. an gallicantu. an
mane. ne cū uenit repente in
ueniat uos dormientes.**

Homo autē q̄ p̄gre p̄fect' reli
quit domū suā. haut dubium
quin xp̄c sit. q̄ ad pat̄rē post re
surrectionē uictor ascendens.
eccl̄am corporalit' reliquit. q̄
tam nunqm̄ diuine p̄sidio p̄
scientie destituit. manēs in illa
om̄ib' dieb; usq; ad 9sumationē
seli. Carnis & enī loc' p̄p̄e terra
ē. que quasi ad p̄gna ducta ē.
cū p̄ redemptorē in m̄m est in cel'
collocata. **Dedit autē seruis suis**
potestatē cuiq; op̄is. q̄a fidelib;
suis 9cessa sc̄i sp̄c gr̄a. faculta
tem t̄buit bonis op̄ib; seruien
di. **Sanctori q̄ p̄cepit ut uigila
ret. q̄a ordini pastoz ac rectorz
sp̄ualiu 9misse s̄ eccl̄e curam
sollerti obseruantia iubet im
pende r e.**

Quod autē uobis dico: om̄ib' dico
Non apl̄i tantū **S** uigilate.
& successores eoz rectores nūm
rum eccl̄e. s; & om̄s uigilare p̄
cipim'. **V**niūsi ianuās cordiū
n̄oz. ne hostis antiq' mala sug
gerendo irumpat. instanter
seruare iubem'. ne nos dormi
entes dn̄s ueniens inueniat sedu
lo singuli p̄cauere debemus.
Vniquisq; enī p̄ se rationē red
det dō. **Vigilat autē q̄ ad as
pectū ueli luminis m̄tis ocl̄os
aptos tenet. Vigilat q̄ seruat
opando qd̄ credit. Vigilat q̄
ase torporis & negligentie te
nebras repellit. Hinc ienī pau
lus dicit. **Vigilate iusti: et
nolite peccare. Hinc rurs' ait.**
Hora ē iam nos de somno surge.**

XIII.
XLIIII.
Erat autē pascha: & azuma
Pascha qd̄ ebra **S** p̄ biduū.
icy d̄r phasē. nō a passione ut
pleriq; arbitrant'. s; a transitu
nominat'. eo qd̄ extimator
uidens sanguinē in forib' isrl̄i
tarū p̄transierit. nec p̄cullerit
eos. uel ip̄e dn̄s prebens auxi
liū p̄plo suo desup̄ ambularet.

Cui sacramentū uocabuli subli-
mi exponens euanglista iohannes
ait. Ante diē festum aut pas-
che sciens ihc quia uenit eius
hora. ut transeat ex hoc mun-
do ad patre. Vbi manifeste de-
clarat idō sollempnitatis hui-
diē p legem mysticę transitū
esse uocati. qđ agnus di q pecca-
ta mundi tollere. in eo de hoc
mundo siue ipse transitus
siue nos salubri transitu qđ
de egyptia esset seruitute duc-
turus. Hoc sane iuxta uetis
instrumti scptam int pascha
& azima distat. qđ pascha ipse
solus dies appellat in q agn' occi-
debat ad uespam. hoc ē quar-
ta decima luna pmi mensis.
quinta decima aut luna quā
do egressū est de egypto. ^{17.} succe-
debat festiuitas azimoz. q sep-
tem dieb; id est usq; ad uicesi-
mū pmi diem eidem mensis
ad uespam est statuta sollemp-
nitas. Verū euangliste indiffe-
rentē i diem azimoz p pascha.
& p dieb; azimoz pascha pone-
solent. Dicit enī mare. Erat

aut pascha: & azima p' biduū.
Dicit lucas. Dies fest' azimoz
qui dicit' pascha. Item iohannes.
cū pmo azimoz die id ē quin-
ta decima luna res' ageret' ait
Et ipsi n̄ introierūt in ptozum
ut n̄ g'taminarent'. s; ut man-
ducarent pascha. Ad ideo fece-
re. quia i pasche dies in azim'
panib; ē celebrari pcept'. i nos
quasi pascha ppetuū facientes
semp ex hoc mundo transire
pcepim'. Vno q̄ppe die agno i
molato ad uespam. septē exor-
dine dies secunt' azimoz. quia
xpc ihc semel p nob' in plenitu-
dine tempoz passus in carne.
p totū nobis hui' sc̄i tempus
qđ septē dieb; agitur. i azimis
sinceritatis i iustitatis pcepit
esse uiuendū. om̄iq; semp ni-
si nos desidia terrena quasi
egypti retinaculā fugē. & uelut
a mundana g' uisatiōe secretā
solitudinē iter admonet sub-
ire uirtutuoz.

Et querebant summi sacerdotes
i scribe quom̄ eū dolo tenent
& occident. Dicebant autem.

Non in die festo: ne forte tumultus fieret populi.

Qui debuissent pascha uicino parare uictimas. leuigare templi parietes. pauimenta uerrere. uasa mundare. & scdm ritum legis purificari ut esu agni digni fierent. congregant inuicentes & filium quom occidant dnm: n timentes seditione ut simplex sermo demonstrat: s; cauentes ne auxilio ppli de suis manib;

Et cu esset betha **S**tolleret. **nie in domo symonis lepsi. et**

Passurus p **S** recumberet.

Pomni mundo & uniuersas nationes suo sanguine redemptur. **Jeromius** **morat in bethania in domo obedientie que quonda fuit symonis lepsi: n qa lepsi illo tempore pmanet. s; quia ante lepsi. postea a saluatore mudatus e. nomine pstinio pmanente: ut uirtus curantis appareat. Na i in catalogo aploz cu pstinio uitio & officio matheus publican' appellatur: q certe publican' esse desierat. Quidam symone lepsi uolunt**

intelligere parte ppli qui crediderit dno & ab eo curatus sit.

Symon quoq; obediens dicitur.

Uenit mulier habens alabastru unguenti nardi spicati piosu: & fracto alabaastro effudit sup caput eius.

Mulier ista erat maria magdalena soror lazari que suscitauit ihc a mortuis ut iohannes apte & memorat: qui hoc etia factum ante sex dies pasche testat: pridie qm asino sedens cu palmis i laude turbaru iherosolimā ueniret.

Nemo putet eandē esse mulierem que sup caput dmi unguentū & que sup pedes. **I**psa est autē non alia. que quonda ut lucas scribit peccatx adhuc ueniens pedes dmi cu lacrimis penitentie rigauit. & unguento pie & fessionis linxit: et quia multū dilexit. multoz ueniā peccatoz a pio iudice pmeruit. **N**e uero iustificata i familiaris effecta dno. nō tantū pedes ei ut idē iohannes narrat: uerū etia caput

ut mathis marcus q; phibent oleo
 scō pfudit. Est autē alabastrū gen^o
 marmoris candidi uariis colorib^o
 intincti. qd̄ aduasa unguenta
 ria cauare solent. eo qd̄ optime
 seruare ea icorrupta dicat̄. Nas
 citur circa thebas ⁊ damascū syrie.
 cetis candidi. pbatissimū tamen
 in india. **N**ardus uē est frutex aro
 matica. grauis ut aiunt ⁊ crassa
 radice. s; breui ac nigra fragili
 q; quāuis pinguis. ficū redolente
 aut cypressū. aspo sapore. folio
 paruo densoq; cui cacumina i
 aristas se spargūt. idōq; gemi
 na dore pigntarij nardi spicas
 ac folia celebrant. ⁊ hoc est qd̄
 ait mare. unguenti nardi spica
 ti p̄ciosi. uidelicet q̄a unguenti
 illud qd̄ attulit maria dño. nō
 solū de radice ⁊ fectū nardi. ue
 rū etiā quo p̄ciosius est; spica
 quoq; ⁊ folioꝝ eius adiectione
 odoris ac uirtutis illi erat accu
 mulata grā. **F**erunt autē de nar
 do phisiologi. qd̄ p̄ncipalis sit
 in unguentis. **V**nde m̄ito unc
 tione capitis ⁊ pedū dñi oblata
 ē. **S**t̄ quidē multa ei genā. sed oīa

herbe. p̄ter indicū qd̄ p̄ciosius ē.
Mystice autē deuotio hec marie
 dño ministrantis. fidē ac pietatē
 designat scē ecclē. que loquit̄ in
 amoris cantico dicēs. **D**ū es; rex
 in accubitu suo. nard^o mea dedit
 odorē suū. **Q**ue nimirū uerba ⁊
 semel iuxta littam manib^o marie
 ⁊ pleuit. ⁊ cotidie in omib; suis
 spūalit̄ implere n̄ desinit. que
 toto diffusa orbe glant̄ ⁊ dicunt̄.
Deo autē grās qui semp̄ triumphat
 nos in xpō ihu. ⁊ odorē noticie
 sue manifestat p̄nos in omī loco.
 q̄a xpī bonus odor sum^o dō. **Q**ue
 cū potentia diuine uirtutis illi
 que illi una cū patre ē. digna re
 uerentia ⁊ fice^o laudat ⁊ p̄dicat.
 caput p̄fecto illi unguento per
 fundit p̄cioso. **C**ū uero assūpte
 mystia humanitatis eque dig
 na reuientia suscipit. in pedes
 utiq; dñi unguentū nardi p̄ys
 ticū id est fidele ac uerū pfund.
 q̄a illā eius natām qua terrā ⁊
 tingē hoc est int̄ homines cō
 uersari dignat̄ ē. pia p̄dicatio
 ne ⁊ mendat. ac deuotū uene
 ratur obsequijs.

Erant autē quidā indigne ferren-
tes intra semet ipōs: & dicentes.
Ut quōd p̄ditio ista facta ē: Potat
enī istud uenundari pl' qm̄ tre-
centis denarijs: & dari paupib;

Marcus hec quom̄ & math̄s si-
nedochicos loquit: pluralē ui-
delicet numerū p̄ singulari po-
nens. Nā iohannes distincti lo-
quens. iuda hec locutū ē: tes-
tat: & hoc gr̄a cupiditatis. eo quōd
fur fuis; & oculos habens ea q̄
mittebant portabat. Potest &
intelligi quōd & alij discipuli aut
senserint hoc aut dixint: aut
es iuda dicente p̄suasū sit. atq;
om̄iū uoluntatē math̄s & mar-
cus & expresserunt: s; iudas p̄te-
rea dixit quia fur erat. ceti ū
p̄tē paupum curā: iohane autē
de solo illo & memorare uoluisse:
cui ex hac occasione furandi con-
suetudinē credidit intimādā.
Ad uero subditur: & fremebant
ineā. nequaquā de bonis ac dili-
gentib; xp̄m̄ apl̄is dictū credi-
derim: s; de illo poti' sub numero
plurali. q̄ nec dño ac discipulis
ei' fidelitē adhesisse. neq; paupū

curā habuisse p̄batus est.
Thesus autē dixit. Sinite eā. Nā
illi molesti estis: Bonū op' opata
ē in me. Semp enī paupes habe-
tis uobiscū. & cū uolueris potestis
illis benefacē: me autē nō semp

Alia obortitur **S** habebitis
questio quare dñs post resurrec-
tionē dixit ad discipulos. ecce
ego uobiscū sū usq; ad & summa-
tionē mundi: & nō loquit: me
autē nō semp habetis. S; michi
uideat in hoc loco de p̄sentia di-
cere corporali: q̄a nequaquā cū
es ita futurus sit post resurrec-
tionē. quom̄ nō in om̄i uictu
& familiaritate. Cui rei memor
sic ap̄ls ait. Et si noueram̄ ih̄m
xp̄m̄ scdm̄ carnē: sed nō iam nō
Quod habuit **S** nouim' eum.
hoc fecit: p̄uenit unguē corpus
meū in sepultura &.

Quod uos putatis p̄ditionē
esse unguenti: officium sepultū
est. Hec mirū si in bonū odore
sue fidei dedit: cū ego fuissem
sū p̄ ea sanguinē meoꝝ.

Amen dico uob' ubi eūq; p̄dica-
tum fuit eugl̄m̄ istud in uniuerso

*quod hec fecit enarrabit
in memoria eius.*

Atende noticiam futurorum: quod passurus post dies paucos sciat euangelium suum toto orbe celebrandum. Notandum autem quia sic maria gloriam adeptam est toto orbe quocumque ecclesia sancta diffusa est. de obsequio quod domino pie devotionis exhibuit: ita contrario ille qui obsequio de trahere temeraria lingua non timuit perfidie: longe lateque infamat: idcirco simul atque hominibus merito factus est exorsus. **S**ed dominus bonum laude digna remunerans: futuris impu contumelias tacendo pre-

Et iudas *scarioth* unus de duodecim abiit ad summos sacerdotes ut proderet eum illis.

Infelix iudas dampnum quod ex effusione unguenti se fecisse credebat: uult magistri precioso pensare. **N**ex certa postulat summam: ut saltem lucrosa uideretur perditio: sed quasi uile tradens mancipium: impotestate euentum posuit quantum uel-

lent dare. Quod autem dixit abiit ad summos sacerdotes ut proderet eum illis: ostendit eum non a principibus inuitatum: non ulla necessitate: sed strictum sponte propria scelerate mentis misse com-

Qui audientes filios. et promiserunt ei pecuniam se daturus. Et querebat quomodo illi oportune

Multi hodie iude tradunt scelus quia dominum ac magistrum dominumque suum pecunia uendiderit uelut immane et nefarium exhorrent: nec tamen cauent. Nam cum promissis: falsum contra quolibet testimonium dicunt: profecto quia ueritatem pro pecunia negant. dominum pecunia uendunt. Ipse enim dixit. Ego sum ueritas. Cum societate fraternitatis aliqua discordie peste maculant: dominum perdunt. quia deus caritas est. Qui ergo caritatis et ueritatis iura spoliunt: dominum utique quod est caritas et ueritas perdunt. maxime cum non infirmitate uel ignorantia peccant: sed infirmitudinem iude querunt oportuni-

tate qualiter arbitris absentibus men-
datio uirtute. uirtute crimine

Et primo die azimorum. *Imitentur
quando pascha imolabatur. dicitur
ei discipuli. Quo uis eam &
parem & comedere pascha:*

Primū diē azimorum quar-
tūdecimū primū mensis
appellat: quando fermento
abiecto imolare id ē agnū
occidē solebant ad uespam. Ad
exponens ap̄t̄s ait. Et enī pascha
nōm imolatus est xpc. Qui li-
cet die sequenti hoc ē quinta
decima sit luna crucifixa: hac
tam nocte qua agnus imolaba-
tur. & carnis sanguinisq; sui
discipulis tradidit mystia cele-
branda. & a iudeis tentaculigat
ē. ipsius imolationis hoc ē pas-
sionis sue sacrauit exordium.

Et mittit duos ex discipulis
& dicit eis. *Ite in ciuitate: et
occurreret uob homo lagenam
aque uasculans.*

Inditiū quidē prescie diuini-
tatis est: quia cū discipulis lo-
quens. qd̄ alibi futurum sit nouit.
Pulchre autē paraturus pas-

cha discipulis homo lagenā siue
iuxta aliū euangelistam amphoram
aque uasculans occurrit: ut ostē-
datur huius pasche mystium pro
ablutione perfecta mundi totū
esse celebrandū. Aqua quippe lau-
crū gr̄e: legena fragilitatē eorū
pro quos eadē erat gr̄a mundo
ministranda. Unde autē. Ha-
bemus autē thesaurū istū in ua-
sis fictilibus. Parant ḡ discipuli
pascha ubi aque inferunt lague-
na: ut adesse tempus insinuent
quo cultoribus ueri pasche typic
de limine ac postibus cruor au-
ferat: & ad tollenda mundi
crimina uiuifici fontis bap-
tisma consecratur.

Sequimini eū. *quicumque in-
terit dicite dño dom̄. q̄a ma-
gister dicit. Vbi est refectio
mea ubi cū discipulis meis pas-
cha manducem.*

Consulte siue aque uasculi
seu dñi dom̄ sunt premissa
uocabula: ut omnibus uerū pas-
cha celebrare uolentibus hoc ē
xpi sacramentis imbuatur. eūq; sus-
ceptis hospitio suscipe que

rentib; facultat' danda signet.

Et ipse uobis demonstrabit cenaculum grande stratum: & ibi parate nobis & cetera.

Cenaculum magnū lex spūalis est: que de angustis littē egrediens. ī sublimi loco recipit saluatōrē. Nam q̄ adhuc occidentem littām seruauit. q̄ n̄ aliud magno qm̄ pecus intellexerit. iste nimirū in ymis pascha fac. q̄a maiestātē sp̄e in uerbis diſphendē necdū didicit. At q̄ aque baniu hoc est gr̄e precōnem ī domū ecclē fuit secutus. hic p̄ sp̄m illustrantē sup̄ficiē litē transcendēdo ī alto montis solatio xp̄o refectionē preparat: quia cuncta uel pasche sacramta uel cetera legis decta eius eē sacramta cognoscit.

Vespere autē facto uenit cū duodecim. Et discubentib; eis et manducantib;: ait ih̄c. Amen dico uob;: quia unus ex uobis me tradet. q̄ manducat mecum.

Qui de passione p̄dixerat. de p̄ditore p̄dicit dans locum penitētiē: ut cū intellexisset

seiri cogitationes suas. & occulta cōsilia penitere facti sui: itam̄ nō designat sp̄cialit̄. ne manifeste coargutus impudentior fieret. Mittit ēmen ī numō: ut agat q̄scius penitentiā.

At illi cepunt q̄stari: idicē ei singillatī. Nunquid ego.

Et certe nouant undecim apli qd̄ nichil tale cont̄ d̄m cogitarent. s; plus credit magist̄ qm̄ s; & timentes fragilitatem suā tristes interrogant de peccato cui cōscientiā n̄ habebant.

Qui ait illis. Unus ex duodecim: qui intingit mecum manū in

Omnia d̄ni p̄scatino. tentia. Primū dixerat unus ex uob; me tradet. pseuerat traditor in malo. manifesti arguit. & tam̄ nom̄ pp̄um nō designat. Judas ceteris constitatis. ī re trahentib; manū. & int̄dicentib; cibos ori suo? temeritate ī impudentia qua p̄ditur' erat. & manū cū magistro mittit ī catino. ut audacia bonā conscientiam mentiretur.

Et filius quidē hominis ua

dit sic scriptum est de eo: ut autem ho-
mini illi propter quod filii hominis tradet.

Nec primo nec secundo correptus a pro-
dicatione retrahit pedem: sed patien-
tia domini nutrit impudentiam suam.
& thesaurizat sibi uanam in die ire.
Penam predictam: ut quem pudor
non uicerat. corrigant denuntia-
ta supplicia. Sed & hodie quoque &
in sempiternum ue illi homini qui
ad mensam domini maligni accessit.
qui insidiis mente conditis. qui procor-
dis aliquo scelere polluitis. myste-
riorum christi oblationibus sacris scis par-
ticipari non metuit. Et ille enim
exemplo iudei filium hominis tra-
dit: non quidem iudeis peccatoribus;
sed tam peccatoribus membris uidelicet
suis: quibus illud inestimabile & in-
uolabile domini corporis ac san-
guinis sacramentum temerare pre-
sumit. Ille dominum uendit: qui
ei timore atque amore neglecto.
trena pro illo & caduca imo etiam
inermis diligere & curare quum
Conum est ei si non. Sicutur:
esset natus homo ille.
Non ideo putandum est ante fu-
isse quam nasceretur. quia nulli

possit esse bene nisi ei qui fuit: sed
simplicitate dictum est. multo melius
est non subsistere. quam male subsistere.

Et manducantibus illis accepit
ihesu panem & benedixit fregit et
dedit eis & ait. Sumite hoc est

Finitis pasche. **C**orpus meum.
Fuetis sollempniter qui in memo-
ratione antique de egypto li-
berationis populi dei agebantur.
transiit ad nouum quod insue re-
demptionis memoriam ecclesiam
frequenter uolebat. ut uideli-
cet pro carne agni ac sanguine.
sui corporis sanguis que sacramentum
substitueret. ipsumque se esse monstra-
ret. cui iurauit dominus & non peni-
tebit eum. tu es sacerdos in eternum
secundum ordinem melchisedech. Fra-
git autem ipse panem quem discipulis
porrigit. ut ostendat corporis
sui fractionem non absque sua spore
ac percussione uentam. sed
sic alibi dicit. potestatem se ha-
bere ponendi animam suam. et
potestatem se habere iterum sumen-
di eam. Quem uidelicet panem cer-
ti que gratia sacramenti propter quod fran-
geret benedixit. quia naturam

humanā quā passurus assūpsit. ipse una cū patre & spū scō grā diuine uirtutis impleuit. **B**enedixit panē & fregit: quā hominē assumptū ita morti subdere dignat' est. ut ei diuine immortalitatis ueracit' in eē potentiā demonstrare: idōq; uelocius eū a morte resuscitandū esse doceret.

Et accepto calice grās agens dedit eis: & bibunt ex illo omīs.

Cū appropinquare passioni dicit: accepto pane grās egisse prohibet. Grās itaq; agit. q̄ flagella aliene iniquitatis suscipit: & qui nichil dignū percussioni exhibuit. humilit' in percussioe benedic': ut hinc uidelicet ostendat qd unq̄sq; in flagello culpe pprie facere debeat. si ipse equanimit' flagella culpe portat aliene: ut hinc ostendat qd incorreptione faciat subdit': si in flagello positus pat' grās agit eq̄li.

Et ait illis. Hic ē sanguis mē noui testamēti. q̄ p multis effū-

Quia panis corpus & dicitur. & firmat. uinū ū sanguinem

opatur in carne: hic ad corpus xp̄i mystice. illud refert' ad sanguinē. Verū quia nos in xp̄o & in nob' xp̄m manē oportet. uinū dñici calicis aqua miscet'. **A**ttestante enī iohanne. aque ppli sunt. & neq; aqm̄ solā neq; solū uinū. sicut nec gr̄nū frumenti solū sine aque admixtione & cōfectione in panē ^{cuicūq;} licet offerre. ne talis uidelicet oblatio quasi caput amēb' secernendū eē significet. uel xp̄m sine nr̄e redemptionis amore pati uoluisse. uel nos sine illi' passioe saluari ac pat' offerri posse n̄ fingat. **A**d autē dicit hic est sanguis meus noui testamēti: addi' functionē respicit uetis testamēti. qd hyrcorū & uiculorū est sanguine dedicatū. dicente in t' aspgendū legis latore. **H**ic ē sanguis testamēti qd mandauit ad uos d's. **N**ecessē ē enī exemplaria quidē uerorū his mūdari: ipsa autē celestia meliorib; hostijs qm̄ istis: iuxta qd ap̄ls p̄ totā ad ebreos eplam inter legē distinguēs & eugl'm. pul-

cherrima expositione ac plena
ratione declarat.

Amen dico uobis. qđ iam nō
bibā de gemmine uitis. usq; ī
diem illū cū illud bibā nouū
in regno dei.

Vitem siue uinea dñi appella
tam ēē synagogā & omīs spar
sim sc̄ptura. & aptius testatur
ysaias in cantico de illa canta
to. uinea inueniens dñi saba
oth dom' isrl' est. De qua num
rum dñs uinea multo temp'r
bibit. qm̄uis pluribus ramis
ī amaritudinē uitis aliene cō
uersis. qđ tam & si multis ī illa
plebe exorbitantib; a recto fidi
tine. n̄ defuere plurimi toto
legis temp'r. quoz p̄s cogitati
onib; sūmisq; ututib; delecta
ret' d's. Verū passo ī carne dño
ac resurgente a mortuis. temp'
fuit ut legalis illa & figuralis
observatio cessare. atq; ea que
scđm litteram gerebant. in spū
alem translata sensū. meli' ī
nouo testam̄to iuuante sp̄e
sc̄i grā tenent. Iturus ḡ ad
passionē dñs ait. Iam n̄ bibā

de gemmine uitis usq; ī diē illū
cū illud bibā nouū in regno di.

Ac si apte dicat. Non ul' car
nalib; synagoge ceremonis
delectabor. inq; etiā ista pas

chalis agni sacra locū tenu
ere p̄cipuū. Adert enī temp'
me' resurrectionis. adert il
le dies cū ipse in regno di posi
tus. id est glā uite ī mortalis
sublimat'. de salute eide' p̄h
fonte grē spūalis regenerati.
nouo uobiscū gaudio p̄fugar.

Et ymno dicto: erierit in
Hoc est qđ **I**n monte oliuarū
in psalmo legim'. Edent pau
peres & saturabunt'. & lauda
bunt dñm qđ requir' eū. Potest
aut' ymn' ille intelligi. quē
dñs scđm iohem pat' grās agēs
decantabat. inq; & p̄ se ipō &
p̄ discipulis & p̄ eis qui puerbu
eoz crediti erant. eleuati sur
sum oculis p̄cabat'. Et pulchre
discipulos sacram̄tis sui cor
poris & sanguinis imbutos. &
ymno pie int̄cessionis patri
m̄datos ī montē educit oli
uarū. ut typice designet nos

pacceptionē sacramentoz suoz p q;
opem sue intercessionis ad altiora
ūtutū dona & carismata scī sps
quib; in corde pungam̄ & scen-

Et ait eis ihc. **S**dere debere.

Om̄s scandalizabimini in nocte

Predictit qd passiuri **I**sta.

fē: ut cū passi fiunt nō despe-
rent salutē. s; agentes penitē-
tiā liberent. **E**t signanter ad-
didit. in nocte ista scandaliza-
bimini: qā quom̄ qui iebriant
nocte iebriant: sic i q̄ scanda-
lum patiunt. in nocte & tene-
bris sustinet. **H**os ū dicamus.

Nox p̄terit: dies autē app̄pin-

Quia sc̄ptū est. **I**quaui.

Pecutiā pastore. & dispergentur

Hoc alijs uerbis in za **O**ues.
charia p̄pha sc̄ptum est: & ni-
fallor ex p̄sona p̄phete addō
dicit. **P**ecute pastore. & disper-
gentur oues: sexagesimo qq;
octauo psalmo q̄ tot' ad̄no ca-
nitur. huic sensui & gr̄uente:
qm̄ quē tu p̄cussisti p̄secuti
fē. **P**ecutit autē pastor bonus
ut ponat animā p̄ ouib; suis:
& de multis gregib; erroz. fiat

unus grex & unus pastor.

Petrus autē ait ei. **E**t si omnes
scandalizati fiunt: s; nō ego.

Non est remitas nec menda-
tium. sed fides est apli petri:
& ardens affectus erga d̄m sal-

Et ait illi ihc. **S**uatore.

Am̄ dico t̄. quia tu hodie in
nocte hac p̄us quā gallus bis
uocē dedit: ter me es negatur?

Petrus de ardore fidei pro-
mittebat: & saluator q̄si d̄s
futū nouiat. **E**t nota qā petr⁹
in nocte neget: & neget tercio.
Postquā autē gallus cecinit &
decrecentib; teneb; uicina
lux nuntiata ē! & uers⁹ fleuit
amaryster. negationis sordes
lacrimis lauans. **N**on ē sane
arbitrandū esse & trarū quod
marco dicente p̄us qm̄ gallus
bis uocē dedit. ter me es nega-
turus: ceti eugl̄ste simplici
dixerūt. p̄us quā gallus canter
ter me negabis. **T**ota enī pet̄
negatio. trina negatio ē. **I**n
eādē namq; negatiōe p̄mā
sit animi p̄positoq; mendati:
donec ad̄monit⁹ qd ei p̄dictū

fit amaro fletu ⁊ cordis dolore sanaretur. **H**ec autē tota id est trina negatio si post primū gallicā tum incipet: falsū dixisse uiderent tres qui dixunt dixisse dñm. q̄a ante qm̄ gall' cantet ter eū petrus esset negaturus. **R**urs' si totā trinā negationē ante p̄gisset qm̄ cantare gall' incipet: sup̄fluo dixisse mare dephēdetur ex p̄sona dñi. **A**m̄ dico t̄ quia tu hodie in nocte hac p̄us qm̄ bis gallus uocē dedit ter me es negaturus. **S** q̄a ante primū gallicantū cepta est illa t̄na negatio: attenderunt illi tres nō quando eā impletur' ess; petrus. s; quādo futura ess; / quā qm̄ in animo ei' & ante primū gallicantū tota possit intelligi. **Q**uāuis enī uerbis negantis ante primū cepta: ante scđm autē gallicā tū p̄acta sit tota illa t̄na negatio: tamē effectione animi ⁊ timore pet̄ ante primū tota cepta ē. **N**ec inter est quātis moray inuallis t̄na uoce enuntjata sit: cū cor ei' & ante

primū gallicantū tota possidere: tam magna scilicet formidine īibita. ut posset dñm n̄ solū semel s; itūm ⁊ tercio interrogatus negare: ut rectius diligent' q; attendentib; qm̄ iam mechāt est mulierē in corde suo qui eā uidit ad cōcupiscendū. sic pet̄ quando cūq; uerbis edere timorem. quē tam uehementē animo ceptat ut p̄durare posset usq; ad terciā dñi negationē: tota t̄na negatio ei tempore deputanda ē. quando eū trine negationi sufficiens timor iua. **E**t uenit in p̄diū **S**it. **cui nomen gethsemani.** **M**onstratur usq; hodie loc' gethsemani ī quo dñs orauit ad radices montis oliueti. nē ecclā desup edificata. **I**nt̄pretatur autē gethsemanus: uallis pinguiū siue pinguedinū. **A**d uero n̄ solū dicta uel opa n̄i saluatoris. uerū etiā loca ⁊ tempora in q̄b; opat' & loquit' mysticis ut sepe dictū est sunt plena figuris: cū in monte orat' dñs. quasi tacite nos

admonet. sublimia tantū orādo inquire. & p̄celestib; bonis supplicare debere. **A**t cū in ualle orat. & hoc in ualle pinguiū siue pinguedinū. ipsi' eque insinuat nobis humilitatē semp in orationib;. & interne pinguedinē dilectionis eē seruandā. ne qui uidelicet orans dñm. iactare sua m̄ta in exemplū pharisei supbientis audeat. quin poti' humili uoce ac m̄te p̄clamet. d̄s p̄piti' esto m̄ peccatorū. ne aridū a dilectioe p̄ximi cor gestans. ad placandā s̄ conditoris grām genu flectat. iuxta eū q̄ centū denarios fr̄i quos s̄ debebat dimitte nolens. decē milia talenta s̄ ad n̄o frustra p̄cabatur remitti. ne ieiunū ab amore d̄ditens pecc' habens. temporalia quelibet poti' in oratione qm̄ ei' uisionē requirat. & a numerand' meis de quib' ait ipse. quia recipunt mercedē suā. **I**nimmo q̄ppe cogitationē ponere. quid ē aliud qm̄ quedam ariditas m̄tis. **Q**ui autē intellectu celestiuū iam p̄scā

desidia desup delectationis inty me cibo pascunt. quasi largiori alim̄to pinguescēt. **H**ac enim pinguedine sagnari psalmista cōcupierat. cū dicebat **S**icut adipe & pinguedine repleatur anima mea. **Q**uantū ū ad ipsā dñice dispensationē passioni p̄tinet. apte app̄pians mortidñs in ualle pinguedinis orauit. quia p̄ ualle humilitatis & pinguedinē caritatis p̄ nob' mortē subyt. **H**umiliaū enī semetipm̄ fact' obediens pat̄ usq; ad mortē. & maiore hac dilectionē. ^{nemo} habet. ut animā suam ponat q̄s p̄ amicis suis.

Et assumit petrū & iacobū & iohannē secum. & cepit pauere. & redere. & ait illis. **T**ristis ē anima mea:

Gumet xp̄c! **I**usq; ad mortē. cū petrus n̄ timeat. **P**etri' dicit. animā meā pono p̄te. xp̄c diō. anima mea turbat'. **U**trumq; uerū est & plenū ratione. q̄a & ille qui ē inferior nō timet. & ille q̄ est superior gerit timentis affectū. **I**lle enī quasi homo uī mortis ignorat. iste autē quasi

ds in corpore constitutus fragilitatem
carnis exponit. ut eorum qui
sacramentum incarnationis ab
iurant excludetur impietas.
Venique hoc dixit. et manicheus
non credit. ualentinus negauit.
marcion fantasma iudicauit.
eius usque autem hominem quem ueri
tate corporis demonstrabat. e
quabat affectum ut dicitur. sed
tamen non sicut ego uolo sed sicut
tu uis. **S**uscepit ergo uolunta
tem meam. suscepit tristitiam meam.
Confidentem tristitiam nomino.
quia crucem predicco. **M**ea est
uoluntas quam suam dixit. quia
ut homo suscepit tristitiam meam.
ut homo locutus est. et ideo ait.
non sicut ego uolo. sed sicut tu uis.
Mea est tristitia. quam meum sus
cepit affectu. **E**rgo pro me doli
uit quod pro se nichil habuit quod do
leret. et sequestrata delectati
one diuinitatis eterne. tedio
meum infirmitatis afficitur.
Tristis est inquit anima mea us
que ad mortem. **N**on propter mortem
tristis est dominus. quia eius conditio
corporalis affectus non formido

mortis offendit. **N**am quod corpus
suscepit. omnia debuit subire quod
corporis se. ut esuriret. sitire.
angetur. constaret. diuini
tas autem immutari potest nescit.

Sustinete hic. **S** affectus.
et uigilate. **E**t cum processisset paulu
lulum. procidit super terram.

Quod precepit. sustinete hic. et
uigilate. non a somno prohibet
cuius tempus non erat imminente
discimine. sed a somno in fidei
tatis. et torpore mentis. **D**ato
autem eis precepto ut sustinerent
uigilarentque secum paululum.
procidit ruit in faciem suam. et
humilitatem mentis. habitu
carnis ostendit.

Et orabat ut si fieri posset
transiret ab eo hora. et dixit.
Abbas pater omnia que possibilis
sunt. transfer calicem hunc a me.

Quid erat illa uox nisi somni in
firmitatis nostre. **M**ulti adhuc
infirmi constant futura morte.
sed habent rectum cor. **V**itent
mortem quantum possunt. sed
non possunt. dicant quod ipse dominus.
non propter se dixit. sed propter nos

dixit. Quid enī dixit: Pat̄ si fieri potest: transeat a me calix iste. Ecce habes uoluntatē humanā expressā: uide iā rectū

Sed n̄ qđ ego uolo: s; **1** cor: quod tu.

Non ueni inquit facere uoluntatē meā: s; uoluntatē eius qui misit me.

Suā uoluntatē dixit quam temporalit̄ sumpsit ex uirgine: uoluntatē ū ei qui eū misit. eā uidelicet signās qm̄ in temporalit̄ etern̄ habuit cū patre & unū. Orat transire calicē. ut ostendat uere quod homo erat: reminiscens aut̄ & ip̄t̄ quod missus ē. p̄fic̄ dispensationē ad qm̄ missus est. & clamat: s; n̄ quod ego uolo. s; qđ tu. **S**i morit̄ mors me n̄ moriente scđm carnē uidelicet. transeat a me calix.

Verū quia n̄ aliter hoc fiet. ait. n̄ qđ ego uolo s; quod tu.

Quā aut̄ patrē inuocans duplici nomine dicit. abba pater: utriq; ppli illū & iudei scilicet & gentilis dñm eē ac saluatōrē ostendit. **I**dē namq; qđ

& pat̄ significat: s; abba ebreū. pater grecū est & latinū. **U**t ergo utrumq; pplm̄ meū crediturū & ab utroq; inuocandū eē doceret: utraq; lingua eū p̄m̄ ipse inuocat. **I**pse enī bon̄ pastor qui animā suā dando p̄ ouib; suis. unū de duob; gregibus ouile p̄fic̄. idōq; uoce gregis auxiliū pat̄s flāgitat. ut nos utriq; exemplo illi informati. ubi aduersa imminere senserim̄. nos patrē dñm. ebrej abba inuocantes. una fidei & caritatis deuotione p̄sidiū celeste queram̄. **U**nde doctor egregī formā docendi a dño sumens: ita suos alloquit̄ auditores. **A**ccepistis sp̄m̄ adoptionis filioꝝ in q̄ clamam̄ abba pat̄: abba nimirū illi q̄ de israhelitico p̄plo. nos pat̄ qui de gentib; ad fidem xp̄i uenim̄.

Et uenit & inuenit eos dormientes. **E**t ait pet̄. **S**ymon dormis. **N**on potuisti una

Hora uigilare. **I**lle qui sup̄ dixerat. & si om̄s scandalizati fuerint. ego nūq̄.

scandalizabor: ne tunc mag-
nitudine somni uincere non po-

Uigilate & orate. **S** test:
ut non intretis in temptationem.

Impossibile est humanam animam
non temptari. Unde & in oratione
dominica dicimus: ne nos inducas
in temptationem: quoniam ferre non pos-
sumus humanam uidelicet que est
carnis: & diuinam que est deitatis:
humanas uoluntates non temp-
tationem penitus resistentes: sed
uires sustinendi in temptationibus;
deprecantes. Ergo & in presentia
non ait: uigilate & orate ne
temptemini: sed ne intretis in
temptationem: hoc est ne tempta-
tio uos super ultima & in fili-
os casses teneat. Verbi gratia.
Martyr qui per confessionem domini
sanguinem fudit: temptatur quod est
est: sed temptationis rebus non li-
gatus: qui autem negat: in plagas
temptationis incurrit.

Spiritus quidem promptus: caro uero in
Hoc aduersum te me. **S** firma
rarios dictum est: qui quicquid cre-
didunt putant se posse consequi.
Itaque quantum de ardore mentis

offidum: tantum de carnis fragili-
tate timeam: sed tam iuxta apo-
stolum: spiritus carnis opera mortificantur.
facit hic locus & aduersum euti-
cianos: qui dicunt unam in media-
torem dei & hominum domino & salua-
torem nostro operationem: unam fuisse
uoluntatem. Cum enim dicit: spiritus
quidem promptus: caro uero infirma: propter
infirmitatem carnis recusat
passionem: diuina autem eius est promp-
tissima: quoniam formidare quidem
in passione humane fragilita-
tis est: suscipere autem dispensatio-
nem passionis: diuine uolun-
tatis atque uirtutis est.

Et tertium abiens: orauit eundem
sermonem dicens. **Et reuersus de-
nuo: inuenit eos dormientes.**

Solus orat pro omnibus: sicut et solus
patitur pro uersis. Langues-
cebant autem & opprimebantur apostolorum
oculi: negatione uicina.

Et uenit tertio: & ait illis.
Dormite iam: & requiescite. Suf-
ficient. Venit hora: ecce tradetur
filius hominis in manus peccatorum.

Cum dixisset dormite iam & re-
quiescite: & adiungit: sufficient.

ac deinde inferret. uenit hora
 ecce tradet filius hominis: uti
 q; intelligit post illud qd eis dic-
 tum e dormite & reuescite. si
 liuisse dnm aliquantū ut hoc
 fieri qd p̄miserat. i tē intulit
 se ecce app̄p̄inquabit hora siue
 uenit hora. ideo post illa uerba
 positū est suffic. id e q̄a reque-
 uistis, suffic. **S;** quia memora-
 ta ipsa n̄ est in̄positio silentij
 dñi. p̄pterea coartat intellectū.
 ut in illis uerbis alia p̄nuntia-
 tio requiratur. **I p̄pe est.**

Surgite eam. Ecce q̄ me tradet.

Postquā tercio orauit. et
 ap̄loꝝ timorē sequenti ^{penitentiā} ipetra-
 uerat corrigendū. securus de pas-
 sione sua p̄git ad p̄secutores.
 & ultro se in̄ficiendū prebet.
 dicit q; discipulis. surgite eam.
 ecce q̄ me tradet p̄pe est. Non
 nos inueniāt quasi timentes
 & retractantes. ultro p̄gamus
 ad mortē. ut ofidentia & gau-
 diū passuri uideant.

Dederat autē traditor ei sig-
 nū eis dicens. Quēcumq; oscu-
 latus fuero ipse e: tenete eū.

caute ducite. Et cū uenisset.
statim accedens ad eū. ait. Rabbi
Et osculatus est eum.

Impudens quidē & scelata cōfi-
 dentia. magistrū uocare. & oscu-
 lū ei ingerere quē tradebat. ta-
 men ad huc aliquid habet de
 uerecundia discipuli. cū non
 eū palam tradidit p̄secutorib;.
 s; p̄ signū osculi. **S**uscepit autē
 dñs osculū traditoris. nō quo
 simulare nos doceat. s; ne p̄di-
 tionē fugere uideat. simul
 & illud dauidicū complens. cum
 his qui odunt pacē erā pacificus.

Unus autē quidā de circūstan-
 tib; educens gladiū percussit
 seruū summij sac̄dotis. & ampu-
 tauit illi auriculam.

Petrus hoc fecit ut iohannes
 eughista declarat: eodē numi-
 rum mentis ardore quo cetera
 fecat. **S**ciebat enī quom̄ sine
 ei puniendo sac̄legos. mercede
 iusticie & sacerdotij pennis ac-
 cept. **L**ucas autē addidit. quia
 dñs tangens auriculam serui.
 sanauit eū. Nunq̄m ḡ pieta-
 tis sue dñs obliuiscit. qui e

hostes suos n̄ patitur uulnerari;
Illi iusto mortē inferunt. ipse
p̄secutorū uuln̄a sanat. mystice
docens & eos qui in sue mortis
sensione uuln̄ anime p̄tulerant.
si fructū penitentie faciēt dig
nū. salutē posse p̄mereri.

Et respondens ih̄s ait illis. Tan
quā ad latronē existis cū gladij
uigilis com̄phendē me. Cotidie
eram apud uos in templo docēs.
& n̄ me tenuistis.

Sultū est inquit eū cū gla
dijs & fistib; querere. q̄ ultro
se uirū tradat manib;. ī noc
te quasi latitantē & uirōs oculos
declinantē p̄ p̄ditore muesti
gare qui cotidie in templo do
ceat. **S;** idō aduersū me in te
nebris gregamini. q̄a potestas
uirā in tenebris est.

Quoniam discipuli eius relinquen
tes eū. omnes fugerunt.

Impletur sermo dñi quo dixat.
qđ omnes discipuli scandaliza
rent in illo in ipsa nocte. Nam
& si turba p̄mittente ad petici
onē dñi fugerunt ut iohanes
scribit. pauorē tam̄ ac timi

ditatē sue mentis ostendebant.
qđ ad fugę p̄sidiū promptiores. q̄
ad fidutiā patiendi cū dñō exite.

Adolens autē qđa **S**rant.
sequebat eū amictus sindone sup
nudo. & tenuerit eū. At ille re
iecta sindone. nudus p̄fugit ab eis.

Quod ait amictus sup nudo
subaudit corpore. id ē corpore
sup nudo. quia n̄ aliud iduū
quā solam habebat sindonē.
Quis autē fuerit iste adolescēs.
euglīsta nō dicit. Quisq̄s uero
fuit. maiorē in se quā in ceteris
amorē dñi p̄mansisse p̄bat.
qui illis iā fugientib; ipse do
nec ab hostib; com̄phenderetur
uinculo caritatis attractus eum
p̄sequi n̄ omisit. quāuis needū
p̄fectam habuit caritatē. qui a
comitatu saluatoris uel tentus
p̄fugere potuit. q̄a sic p̄fecta ca
ritas foras mittit timorē. ita
timor mentē obsidens imperfec
tam arguit caritatē. **S;** notā
dñi sollerē qđ de hoc adolescē
te scribens euglīsta. n̄ ait quia
fugit a comitatu dñi. uel fugit
a sequendo dñm. s; reiecta iqt

sindone: nudus profugit ab eis. Fu-
 git enim ab hostibus; quorum & presentiam
 detestabatur & facta: non autem fugit
 ad domino saluatore suo ac ma-
 gistro: cuius amore etiam corpore
 absens fixum in corde seruauit.
Hunc adolescentem iacobum fuisse
 fratrem domini. beatus iheronimus dicit.
Nec; aliquid uetat intelligi io-
 hannem hunc fuisse adolescentem.
 dilectum precetur magistro disci-
 pulum. Nam nullum eo tempore
 fuisse adolescentem. longa post
 hec in carne uita eius inditio
 est. Potuit enim fieri. ut ad ho-
 ram tenentium manibus elapsus.
 mox resumpto indumento redi-
 erit. & sub dubia noctis luce
 se se turbis ducentium ihesum
 quasi unum de ipsis immiscuerit.
 donec ad altum pontificis cui
 erat nocere ueniret. iuxta quod
 in suo ipse euangelio commemorat.
Sic autem petrus qui culpam
 negationis penitentiae lacrimis
 abluit. & confessione dominici amo-
 ris funditus extirpauit. recu-
 perationem ostendit eorum qui in
 martyrio labuntur: ita ceteri

discipuli qui articulum prophetio-
 nis fugiendo proueniunt. caute-
 lam fugiendi docent eos qui
 se minus idoneos ad toleranda
 supplicia sentiunt. quibus tutius
 est multo praesidia latebrae petere.
 quam se se discrimini certaminum
 exponere. Ita etiam iste adolescentis
 qui reiecta sindone nudus profu-
 git ab impijs. illoz & opus de-
 signat. & animam. qui ut secu-
 riores ab incursum hostium fiat.
 quicquid in hoc mundo posside-
 uident abiciunt. ac nudi po-
 tius domino famulari. quam adhe-
 rendo mundi rebus; materia
 temptandi atque a deo reuocandi
 aduersarijs dare didicerunt.
 iuxta exemplum beati ioseph
 qui relicto in manibus adulterae
 pallio foras exiit. malens
 deo nudus quam inducis cupidi-
 tatibus mundi meretrici ser-
 uare. **E**t adduxerunt ihesum sive
 ad summum sacerdotem.
Summum sacerdotem caypha
 significat. qui sic euangelista io-
 hannes scribit. erat ponti-
 fex anni illius. de quo & sententia

testatur iosephus. q̄a pontifica
tū s̄ absq; m̄ito dignitatis eme
rit a p̄ncipe romano. Non ḡ
mirū est: si iniquus pontifex
iniquē iudicat.

Petrus autē a longe secut' est
eū: usq; in atriū sūmū sac̄dotis.

Merito a longe sequebatur:
q̄ iam p̄ximo negaturus erat.
Neq; enī negare posset: si xp̄o
p̄xim' adhesisset. Verū in hoc
maxima nobis est admiratio
ne uenīand': q̄a d̄nm nō reli
quit etiā cū timet. Q̄d enim
timet nature ē: quod sequit'
deuotionis: q̄d negat obrepti
onis: q̄d penitet fidi. **Aliter:**
Q̄d ad passionē euntē d̄nm
a longe sequit' petrus. signifi
cabat eccl̄am secutāam quidē.
hoc est imitatāam passionē d̄ni:
s; longe different. Eccl̄a enim
p̄se patitur: at ille p̄ eccl̄esia.

Et sedebat cū ministris:
& calefaciebat se ad ignem.

Est dilectionis ignis: ē i cu
piditatis. De hoc d̄r. ignē ue
ni mittē in t̄ram. & q̄d uolo n̄
ut ardeat: de illo. om̄s adul

terantes uelut clyban' corda eoz.
Iste sup̄ credentes in cenaculo
syon descendēs. uariis linguis
d̄m laudare docuit: ille iam
in atriō cayphe instinctu ma
ligni sp̄e accens'. ad negandū
ac blasphemandū d̄nm noxiā
p̄fidoz linguas armabat. Q̄d
intus in domo p̄ncipis sacer
dotū synodus maligna gere
bat: hoc ignis in atriō foris in
ter frigora noctis martialiter
accens'. typicē p̄monstrabat.
Quicūq; ḡ uitiosū noxiūq; in se
extinguit icendū: potest dicē
cū p̄pha d̄no. Quia fact' sū sic
uter in pruina: iustificatiōes
tuas n̄ sū oblitus. **In q̄b̄cumq;**
autē flāmā caritatis turbida
uitioz flumina obruerit: au
diunt a d̄no. **Q̄m̄** abundauit
iniquitas: refrigescet caritas
multoz. **Quo** frigore torpen'
ad horā ap̄ls petrus. q̄si pru
nis ministroz cayphe calefie
ri cupiebat: quia temporale
ḡmodi solatiū p̄fidoz socie
tate querebat. S; n̄ mora
respectus a d̄no. cū ignē pra

uorū corpore tū infide-
 litatē ^{corde} mente reliq̄t: cū
 post resurrectionē dñi scō igne
 recreat. fundit excessū trine
 negationis. t̄na dilectionis cō
 fessione purgavit. Tē etenī
 p̄pleta illa memorabili pisciū
 captura. cū ueniret ad dñm.
 uidit cū discipulis suis prunā
 positā ⁊ piscē suppositū et
 panē: marq; uidens sui cordis
 archana. prunis inflamauit

Et quidā sur- **S**anoris.
 gentes falsū testimoniū fere-
 bant aduersus eū dicentes:
 qm̄ nos audiuim⁹ eū dicentē.
 ego dissoluā templū hoc ma-
 nufactū: ⁊ p̄ t̄duū aliud nō
 manufactū edificabo.

Quom̄ falsi testes s̄t. si ea dicit
 que dñm dixisse legim⁹. Sed
 falsus testis ē: qui n̄ eodē sen-
 su dicta intelligit q̄ dicunt.
 Dñs enī dixerat de templo cor-
 poris sui. **S**; ⁊ in ipsis uerbis
 calumpniant: ⁊ paucis ad di-
 tis uel mutatis. q̄si uisā ca-
 lumpniā faciunt. **S**aluator
 dixat. soluite templū hoc ⁊

isti ḡmutant ⁊ aiūt. ego dissol-
 uā templū hoc manufactum.
 Vos inquit soluite n̄ ego: q̄
 illicitū est ut ipsi nobis infera-
 mus mortē. Deinde illi uertūt
 ⁊ p̄ t̄duū aliud nō manufac-
 tum edificabo: ut p̄pe de tem-
 plo iudaico dixisse uideatur.
 Dñs autē ut ostendēt animal
 uiuū ⁊ spirans: dixat. ⁊ ego
 intridū suscitabo illud. Ali-
 ud ē edificare: aliud suscitare.

Exurgens sūm⁹ sacerdos imme-
 diū: int̄rogauit ihm̄ dicens.
 Nō respondes q̄cqm̄ ad ea que
 t̄ obiciunt⁹ ab his? Ille autē
 tacebat: ⁊ nichil respondit.

Tra p̄cept⁹ ⁊ impatiens n̄ inue-
 niens calumpnię locū. excutit
 de solio pontificē: ut insani-
 am mentis. motu corporis de-
 monstraret. Quanto ih̄c ta-
 cebat ad indignos responsiōe
 sua falsos testes ⁊ sacerdotes im-
 pios: tanto magis pontifex fu-
 rore supatus. eū ad responde-
 dum puocat. ut ex qualibet
 occasione sermonis. locū inue-
 niret accusand⁹: nichilomin⁹

ih̄e tacet. Sciebat enī quasi deus: q̄quid respondisset torquendū ad calumpniā.

Rursū summ' sacerdos int̄roga-
bat eū. & dicit ei. Tu es xp̄c filius
benedicti? Ih̄e aut̄ dixit illi.
Ego sum. **I**n matheo scriptū
est. qđ int̄roganti & adiuranti
se pontifici si esset xp̄c: respon-
derit. tu dixisti. Pro quo mare
posuit ego sū: ut uidelicet os-
tenderet tantū ualere qđ ei di-
cit ih̄e. tu dixisti. quantū si di-
ceret. ego sum.

Et uidebitis filiū hominis
a dext̄s sedentē uirtutis: et
uentē in nubib; celi.

Si ḡ tibi in xp̄o o iudee. paga-
ne. & hereticæ. & tempt' infirmitas
& crux contumelia ē: uide
qđ p̄hec filius hominis ad dex-
teram dī pat̄s sessurus. & ex
partu uirginis homo nat' in
sua cū celi nubib; est maiesta-
te uenturus. Vnde & ap̄ls cū
crucis abiecta desēpsisset dicēs.
qđ humiliavit semetipsum
factus obediens usq; ad mortē.
mortē autē crucis: adiunxit

atq; ait. P̄pter qđ & d̄s illū
exaltauit. & do- nabit il-
li nom̄ quod ē sup̄ om̄e nom̄:
ut in nomine ih̄u omne genu-
flectat'. celestū. terrestriū &
infernoz. & om̄is lingua & fite-
atur qđ ih̄e xp̄c in gl̄a est dei.
Summ' aut' sacer' **S** patris.
dos scindens uestim̄ta sua ait.
Quid adhuc desidam' testes?
Audistis blasphemā.

Quē de solio sacerdotali fu-
ror excusserat: eundē rabies
ad scindendas uestes puocat.
Scindit uestim̄ta sua. ut os-
tendat iudeos sacerdotalem
gl̄am p̄didisse: & uacua sedē
habere pontificis. **S**; & consue-
tudinē iudaicē ē: cū aliquid
blasphemie. & quasi ḡtra d̄m au-
dierint. scindē uestim̄ta sua.
Ad paulū quoq; & barnabam
quando ī licaonia deoz cultu
honorabant'. fecisse legimus.
Herodes aut' quia n̄ dedit ho-
norē deo. s; acquieuit imode-
rato fauori ppli: statī ab anglo
p̄cussus est. **A**ltiore autē mys-
terio factū est. ut in passione

dñi pontifex iudeoz sua ipse uestimenta scinderet. cū tunica domini ab ipsis qui eū crucifixere multib; scindi n̄ potuit. **Figura** batur enī qđ sacerdotiū iudeoz p̄scelib; ipsoz pontificū eēt scindendū. & a sue statu integritatis omnimodis soluendū. soliditas ū scē ecclē uniuersalis q̄ uelis sui redemptoris solet appellari. nūqm̄ ualeat dirumpi. quin poti⁹ & si iudei. si gentiles. si heretici. si mali catholici humilitatē dñi saluatoris contempnant. ei tam̄ usq; ad consummationē sc̄i in illis quos fors electionis inuenerit. inuolata sit p̄mansura castitas.

Et cepunt quidā aspūe eū. **Reuelare faciem ei⁹. & colaphis eū cedere. & dicē ei. Pphetiza. Et ministri alapis eū cedebant.** Impleta est hoc loco p̄phetia que ait. **Dedi maxillas meas alapis. & faciē meā non auerti a confusione sputoz.** S; qui tē cesus est colaphis siue alapis iudeoz. cedit etia nūc blasphemis falsoz xp̄ianoz. Qui tūc

aspūus ē saluus infidelū. nē usq; uesanis nominētē fidelū ex honorat. atq; irritat obp̄bis. **Velauerūt autē faciem ei⁹ ut nō eoz ille scelera n̄ uideat.** s; ut a se ipsi sicut quondā moyse fecerunt. grām cognitionis ei⁹ abscondant. **Si enī credent moyse. credent forsitan i dño.** Ad uelamentum usq; hodie manet sup̄ cor eoz n̄ reuelatū. nobis autē in xp̄m credentib; ablatū est. **Nēq; enī frustra eo moriente uelū templi scissū est mediu.** & ea que toto legis tempore latuerāt & abscondita carnali isrl̄ erant. noui testamenti cultozib; s̄ patefacta sc̄a sanctorū archana. **Ad ū dicunt ei p̄phiza. & uarta alios eugl̄istas p̄phiza quis ē qui te percussit. quasi in contumeliā faciūt ei⁹ qui se a populis p̄pham uolūt haberi.** S; ipso dispensante q̄ patit. omnia p̄ nobis fiunt. ut sic petr⁹ hortatur. xp̄o in carne passo nos eadē cogitatione ar̄ meū. atq; ad toleranda p̄ nomine ei⁹ irusionū obp̄bria p̄paremur.

Et cū esset petrus inato deorsū.
uenit una ex ancillis summi sacer-
dotis: et cū uidisset petrum calefaciē-
tem se. aspiciens illum ait. Et tu
cū ihu nazareno eras. At ille ne-
gavit dicens. Neque scio. neque no-
ui quid dicas.

Quid s̄ uult qd̄ p̄ma eū p̄dit
ancilla. cū uiri utiq; magis eū
potuunt recognoscere: nisi ut is-
te sexus percasse in ree dñi ui-
deret. & iste sexus redimeret
p̄ dñi passionē. Et ideo mulier
resurrectionis accepit prima
mysteriū. et mandata custodit.
ut uetē p̄uaricationis ab-
oleret errorem.

Et exiit foras ante autem:
et gallus cantauit.

De hoc galli cantu ceti euangeli-
ste tacent. nō tamen factum
ēē negant: sic & multa alia
alijs silentio p̄tereunt q̄ alij
narrant.

Rursū autē cū uidisset illum
ancilla: cepit dicere circum-
stantib; quia hic ex illis est.
At ille iterū negavit.

Non hec eadem que p̄ius accu-

sabat ancilla esse credenda est.
Dicit namq; matheus apertissime.
Exeunte autē illo ianuā. uidit
eū alia: & ait his qui erant ibi. &
cetera. In hac autē negatione petrus
discimus nō solum abnegare xpm̄
qui dicit eū non esse xpm̄: s; ab illo etiā qui cū sit negat se
esse xp̄ianū. Quis autē nō ait
petro. discipulum meū te nega-
bis: s; me negabis. Negavit
ergo ipsū: cum se negavit et
esse discipulum.

Et post pusillū: rursū q̄ as-
tabant dicebant petro. Vere tu
ex illis es. Nam et galileus es.

Non qd̄ alia lingua galilei
quā iherosolimitę loquerentur.
qui utriq; fuerit ebreus: s; quod
unaqueq; p̄uincia et regio sua
habeat p̄prietates: ac uerna-
culū loquendi sonū uttare n̄
possit. Unde in actib; ap̄torū
cū hi quib; sp̄s sanctus in sedat
omniū gentiū linguis loque-
rentur: int̄ alios q̄ de diuersis
mundi plagis adueniant. et
iam illi qui habitabat iudeā
dixisse referunt. Hōne ecce

omnes qui loquuntur galilei sunt.
 Et quoniam nos audiuimus unumquemque
 linguam matrem in qua nati sumus.
 Et petrus fratribus loquens in iherosolymis.
 et notum inquit factum est omnibus
 habitantibus in iherosolymis: ita ut ap-
 pellaretur ager ille lingua eorum ach-
 eldemach. Quare lingua eorum: in-
 quia idem nomen aliter illi hoc est
 iherosolymite. aliter sonabat ga-

Lile autem cepit anathematizare & iurare: quia nescio
 hominem istum quem dicitis. Et sta-
 tum iterum gallus cantauit.

Solet scriptura sacra meritum
 causarum per statum designare tem-
 porum. Unde petrus quia media noc-
 te negauit. ad gallicantum pe-
 nituit: qui etiam post resurrec-
 tionem domini diurna sub luce il-
 lum quem tertio negauerat. tertio
 eque se amare professus est: quia
 nimirum quod in tenebris obliuionis
 errauit. & spate iam lucis reme-
 moratione correxit. et eiusdem
 uere lucis adeptam presentiam. ple-
 ne totum quicquid nutauerat erexit.
 Hunc opinor gallum aliquem doc-
 torum intelligendum. qui nos iace-

tes excitans & somnolentos incre-
 pans dicat. **I**ngulate iusti: et no-
Et recordat. **S**ilite peccare:
 est petrus uerbi quod dixerat ei ihesus.
 prius quam gallus cantet uis. ter-
 me negabis: & cepit flere.

Quam nociua prius colloquia.
 Petrus ipse inter fideles uel homi-
 nem se nosse negauit: quoniam inter
 discipulos dei filium fuerat confessus.
 Sed nec in ato cayphe retentus.
 poterat agere penitentiam. Egre-
 ditur foras ut alij narrant
 euangeliste: quatinus ab impiorum con-
 cilio secretus. sordet pauide
 negationis libris fletibus abluat.

Et confestim consilium facientes mane
 summi sacerdotes cum senioribus &
 scribis in uniuerso concilio: uincten-
 tes ihesum duxerunt et tradiderunt pilato.

XXV.

Non solum ad pilatum sed etiam ad
 herodem ductus est: ut uterque
 domino illuderet. Et cerne sollici-
 tudinem sacerdotum in malo. To-
 ta nocte uigilauerunt ut homi-
 cidium facerent: & uinctum tradi-
 derunt pilato. Habebat enim
 hunc morem: ut quem ad iudicasset
 morti. ligatum iudici tradent.

Attam notandū qđ nō tunc
p̄mū ligauerūt eum: s; mox cō
phensū nocte in orto ut iohes
declarat ligauerūt: & sic addux
erunt eū ad annā primū.

Et interrogauit eū pilatus.

Tu es rex iudeorū.

Pilato nichil aliud c̄minis
interrogante n̄ utrū rex iudeorū
sit: arguunt impietatis iudicū.
qd̄ ne falso quidē inuenire
potūnt qđ obicēnt saluatori.

Et ille respondens ait illi. Tu

Sic respondit ut. *Sic dicitis.*

uerū diceret: & sermo eius ca
lumpnie n̄ pateret. Et atten
de qđ pilato qui iustus fere
bat sententiā. aliqua in parte
respondit: sacerdotib; autē &
p̄ncipib; respondere noluerit.
indignosq; suo sermone iudi

Pilatus autē rursus. *Sic ait.*
interrogauit eū dicens. Non re
spondes quicquid? Vides iquā
tis te accusant? Ihesus autem
amplius nichil respondit.

Ethnicus quidē est q̄ gdem
nat ihm: s; causā refert in
ip̄m iudeorū. Vide inquantis

te accusant. Ihesus autē nichil re
spondere uoluit. ne crimen
diluens dimittetur a p̄side: &
crucis utilitas differret.

Pontifices autē contulerūt

turbā: ut magis barraban di

heret iudeis. *Imitet eis.*

usq; hodie sua peticio: quā
tanto labore impetrant. Qd̄
enī data s̄ optione p̄ ihu latro
nem. p̄ saluatore in t̄fectore.
p̄ datore uite: elegerūt ademp
torē: merito salutē pdiderūt
uitā: & latrocinis se se ac se
ditionib; intantū subdiderūt.
ut & patam regnūq; suū quod
plus xp̄o amauere pdiderunt.
& hacten̄ eam qm̄ uendidere
sue anime seu corporis liber
tatem recipe n̄ meruerunt.

Pilatus autē respondens itum
ait illis. Quid ḡ uultis ut fa
ciam regi iudeorū? At illi itum
clamauerūt. Crucifige eū. Pi
latus autē dicebat eis. Quid
enim mali fecit?

Multas libandi saluatore
pilatus occasiones dedit. Pri
mo latrone iusto ḡferens. de

inde inferens. quid igitur uultis
ut faciam regi iudeorum. cuius respon-
derent crucifigatur. non statim ac-
quieuit. sed iuxta suggestionem
uxoris que mandauit ei ut
matheus scribit. nichil est ius-
to illi. ipse quoque respondens
quid enim ait mali fecit? Hoc
dicendo pilatus. absoluit ihm.

At illi magis clamabat. **S**ru-
t ut impleret **S** effige eum.
quod in uicesimo primo psalmo
dixit. Circūdedunt me canes
multi: congregatio malignan-
tium obsedit me. Et illud ihere-
mie. facta est in hereditas mea
sicut leo in silua: dederunt super
me uocem suam. Isaias quoque in hac
sententia congruente. Et expec-
taui ut facerent iudicium. fece-
runt autem iniquitatem: et non
iusticiam sed clamorem.

Pilatus autem uolens populo sa-
tisface dimisit illis barrabam:
et tradidit ihm flagellis cesum

Iut crucifigeretur.
Ihesus autem flagellatus non ab alio
quam ab ipso pilato intelligendum
est. Scribit namque aperte iohannes.

117
Clamauerunt rursum omnes dicentes.
Non hic sed barraban. Erat autem
barrabas latro. Et ergo appre-
hendit pilatus ihm. et flagel-
lauit. Ac deinde subiungit. Et
milites plectentes coronam de
spinis. imposuerunt capiti eius: et
cetera. Ad quidem ideo fecisse atque
ideo credendum est militibus illu-
dendum tradidisse: ut satiati
penis et obprobriis eius iudicium mor-
tem eius ultra sicire desisterent.
Hoc autem factum est: ut quia scrip-
tum erat. multa flagella pec-
catorum: illo flagellato nos auer-
beribus libaremur: dicente scrip-
tura. Flagellum non appropinquabit
tabernaculo tuo.

Milites autem duxerunt eum in atri-
um praetoris. et uocant totam cohortem
et induunt eum purpura:
et imponunt ei plectentes spi-
neam coronam. et cepunt saluta-
re eum. Ave rex iudeorum.

Milites quidem quia rex iudeorum
fuit appellatus. et hoc ei scri-
bis et sacerdotibus cimen obiece-
rant quod si in populo israelitico
usurparet imperium. illudentes

hoc faciunt. ut nudatū pristini
uestib; induant purpura qua re-
ges uetēs utebantur. & p̄diadema
te ponant ei coronā spineā. pro
scepto regali dent calami ut
maths sc̄bit. & adorent q̄si re-
gem. Nos aut̄ omnia hec intel-
ligam' mystice. Quom̄ enī cay-
phas dixit oportet unū homi-
nem mori p̄ omnib; nesciens
qd̄ dicet. sic & isti q̄dcumq; fe-
cerunt. licet alia mente fecerūt.
tam̄ nobis qui credim' sac̄m̄ta
tribuebant. Notandū aut̄ q̄a
peo qd̄ marc' ait. induunt
eū purpura. math's ita posuit.
& exuentes eū clamidē coci-
neam circūdedert̄ ei. ubi itel-
ligit' qd̄ math's ait. clamidē
coccineā circūdedert̄ ei. hoc
marcū dixisse inditū purp̄a.
Regia enī purpura clamis illa
coccinea ab illudentib; adhibi-
ta erat. & est rubra quedā pur-
pura cocco simillima. Potest &
fieri. ut purpurā etiā marc'us
omemorauit qm̄ clamis habe-
bat. qm̄uis est; coccinea. Mys-
tice ḡ in purp̄a qua induit' est

dn̄s. ipsa eius caro qm̄ passionib;
obiecit insinuat'. de qua p̄mis-
sa p̄dixerat p̄ph̄ia. Quare ergo
rubrū est induitū tuū. &
uestim̄ta tua sic calcantiū in
torculari. In corona ū quā
portabat spinea. nr̄oz suscep-
tio peccatoz. p̄ qua mortalis
fieri dignatus ē ostendit'. iux-
ta qd̄ p̄cursor ipsius testimo-
niū ei p̄hibent' ait. Ecce agn'us
d̄i. ecce qui tollit pecc̄a m̄udi.
Namq; spinas ī significatiōe
peccatoz poni solere. testatur
ipse dn̄s qui p̄thoplasto in pec-
catum plapso dicebat. Terra
tua spinas & tribulos germina-
bit. Ad est apte dicere. Con-
scientia tua p̄unctiones ē et
aculeos uitioz. percreare nō de-
sistet. Ad uero iuxta eugl̄m
luc' dn̄s apud herodē alba
ueste induit'. in certis ū eugl̄is
his amilitib; pilati sub coci-
nō siue purpureo habitu illu-
sus esse p̄hibetur. collata utq;
narratione. ī uno īnocentia
& castitas assumptę humani-
tatis. in altō aut̄ ueritas

passionis p̄ quā ad gl̄am regni
 ī mortalī esset p̄uentur' expri-
 mitur. Sic enim purpura
 colorē sanguinis q̄ p̄ nobis ef-
 fusus ē imitat' ita ī habitus
 regnū qd̄ post passionē intra-
 uit nobisq; intrandū patefe-
 cit insinuat. Verū quia dixit
 ap̄ls. quotq̄t enim ī xp̄o bap̄ti-
 zati estis xp̄m induistis. & ysa-
 ias dño de electis. om̄ib; **his**
 uelut ornamento uestieris. po-
 test in hoc utroq; dñi habitu
 ī m̄icoꝝ quidē sententia p̄bro-
 so. s; ipsius dñi electione glori-
 osissimo. om̄is electoꝝ ei' mul-
 tudo q̄ in martyres uenian-
 dos ī certā fidelū plebe dis-
 tinguit' aptissime designari.
 Alba & enī ueste induit'. cū
 munda iustoz ꝑ fessione cir-
 cumdat'. purpura siue cocco
 uestitur. cū in triumpho uicto-
 riosoꝝ martyru' gloriatur.

Et percutiebatur caput ei'
 arundine ꝑ spuebant eum.
 & ponentes genua adorabat
Hec tē fecere milites ꝑ eū
 pilati. hec usq; hodie faciūt

heretici ꝑ pagani. milites utiq;
 diaboli. Quia enī caput x̄ d̄s.
 caput ei' percutiunt. q̄ eū uerū
 dñm esse denegāt. Et q̄a parum
 dñm solet sc̄ptura ꝑfici' quasi
 arundine caput x̄ feruūt. q̄
 diuinitati illi' cōtradicentes.
 errorē suū confirmare aucto-
 ritate sacre sc̄pture conant'.
 Spuunt ī faciem ei'. q̄ p̄ senti-
 am ei' uerbis gr̄e execrandis
 ex int̄na cere m̄tis in sania cō-
 ceptis respuūt. ī ih̄m xp̄m in
 carne uenisse denegāt. Et q̄dē
 milites eū quasi q̄ dñm se ipse
 falso dixiss; illudñtes adora-
 bant. s; s̄ hodie qd̄ est graui-
 oris uesanię. qui eū certa fide ut
 dñm uerū adorant. s; p̄uersis ac-
 tib; mox uerba eius quasi fabu-
 losa despiciunt. ac ꝑmissa reg-
 ni illius temporalib; illeceb's
 longe post ponunt.

Et educt' illū ut crucifigēnt
 eū. angariauerūt ꝑtereuntē
 quēpiam symonē cyreneū ue-
 nientē de uilla patrē alexand̄
 ꝑ rufi. ut colleret crucē eius.
Quasi iam noti omnib' de

signentur ex nomine. S; cauendum
ne cui uideatur contrarium quod iohannes
scribit. ipsum dominum s; crucem por-
tasse. ceterum uero euangeliste sic symo-
nem cyrenensem eam baiulasse re-
ferunt. Primo namque a domino
portata. ac deinde symoni quoniam
ex euntibus forte obuium habuerunt
portanda imposita est. & hoc con-
gruo satis ordine mysticum. quia
nimirum ipse passus est pro nobis
relinquens nobis exemplum ut
sequamur uestigia eius. Et quia symon
iste non iherosolimita sed cyrenensis
esse prohibetur. cyrenensis enim ciuitas
est ut in actibus apostolorum legitur. rec-
te pro eum populi gentium designatur.
quod quondam peregrini et hospites
testamentorum. non obedientes ciues
sunt & domestici domini. et sicut alibi
dicitur. heredes quidem domini. cohere-
des autem christi. Unde apte symon
obediens. cyrenensis heres interpretatur.
Nec pretereundum quod idem
symon de uilla uenisse dicitur.
Villa enim grece pagos dicitur. unde
paganos eos appellamus. quos a
ciuitate domini alienos. & quasi urba-
ne consuetudinis esse uidentur ex parte

S; de pago symon egrediens
crucem portabat post ihesum. cum po-
pulus nationum paganis ritibus
derelictis. uestigia domine passio-
nis obedienter amplectitur.

Et adducunt eum in golgotha
locum: quod est interpretatum caluarie

Etra urbe et foris locus.
ris portam loca sunt in quibus trun-
cantur capita dampnatorum. et
caluarie id est decollatorum sump-
serunt nomen. Propterea autem ibi cru-
cifixus est dominus. ut ubi prius erat
area dampnatorum. erigerentur
uexilla martyrum. & quoniam pro nobis
maledictum crucis factus est &
flagellatus. et crucifixus. sic pro
omnium salute quasi noxi cruci-

Et dabant ei bibere figuram.
bere myrratum uinum. & non ac-

Dominus loquitur ad seipsum.
iherosolim. Ego plantaui te uine-
am meam ueram. quomodo facta es
in amaritudine iustis alienis.
Amara iustis amarum uinum fa-
cit. quod propinat domino ihesu. ut im-
pleatur quod scriptum est. Dederunt
meum bibere fel. & iusti meum
potauerunt me aceto. Ad autem

dictu' & no' accepit uel scdm ma-
 theu' cu' gustasset noluit bibere.
 hoc indicat qd' gustauit quide'
 p' nobis mortis amaritudinē: s;
 tertia die resurrexit. Ad' enim
 ait mare' no' accepit. intelligit'
 nō accepit ut bibet': gustauit aut'
 sic math's testis ē: ut qd' idem
 math's ait. noluit bibe'. hoc mar-
 cus dixit. no' accepit. tacuerit
 aut' qd' gustauit. S; & hoc q' d'
 ait mare' myrratu' uynū: itel-
 ligendū est math'm dixisse. cū
 felle mixtū. Fel quippe pama-
 ritudine posuit. Et myrratū
 enī uynū amarissimū est: quā-
 qm' fieri possit. ut & felle myr-
 ratū uynū amarissimū redderit.

Et crucifigentes eū diuiserūt
 uestimēta ei' mittentes sup' eis

Isortem. quis quid tolleret.
 Hec & iohannes euang'ista ple-
 nius exponit. qā scilicet mili-
 tes octa in quatuor partes iux-
 ta suū numerū diuidentes. de
 tunica que i' 9 sutulis erat de-
 sup' & texta p' totū. sortē mise-
 runt. Quadripartita aut' uestis
 dñi. quadripartitā ei' significauit

ecclesiam. toto scilicet q' quatuor
 partib; & stat' trarū orbe diffusā.
 & omnib' eisdē partib; equaliter
 id ē concordit' distributā. Tun-
 ca ū illa sortita. omniū partiu'
 significat unitatē. que carita-
 tis uinculo & tinet'. Si enī iux-
 ta apl'm & sup' eminentiorē ha-
 bet caritas uiā. & sup' eminent
 scientiē. & sup' omīa precepta ē.
 mīto uestis qua significat'. de-
 sup' contexta p'hibet'. In sorte
 aut' quid. nō dī grā & mendata ē.
 Sic quippe i' uno ad omīs puenit.
 cū fors omnib; placuit. qā & dī
 grā in unitate ad omīs puenit.
 & cū fors mittit'. nō p'sone cuiq;
 uel mītis. s; occulto dī iudicio
 cedit'. Et quia sic dicit apl's. ue-
 tus homo n'r simul crucifixus
 ē. ut euacuet' corpus peccāi ut
 ultra nō seruiam' peccō: qm' diu
 id agunt opa n'ra ut euacuet'
 corpus peccati. qm' diu extior
 homo corrūpitur. ut interior
 renouet' de die in diē. temp' ē
 crucif. Hec sūt etiam bona opa
 quide'. tam adhuc laboriosa:
 quoz merces requies ē. S; idō

dicunt spe gaudentes: ut requie-
scant cum hilaritate in laboribus
operemur. Hanc hilaritatem signi-
ficat crucis latitudo: intransuer-
so ligno ubi figuntur manus. **P**ro-
funditas enim opera intelliguntur: pro-
funditatem hilaritatem operantis: quia
difficultas facit angustias. **P**ro-
funditatem autem cuius caput adiungitur.
expectatio retributionis de su-
blimi iusticia dei. qui reddet
unicuique secundum opera sua. his quidem
qui secundum tolerantiam boni operis
gloriam & honorem & incorruptio-
nem querunt: vitam eternam.
Itaque etiam longitudo qua totum
corpus extenditur: ipsam toleran-
tiam significat: unde longa-
nimes dicuntur qui tolerant. **P**ro-
fundum autem quod transuersum est.
sectum sacramenti prefiguratur. **R**e-
cordaris mihi fallor: quod uerba a-
postoli in ista designatione cru-
cis expectant ubi ait **I**ncari-
tate radicati & fundati: ut po-
sitis comprehendere cum omnibus sanctis
que sit longitudo. latitudo. al-
titudo & profunditas.

Erat autem hora tertia: & cru-

ifixerunt eum.

Sunt qui arbitrantur hora quod-
dem tertia dominum crucifixum. a
sexta autem hora tenebras factas
usque ad nonam: ut presumptim
intelligant tres horas ex quo cruci-
fixus est usque ad tenebras factas.
Et posset quidem hoc rectissime
intelligi: nisi iohannes diceret.
hora quasi sexta pilatum sedisse
pro tribunali in loco qui dicitur lithos-
tratus. ebraice autem gabatha.
Sequitur enim parasceue pasche
hora quasi sexta. & dicitur iudeis:
ecce rex uester. & cetera. **S**i igitur
hora quasi sexta pilato seden-
te pro tribunali traditus est crucifi-
gendus iudeis: quomodo hora ter-
cia crucifixus est. sic uerba mar-
ci non intelligentes quidam putave-
runt: **N**am certe dixit marcus.
& crucifigentes eum diuiserunt
uestimenta eius. **S**i igitur eius rei ges-
te tempus uoluit commemorare:
sufficeret dicere. erat autem hora
tertia. **U**t quod adiunxit. & cru-
cifixus est eum: nisi quia uoluit
recapitulando significare quod
quesitum inueniret. cum scriptura

ipsa illis temporibus legeret. quibus uniuersae ecclesiae notum erat quod hora dominus ligno suspensus est. unde posset huius uel error corrigi. uel mendacium refutari. Sed quia sciebat a militibus dominum crucifixum non a iudeis. occulte ostendit uoluit eos magis crucifixisse quam clamauerunt ut crucifigeret. quia illos qui ministerium principi suo secundum suum officium praebuerunt. Intelligitur ergo fuisse hora tertia cum clamauerunt iudei ut dominus crucifigatur. et ueracissime demonstrat tunc eos crucifixisse quando clamauerunt. maxime quia nolebant uideri hoc se fecisse. et propterea cum pilato tradiderunt. quod eorum uerba satis indicant secundum iohannem. Quod ergo maxime uideri fecisse nolebat. hoc eos hora tertia fecisse magis ostendit. uerissime indicans magis fuisse dominum ueraciter lingua iudeorum quam militum manus.

Et erat titulus causae in septuaginta. rex iudeorum.

Titulus positus super cruce eius in quo scriptum erat rex iudeorum.

illud ostendit quia nec occidendo efficere potuerunt ut eum regem non haberent. quod eis manifestissima et eminentissima potestate. secundum sua opera redditurus est. Unde in psalmo canitur. Ego autem constitutus sum rex ab eo super syon montem sanctum eius. Qui apte etiam quoniam rex simul ac pontifex est. cum eximia parte suae carnis hostiam in altari crucis offerret. regis quoque qua perditus erat dignitatem titulo pretendit. ut cunctis legere hoc est audire uolentibus insinuare. quod per crucis patibulum non perdidit suum sed confirmare potius et corroboraret.

Et cum eo crucifiguntur duo latrones. unum a dextris et alium a sinistris eius.

Latrones qui cum domino sunt hinc inde crucifiguntur. significant eos qui sub fide et confessione apostoli uel agonem martyrii. uel quelibet continentiae arcioris instituta subeunt. Sed quicumque haec perpetua solum celestique gloria gerunt. hi profecto dextri latronis merito ac fide designantur. At qui

sive humane laudis intuitu seu
qualibet min' digna intentione
mundo abrenuntiat: nō inme-
rito blasphematoris ac sinistri
latronis mentē imitant' & act'.
De qualib; dicit apl's. Si tradi-
dero corp' meū ut ardeat. si de-
dero omīs facultates meas i' cibo
paupum. si alia plura aut pie-
tatis opa facere. aut dona grē
spūalis accepisse uidear. carita-
tem autē non habeā. nichil mī
pdest. **Beati** autē qui sua ppter
dñm & ppter eugl'm relinquūt.
Beati qui psecutionē patiunt'
ppter iusticiā: qm̄ ipsoz ē reg

Similit' & sū **S** num celoꝝ
mi sacerdotes illudentes ad al-
ter utrū cū scribis dicebant.
Alios saluos fecit: se ipm̄ nō po-
test saluum facere.

Etiam nolentes & ficent' scri-
be & pontifices: qđ alios saluos
fecit. Itaq; uos unā & dempnat
sententia. **Qui enī alios saluos**
fecit: utiq; si uellet se ipsū sal-
Xp̄c rex isrl' **S** uare poterat
descendat nē de cruce: ut uide-
amus & credamus.

Fraudulenta pmissio. Quid ē
plus de cruce adhuc uiuentē
descendē: an de sepulc' mortuū
resurgē. **Surrexit. & n̄ creditis:**
ergo etiā si de cruce descenderet
similiter nō crederetis.

Et qui cū eo crucifixi erant.
conuertiabant' ei.

Quom̄ qui cū eo crucifixi erāt
conuertiabant' ei. quando quidē
un' eoz conuertiatus ē scđm lucę
testimoniū. alter & opescuit
eū. undē credidit: nisi intel-
ligam' machm̄ & marcū breui-
ter pstringentes hē locū plura-
lem numerū p singulari posui-
sse: sic ineptā ad ebreos legim'
pluralit' dictū. clausert' ora
leonū. cū solus daniel signifi-
cari intelligat' & pluralit' dic-
tum. secti sūt. cū de solo ysaiā
tradatur. **Quid** autē usitati'
uerbi grā. ut dicat aliq's. irus-
tici m̄ insultant. etiā si unus
insult' t'. **Tē** enim est; & trariū
qđ lucas de uno manifestauit.
si illi dixissent ambos conuerti-
tos dño: tam̄ posset subnumio
plurali unus intelligi. **Cum**

ū dictum ē. latrones uel q̄ cū eo
 crucifiri erant. nec additū ē am-
 bo: nō solum si ambo fecissent
 posset hoc dici: s; etiā q̄a unū hoc
 fecit. potuit usitato locutionis
 in p̄plurale numerū significa-
 ri. Ad ū luca testante unū lat̄
 dñm blasphemat dices. si tu
 es xpc̄ saluū fac temet ipsū &
 nos: alter ū nullū dignū inter-
 fectione redarguit. i dñm fide-
 ly supplicatione p̄catin̄ dicens.
 dñe memento mei cū ueris̄ in
 regnū tuū. usq; hodie geri in
 ecclā uidem: cū mundanis tac-
 ti afflictionib; ueri simul i fal-
 si xp̄iani. illi quidē qui ficta
 mente dñice passionis sacra-
 menta gestant. ad p̄sentis uite
 gaudia cupiūt liberari a dño:
 at q̄ simplici i tentione cū ap̄to
 n̄ gloriant̄ nisi in cruce dñi
 nr̄i. ita poti' a p̄sentib; erumnis
 optant erui. ut sp̄m suū in
 man' sui cōmendent auctoris.
 unāq; cū ipso regni celestis
 desidant eē participes. Vnde
 bene ille q̄ sub fide dubia do-
 minū precabat̄. fundit̄ est cō-

tempt' a dño. neq; ulla responsio
 ne dignus habet̄: at ū p̄ces illi
 qui et̄nam a se salutē querebat
 pia mox dñs exauditiōe susci-
 pere dignat' est: q̄a nimirū q̄-
 cumq; in t̄bulationib; positi. tē-
 poralia tantū a dño solatia re-
 quir̄t. a temporalib; se parit' &
 et̄nis gaudijs p̄uant: q̄ autē
 ueracit' bona pat̄e celestis sus-
 p̄nant: ad hec absq; ulla dubi-
 etate xpo miserante pueniūt.
Et facta hora sexta tenebrę
 factę s̄t p̄ totam t̄ram usq; i ho-
Clarissimū mun' s̄ rā nonā
 di luū retraxit radios suos: ne
 aut pendentē uideret̄ dñm: aut
 impij blasphemantes sua luce
 fruerent̄. Et notandū quod
 dñs sexta hora. hoc est recessu-
 ro a centro mundi sole cruci-
 fixus sit: diluculo aut̄ hoc est
 oriente sole. resurrectionis sue
 mystia celebrauit. Statu enī
 temporis signauit. qd̄ effectū
 opis exhibuit: q̄a mortuus est
 p̄t' peccata nr̄a. i resurrexit
 prop̄t iustificationē nr̄am.
 Mā & adam peccante sc̄ptū ē.

qd̄ audierit uocē dñi dei deambulantis ī paradysō ad aurā post meridiē. Post meridiē namq; īclinante luce fidi. ad aurā uero refrigerante feruore caritatis: deambulans aut̄ audiebat. q̄a ab homine peccante recesserat. **R**ationis ḡ īmo diuine pietatis ordo poscebat: ut eodē temporis articulo quo tē adē p̄uarianti obcluserat. nē latū dñs penitenti ianuā paradysi reseraret: & qua hora p̄mus adam peccando mortē huic mundo īuexit: eadē hora sc̄ds adam mortē moriendo destrueret.

Et hora nona exclamauit ih̄c uoce magna dicens. Heloy. heloy. lamabactani: qd̄ est interpretatū. Deus meus. d̄s meus: ut quid dereliquisti me:.

Principio uicesimi psalmi primi usus ē. Illud qd̄ in medio uersiculi legitur. respice in me: sup̄fluū est. Legim⁹ enim in ebreo: d̄s meus. d̄s m̄s quare me dereliquisti. **H**ec mire ris uerboꝝ humilitatē. querimonias derelicty: cū formam

serui sciens. scandalū crucis iudeas. **S**icut enī esurre. i. sitire & fatigari n̄ erant p̄pa diuinitatis. s; corporalis passionis: ita i. qd̄ dicit̄. ut quid me dereliquisti. corporalis uocis erat p̄priū. quia solet sc̄dm nat̄am corp⁹ nullaten⁹ uelle a s̄ iuncta uita fraudari. **L**icet enī i. ipse saluator dicebat hoc: s; p̄pam ostendebat corporis fragilitatē manens uirtus. i. sapientia di. **U**t homo ergo loquit̄ meos circūferens motus. qd̄ in periculis positi a dō nos deserui putam⁹: ut homo turbat̄. ut hō flet. ut homo crucifigitur.

Et quidā de circūstantib; audientes dicebat. **L**oxe helyā

Non om̄s s; quidā **S**uocat quos arbitror milites fuisse romanos. n̄ intelligentes sermonis ebraici p̄petatē: s; ex eo qd̄ dixit heli heli. putantes helyam ab eo inuocatū. **S**in autē iudeos qui hoc dixerunt intelligē uolueris: & hoc more solito s̄ faciūt. ut dñm imbecillitate infamēt. q̄ helye

auxilium deprecetur.

Currens aut un' i implens
spongia impleuit aceto. circum
ponensq; calamo potu dabat
ei dicens. Sine uideam' si ueni
at helyas ad deponendu eum.

Qua ob causam dno acetum
sit potu datu iohannes osten
dit plenius dicens. Postea sciens
the quia ia omnia q sumata st
ut q sumaret scriptura. die Sitio.
Vas ergo positu erat aceto ple
nu: illi aut spongia plena ace
to ysopo circuponentes optu
lerunt ori ei. Vidit ergo qm q
sumata st omnia que oportet
bat ut fierent ante qm acci
peret acetu i traderet spm: at
q; ut hoc etiam q sumaret qd
ait. & insiti mea potauerit me
aceto. sitio inquit. tanqm hoc
dicet. Hoc mun' fecistis: date
qd estis. Iudei quippe ipi erant
acetu degenantes a uino pat
archaru & pphetaru: tanqm de
pleno uase. de iniquitate mudi
hui impletu: cor habentes ue
lut spongia cauernosis qdam
atq; tortuosis latibulis frau

dulentu. Ysopu cui circuposuerit
spongia aceto plena. qm herba e
humilis i pectus purgat. ipsius
api humilitate congruenter
accipim': qua circudederit
& se circuuenuisse putauerit.
Vnde illud i psalmo. Asper
ges me ysopo i mundabor.
Xpi namq; humilitate
mundam': qa nisi humiliasset
semet ipsu. factus obediens pat
risq; ad morte crucis: no utiq;
sanguis ei unremissionem pecca
tor: hoc e in man mundatio
nem fuisse effus'. Parundine
u cui iposita est spongia: scripta
significabat que implebatur
hoc facto. Sicut eni lingua dr
uel greca uel latina uel alia q
libet sonu significat q lingua
pmit': sic arundo dici potest
littera que arundine scribit'.
S; significanti sonos uocis hu
mane usitatissime dicim' lin
guas: septima u arundine di
ci q mun' usitatu. eo magis est
mystice figuratu. **Exspuauit.**
Ihesus aut emissa magna uoce
Quid hac uoce dixit dñs

lucas apte designat. Pat' in man'
tuas comendo spm meum. Et hec i-
quit dicens. expiravit. Ad uero
se' bit iohannes qa cu accepiss;
ihs acetu dixit consummatu est. &
in clinato capite tradid' spm.
in ter illud qd ait consummatu e'
& illud. inclinato capite tra-
did' spm. emissa e' illa uox mag-
na qm tacuit iohes: ceti aute'
tres comemorauerit.

Et uelū templi scissū est in
duo: a sursum usq; deorsū.

Scindit' uelū templi. ut ar-
ca testamti & omnia legis sacra-
menta que tegebant' appareāt.
atq; ad pplm transeāt nationū.
Ante & enī dictū fuerat. notus
in iudea d's. in isrl' magnū no-
men ei': nē autē exaltare sup
celos d's & sup omnē inqt' terrā
glā tua. Et in eu'glo' p'us dixit.
in uia gentiū ne abieritis: post
passionē uero suā. euntes inqt'
docete om's gentes.

Uidens autē centurio q' ex ad-
uerso stabat qa sic clamās ex-
spirass; ait. Vere hic ho' filius
d'i erat. **M**anifesta causa

miraculi centurionis exponitur.
qd' uident' dnm sic expirasse.
hoc est spm emisisse dixit. uere
homo hic filius d'i erat. Nullus
enī habet potestatem emittendi
spm: nisi q' animarū conditor est.
Et hoc osidandū qd' centurio
ante crucē in ipso scandalo
passionis uere d'i filiū confiteat'.
& arri' in ecclā p'dicet' caturā.
Vnde m'ito p'centurionē fides
ecclē designat': que uelo mys-
terioz celestiu' p'mortē d'ni re-
serato. continuo ihm & uere dei
filiū synagoga tacente confirmat.

Erant autē & mulieres de
longe aspicientes. in quibus
maria magdalena & maria ia-
cobi minoris. & ioseph mater
& salomé. Et cū ess; in galilea
sequebant' eū. & ministrabant
iacobū minorē dicit. **S**i
iacobū alfei qui & frater d'ni
dicebatur: eo qd' esset fili' ma-
rie mat' tere d'ni. cui' in eu'glo'
suo meminit iohanes dicens.
Stabant autē iuxta crucē ihu
mat' eius: & soror mat' ei' ma-
ria cleophe. Maria autē cleophe.

uidet eam dice a patre siue a cog-
nitione. Vocabatur uero minor
iacob ad distinctionem maioris
iacobi uidelicet filij zebedei. qui
inter primos apostolos uocatus est et elec-
tus a domino. Consuetudinis autem iu-
daice fuit. nec ducebatur in culpa
more gentis antiquae. ut mulieres
de substantia sua uictum atque
uestitum preceptoribus ministrarent.
Hoc quia scandalum facere poterat
in nationibus. paulus abierisse se
memorat. Numquam non habemus autem
potestatem sorores mulieres cir-
cuducendi. sicut et ceteri apostoli faci-
unt. Ministrabat autem domino de
sua substantia. ut metere eorum
carnalia cui ille metebat spiritu-
alia. non quo indigeret cibis dominus
creaturarum. sed ut typum ostenderet
magistro. quod uictum atque uesti-
tu ex discipulis deberent esse con-
tenti. Sed uideamus quales comi-
tes habuit. Mariam magdale-
nam. aqua septem demonia eie-
cerat. et mariam iacob et ioseph
matrem mater tam suam. et alias
quas in ceteris euangelis legimus.
Et cum iam sero esset factum.

quia erat parasceue quod est ante sa-
batum. uenit ioseph ab arimathia
nobilis decurio.

Decurio uocat quod sit de or-
dine curie. et officium curie ad-
ministrare. quod etiam curialis a pro-
curando munera curia solet
appellari. Arimathia autem ipsa
est ramathaim. ciuitas helcan-
annae et samuelis. in regione tra-
nitica iuxta diospolum. Paras-
ceue uero grece. latine preparatio
dicitur. quo nomine iudei qui inter
grecos morabantur. sextam sabbam
appellabant. eo quod in illo ea que
requirit sabbam necessaria essent
preparare solerent. iuxta hoc
quod de manna quondam preceptum
est. Sexta autem die colligatis du-
plum et cetera. Quia ergo sexta die
homo factus. et tota est mundi
creatura perfecta. septima autem con-
ditor a opere suo requirit. unde
et hanc sabbam hoc est requiem uo-
luit appellari. recte saluator
eadem sexta die crucifixus huma-
ne restorationis imple-
uit archanum. Idcirco cum
accepisset acetum dixit et sumatur

est. hoc est sexta die qđ p mundi re-
fectione suscepti iā totū est opus
impletū. Sabbo aut̄ in sepulchro
requiescens: resurrectionis que
octaua die uentura erat expec-
tabat euentū. Vbi nr̄ simul
deuotionis ac beate retributio-
nis plūcet exemplū: qđ in hac
quidē sexta sc̄li etate p dno pa-
ti. i uelut mundo necesse est
crucifigi: in septima ū etate
id ē cum leti qđ debitū soluit.
corpora quidē in tumulis. ani-
mas aut̄ secreta in dno cū pa-
ce manere. & post bona oportet
opa quiescere. donec octaua tā-
dem ueniente etate. etiā cor-
pora ipsa resurrectione glifi-
cata cū animab; simul i corrup-
tionē eterne hereditatis acci-
Venit inqt̄ ioseph **S**pianus.
abarimathia nobilis decurio
qđ ipse erat exspectans regnū
dī: & audacter introiit ad pi-
latū. i perisit corpus ihu.
Magnē quidē iste ioseph
dignitatis ad sc̄lin: sed
maioris apud d̄m m̄iti
fuisse laudat̄. Talem namq;

existere decebat eū qđ corp̄ d̄ni
sepeliret: qui & p iusticiā me-
ritoz tali ministerio dign' eēt.
& p nobilitatē potentie sc̄laris
facultatē posset obtinē mini-
trandi. Non enī quilibet ig-
notus aut̄ mediocis ad p̄siede
accedere: & crucifigi poterat
corpus impetrare.

Ioseph aut̄ mercat' ē syndonē
& deponens eū in uoluit sin-

Ex simplici sepultā **S**done.

d̄ni ambitio diuitū qdempna-
tur: qui ne in tumulis quidē
possunt carere diuicijs. Pos-
sum' aut̄ iuxta intelligentiā
sp̄uale hoc sentire. qđ corpus
d̄ni nō auro. nō gemmis. nō
serico. s; linteamine puro ob-
uoluendū sit: qm̄quā i hoc
significet qđ ille in sindone
munda i uoluit ih̄m. qđ pura-
mente eū suscepit. Hinc ecclē-
mos obtinuit. ut sacrificiū al-
taris n̄ in serico neq; in p̄ano
tincto s; in lino t̄reno celebre-
tur: sic corp̄ est d̄ni in sindone
munda sepultū: iuxta qđ in
gestis pontificalib; a beato pa-

pa siluestro legim' eē statutuoj.

Et posuit eū in monumēto
qd' erat excisū de petra: & ad
uoluit lapidē ad ostiū monu

De monumēto dñi **S**menti.
fert qui nra etate de iheroso-
limis britannia uenere. qd'
dom' fuit rotunda de subia-
cente rupe excisa: tante al-
titudinis. ut intro sistēs
homo uix manu extenta cul-
men possit attingē. Que ha-
bet introitū ab oriente: cui la-
pis ille magn' aduoluit atq; i-
positus est. In cui' monumēti
parte aquilonari sepulchrū
ipm. hoc ē locus dñici corpus
de eadē petra factū est. septē
habens pedes longitudinis.
triū uero palmorū mēsurā ac-
tero pauimēto altius eminēs.
Qui uidelicet loc' n̄ desup. s;
alate meridiano p totū pa-
tilus ē: unde corp' inferebat.
Color autē eiusdē monumēti.
ac loculi. rubicundo & albo dī-
esse permixtus.

Maria autē magdalene & ma-
ria ioseph: aspiciēbat ū ponēt.

In luca legim'. quia stabant omēs
noti eius alonge: & mulieres q'
secute erant eū. His ergo notis
ihu post depositū eius corp' ad
sua remeantib; sole mulieres
que arci amabant fun' subse-
cute. quom' ponētū inspiciere
curabant: ut ei tempore con-
gruo mun' possent deuotionis
offerre. S; & hacten' scē mulie-
res die parasceue id ē prepara-
tionis idē faciunt. cū anime
humiles. i quo maioris s' scie
fragilitatis. eo maiore salua-
toris amore feruentes. passio-
nis ei' uestigis in hoc sclo quo
requies est pparanda futura
diligent' obsecunt. & si forte
ualeant imitari. pia curiosi-
tate quo ordine sit eadē pas-
sio completa ppendunt.

Et cū transiss; sabbm. maria
magda lenē & maria iaco-
bi & sa lome emerēt aroma-
ta ut uenientes unge-
n euglo luce septū **S**rent eū.
est qd' reuertentes a monumē-
to parauerēt aromata & unge-
ta. & sabbato qdē siluerunt

.XVI.

secūm mandatū. Mandatū ḡ le-
gis erat ut sabbati silentiū aues-
pera usq; ad uespam seruaretur.
idōq; religiose mulieres sepul-
to dñō. quādiu licebat opari.
id ē usq; ad solis occasū. inungē-
tis p̄parandis erant occupate
ut lucas scribit. & q̄a tē pre an-
gustia temporis opus explere
nequibāt. festinauerūt mox trā-
sacto sabbo id ē occidente sole.
ubi opandi licentia remeaiuat
emere aromata sic marc' refert.
ut uenientes mane ungerent
corp' eius. Neq; enī uespe sabbi
p̄occupante iā noctis articulo.
monumētū adire ualuerūt.

Et ualde mane una sabboꝝ
ueniūt ad monumētū orto iam

Prima sabbatoꝝ p̄ma **Sole.**
dies est adie sabbatoꝝ id ē requi-
etionū. quā nunc diē dñicam
p̄t resurrectionē dñi sal-
uatoris mos eccle-
siastic' appellat. Id ipsum
autē est
cū una sabbati siue una sabboꝝ.
legim'. id ē una dies a sabbatoꝝ
die. hoc ē requietionū. que ī
sabbatis custodiebant'. Sancte

autē mulieres que dñm fuerant
secute. cū aromatib; ad monumē-
tū ueniunt. & ei que uiuentē
dilexant. etiā mortuo studio
humanitatis obsecunt'. Et nos
ḡ meo q̄ est mortuus credentes.
si odore uititū referti. cū opi-
nionē bonoꝝ opum dñm que-
rim'. ad monumētū p̄fecto
illius cū aromatib; ueniunt.
Qd autē mane mulieres uene-
runt ad monumētū orto iā so-
le. id ē cum iā celi ab orientis
parte albescet. qd nō fit utiq;
n̄ solis orientis uiciniate.
iuxta hystoriā quidē magnus
querendi & inueniendi dñm
feruor caritatis ostendit'. iux-
ta intellectū u' mysticū nob' dat
exemplū. illuminata facie de-
cussisq; uitioꝝ teneb's. odorem
bonoꝝ opum dño. & orationū
suauitate offerre.

Et dicebant ad inuicē. Quis
reuoluet nob' lapidē ab ostio mo-
numēti. & respicientes. uide-
runt reuolutū lapidē. Erat
quippe magnus ualde.

Quom' lapis p̄ ang'lm reuoluit'

fit. mathis sufficienti exponit:
 si reuolutio lapidis mystice re-
 seratione sacramentorum christi que
 laminae littere legalis teguntur
 in sinuat. **L**ex enim in lapide scip-
 ta est: cui ablato tegmine gloria
 resurrectionis ostensa. et abolitio
 mortis antiquae: ac uita nobis
 speranda perpetua cepit toto orbe

Et intrantes in **S** predicari.
 monumentum uident iuuenem se-
 dentem in dextera cooptum stola can-
 dida et obstupuerunt.

Intrantes abouente in domum
 illam rotundam que impetum est excisa:
 uident angelum sedentem ad me-
 ridianam partem loci illi ubi po-
 situm fuerat corpus ihesu. **H**oc enim
 erat in dextera: quia nimirum corpus
 quod resupinum iacens caput habebat
 ad occasum: dextram necesse est ha-
 beret ad austrum. **S**cribit autem
 mathis quod angelum qui reuoluit
 lapidem ab ostio monumenti primo
 uiderent super ipsum lapidem seden-
 tem: qui eas intrare in locum ubi
 dominus erat positum uiderit: et uide-
 re quod iam resurrexisset a mortuis.
Scribit lucas. quod intrantes in

monumentum duos angelos ibi stan-
 tes inuenerunt. **I**lle ergo mulieres
 angelos uident que cum aromatibus
 uenerunt. quia uidelicet ille men-
 tes supernos ciues aspiciunt. que
 cum uirtutibus ad dominum per secula deside-
 ria proficiunt. **N**otandum uero
 nobis est: quid nam sit quod in dex-
 tris sedere angelus cernit. **Q**uid
 namque per sinistram non uita presentis.
Quid uero per dextram non perpetua
 uita signat. **U**nde scriptum est.
Leua eius sub capite meo: et dex-
 tera illius amplexabitur me. **S**i-
 nistram namque dominus ecclesie per spirita-
 tem uidelicet uitae presentis quasi
 sub capite posuit. quam inten-
 tione summi amoris permittit: dex-
 tera uero ^{dei} eam amplectitur: quia sub
 eterna eius beatitudine tota de-
 uotione retinet. **Q**uia ergo redemp-
 tor noster iam presentis uitae corrup-
 tionem transierat: recte angelus qui
 nuntiare pennam ei uitam ueniat.
 in dextera sedebat. **Q**ui stola can-
 dida cooptus apparuit: quia fes-
 tiuitatis nostre gaudia nuntiauit.
Candor enim uestis: splendorem
 nostre denuntiat sollempnitatis

Hic dicam an sue: **S**; ut fatea-
mur uerius: & sue dicam in me:
Illa quippe redemptoris nri re-
surrectio & nra festiuitas fuit
qa nos de mortalitate reduxit:
& anglor festiuitas extitit. qa
nos reuocando ad celestia. eoru
numeru impleuit. **I**n sua g ac
nra festiuitate angls albis uesti-
tutus apparuit: qa du nos pre-
surrectione dmicam ad supna
reducim: celestis pate dampna
reparant. **S**; ia quid uenientes
feminas affatur audiam?

Nolite expauescere.

Ihm queritis nazarenu cruci-
fixu. Surrexit. n est hic. Ecce
loc. ubi posuerunt eum.

Nolite inqum expauesce. Ac si
apte dicat. Paueant illi qui n
amant aduentu supnoz. cuiu
ptimescant q carnalib; deside-
ris pssi. ad eoz se societate per-
tingere posse despant. Vos aut
cur ptimescitis? que sciel
urol uidetis. **V**nde i mathis
anglm apparuisse describens
ait. Erat aut aspectus ei sicut
fulgur: & uestimta ei sic nix.

In fulgure & euu terror timoris.
est: in nix aut blandimtum
candoris. Quia u omps ds et ter-
ribilis e peccatorib; i blandus
iustis: recte testis resurrectio-
nis ei angls i in fulgure uult?
& in candore habit demonstrat?
ut de ipsa sua specie i trere re-
pbos. i mulceret pios. **I**hm q
ritis nazarenu. **I**he latino elo-
quio salutaris. id e saluator
intpretat. **A**t u multi hoc no-
mine diei potant te: no tamen
substantialit: s; nuncupatiue.

Ido & locus subiungit: ut de q
ihu dictu sit manifestet. **N**aza-
renu. **E**t causa ptinus subdit.
Crucifixu. **A**tq; addidit. **R**e-
surrexit: n est hic. **N**on est hic
dr ppsentia carnis: q tamen
nusqm deerat ppsentia maiel.

Sed ite dicite. **S**tatis
disciplis ei & petro: qa pcedit
uos in galileam.

Querendu est nobis cur no
nominatis disciplis. petrus
designet ex nomine. **S**; si he
angls nominati n expmeret:
q magistru negauit inter

discipulos uenire non auderet. Vo-
 catur ergo ex nomine: ne desipere
 ex negatione. **Q**uia in re quodan-
 dum nobis est: cur omnipotens deus eum
 quem cuncte ecclesie preferre dispo-
 fuerat. ancille uocem pertimescere
 et se ipsum negare permisit. Ad
 nimirum magne actum pietatis
 dispensatione cognoscimus: ut
 ut qui futurus erat ecclesie in sua cul-
 pa disceret. qualiter aliis misereri
 debuisset. **P**rius itaque eum ostendit
 sibi et tunc preposuit ceteris: ut ex
 sua infirmitate cognosceret.
 quam misericorditer aliena infirma
 toleraret. **B**ene autem de redemp-
 tore nostro dicitur: procedit uos
 in galileam. **I**bi enim uidebitis
 sicut dixit uobis.

Galilea namque: transmigratione
 facta interpretatur. **J**am quippe re-
 demptor noster a passione ad re-
 surrectionem: a morte ad uitam.
 a pena ad gloriam: a corruptione
 ad incorruptionem transmigraue-
 rat. **E**t prius post resurrectionem
 in galilea ad discipulis uidetur:
 quia resurrectionis eius gloriam post
 lecta uidebimus: si in auctis ad

uirtutum celsitudine transmigrationem?
 Qui ergo in sepulchro nuntiat. intrans-
 migratione ostendit: quia ut qui in imor-
 tificatione carnis agnoscitur. in
 transmigratione mentis uidetur.

Et ille exeuntes fugerunt a mo-
 numento. inuaserat enim eas tre-
 mor et pauor: et nemini quicquam
 dixunt. timebant enim.

Merito mouet quod in mare scri-
 bit et nemini quicquam dixunt. cum
 dicat lucas. et regressus a monu-
 mento nuntiauerunt hec omnia
 illis undecim et ceteris omnibus: si-
 militate mattheis. et exierunt cito de
 monumento cum timore et gaudio
 magno. currentes nuntiare
 discipulis eius: nisi intelligamus ip-
 sorum angelorum nemini auctas fuisse
 aliquid dicere. id est respondere ad
 ea que ab illis audierant: aut
 certe custodibus quos iacentes uide-
 runt. **N**am illud gaudium quod ma-
 theus commemorat: non repugnat
 timori de quo mare dicit. **D**ebui-
 mus enim utrumque in illorum animo
 factum intelligere: etiam si ipse
 mattheus de timore non diceret.

Surgens autem ihesus mane pri-

Prima sabbati. apparuit primo marie
Hec apparitio **S** magdalene:
quomodo & ubi sit facta: iohannes
plenissime docet. Surrexit autem
dominus mane de monumento in quo se-
ro iam facto erat depositus: ut ad-
impleret illud psalmiste. **A**d ues-
perum demorabitur fletus: & ad ma-
tutinum leticia. **S**epultus ergo sexta
sabbati que dicitur parasceue circa ho-
ram uespertinam: sequenti nocte ac
die sabbati cum nocte subsequenti
in monumento positus. sic die tertia
id est mane surrexit prima sabbati.
Non autem in monumento uno die inse-
pultus in duabus noctibus iacuit: quia
uidelicet lucem simple sue mor-
tis. tenebris duple nostre mortis
adiunxit. **A**d nos quippe uenit:
qui in morte spiritus carnisque teneba-
mur. **U**nam ad nos suam id est car-
nem mortis detulit: & duas nostras
quas inrecepit soluit. **S**i enim ipse
utraq; suscepit: nos a nulla libe-
raret. **S**ed unam misericorditer accepit:
& uisite utraq; dampnauit. **S**im-
plam suam duple nostre contulit: &
duplam nostram moriens subegit.
Apparuit inquit primo marie mag-

dalene: **D**e qua egerat septem
demonia. **I**lla uidentis nuntia-
uit his qui cum eo erant lugentibus.
Sicut in principio **S** in fletibus:
mulier auctrix culpe uero
fuit. uir executor erroris: ita
nunc que prius mortem gustauit
resurrectionem per uidit: et
ne perpetui reatus apud uiros
obprobrium sustinet: que culpam
uero transfudit. transfudit &
gratiam. **U**nde recte mulier hec
que uiris lugentibus: ac fletibus
leticiam dominice resurrectionis
prima nuntiauit. a septem de-
monibus curata esse memoratur:
ut uniuersis uirtus plena fuisse.
sed ab his omnibus diuino munere
mundata esse signetur: & ubi abun-
dauit peccatum. superabundasse
gratia monstretur. **S**eptenarius namque
numerus: per uniuersitatem solet
mystice poni. **Q**ue ergo a septem
demonibus curata. hoc est ab uni-
uersis erat liberata sceleribus: prima
resurgente a mortuis dominum
uidit: ne quisquam digne penitentem
de admissorum uenia desperet.
uidens eam que tot ac tantis

quondā erat subdita utrius. in
tantū culminis subito mīto
fidei ac dilectionis eēt p̄motam.
ut ipsis euēgēlistis atq; aplis xpi.
p̄ma illa miracūm patriarē re-
surrectionis euēgēlizaret.

Et illi audientes qđ ujuēt.
i uis' ess; ab ea: n̄ crediderūt.

Quod resurrectionē dñicā
discipuli tarde crediderūt. non
tā illoꝝ infirmitas. qm̄ nā
ut ita dicā futura firmitas
fuit. Ipsa nāq; resurrectio illis
dubitantib; p̄ multa argumē-
ta monstrata ē: que dū nos le-
gentes agnoscim'. qđ aliud qm̄
de illoꝝ dubitatiōe solidam'.

An' enī m̄ maria magdale-
na p̄stitit que citi' credidit.
qm̄ thomas q̄ diu dubitauit.

Ille enī dubitando uulne-
rū cicatē tetigit: & de n̄o
pectore dubietatis uulnus
amputauit.

Post hec autē duob; ex eis am-
bulantib; ostens' ē in alia ef-
figie euntib; in uilla: & illi
euntes renuntiauerūt cetis.
nec illis crediderūt.

Quom̄ hoc factū sit: lucas expo-
nit latius. Ad autē dicit marcus.
ostens' est in alia effigie: hoc ap-
tius dicit lucas. qđ ocli eoz tene-
bant' ne eū agnoscerent donec
uenientes cū illo ī castellū quo
ibant. i ponentes ei mensā q̄si
p̄igno. tandē cognouerūt eum
in fractione panis. Qui sic idē
lucas osequent' adiungit. sur-
gentes eadē hora regressi sunt
ī iherl'm: & inuenerūt ogregatoꝝ
undeci. i eos qui cū ipsis erant
dicentes. qđ surrexit dñs uere
& apparuit symoni. **E**t ipsi nar-
rabant que gesta erant in uia:
& quom̄ cognouerūt eū in frac-
tione panis. Ad autē ait marcus.
ānuntiauerūt cetis nec illis cre-
diderūt. cū lucas dicat. qđ iam
inde loquebant'. uere surrex-
isse & apparuisse symoni: quid
intelligendū ē. n̄ aliq̄s fuisse
ibi qui hoc nolent credere. **C**ui
autē nō eluceat p̄termisisse
marcū. qđ lucas narrando ex-
plicauit: hoc ē quod cū illis
locut' fuit ihs anteqm̄ agnos-
cerent eū. & qm̄ eū in fractiōe

panis agnouerunt: quando quodē mox
ut dixit eis apparuisse in alia effi-
gie euntibus in uilla continuo sub-
iunxit. & illi euntes nuntiaue-
runt ceteris. nec illis crediderunt.
quasi possent nuntiare quae non
agnouiant. aut possent agnos-
cere quibus alia effigies ei apparu-
erat. Quomodo ergo eum agnouerunt
ut nuntiare possent: mare sine
dubio pretermisit. Ad ideo
memorie commendatum est: ut assue-
camus aduertere euangelistarum morem.
ita pretermittentium quae non memo-
rant. et coniungentium quae
memorant: ut eis qui usum in hac
consideratione non habent. non aliunde
maxime error oriatur: quo putant
eos non congruere.

Nouissime recubentibus illis
undecim apparuit & exprauit
incredulitatem eorum & duriciam cordis:
quia his qui uident eum resurrex-
isse non crediderunt.

Quomodo nouissime: quasi iam ultra
eum non uident. Nouissime quippe
per illud est quo dominus apostoli intra
uident. quando ascendit in
caelum: quod factum est quadagesimo

die post eius resurrectionem.
Nunquam tamen expraturus erat.
quod non credidissent eis quae eum uide-
rant resurrexisse: quando uisum
post resurrectionem tocies eum
uiderant. Illud ergo accipiamus
post multas demonstrationes eius
quibus per dies quadraginta discipulis pre-
sentatus est. eum et nouissime re-
cumbentibus illis undecim appa-
ruisse. id est ipso quadagesimo
die: & quoniam iam erat ab eis ascen-
surus in caelum. hoc eis illo die ma-
xime expricare uoluisse. quod his
qui uident eum resurrexisse non
crediderunt ante quoniam ipsi eum ui-
derent: cum utique post ascensionem
suae predicantibus illis euangelium.
gentes quae non uident. fuerint
creduntur. Post illam quippe exp-
rationem: secutus est idem mare.

Et dixit eis. Euntes in mundum
uniuersum. predicare euangelium omni
creature. Qui credidit & bap-
tizatus fuerit. saluus erit. Qui

Si non credidit. condemnabitur.
Hoc ergo predicaturi. quoniam qui
non credidit condemnabitur. cum
id utique non credidit quod non uidit.

nōne ipsi pruntē fiant
 oburgandi. qđ ante qm
 dñm uiderent n̄ crediderunt eis
 qđ dñs apparuisset. Ad ū dixit
 eis euntes i mundū uniuersū pre-
 dicare euglm omī creature. nū
 qđ scīm euglm uel i sensatis reb̄
 uel brutis animalib̄ fuat p̄di-
 candū. ut de eo discipulis dicat.
 p̄dicare omī creatē. **S**; omnis
 creatē nomine. potest omīs na-
 tio gentiū designari. Ante enī
 dictū fuerat. i uia gentiū ne a-
 bieritis. nē autē dicit. p̄dicare
 omī creature. ut scilicet p̄us a
 iudea repulsa aploꝝ predicatio.
 tē nobis in aduitorū fieret. cū
 hanc illa ad dampnatiois sue
 testimoniū sup̄ba repulisset.
Qui credidit & baptizat⁹ fuerit.
 saluus erit. qui ū n̄ crediderit
 qđempnabit. **F**ortasse un⁹quisq;
 apud semet ipm̄ dicat. Ego iā
 credidi. saluus ero. Verū dicit.
 si fidē opib; tenet. **V**era & enī
 fidel est. que in hoc qđ ubi dic.
 morib; nō contradic. Hinc est
 enī quod de quibda falsis fide-
 lib; paulus dic. **Q**ui cōfitentur

se nosse dñm. factis autē negant.
 Hinc iohes att. **Q**ui dic se nosse
 dñm & mandata ei nō custodit.
 mendax ē. **C**um autē dr. qui ū n̄
 credidit qđempnabit. qđ hic di-
 cum⁹ de paruulis. qui p̄ etatē ad-
 huc credere n̄ ualent. **N**am de
 maiorib; nulla questio ē. **A**ncē
 clesia ḡ saluatoris p̄lios parui-
 li credit. sicut ex alijs ea q̄ illis
 in baptismo remittunt⁹ peccā
 traxerunt.

Signa autē eos q̄ crediderunt hec
 sequent⁹. **I**n nōe meo demonia
 eicient. linguis loquent⁹ nouis.
 serpentes tollent. **E**t si mortife-
 rū qđ bibunt. n̄ eos nocebit. **S**u-
 per egs man⁹ imponēt. **B**ene

Nunqđ quia **H**abebunt
 ista signa n̄ facim⁹. minime
 credim⁹. **S**; hec necessaria in
 exordio ecclē fuerūt. **U**t enim ad-
 fidē cresceret miraculis fuerat
 nutenda. quia i nos cū arbus
 ta plantam⁹ tam diu aqm̄ eis
 fundim⁹. quo usq; ea intra coa-
 luisse iudeam⁹. **A**t si semel ra-
 dice fixunt. irrigatio cessabit.
Hinc ē enim qđ paulus dicit.

Lingue insignū sunt. n̄ fidelib; sed infidelib;. S; habem' de his signis atq; uirtutib; que adhuc subtilius cōsiderare debem'. Scā quippe ecclā cotidie spūalit' facit: qđ tē per aplos corporalit' faciebat. Nam sacerdotes ei' cū peroreisimi grām man' credentib; imponūt. & habitare malignos sp̄c in eoꝝ m̄te tradit' : quid aliud faciūt n̄ demonia eieunt. Et fideles qđ qui iam uite uetis sc̄laria uerba derelinquūt. scā autē mysteria i' sonant. qđ dicit' sui laudes et potentiā quantū preualet narrant. qđ aliud faciunt. n̄ noui' linguis locunt'. Qui dū bonis exhortationib; maliciā de alienis cordib; auferūt. serpentes tollunt. & dū pestiferas suasiones audiunt. s; tam̄ ad opationē prauā minime p̄thunt'. mortiferū quidē est qđ bibit. s; n̄ eis nocebit. Qui quotiens primos suos in bono ope i'firmari cōspiciūt. dū eis tota uirtute cōcurrunt. i' exemplo sue opationis illoꝝ uitā roborant. que in p̄p̄a actione titubabat. quid

aliud faciunt. n̄ sup̄ eḡtos manus imponūt ut bene habeant. Que nimirū miracula tanto maiora sūt quanto spūalia: tanto maiora sūt quanto p̄ hec n̄ corpora s; anime sūt.

Et dñs qđc̄ ih̄c̄ s̄c̄c̄ citantur: postq̄m locut' est eis assumpt' ē in celū: & sedit a dextris dei.

Considandū nobis ē quid est qđ marcus ait. sedit a dextris dei. & stephan' dicit. uideo celos apertos. i' filiū hominis stantē a dextris dī. Quid ē quod h̄c mare' sedentē. stephan' uero stantē se uidere testat'. S; scim' qđ sede iudicantis ē. stare ū pugnantis uel adiuuantis ē. Quia igit' redemptor n̄r assumpt' in celū. & n̄c omnia iudicat. & ad extremū iudex omnium ueniet. h̄c post assumptionē mare' sedere describit: quia post assumptionis sue glām iudex in fine uidebit'. Stephan' uero in labore certaminis posit' stantē uidit que' adiutorē habuit: qđ ut is te in tra p̄secutoꝝ infidelitatē unctet. p̄ illo de celo illi' gratia pugnant.

Illi autē pfecti p̄dicauerūt ubiq; dño
uocante ⁊ sermone cōfirmante seq̄n

Quid in his q̄sidandū ⁊ tib; signis.

quid memorie q̄mendandū: n̄ qđ precep-
tū obedientia. obedientiā ū signa se-
cuta sūt. Antēque notandū qđ euglm̄
suiū mare inchoauit: tantū inlongi-
ora sc̄bendo tempora porrexit. Nam
neq; de natiuitate ip̄i dñi aut p̄cur-
soris ei. neq; de infantia aut puericia
ut libet eoz aliq̄ q̄memoras. neq; de
diuinitate saluatoris alti scribens.
excepto qđ eū in capite euglii sui fi-
liū dī nominat: ab initio euglice p̄-
dicationis qđ p̄ iohem factū est c̄p̄:
& ad illud usq; temp̄ nariando per-
uenit. q̄ apli idem euglii uerbum
totū predicando disseminauere p̄
orbē. Restat sane questio n̄ minima.
quom̄ sc̄psert idē euglista dixisse
anglm̄ mulierib; . ite dicite discipu-
lis ei ⁊ petro qđ p̄cedit uos ī galileā
ibi eū uidebitis sicut dixit uobis.
nec tam̄ ibi uisum a discipulis dñm
in ullo post hec euglii sui loco retu-
lerit. Et quidē math̄s abisse disci-
pulos dicit ī galileā in montem
ibi q; dñm uidisse ⁊ adorasse. et p̄-
ceptū ab eo accepisse eundi ⁊ docen-
di baptizandi om̄s gentes ī nomi-

pat̄s ⁊ filii ⁊ sp̄s sancti: attam̄ inspec-
ta alioz euglistarū sc̄ptura. docet
eum sepi ante uisū a discipulis. maxi-
me ip̄so die resurrectionis ei in ihe-
rosolimis. ⁊ in castello emaus. Qua-
re q̄ specialit̄ se ī galileā p̄cessurū
& ibi a discipulis uidendū predixit.
cū neq; ibi solū. neq; ibi p̄mū uisus
fuit. Videam̄ ergo cui mysterii
grā sc̄dm̄ math̄m ⁊ marcū resur-
gens ita mandauit: p̄cedite uos ī
galileā ibi me uidebitis. Ad ⁊ si
cōpletum ē eū sic mandatū sit.
quāq̄m sine p̄ iudicio necessitatis
aut hoc solū. aut hoc p̄mū expec-
taretur. fieri debuisset. P̄culdubio
ergo qm̄ uox est ista nō eugliste
qđ ita factum sit. s; angli exman-
dato dñi ip̄si. eugliste autē nar-
rantis. s; qđ ita ab anglo ⁊ a dño
dictū sit. ⁊ p̄phetice dictū accipien-
dum ē. Galilea namq; int̄pretat̄
uel transmigrationis facta. uel reue-
latio. Prus itaq; sc̄dm̄ transmig-
tionē significationis. qđ aliud oc-
currit intelligendū. p̄cedit uos
ī galileā. ibi eū uidebitis sicut
dixit uobis: nisi qđ xpi grā de
p̄plo isrl̄ transmigrationē erat ad gen-
tes. q̄b; apli p̄dicantes euglm̄ mul-

129
lōm credent. nisi eis ipse dñs iuā in
cordib; hominū prepararet. **Ex** hoc
intelligim? p̄cedit uos in galileam.
Quā autē gaudentes mirarentur dirup-
tis & euectis difficultatib; ap̄ri sibi
ostiuū in dño p̄ illuminationē fide-
um: hoc intelligit. ibi eū uidebitis.
id ē ibi membra ei? inuenietis. ibi
uiuū corp? eius in eis q̄ uos suscepit
agnoscetis. **S**ecūm illud autē qd̄ ga-
lilea interpretatur reuelatio. n̄ iā
in forma serui intelligendū est. s; in
illa in qua equalis ē pat̄. quā p̄-
misit apud iohem dilectorū suis
cū diceret. & ego diligam eū. & os-
tendā me ipsū illi. nō utiq; scdm̄
id qd̄ iam uidebant. & qd̄ etiā re-
surgens cū cicatricib; n̄ solū uiden-
dū s; etiā tangendū postmodū os-
tendit? s; scdm̄ illā ineffabilem lucē
qua illuminat omnē hominē ue-
niēte in h̄c mundū. scdm̄ quā
lucet in teneb; & tenebre eā non
cōprehendūt. **I**lluc nos p̄cessit. unde
ad nos ueniens n̄ recessit. & q̄ nos
p̄cedens n̄ deseruit. **I**lla erit reue-
latio tanqm̄ uera galilea cū simi-
les ei erim? ibi eū uidebim? sicuti
est. **I**psa erit & beator transmig-
ratio ex isto seculo in illā cōnitatem.

si eius p̄cepta sic amplectam̄. ut
ad eius dextram aggregari merea-
mur. **T**ē enim ibunt sinistri i com-
bustionē eternā: iusti autē in iustā
eternā. **H**inc illuc transmigbunt.
ibi eū uidebunt. quom̄ n̄ uident
impi. **T**olletur enim impi? ut nō
uideat claritatē dñi. & impi? lu-
men nō uidebunt. **H**ec ē autē in-
quit uita et̄na. ut cognoscant te
unū uerū dñm & quē misisti ihm̄
xp̄m. sicut in illa cōnitate cognō-
retur quo seruos p̄ducat p̄formā
serui. ut liberi contemplantur &
forma o. d o m i n i dñi.

**Explicit tractatus dñi Bede p̄br.
in eugl̄m scdm̄ o. & eu. o.**

Memento mei d̄s meus in bonū.

Liber Sc̄e o. & i. de berge.

**BEA. SCI. FIMMUS. AUCTOR. LIBRI. FUIST. HUIUS.
SCRIPTOR. B. X. CALIXTUS. HINC. LECTOR. SIS. MEMOR. EIUS.**